

De Brief van Paulus aan de Romeinen

door A. Lukkien

Bericht aan de lezers

De vertaling van de Romeinenbrief is oorspronkelijk. Zij is bewerkt naar de drie oudst bekende handschriften, namelijk het Sinaitische, het Alexandrijnse en het Vatikaanse en wel volgens de concordante methode, d.w.z. de vertaler heeft eerst voor ieder Grieks woord een Nederlands woord gezocht en is van die woordenlijst zo weinig mogelijk afgeweken. Daardoor is de vertaling hier en daar stijf, maar de lezer heeft het voordeel, dat het persoonlijk inzicht van de vertaler niet tot uiting kon komen gelijk dat licht geschiedt bij meer vrije vertalingen.

Een woord vooraf

Wanneer we de zogenaamde Evangelieën hebben gelezen en we komen daarna tot de brieven van Paulus, dan kan het niet anders, of we worden getroffen door het grote verschil in aard en in strekking van de twee groepen van geschriften. Dat verschil is zo groot, dat menigeen tot de bewering is gekomen, dat ze niet bij elkander behoren - dat er geen gemeenschap tussen bestaat: dat Jezus van Nazareth een godsdienstleraar is geweest en Paulus een tweede; dat Paulus zoals Tolstoi zegt, de eerste is geweest, die het evangelie van Jezus heeft verknoeid. "Terug tot Jezus", dat is bij heel en half modernen de leus, die in elk geval doet zien, dat zij het verschil hebben opgemerkt tussen de brieven van Paulus en de evangelieën.

Dat verschil springt dan ook in het oog. In de evangelieën het verhaal van het leven van Jezus, Zijn geboorte, Zijn optreden, Zijn wonderen, Zijn lijden en sterven, Zijn opstanding. In de brieven wordt dit alles bekend geacht of als van minder waarde beschouwd, er wordt althans niet over gesproken. Alleen de dood en de opstanding des Heren schijnen voor Paulus betekenis te hebben; over de geboorte spreekt hij slechts eenmaal en dan nog alleen over het feit, niet over de omstandigheden en over de wonderen, die in de evangelieën zulk een grote plaats innemen, spreekt Paulus in zijn brieven nergens.

In de evangelieën is de geschiedschrijver aan het woord, in de brieven de prediker. Waar in de evangelieën Jezus optreedt als de van God gezonden profeet, daar spreekt in de brieven Paulus als onderwijzer, als vermaner, als gezant, als leraar. In de evangelieën horen we de woorden van Jezus; in de brieven haalt Paulus niet eenmaal iets van Jezus aan. Alleen herinnert hij in Hand. 20:35 aan een overigens onbekend woord.

En toch spreekt hij niet uit zichzelf, maar hij verzekert ons, dat hetgeen hij leert, hem door openbaring is bekend gemaakt. Er is verschil van omgeving tussen de evangelieën en de brieven. In de evangelieën zijn we

bij het Joodse volk met zijn tempel, zijn offeranden, zijn sabbath, zijn synagoge, zijn priesters en schriftgeleerden en Zijn secten.

In de brieven zijn we in de Grieks-Romeinse wereld met haar afgodendienst en haar filosofische stelsels. In de evangeliën is Israël het enige volk, waarmee Jezus bemoeienissen heeft; Zijn discipelen mogen niet tot de Heidenen gaan, en de enige Heidense vrouw aan wie barmhartigheid bewezen wordt, hoort zich plaats en bij de hondkens. In de brieven is Paulus de apostel der heidenen en Israël komt bij hem niet op de tweede plaats, maar heeft tenslotte in het geheel geen plaats meer. Israël is verworpen en hun verwerping is de aanneming der heidenen. Wie van Paulus terug wil tot Jezus, bedenke dat hij daarmee zichzelf buitensluit. Jezus, zoals Hij in de zogenaamde evangeliën getekend wordt, heeft geen boodschap voor de Heidenen. Paulus heeft een evangelie voor ons.

Het evangelie in de verhalen die we gewoon zijn evangeliën te noemen, luidt: "Het Koninkrijk der hemelen is nabij gekomen". Dat evangelie wordt gepredikt door Johannes de Doper, door de Heer zelf en door Zijn twaalf apostelen. En toen dezen dat predikten, wisten ze nog niets van Zijn sterven, van Zijn kruis en opstanding. "Heer wees U genadig, dat zal U geenszins geschieden", riep Petrus uit, toen de Heer voor de eerste maal over Zijn kruis sprak, en toen hadden Petrus en de anderen reeds lang het evangelie gepredikt. Israël moest geloven, dat Jezus van Nazareth de Messias was, aan de vaders beloofd, die naar het woord van de engel tot Maria het Koninkrijk van Zijn vader David zou ontvangen. Bij Paulus vinden wij niets daarvan. Hij schijnt voor deze tijd van geen ander koninkrijk te weten, dan een koninkrijk van rechtvaardigheid, vrede en blijdschap.

Wie de evangeliën leest, krijgt gedurig de indruk, dat de wereldheerschappij uit de handen van de Romeinen weldra zal overgaan in de handen van Christus; wie Paulus leest, leert zich onderwerpen aan de bestaande machten, en krijgt de indruk dat de loop der wereldgeschiedenis zal voortgaan als altijd, en dat er alleen te midden

van die wereld een gemeente van Christus bestaat. Er is een nog groter verschil tussen de evangeliën en de brieven.

In de evangeliën wordt de wet gepredikt; niet de wet zoals de Farizeeën en Schriftgeleerden ze gemaakt hadden, maar de wet van Mozes, verscherpt nog en vergeestelijkt in de bergrede. In de brieven toont Paulus aan, dat de mens behouden wordt niet door werken maar door het geloof in Gods genade, openbaar in de dood van Christus.

In de evangeliën is de toegang tot het Koninkrijk Gods alleen voor hen wier gerechtigheid overvloediger is dan die der Farizeeërs en Schriftgeleerden; in de brieven rechtvaardigt God de goddeloze. Een evangelie voor de vrome Israëliet, dat hebben we in de zogenaamde evangeliën, een evangelie voor de zondaar, de goddeloze, hij zij Jood of Heiden, dat geven de brieven van Paulus. En beide evangeliën zijn uit God.

In de verhalen van Mattheüs, Marcus, Lukas en Johannes hebben we niet alleen de prediking dat Jezus de Messias is maar wordt ons ook verhaald dat Israël die Messias heeft verworpen. In de Handelingen der apostelen wordt de Messias door Petrus en de andere elf apostelen nogmaals gepredikt aan Israël in het land en door Paulus aan Israël in de verstrooiing, maar ook die prediking wordt verworpen en dan volgt voor Israël het oordeel der verharding.

Doch daarmee zou God de weg afsluiten, waarlangs de mens tot Hem kon komen. Door de profeten was het heil, de zaligheid Gods ook aan de Heidenen toegezegd, maar het zou niet rechtstreeks tot hen komen. De Heidenen zouden tot God naderen door Israël. Israël zou zijn het Koninklijk Priesterschap: in Gods naam zouden zij de andere volken regeren en ze zouden die volken met God bekend maken en de offeranden der volken heiligen. Maar daarvoor moest Israël zelf eerst in de rechte verhouding tot God komen en om het daartoe te brengen, was Christus tot Israël gekomen en predikten Zijn apostelen.

En toen die prediking - naar Gods verborgen raad - niet aangenomen werd; toen Israël zeide: "Wij willen niet, dat deze over ons Koning zij", toen sloot het de deur van het Koninkrijk Gods, niet alleen voor zichzelf maar ook voor de Heidenen. En die deur is nog gesloten en blijft gesloten tot de dag van Israëls wederaanneming.

Maar bij de verwerping van Israël heeft God een andere weg geopend om tot Hem te komen; een weg, die Hij tot dusver verborgen had gehouden, die van de tijden der eeuwen was verzwegen geweest, waarover geen enkele profeet had gesproken, waarvan Christus op aarde en Zijn twaalf apostelen niets hadden gezegd; dat voor alle volken, Heidenen en Joden, de zaligheid Gods te verkrijgen zou zijn buiten Israël om, rechtstreeks, zonder wet, zonder inzettingen, zonder verbond.

Dat was een evangelie voor de verlorene, een evangelie, waarbij de mens niets meer te doen had dan het aan te nemen; een evangelie dat niet meer vroeg of die mens een Heiden was of een Jood, een vrome of een goddeloze, maar dat predikt: "Allen hebben gezondigd en derven de heerlijkheid Gods en worden om niet gerechtvaardigd".

Van dat evangelie was Paulus de prediker. Hij werd van de twaalf apostelen afgezonderd om tot de Heidenen te gaan en tot de verstrooide Joden. Daar begon hij met de prediking van de rechtvaardiging uit genade om niet. Maar toen hij op zijn reizen alom tot Illyrië (Joegoslavië) toe, het evangelie van Christus vervuld had, en in de gewesten van Klein-Azië en het Balkan-schiereiland geen plaats meer had en daarom het oog wendde naar Rome, naar Italië en Spanje, toen beschikte God het anders. Het zou nog enige jaren duren, eer Paulus in Rome kwam, en hij zou er komen als een gevangen man, die niet verder kon gaan dan binnen zijn eigen gehuurde woning. Hij wist dat niet, maar Gods Geest dreef hem, om aan de Romeinen een brief te schrijven, waarin hij hun uiteenzette het evangelie, dat hij tot dusver had gepredikt en dat God te voren had beloofd door Zijn profeten in de Heilige Schriften (Rom.1:1,2). "Mijn evangelie" zoals hij dat noemt, maar waarin hij ook geeft de prediking van Jezus Christus naar de openbaring der verborgenheid, die van de

tijden der eeuwen verzwegen was geweest maar nu was geopenbaard (Rom. 16:25,26).

Zo heeft de alleen wijze God ons de Romeinenbrief gegeven tot een prediking voor deze tijd. De zogenaamde evangeliën gaan uit van de gedachte, dat Israël zijn Messias zal aannemen, en dat dan de Heidenen - gelijk voorspeld was - samen met Israël God zouden dienen. De Joodse brieven: Hebrreeën, Jacobus, Petrus, Johannes en Judas, gaan niet uit van de gedachte, dat de wederaanneming van Israël aanstaande is. De Openbaring tekent ons de laatste worsteling van de wereld tegen het koningschap van Israël en van Christus, en de overwinning van het Lam, zodat de koninkrijken der wereld - let wel: niet de mensen in de wereld die vroom zijn geworden, maar de koninkrijken der wereld - geworden zijn van onze God en van Zijn Christus.

Deze gedeelten van het zogenaamde Nieuwe Testament spreken niet over ons. Zij gaan uit van de gedachte, dat Israël het volk van God is en dat de Heidenen alleen door Israël tot God konden komen.

Wij daarentegen komen tot God buiten Israël om, en aan die gedachte zijn wij zo gewoon, dat het ons verwondert, wanneer iemand ons opmerkzaam maakt dat in de Schrift Israël alleen Gods volk is; we hebben ons zelfs aangewend, ons zelf het geestelijk Israël te noemen en ons de beloften toe te eigenen, die aan het volk van Israël zijn gegeven.

Daardoor zijn we echter in de war geraakt, wat aangaat onze eigen zegeningen. We moeten leren verstaan, dat God in de brieven van Paulus een nieuwe openbaring heeft gegeven. Aandachtige lezing zal ons doen zien, dat er veel in deze brieven staat, waarvan in andere Schriftgedeelten niets te vinden is, en veel ook, dat met andere gedeelten in strijd is. Ze vormen een bijzondere openbaring, bestemd voor onze tijd. En van deze brieven is de brief aan de Romeinen de grondslag.

Paulus schreef negen brieven aan zeven gemeenten. De Historische volgorde is zeer waarschijnlijk: 1 en 2 Thessalonicensen, Galatiërs, 1

Korinthiërs, Romeinen en 2 Korinthiërs, Efeziërs, Filippensen en Colossensen. Maar de volgorde in al de oude handschriften is steeds dezelfde, die we in onze Bijbels hebben. En dan blijkt, dat de brieven van Paulus uit drie groepen bestaan:

I. De brief aan de Romeinen met de twee brieven aan de Korinthiërs en de brief aan de Galatiërs. In de eerste zet hij uiteen, wat hij aan de gemeenten te leren heeft; in de tweede en derde bestraft hij de afwijking in de leer, terwijl hij in de tweede Korinthiërbrief en in de Galatenbrief gedeelten van de brief aan de Romeinen verder uitbreidt.

II. De brief aan de Efeziërs met die aan de Filippensen en Colossensen. Deze drie brieven zijn geschreven uit de gevangenis te Rome en bevatten onderwijs, dat ook de Romeinenbrief niet geeft. In deze brief wordt met Israël als volk niet meer gerekend, er is nu ook in de gemeente geen voorrang meer van “eerst de Jood en ook de Griek”, maar de gemeente vormt een lichaam waarin alle leden gelijke rang hebben. Filippensen en Colossensen zijn nadere toelichtingen op de brief aan de Efeziërs.

III. De twee brieven aan de Thessalonicensen, waarin het andere als bekend wordt verondersteld, waarin nadere mededelingen worden gedaan betreffende de toekomst.

De brief aan de Romeinen moet dus het eerst worden gelezen: De zondaar die de vraag doet, hoe hij voor God rechtvaardig kan worden, vindt in deze brief de oplossing die hem doet uitroepen: "Uit Hem en door Hem en tot Hem zijn alle dingen, Hem zij de heerlijkheid in de eeuwen".

De Romeinenbrief is zo regelmatig opgebouwd als geen enkel menselijk boek. Een overzicht van de inhoud doet dat zien. Zie schema.

Een enkele oogopslag doet zien, dat ieder onderwerp twee maal voorkomt, in omgekeerde volgorde, zodat het laatste aan het eerste beantwoordt, het voorlaatste aan het tweede enz.

Na het inleidende gedeelte wordt gesproken over de wandel der mensheid, daarna over het reeds geopenbaarde evangelie der verzoening, beide worden behandeld uit het oogpunt van het individu en uit het oogpunt van Israël en de volken.

Daartussen krijgen we de leer van Gods souvereiniteit als het centrum van de gehele brief, ook deze wordt uit beide oogpunten gezien. Daarna krijgen we voorschriften voor de wandel der gelovigen als tegenstelling tot de wandel der mensheid en dan krijgen we het afsluitende deel van de brief met elk onderdeel weer in omgekeerde volgorde van de inleiding. En zo laat de brief reeds in zijn uitwendige vorm zien, dat hij van Goddelijke oorsprong is.

Niet Paulus is de grote letterkundige, die zijn gedachten in zo zuivere vorm weet te gieten, het is Gods Geest, de opperste Auteur die hem daartoe leidt. Dat blijkt wel, indien we nagaan, hoe verschillende gedeelten van de Schrift in dergelijke vorm zijn opgebouwd.

De redenen des Heren zijn reine redenen: zilver gelouterd in een aarden smeltkroes "gezuiverd zevenmaal" (Ps. 12:7).

Schema

Het evangelie bekend gemaakt. Rechtvaardiging 1:1-6

Groet. Kort 1:7.

Bede 1:8-9.

Voorgenomen reis 1:10-13.

Dienst van de apostel 1:14-17.

De wandel der mensheid 1:18 - 3:20

Leer der rechtvaardiging 3:21 - 4:25

Verzoening 5:1 - 8:30.

Gods souvereiniteit 8:31-39.

Gods souvereiniteit 9:1-29.

Leer der rechtvaardiging 9:30 - 10:21.

Verzoening 11:1-36.

De wandel der gelovigen 12:1 - 15:7.

Dienst van de apostel 15:8-21.

Voorgenomen reis 15:22-29.

Gebed 15:30-33.

Groeten. Uitvoerig 16:1-24.

Het evangelie verzwegen. Verzoening 16:25-27.

)
) Persoon-
) lijk

)
) Nationaal
)

Inleiding

Hoofdstuk 1 : 1-7

Paulus een slaaf van Christus Jezus, een geroepen apostel afgezonderd tot het evangelie Gods, (dat Hij tevoren belooft door Zijn profeten in heilige Schriften) aangaande Zijn Zoon (die werd uit zaad van David naar het vlees voortkomt, die in kracht bewezen is Zoon van God te zijn naar de Geest van heiligheid uit de opstanding van doden) Jezus Christus onze Heer (door Wien wij genade en apostelschap ontvingen tot geloofsgehoorzaamheid onder alle natiën voor Zijn naam, in wie ook gij zijt, geroepene van Jezus Christus) aan allen, die in Rome zijt, geliefden van God, geroepen heiligen, genade zij u en vrede van God onze Vader en de Heer Jezus Christus.

Paulus is de man van de tussenzinnen gelijk wij telkens zullen opmerken. Wanneer we in het bovenstaande de tussenzinnen weglaten, dan houden we over:

“Paulus een slaaf van Christus Jezus, een geroepen apostel, afgezonderd tot het evangelie Gods aangaande Zijn Zoon, Jezus Christus onze Heer, aan allen, die in Rome zijt, geliefden van God, geroepen heiligen, genade zij u en vrede van God, onze Vader en de Heer Jezus Christus”.

Wat er verder staat, zijn tussenzinnen die niet enkel dienen tot verduidelijking maar ook tot mededelingen van nieuwe gedachten.

Het is de bekende Paulus, die de brief schrijft; Saulus van Tarsen, die sedert zijn bezoek aan de stadhouder van Cyprus Paulus werd genoemd (Hand. 13:9). Waarom deze nieuwe naam? Ter herinnering aan zijn eerste bekeerling toch zeker niet! Maar ook niet, omdat hij de Latijnse naam Paulus, de kleine, voor zich zo bijzonder passend vond. Want wat had Paulus, de Griekse Jood, te maken met een Latijnse naam? Als hij een andere naam kiest, dan kunnen wij een Hebreeuwse of een Griekse naam verwachten. Welnu, *Paulos*, zoals zijn naam geschreven moet worden, is een woord dat in het Grieks geen betekenis heeft maar wanneer we van

deze mannelijke vorm een vrouwelijke maken, dan krijgen we het woord *paulé*, en dat woord betekent pauze, tussentijd.

En tussentijd is voor onze apostel al een zeer passende naam, want hij is de apostel van de tussentijd. Wanneer Saulus zich Paulus noemt, dan drukt hij daarmee uit: 1) dat de betrekking van God tot Israël als volk verbroken is; 2) dat die betrekking weer zal worden hersteld; 3) dat God in die tussentijd een nieuwe boodschap laat prediken, waarvan hij de prediker is. Een meer passende naam was zeker niet te vinden.

Paulus noemt zich een slaaf van Christus Jezus. Ook in de Filippenzenbrief doet hij dat. In onze oren klinkt het woord slaaf wat barbaars, maar we moeten niet vergeten dat de toestand van slaven in Israël niet zo verschrikkelijk was als wij het ons voorstellen. Het gebeurde immers wel, dat iemand die vrij kon worden, uit liefde tot zijn heer slaaf bleef (Ex. 21:6). Een slaaf is een dienaar, die het eigendom is van zijn meester. Christus heeft Paulus gekocht. Paulus zal het ons uitleggen in het zesde hoofdstuk. Nu is Paulus de slaaf en Christus is de Meester, de Heer, de *Kurios*. Het is de naam, die Christus altijd draagt in Zijn betrekking tot ons. Hij is niet onze Koning - die afstand is te ver - Hij is onze Heer, die ons gekocht heeft, en die wij nu gewillig dienen, omdat wij hem liefhebben.

Maar Paulus noemt zich ook een geroepen apostel. Een slaaf van Christus is hij geworden op de weg naar Damascus. "Heer wat wilt Gij dat ik doen zal?" Een apostel werd hij toen nog niet, ook al predikte hij te Damascus, te Jeruzalem en te Antiochië. In de laatstgenoemde stad behoorde hij met Barnabas tot de vijf profeten en leraars (Hand. 13:1). Maar toen werden hij en Barnabas door de Heilige Geest afgezonderd.

Die afzondering is de tweede crisis in het leven van Paulus. Tot dusverre had hij gepredikt in samenwerking met de twaalf apostelen en onder toezicht van hen, zodat hij zich door hen liet zenden (Hand. 14:14).

Een apostel is een afgezant, iemand die afgezonden wordt met een bijzondere boodschap, hem speciaal opgedragen door zijn heer. Zo heeft ook Paulus zijn aparte boodschap van Christus ontvangen, om uit te dragen onder de volken. Hij is afgezonderd tot het evangelie Gods aangaande Gods Zoon. Het evangelie, de goede boodschap. Laten we ons toch steeds herinneren, dat het evangelie een boodschap is van God. De mensen willen het wel gaarne doen voorkomen, alsof godsdienst een uitvinding is van de mens, maar met al zijn godsdienst komt de mens nooit verder dan tot grove of verfijnde afgoderij.

Het evangelie daarentegen is een boodschap, die van God uitgaat. Het woord is gevormd van het werkwoord *angelloo*, dat boodschappen betekent - vanwaar ook het woord *angelos*, engel, komt; een engel is een boodschapper. En de boodschap gaat uit van Hem, die ze uitzendt; niet van de boodschapper. En niet van wie de boodschap ontvangt. Het is het evangelie Gods. En het is het evangelie aangaande Gods Zoon. Christus, dat is de inhoud van het evangelie. Niet de zondaar, die zich veranderen moet; dat zou een evangelie naar de mens zijn. Maar het evangelie is ook in de eerste plaats een boodschap aangaande God; het is Gods boodschap aangaande Christus, aangaande Zijn Zoon. Zonder Gods speciale boodschap zouden we aangaande God het een en ander kunnen weten; Zijn eeuwige krachten en Goddelijkheid, zegt Paulus in onze brief en op de Areopagus te Athene zegt hij, dat God niet verre is van een iegelijk van ons mensen, want in Hem leven en bewegen wij en zijn wij. Maar Zijn Zoon zouden wij zonder een bijzondere openbaring niet kennen; daarom heeft God ons door Paulus en door anderen een boodschap, een goede boodschap, een evangelie gezonden aangaande Zijn Zoon. De prediking van dit evangelie begint niet met Paulus. God Zelf heeft in de hof van Eden het eerste woord reeds gezegd aangaande Zijn Zoon. En de profeten hebben over Christus gesproken; door hen heeft God het evangelie beloofd. Ik behoef maar te denken aan Jesaja 53, waar het evangelie aangaande Christus wordt gepredikt en uitgesproken wordt, dat door Hem de rechtvaardiging geschiedt:

"Hij is om onze overtreding verwond, om onze ongerechtigheden is Hij verbrijzeld; de straf die ons de vrede aanbrengt was op Hem en door Zijn striemen is ons genezing geworden. Door Zijn kennis zal Mijn Knecht, de Rechtvaardige, velen rechtvaardig maken, want Hij zal hun ongerechtigheden dragen".

Beloofd was het evangelie van de rechtvaardiging, maar aangekondigd, zoals aan Paulus opgedragen was te doen, dat was nog door niemand vóór hem gedaan. Het was het evangelie, dat hij "mijn evangelie" noemde. De eerste boodschap, die Paulus brengt aangaande Christus is, dat Hij is de zoon van David en de Zoon van God. Naar het vlees is Hij de zoon van David. Christus Zelf noemt Zich zeer vele malen Zoon des mensen. Paulus gebruikt die naam niet één keer; voor hem is Christus altijd de Zoon van God. Maar de koningstitel Zoon van David gebruikt Paulus hier en ook in 2 Tim. 2:8. Wij moeten niet denken, dat Paulus het koningschap van Christus loochent of vergeet.

Neen, ook bij Paulus is Christus de zoon van David, wie God de Heer het koninkrijk van Zijn vader David zal geven en die regeren zal van de zee tot aan de zee en van rivieren tot de einden der aarde.

Paulus predikt het Koninkrijk Gods ook nog in Hand. 28: 31, nadat hij het oordeel der verharding over Israël had uitgesproken; Paulus heeft in de gevangenis te Rome (Col.4:10, 11) nog drie Joodse mede-arbeiders in het Koninkrijk Gods, terwijl Heidense broeders hem helpen in zijn andere dienst.

Paulus was de apostel voor de tussentijd, maar zo lang hij kon predikte hij Christus nog als Koning van Israël en de Volken en sloot hij zich aan bij de profeten. Paulus had velerlei dienst. Maar Christus, de Zoon van David naar het vlees, is naar de Geest der Heiligheid de Zoon van God. Niet naar de geest der heiligmaking, zoals de Statenvertaling zegt; heiligmaking, heiliging kan alleen plaats hebben bij de onheilige en zo kan Christus ons worden tot heiligmaking (1 Kor. 1: 30). Maar Christus is naar de Geest der Heiligheid de Zoon van God.

Een mens is een levende ziel door de samenwerking van het lichaam, dat uit het stof der aarde is en de geest des levens die uit God is (Gen. 2:7). Christus had een menselijk leven van Zijn moeder en zo was Hij naar het vlees de Zoon van David. Maar Hij had niet een menselijke geest zoals wij; Zijn geest was Goddelijk. Wat in Maria ontvangen was, was uit de Heilige Geest (Matth. 1:18).

De Heilige Geest kwam over haar en de kracht des Allerhoogsten overschaduwde haar. Krachtens die Heilige Geest, die Hem tot een levende ziel maakte, was de mens Jezus de Zoon van God. En dat Hij de Zoon van God was, is in kracht bewezen uit de opstanding van doden. Lazarus, de jongeling van Naïn, het dochttertje van Jaïrus en andere nietgenoemden (Matth. 11: 5; Luk. 7:22) zijn de bewijzen dat Hij de Zoon van God is. Elia, Eliza en ook Petrus en Paulus hebben doden opgewekt maar zij deden het door vurig smeekgebed.

Voor Hem was het voldoende te zeggen: "Ik zeg u sta op!". Voor de geest des levens die in Hem was, kon de dood niet blijven bestaan en zelfs toen Hij Zijn geest in de handen des Vaders gegeven had, onderging Zijn lichaam geen verderf in het graf.

Door Christus, de levende en opgestane, heeft Paulus genade ontvangen en apostelschap. Genade op de weg naar Damascus en de gave van het apostelschap bij de afzondering te Antiochië en dat was een apostelschap niet op één lijn met dat van de twaalf. De twaalf zijn de apostelen van Israël; zij zijn Christus' getuigen te Jeruzalem en in geheel Judea en Samaria en tot aan het uiterste des lands; (Hand. 1:8), ze zijn de apostelen der besnijdenis (Gal. 2:7-9).

Paulus daarentegen is de apostel der voorhuid; zijn apostelschap strekt zich uit tot alle volken, al is hij zelf een Jood, omdat de zaligheid nu eenmaal naar Gods bestel uit de Joden is. Ook de apostel der Heidenen is een Jood. Zijn apostelschap onder al die volken is tot geloofsgehoorzaamheid. Hij moet de volken er toe leiden, dat ze in naam van Jezus Christus geloven en dus aan God gehoorzaam zijn.

Tot die volken, voor wie Paulus de apostel is, behoren ook de Romeinen. Zij zijn geroepenen van Jezus Christus; zij zijn geliefden Gods en geroepen heiligen. Hoe ze dat zijn geworden, meldt de geschiedenis niet. Paulus was er nog niet geweest, maar Aquila en Priscilla, bij wie Paulus te Korinthe huisgenoot was geweest (Hand. 18: 2, 3) woonden er thans (Rom. 16: 3) en zij waren wel mensen die de weg Gods nauwkeurig konden uitleggen (Hand. 18: 26). En zo kunnen er wel andere predikers en prediksters geweest zijn.

Paulus zendt in Rom. 16 zijn groeten aan verscheidene medewerkers, die hij te Rome kent. Laten we nog opmerken, dat Paulus deze Romeinen, aan wie hij de brief schrijft, geroepenen van Jezus Christus noemt en geliefden Gods en geroepen heiligen.

Paulus weet wel aan wie hij schrijft. Hij schrijft niet aan mensen van wie hij hoopt, dat zij heiligen zijn of dat ze het langzamerhand wel zullen worden als ze hun best maar doen. Neen, ze *zijn* heiligen. Hij zal het ons in zijn brief wel duidelijk maken, dat wie in Christus is, een heilige is en dat het bij ieder mens maar alleen gaat om de vraag, of hij in Christus is. Wie niet in Christus is, is buiten Hem. Zo scherp stelt men in onze dagen gewoonlijk de kwestie niet en dat is jammer. Het komt natuurlijk, doordat men in de Christelijke kerken ook als leden aanneemt mensen, die zelf niet belijden, dat ze in Christus zijn.

"Genade zij u en vrede!" Het is de Griekse en Hebreeuwse groet. De Griek groette met het woord *charis*, dat blijdschap betekent en ook de betekenis genade heeft gekregen. De Jood groette met het woord *sjaloom*, vrede. Paulus gebruikt die dubbele groet in al zijn brieven aan de gemeenten, zelfs aan de gemeente ten huize van Filemon; in zijn brieven aan afzonderlijke personen voegde hij er nog het woord barmhartigheid bij.

Ook Petrus groet in zijn brieven met genade en vrede; Judas met barmhartigheid, vrede en liefde. En Jakobus, een Joodse brief schrijvende aan de Joodse lezers, gebruikt alleen de Griekse groet, en wel in zijn

zuiverste vorm: *chaireen*, verblijden! (Jak. 1:1) (zaligheid zegt daar de St.Vert.).

“Genade zij u en vrede van God onze Vader en de Heer Jezus Christus!” Voor God gebruikt Paulus hier de VADERNAAM en de naam Jezus Christus gebruikt hij reeds voor de vierde keer; de eerste keer in de vorm Christus Jezus, in het Grieks en twee keer gebruikt hij de toevoeging onze Heer of de Heer. Aan het begin van de Romeinenbrief worden wij terstond in de juiste verhouding geplaatst: kinderen Gods en gewillige slaven van onze Heer Jezus Christus, die ons heeft gekocht.

Bede. Voorgenomen reis

Hoofdstuk 1 : 8 - 13

Allereerst dank ik mijn God door Jezus Christus betreffende U allen dat Uw geloof verkondigd wordt in de gehele wereld, want God is mijn getuige die ik dien in mijn geest in het evangelie van Zijn Zoon, hoe onophoudelijk ik gewag van U maak. Altijd smekende in mijn gebeden of ik op enige wijze en te eniger tijd goede gelegenheid moge hebben in de wil van God, om tot U te komen. Want ik verlang om U te zien opdat ik U enige geestelijke genadegaven moge mededelen, opdat gij vastgesteld moogt worden; dat is echter om samen getroost te worden onder U door elkanders geloof, zowel dat van U als van mij. Ik wil echter niet, dat gij onbekend zijt broeders, dat ik menigmaal mij voornam tot U te komen - en ik werd tot hiertoe verhinderd - opdat ik ook onder U enige vrucht zou hebben gelijk onder de andere Heidenen (niet Joden).

Na de inleiding begint Paulus thans aan zijn brief en het geeft eerst de indruk, dat we te maken hebben met een zeer particulier schrijven, de brief van een vroom man aan een kring die hem dierbaar is. Maar bij enig nadenken zien we er toch wel meer in. Paulus is in de Schrift de enige die durft schrijven: "Weest mijne navolgers!" (1 Kor. 4:16) en erbij te voegen: "gelijkerwijs ook ik van Christus" (1 Kor. 11: 1).

Paulus droeg op zijn hart dagelijks de zorg voor al de gemeenten (2 Kor. 11: 28). Zo iemand zwak was, hij droeg die zwakheid mee; zo iemand geërgerd werd, dan brandde zijn gemoed. En daarin is Paulus de navolger van Christus, die ter rechterhand Gods is en daar voor ons bidt. Hij leeft altijd om voor ons te bidden als een getrouw Hogepriester, zegt de brief aan de Hebreëen (hoofdstuk 7: 25). En van die zorgende liefde woont er veel ook in het hart van Paulus. Zorg voor de gemeenten, die vrucht zijn van zijn arbeid, zorg ook voor de gemeenten, die buiten zijn toedoen zijn ontstaan, en voor welke hij zich toch ook verantwoordelijk voelt; hij is immers de apostel der Heidenen?

Aangaande de gelovigen in Rome heeft hij goede berichten, zodat hij kan beginnen met God te danken aangaande hen, dat hun geloof verkondigd wordt in de gehele wereld. Dat zegt nogal wat!

Dat daar in Rome enige tientallen of honderdtallen of mogelijk duizendtallen gelovigen waren, daarover werd gesproken in de gehele wereld. Het is bekend, dat in die dagen de gelovigen opzien wecten, want zij golden als atheïsten, mensen zonder godsdienst. De Heidense wereld had haar afgodstempels; de overal verspreide Joden stonden bekend als aanbidders van één God. Maar zij hadden toch ook hun tempel, hun priester en hun eredienst.

En nu had men daar die “Christenen”, zonder tempel, zonder godenbeeld, zonder ceremoniën, zonder priesters - het is geen wonder, dat over hen gesproken werd. En dat zij bij alle moeilijkheden, bij smaad en vervolging opgewekt en blijmoedig bleven, dat wekte nog meer verbazing.

Hun geloof werd verkondigd in de gehele wereld, en daarom dankt Paulus God door Jezus Christus.

Paulus gedenkt hen in zijn gebeden. Paulus is een voorbidder, een priester. Hij dient God. Het woord dat hier met dienen wordt vertaald, wordt alleen gebruikt in verband met God, het is wat de mensen godsdienst noemen: Verering en hulding en erkenning en aanbidding van God met woord en daden. Het gehele leven van Paulus was zulk een dienst geworden. De tempeldienst te Jeruzalem kon hij tengevolge van zijn reizend leven slechts zelden bijwonen, maar de dienst in het evangelie van Gods Zoon was een aanbidding van groter waardij dan alle offerdienst en alle plechtige openbare aanbidding in de tempel.

Paulus verlangt naar de Romeinen. Hij heeft ze nooit gezien, maar hij is aan hen verbonden door een band sterker dan de band des vleses of der vriendschap: hij is met hen één lichaam (Rom. 12:4,5).

En hij verkeert over hen in zorg, staan zij sterk genoeg, zodat ze niet bezwijken als straks verzoeking of vervolging komt? Hij heeft grote strijd voor degenen, die zijn aangezicht in het vlees niet hebben gezien, gelijk hij schrijft aangaande de gelovigen te Colosse en Laodicea (Col. 2:1). Hij wil ook gaarne van de Romeinen, dat ze vastgesteld zullen worden en daartoe wil hij hen gaarne geestelijke genadegaven mededelen, hij, die een uitdeler is van Gods verborgenheden (1 Kor. 4:1).

Maar daarom verheft de uitdeler zich niet boven hen aan wie hij genadegaven zal uitdelen, want - hij moge als apostel boven hen gesteld zijn - als gelovigen zijn ze zijns gelijken. Zijn geloof is hetzelfde als het hunne, en daarom verwacht hij van het samenzijn met de gelovigen van Rome gemeenschappelijke vertroosting door elkanders geloof.

Het zal ook Paulus een vertroosting zijn de broeders van Rome te ontmoeten.

Toen de broeders hem een paar jaar later tegemoet kwamen tot Appiusmarkt en de drie Tabernen, dankte hij God en greep moed.

Menigmaal heeft hij reeds plan gehad om te Rome te komen. Paulus zoekt de grote steden. Hij bleef meer dan een jaar te Korinthe, drie te Efeze; in kleinere plaatsen houdt hij zich maar kortere tijd op.

In zijn tijd was er wereldverkeer; Aquila uit Pontus woonde enkele jaren te Rome, te Korinthe, te Efeze en weer te Rome - en Paulus maakt van het wereldverkeer gebruik; hij trekt naar de hoofdsteden opdat door de vele vreemdelingen die daar komen, het evangelie ver in het rond verbreid zal worden. En hij ziet in Rome een machtig centrum. Maar hij wordt verhinderd er heen te gaan. Waardoor? Door de omstandigheden?

Maar wie maakte die omstandigheden?

Enige jaren vroeger maakte Paulus zich bezorgd over de jonge gemeente van Thessalonica, dat de verzoeker daar zijn arbeid ijdel zou maken. Hij

wilde er heen, eenmaal en andermaal, maar de Satan belette het hem (1 Thess. 3:5, 2:18).

Nog wat eerder werd Paulus door de H. Geest verhinderd het woord in Azië te spreken en toen hij naar Bithynië poogde te reizen, liet de Geest het hem niet toe (Hand. 16:6,7). Hij werd voortgedreven naar Troas en genodigd naar Macedonië en Griekenland.

Paulus had er zelf niets over te zeggen waar hij zou prediken; hij moest door de Geest worden geleid en hij liet zich leiden. En God gebruikte ook de tegenstand van Satan tot Zijn doel.

Paulus kon te Thessalonica niet persoonlijk komen; Hij zond dus Timotheüs en toen deze goede berichten bracht, zond hij hem nog een andermaal met brieven zodat de tegenstand van Satan bewerkt heeft, dat wij de brieven aan de Thessalonicensen bezitten. Zo ook hier. Paulus wordt verhinderd naar Rome te gaan.

Of Satan het hem belet of dat de Geest het hem verhindert, zegt hij niet; het doet er ook niet toe, want Satans werk staat ook onder Gods controle; hij kan niets beletten zo God hem dat niet opdraagt - maar daarover spreken wij bij Rom. 9. Een feit is het, dat Paulus nu hij niet spreken kan, naar Rome schrijft.

Zijn plan is, daar over enkele maanden reeds te zijn; 't zullen enige jaren worden. Misschien heeft Paulus er wel een voorgevoel van, gelijk hij op de gehele reis naar Jeruzalem het voorgevoel had, dat hij gevangenschap tegemoet ging. En nu dringt de Geest hem, aan de gelovigen te Rome te schrijven wat hij hun mondeling had willen mededelen.

Zo gaf God ons de brief aan de Romeinen en wij gelovigen van de twintigste eeuw ontvangen nog mede de geestelijke genadegaven opdat ook wij vastgesteld zouden worden.

Dienst van de Apostel

Hoofdstuk 1:14-17

Van Grieken zowel als van Barbaren, van wijzen zowel als van onnadenkenden ben ik een schuldenaar. Vandaar mijn ijver om ook U, die te Rome zijt, te evangeliseren. Want ik schaam mij het evangelie niet, want het is Gods kracht tot redding, voor een iegelijk, die gelooft, de Jood eerst zowel als ook de Griek. Want Gods rechtvaardigheid wordt er in onthuld uit geloof tot geloof, zoals geschreven is: De rechtvaardige nu zal uit het geloof leven.

Paulus zoekt vrucht onder alle "Heidenen" laten we even opmerken, dat het woord Heiden niet afgodendienaar betekent. Het Griekse woord *ethnos* betekent een gemeenschap van mensen met hetzelfde grondgebied en dezelfde regering. In het enkelvoud gebruikt, wordt er in de Schrift gewoonlijk het Joodse volk mee bedoeld, in het meervoud daarentegen juist de niet-Israëlietische volken, zodat het woord Heiden tegenstelling vormt met Jood, niet met Christen.

Een Heiden kan wel een gelovige zijn (Rom. 11:13; 16:4; Gal. 2:12; Ef. 3:1, 6, 17) evengoed als een Jood een gelovige kan zijn. Heiden ziet op afkomst, niet op geloof. Hetzelfde woord is dan ook in de Statenvertaling dertig malen vertaald door volk, zes maal door natiën en bijna honderdmaal door Heiden.

Paulus weet zich een schuldenaar tegenover de volken. Ze hebben van hem iets te vorderen. En hij betreft daarin alle volken. Hij is een schuldenaar aan Grieken en Barbaren; Griek is hier niet tegenstelling met Jood, zoals in het zestiende vers, maar met Barbaar, in het spraakgebruik van zijn tijd worden met Grieken alle volken bedoeld rondom de Middellandse zee en tot aan Perzië.

Het Grieks was onder Gods leiding voor die allen de taal der beschaving geworden, die ze verstonden, zodat Paulus met één taal hen allen kon bereiken, al spraken ze ook hun eigen talen nog als dialect, maar Paulus

denkt ook aan de Barbaren, de half bekende volken buiten het Romeinse rijk, de Scythen, de Parthen, de Gothen, de Germanen, die zijn taal niet kenden en die hij niet bereiken kon.

Hij is de apostel van al die volken. Daarom wenst hij de Romeinen te evangeliseren. Is dat niet een vergissing van Paulus? Deze Romeinen waren immers reeds gelovigen; moesten die nog geëvangelizeerd worden? Of is de vergissing bij ons? Wij noemen tegenwoordig de prediking aan ongelovigen evangelisatie; de Schrift noemt alle dienst des Woords zo. Ook de gelovige heeft altijd weer behoefte aan het evangelie. Want - we hebben het al eerder gezegd - Christus is de inhoud van het evangelie Gods, en alle prediking aangaande Hem is evangelieverkondiging.

Voor die evangelieverkondiging schaamt Paulus zich niet. Het woord des kruises is de Jood een ergernis en de Griek een dwaasheid. Maar Paulus weet, dat evangelie de kracht Gods is tot redding van een iegelijk die gelooft. Kracht tot redding niet kracht tot zaligheid zoals de gewone vertaling zegt.

Twee verschillende woorden zijn in de Statenvertaling weergegeven door het woord zalig. Waar in onze vertaling 't woord zalig afzonderlijk wordt gebruikt, daar hebben we te denken aan gelukkig in hoge mate: "Zalig zijn de armen van geest; Zalig is hij die deel heeft in de eerste opstanding" en zo wel op vijftig plaatsen. Maar waar in onze vertaling staat: zaligheid, zaligmaker, zalig worden, daar hebben we altijd ook al wordt het niet uitgesproken te denken aan het een of ander dat ons dreigde.

Zaligheid is redding. Het evangelie is Gods kracht tot redding. Laten we toch bedenken, dat het evangelie zelf de kracht is, Gods kracht. Wij komen er zo licht toe ook nog enige kracht te zoeken in onze manier om het evangelie te prediken. Maar daarin is geen kracht. En we komen er ook zo licht toe dat we om een zondaar te redden, dood en hel en verderf

schilderen in de schrilste kleuren. Maar ook daarin is geen kracht. Zelfs wanneer het de schijn heeft dat daardoor de zondaar tot redding komt.

Neen, het evangelie is Gods kracht, het evangelie Gods aangaande Zijn Zoon. Christus moet worden gepredikt, en dan zal het blijken dat het evangelie zelf de kracht van God is. Zodra iemand de prediking aangaande Christus gelooft is hij gered.

In de dagen dat Paulus de brief aan de Romeinen schreef, was er nog onderscheid in rang tussen Jood en niet Jood; de Jood ging voor. Israël zou zo aanstonds voor een tijd worden verstoten; Paulus wist het wel, en het was hem een voortdurende smart. Maar de verstoting was nog niet geschied, de tempel stond nog, het huis was nog niet woest geworden en was nog evenals in de dagen van de Heer Jezus Gods huis.

Zolang was ook nog Israël Gods volk en zolang heeft Israël nog voorrang boven de Griek.

De redding is voor beide dezelfde; Petrus zegt dat hij op dezelfde wijze gered wenst te worden als de Heiden (Hand. 15: 11). Maar er is rangorde onder de volken en die rangorde is er ook nog onder de gelovigen, totdat in de brief aan de Efeziërs die rangorde wordt weggenomen, omdat daar Israël op een lijn is geplaatst met de andere volken, daar de muur die Israël omtuinde is afgebroken. Slechts tot zolang bestond de rangorde: Eerst de Jood ook de Griek.

En waarom is nu evangelie Gods kracht tot redding?

Omdat Gods rechtvaardigheid er in wordt onthuld. Wij zullen in het derde en vierde hoofdstuk leren, dat we hier moeten denken aan de rechtvaardigheid die God geeft, die Hij verzekert aan de goddeloze. Gods rechtvaardigheid wordt ook onthuld in Zijn oordelen: de rechtvaardigheid die Hij heeft. Maar daarover gaat het hier niet. Paulus spreekt hier over de rechtvaardigheid die God de zondaar geeft, zodat de zondaar voortaan als een rechtvaardige gerekend wordt gelijk hij het in dezelfde

tijd schrijft aan de Korinthiërs, in zijn tweede brief: "Dien die geen zonde gekend heeft, heeft Hij zonde voor ons gemaakt, opdat wij zouden worden rechtvaardigheid Gods in Hem"(5:21).

Die rechtvaardigheid Gods wordt in het evangelie onthuld, uit geloof tot geloof. Het Griekse woord *pistis*, geloof, krijgt de betekenis trouw, waar sprake is van het gedrag: "Alle goede trouw bewijzende" (Titus 2:10) en zal het ook vertaald moeten worden in Gal 5:22 "De vrucht des Geestes is... goedertierenheid, goedheid, trouw". En ook in dit vers: "Uit trouw tot geloof". Uit Gods trouw, omdat Hij zich houdt aan wat Hij zich had voorgenomen en reeds had uitgesproken in de hof van Eden. En de onthulling van Gods trouw leidt de zondaar tot geloof: "De rechtvaardige zal uit geloof leven".

Paulus haalt een woord aan van de profeet Habakuk, die hij ook aanhaalt in Gal. 3:11 en dat ook aangehaald wordt in Hebreë 10:38.

Habakuk heeft dat woord in een profetie over een vijand wiens ziel zich verheft en niet recht in hem is; die gelijk de dood niet verzadigd wordt; die vermeerdert hetgeen het zijne niet is, die vele volken berooft en door de overgeblevenen beroofd wordt. Men krijgt de indruk, dat Habakuk hier gelijk zovele profeten in zijn visioen de Anti-Christus ziet. En dan troost hij met de gedachte: "De rechtvaardige zal door zijn geloof leven". "Die te komen staat zal komen" heeft Habakuk van die vijand gezegd; de schrijver van de Hebreënbrief haalt ook dat woord aangaande de vijand aan en de belofte, dat de rechtvaardige uit het geloof zal leven en dan wekt hij zijn lezers op tot het geloof, waardoor de heiligen van de oude dag tegenstand hebben geboden en de overwinning hebben behaald.

Paulus haalt het woord van Habakuk aan buiten het verband van de vijand waarover de profeet sprak; enkel als het algemeen beginsel van Gods rechtvaardigheid, welke de mens ontvangt door het geloof waarbij hij in Gal 3: 10 de tegenstelling noemt: Niemand wordt door de werken der wet rechtvaardig voor God, de rechtvaardige leeft uit het geloof.

Wat dat zeggen wil: rechtvaardig te zijn door het geloof, te leven door het geloof, dat zal Paulus in de volgende hoofdstukken van de Romeinenbrief uitleggen. Tot zover loopt de inleiding van de brief.

De schrijver begint nu aan zijn groot onderwerp: de rechtvaardiging van de goddeloze waarvan de korte inhoud is weergegeven in Rom. 3:23, 24.

Hoofdstuk 1:18-23

Want Gods toorn wordt onthuld van de hemel over alle onvroomheid en ongerechtigheid over mensen, die de waarheid in ongerechtigheid ten onder houden; want wat van God bekend is, is onder hen openbaar, want God openbaart het hun, want het ongeziene van Hem verstaan zijnde, uit het gemaakte wordt doorzien sedert de schepping der wereld, Zijn onzichtbare kracht en Goddelijkheid, opdat zij niet te verdedigen zouden zijn, omdat zij God kennende, Hem niet als God verheerlijken of danken, maar zij waren ijdel in hun overleggingen en hun onverstandig hart is verduisterd. Terwijl zij beweren wijs te zijn, zijn ze dwaas gemaakt, en zij veranderen de heerlijkheid van de onverderfelijke God in gelijkvormigheid van een verderfelijke mens en van vogels en viervoeters en kruipende dieren.

Het evangelie is Gods kracht tot redding en Paulus ijvert om het te verkondigen. De apostel is er dus wel van overtuigd, dat er iets is waarvan de mens moet worden gered, waarvan hij moet worden verlost. Hij moet verlost worden van Gods toorn. Gods toorn wordt onthuld van de hemel; dat vormt het uitgangspunt van Paulus' gehele betoog.

De apostel behoeft niet aan te tonen, dat er zulk een toorn bestaat; die toorn is openbaar. Wanneer die toorn niet bestond, dan zouden de mensen kunnen leven in rust en blijdschap zonder vrees of angst. Maar zo is de toestand niet. De mens leeft temidden van een natuur, die hem vijandig is, die voortdurend zijn geluk, zijn bezit, zijn leven bedreigt. Ziekte en pijn, vuur en storm, aardbeving en overstroming, wild gedierte en vijandige mensen, allen hebben het op zijn ondergang gemunt en de enige conclusie waartoe de mens met zijn denken kan komen, is deze: de wereld is niet, zoals ze moet zijn.

De filosofen van onze tijd zeggen gaarne, dat de wereld nog niet zo is, en ze hopen daarom geleidelijk de wereld te verbeteren. Maar wie doordenkt, ziet wel, dat sinds het begin der geschiedenis alle pogingen tot wereldverbetering hebben gefaald, en hij kan niets anders dan beseffen, dat er een vijandige macht bestaat.

De heidenen hebben dat wel verstaan; ze hebben gesproken van de toorn der goden en ze hebben getracht die toorn te sussen met offeranden tot zelfs het dierbaarste dat zij bezaten. En de Schrift bevestigt dat de heidenen hierin goed hebben gezien en ze spreekt over de toorn Gods, die van de hemel geopenbaard wordt. Maar waar de heidenen bleven staan bij de toorn en daarom zich de goden dachten als vijanden van de mens: daar vraagt de Schrift, die God openbaart als de God der liefde, naar de oorzaak van Zijn toorn en het antwoord is dat de oorzaak van de toorn niet bij God ligt maar bij de mens. De goddeloosheid en ongerechtigheid van de mens.

Laten we allereerst opmerken, dat de apostel het hier heeft over de mens, niet over één mens. Dat iemand door een bijzondere ramp getroffen wordt, is geen bewijs van zijn bijzondere zondigheid. Wanneer de discipelen vragen, wie gezondigd heeft, de blindgeborene of zijn ouders, dan antwoordt de Heer: "Geen van beide". (Joh. 9:2,3). De achttien op wie de toren van Siloam viel, waren geen schuldenaars boven allen, die in Jeruzalem woonden. (Luk. 13 :4,5). Wij moeten niet oordelen en niet menen, dat de gelukkige de vrome is en de ongelukkige de goddeloze. Maar wat niet geldt voor de mensen hoofd voor hoofd, dat geldt wel voor de mensheid in haar geheel.

De toorn Gods is openbaar over alle goddeloosheid en ongerechtigheid der mensen. Goddeloosheid, in de betekenis, die het woord tegenwoordig heeft, is hier het rechte woord niet. Bij goddeloosheid denken wij aan boze daden, en we zijn geneigd meest nog het ruwe en het woeste optreden van de mens goddeloosheid te noemen. Het hier gebruikte woord wil zeggen: onvroomheid; het ontbreken van de eerbied, die de mens past tegenover zijn grote en machtige Schepper. Ze houden God niet in erkenning, zegt het 28ste vers. Dat is de goddeloosheid die hier bedoeld wordt.

Wanneer een mens zich indenkt wie hij is tegenover God, dan houdt hij rekening met God, dan erkent hij zijn gezindheid en afhankelijkheid en

betoont hij zijn eerbied. Doet hij dat niet dan is hij oneerbiedig en die onvroomheid, dat niet erkennen van God, leidt tot daden van ongerechtigheid. En die ongerechtigheid, waardoor het geweten zich bezwaard zou gevoelen leidt er weer toe, dat de mens de waarheid aangaande God terugdringt naar het onbewuste. Hij wil er niet aan denken en dat gelukt hem: hij denkt er niet meer aan. Want het is niet zo, dat bij de mens het besef van een hoger wezen of van hogere wezens heel geleidelijk is ontstaan in de loop van vele eeuwen; dat de mens eerst animist (geest-aanbidder) en fetischist (afgodendienaar) is geweest en langzamerhand tot de hoogte van het Christendom is gekomen en zelfs wel er boven uit. Integendeel, de mens is begonnen als een die God kende.

Het heidendom is niet een voortdurende vooruitgang, maar een voortdurende achteruitgang. De apostel zegt het hier: de kennis van God is onder de mensen bekend, want God maakt ze hun bekend. Want het ongeziene van Hem verstaanbaar zijnde aan de werkingen wordt gezien sedert de schepping der wereld, Zijn onzichtbare krachten en Goddelijkheid.

In het boek Job hebben we een schildering van mannen, die geen wet kennen en geen evangelie, die niet tot het afgezonderde volk van Israël behoren en geen bijzondere openbaring hebben, niets dan het licht waarvan hier de apostel spreekt. Onder die mannen was de kennis van God bekend. Zij hadden Gods onzichtbare krachten en Goddelijkheid waargenomen en zij hielden God in gedachtenis. Daarom konden zij, de een meer de ander minder, goede gedachten over God uitspreken en Job het meest, want hij was een man oprecht en vroom en wijkende van het kwaad.

Eerbied en gerechtigheid gaan samen. Ook Melchizedek, de koning-priester, had geen andere kennis aangaande God, dan de kennis waarover Paulus hier spreekt. En wie zal ze tellen, de heidenen, die buiten het licht der openbaring hebben geleefd, maar die God hebben opgemerkt in Zijn werken, en naar Hem hebben gezocht, of ze Hem ook tasten en vinden

mochten. Paulus komt in het tweede hoofdstuk op hen terug. Hij wijst thans alleen op dit feit, dat de mens van nature God kan kennen, om daarmee de nadruk er op te leggen, dat de mens niet te verontschuldigen is. "Die blinde heidenen weten niet beter", zegt men. Maar de Schrift zegt: zij weten wel beter. Zij kennen God, maar zij achten of danken Hem niet als God.

Daarmee heeft de apostel de oorsprong aangewezen van de toestand van de mens. Het is onze oneerbiedigheid, onze onvroomheid, ons niet in erkentenis houden van God. Niet onze onkunde maar onze onwil. Paulus zegt het zo duidelijk mogelijk: de mens van nature kent God voldoende om Hem in erkentenis te houden. Maar dat wilden zij niet. Wij ook niet, laten we ons zelf er niet buiten houden; wij ook hebben toen ons besef ver genoeg ontwikkeld was om Hem te kennen, Hem niet in erkentenis gehouden.

En wanneer de mens zich afkeert van het licht, ziet hij in de duisternis. Het verstand, dat zich van God heeft afgewend, kan toch niet nalaten te denken over de toestand van de wereld en komt dus tot de overleggingen die ijdel zijn: het onverstandig hart is verduisterd. De mens meent wijs te zijn, als hij zich afkeert van de kennis, die hij uit Gods werken hebben kan aangaande God Zelf, maar het blijkt, dat hij dwaas is want in plaats van de onverderfelijke God te erkennen en te eren, maakt hij een afgod, de gelijkenis van een mens, van een vogel, een viervoeter of een kruipend dier, van een atoom, van een oer cel, waaruit het heelal is ontstaan.

De mens van onze dagen verheffe zich niet, omdat hij geen beelden maakt van zijn afgoden; dat hebben ook niet alle heidenen gedaan. Het is maar de vraag of de mens zijn Schepper eert, Wiens kracht - en vergeet dat laatste niet - Wiens Goddelijkheid hij uit de natuur kan kennen of dat hij de krachten en vermogens, die God in de natuur gelegd heeft, tot zijn goden maakt, of dat hij, zoals de mens van onze tijd zo menigvuldig doet, zegt: Er is geen God, niets is er boven de mens, de mens is God.

Dat de mens daartoe de waarheid ten onder moet houden, zal hij niet zo licht toegeven. En toch is het zo. Want de gedachte aan een macht, hoger dan die van de mens zelf, komt wel weer op, maar wordt tegengegaan, onderdrukt, ja totdat de mens zelf niet meer weet dat hij ze onderdrukt. En dan zal een mens niet gaarne erkennen, dat de zucht naar vermaak bij de een, de drang naar onafgebroken arbeid bij de ander, het zoeken van de geheimzinnigheden van de geestenwereld bij de derde de tekenen zijn, dat hij de gedachte aan God wegdringt.

Niet te verontschuldigen is de mens. Dat hij zijn Schepper niet erkent, dat is zijn schuld. Zijn onvroomheid, als gevolg daarvan zijn ongerechtigheid, en als middel om zijn geweten niet te horen, zijn ten onderhouden van de waarheid.

Hoofdstuk 1 : 24-32

Daarom geeft God hen over in de lusten van hun harten tot onreinheid, om hun lichamen onder elkander te onteren, zij die de waarheid Gods veranderen in leugen en geëerd worden en het schepsel Goddelijke eer toebrengen naast de Schepper, Die te prijzen is gedurende de eeuwen! Amen. Daarom geeft God hen over, tot oneerbare begeerten; want hun vrouwen veranderen het natuurlijk gebruik in het tegennatuurlijke. Evenzo de mannen nalatende het natuurlijk gebruik der vrouw ontbranden in hun begeerten tot elkander, mannen met mannen onwelvoegelijkheid bedrijvende en de bij hun dwaling behorende vergelding in zichzelf ontvangende. En gelijk zij geen onderzoek doen naar God om Hem in erkentenis te houden, zo geeft God hen over aan een niet onderzoekend verstand, om te doen wat niet past, vervuld zijnde met alle ongerechtigheid, boosheid, kwaadheid, hebzucht, vol van afgunst, moord, twist, bedrog, ontaarding, oorblazers, kwaadsprekers, haters van God, beledigend, trots en aanmatigend, vindere van kwaad, ongehoorzaam aan de ouders, onverstandig, trouweloos zonder natuurlijke liefde, onverzoenlijk, onbarmhartig, zij, die erkennen het recht Gods dat wie zo iets doen, des doods waardig zijn en niet alleen doen zij het, maar ze hebben ook mede welbehagen in wie dat doen.

Onvroom te zijn, God niet in erkentenis te houden, tegen beter weten in, dat is de zonde van de mens, die heeft geleid tot ongerechtigheid en tot afgoderij.

De mens kende God uit Zijn werken en erkende Hem niet, maar nam zelf de plaats van God in. "Gij zult als God zijn"! dat heeft de mens van alle tijden geloofd, en dat gelooft de mens nog. En daarom geeft God de mens over. We lezen het in de verzen tot drie maal toe: God geeft hen over. Dat is Gods methode om de mens terug te krijgen.

Men zou verwachten, dat God de teugels strakker aan zou halen, dat Hij de mens zou tegenhouden en hem zo de handen en het gemoed zou binden, dat hij niet meer zondigen kon. Maar zo doet God niet. Want hij

zoekt geen mensen, die niet kunnen zondigen, maar die niet willen zondigen. Hij zoekt geen machteloze marionetten, die niet anders kunnen doen dan Zijn wil, maar Hij zoekt liefhebbende kinderen, die niet anders meer willen. En als Hij dat bereiken zal moeten ze eerst ervaren hoe bitter het is buiten Hem te zijn. En waar zij nu kiezen buiten Hem te zijn, daar geeft Hij hen over in de begeerte van hun hart. De weg, die ze kozen mogen ze gaan, zolang tot ze bij ervaring weten, hoe ongelukkig het schepsel is buiten de Schepper. De zonde zal hen van zonde genezen. Zij hebben de waarheid Gods veranderd in de leugen van afgoderij, zij eren zichzelf en elkander en vereren het schepsel boven de hooggeloopte Schepper.

Paulus zegt het ons hier, dat wat de heiden aanbidt, niet enkel de producten zijn van zijn fantasie, het zijn werkelijke wezens die hij aanbidt, schepselen van God.

Wat de heidenen offeren, dat offeren zij aan de demonen zegt hij in 1 Kor. 10:20. Er zijn vele goden, zegt hij in 1 Kor. 8: 5. De afgoden der volken zijn werkelijk bestaande wezens - boze geesten, die tegen God in opstand zijn, en die hun macht gebruiken om de mensen te misleiden. Daarom is de invloed van de afgoden altijd zo groot geweest. En nu geeft God hen over in de lusten van hun hart tot onreinheid. Zij onteren God; God geeft hen over, dat zij zichzelf hun eigen lichamen en elkaanders lichamen onteren. Onreinheid op het gebied van het geslachtsleven, dat schijnt wel het eerste te zijn, waartoe de mens komt als hij God verlaat. Dat was zo in de dagen waarin Paulus leefde en dat is nog zo in onze dagen.

Paulus de ongetrouwde, predikt de natuurlijke omgang zoals God die als scheppingsordonnantie heeft gegeven, en hij schrijft geen onthouding voor; maar de ongeoorloofde en de onnatuurlijke omgang noemt hij als de zonden, waartoe de mens neigde en waaraan God hem overgaf, opdat hij goed zou weten, wat het is, God niet in erkenning te houden, hij ondervindt het reeds in zijn lichaam als hij afwijkt van wat God heeft ingesteld.

God heeft de mens geschapen met de drang naar onderzoek in het hart. Maar de mens, aan wie God in de natuur Zijn onzichtbare kracht en Goddelijkheid toonde, doet onderzoek naar de natuur, maar doet geen onderzoek naar Hem, om Hem in erkentenis te houden. Er zijn wel grote natuurvorsers geweest die God vonden in Zijn werken, maar ze waren niet velen. De natuur zelf is in de plaats van God gekomen bij geleerden en ongeleerden; men onderzoekt maar niet naar Hem en nu heeft God hen overgegeven zodat zij niet langer onderzoek doen naar het karakter van hun eigen handelingen.

De mens toetst niet langer zijn daden of ze goed of kwaad zijn; hij doet wat niet betaamt, en dan noemt Paulus in de verzen 29 tot 31 een lange reeks op van niet betamende dingen, waarvan ieder wel weet, dat ze verkeerd zijn, en waaraan ieder zich op zijn beurt schuldig maakt. Niet ieder mens aan alle zoals ook niet ieder mens zich schuldig maakt aan de geslachtszonden van vers 26 en 27 - het woord hoererij moet uit vers 29 worden geschrapt, het behoort bij het vorige - maar ieder mens weet wel, dat verschillende van deze boze dingen in zijn hart wonen, en gedurig uit het hart naar buiten treden in boze daden. En de mens, die deze dingen doet, weet wel, dat ze niet goed zijn, dat hij door te zondigen de dood verdient.

Gods onzienlijke dingen, ook Zijn rechtvaardigheid, worden sedert de schepping doorzien en wij zijn niet te verontschuldigen. Daarop kunnen we niet genoeg de nadruk leggen. De mens wil zichzelf en zijn naaste zo gaarne verontschuldigen met zijn onwetendheid. Neen, zegt Paulus, gij mens van nature, niet alleen gij mens met de wet, gij mens zonder wet en zonder evangelie, gij kent het recht van God.

Is het mischien tengevolge van die kennis van God, die gij naar het onbewuste van Uw zieleven teruggedrongen hebt, dat gij U in het zondigen bij elkaar aansluit? Uw eigen geweten wil U terughouden, maar gij ziet dat een ander het kwade ook doet en daarover verblijdt gij U want dat geeft U moed om het ook te doen en Uw geweten het zwijgen op te leggen.

Een mens alleen luistert meer naar zijn geweten dan de mensen gezamenlijk; daarom heeft de meeste ongerechtigheid plaats bij samenhopingen van volk en daarom zijn de regeringen der volken in de regel slechter dan de afzonderlijke personen.

God geeft over. Dat schijnt vreemd en schijnt hard. Maar Paulus ziet er volstrekt geen bezwaar in God de schuld te geven: God geeft de mens over tot onreinheid en tot roekeloze ongerechtigheid. Want Paulus weet wat hij straks in zijn brief vertellen zal: dat God allen opsluit in weerspanning, opdat Hij aan allen barmhartig zou zijn. Opdat. Dat is het doel waartoe de zonde moet dienen.

De onreinheid en ongerechtigheid van de mens is een middel in Gods hand, opdat Hij Zijn barmhartigheid zou kunnen openbaren, en daarom, waar de mens begonnen is geen onderzoek naar God te doen en Hem buiten beschouwing te laten daar laat God hem gaan in de richting die hij kiest, niet omdat Hij hem verwerpt, maar juist omdat Hij hem behouden wil, omdat Hij hem wil leren, hoe groot Zijn liefde is.

Hoofdstuk 2 : 1 - 5.

Daarom zijt gij niet te verontschuldigen o mens, ieder die oordeelt want waarin gij de ander oordeelt veroordeelt gij u zelf, want gij, die oordeelt, voert hetzelfde uit. En wij weten dat het oordeel Gods overeenkomstig de waarheid is over wie zo iets doen. En rekent gij, o mens, die oordeelt - wie zulks uitvoert en hetzelfde doet - dat gij het vonnis van God zult ontvluchten? Of veracht gij de rijkdom van Zijn vriendelijkheid en verdraagzaamheid en geduld, niet wetende dat vriendelijkheid van God u tot bekering leidt? Maar in overeenstemming met uw hardheid en uw onbekeerlijk hart verzamelt gij voor uzelf toorn als uw schat in de dag van de toorn en van de onthulling van Gods rechtvaardig oordeel.

Niet te verontschuldigen. Paulus heeft het in het eerste hoofdstuk in het algemeen gezegd: dat de mens niet te verontschuldigen is, aangezien God Zich in de schepping heeft geopenbaard, en de mens Hem toch niet heeft verheerlijkt en een goddeloze is geworden.

De apostel is van plan thans de Jood aan te spreken. Jood en heiden, zo heeft God de volken onderscheiden, sedert Hij Abraham riep en bij de Sinaï dat volk Zich tot een eigen volk aannam. Sinds die tijd bestaat het onderscheid, en het zal blijven bestaan, zolang de eeuwen duren, al is Israël thans voor een tijd terzijde gesteld en het onderscheid in zekere zin voor deze tijd opgeheven. In Paulus' dagen echter stond de tempel nog; toen was Israël nog voor aller oog Gods volk, het volk, waaraan God Zich had geopenbaard in wet en eredienst en profetie.

Paulus noemt hier in deze verzen de mens, die hij aanspreekt, geen Jood, dat zal hij pas doen in het 17e vers. Hij bedoelt de Jood wel, maar hij noemt hem een mens, die oordeelt, en daarmee strekt hij hetgeen hij te zeggen heeft, verder uit en spreekt hij ook tot ons. Het is immers waar, dat de godsdienstige mens, hij zij Jood of hij zij Christen, gaarne oordeelt. "Deze schare, die de wet niet weet, is vervloekt", zo oordelen de Farizeeërs en hun volksgenoten (Joh. 7 : 49).

En al zeggen wij het niet met dezelfde woorden, toch is ook bij ons, die de "wet weten", die het licht hebben van Gods openbaring, de neiging aanwezig, om anderen die het licht missen, te oordelen. En waar de tucht van het ouderlijk huis of anders de zelftucht ons geleid heeft in het spoor van een onbesproken levenswandel, daar komt het zo licht, dat we laag neerzien op hen) wier zonden meer openbaar zijn dan de onze.

Het lezen van Rom. 1:20-32 leidt ons zo licht tot het woord van de farizeeër: "Ik dank U, o God, dat ik niet ben als andere mensen".

"Een mens die oordeelt", zo tekent Paulus met een woord de godsdienstige mens. Maar dat woord tekent alleen gebrek aan zelfkennis. Wie zichzelf heeft leren kennen voor Gods aangezicht denkt er niet meer aan zijn naaste te oordelen. Maar dat is juist ons gebrek: wij oordelen ons zelf niet. Waarin wij een ander oordelen, veroordelen wij onszelf. Want het kan zijn, dat de zonde bij ons minder openbaar wordt, maar dezelfde dingen die we bij een ander oordelen wonen ook in ons hart *en dat weten wij wel*. En wij weten ook wel, dat Gods oordeel naar waarheid is over wie zulks doen.

Menen wij dan misschien dat wij die oordelen en hetzelfde doen, Gods oordeel zullen ontvlieden omdat wij de wet weten? Dat schijnt wel zo.

Israël dat Gods wet had, is op die wet hoognoedig geworden en wij, die "de ware leer hebben", die "bekeerd zijn", wij menen ook al dat wij ons daarop kunnen verheffen al spreken wij het ook luide uit, dat alles "genade is". Hoe zijn onze werken? Hoe zijn de gedachten van ons hart?

De ware zelfkennis zal ons terughouden van een oordeel over anderen want zelfkennis leidt tot zelfveroordeling. De Jood, ik maak er nog eens opmerkzaam op dat Paulus niet spreekt over de Jood van onze tijd die met de Heiden gelijkgesteld is, maar over de Jood van zijn tijd, de oudtestamentische Jood, de Godsdienstig bevoorrechte - de Jood *weet* wel dat hij Gods oordeel niet zal ontvlieden, wanneer hij zelf de dingen doet die hij in anderen oordeelt. Maar het schijnt wel, dat de

godsdienstige mens Gods oordeel, wanneer het hem zelf betreft zich uit het hoofd praat met de gedachte, dat God welwillend is en verdraagzaam en geduldig, en dat God een vroom mens de verkeerde daden niet zo kwalijk zal nemen als een goddeloze.

Maar wie zo oordeelt, veracht Gods vriendelijkheid. God stelt Zijn oordeel uit, niet opdat de mens maar zou blijven zondigen, maar opdat de mens, die vrome, godsdienstige mens zich zou bekeren. Bekeren. Het is merkwaardig, hoe het godsdienstig spraakgebruik ten opzichte van dit woord afwijkt van het gebruik in de Schrift. Ten dele heeft daaraan de Statenvertaling schuld. Zij vertaalt twee verschillende woorden *metanoëo* en *epistrefoo* beide door bekeren en evenzo *metanoia* en *epistroke* beide door bekering. Dat nu sticht verwarring.

Epi-strefoo letterlijk opkeren, wil zeggen terugkeren, omkeren; *metanoëo* betekent veranderen van *nous*. Dat woord *nous* dat in de Statenvertaling weergegeven wordt door verstand, gemoed en zin, duidt de geestelijke toestand en de geestelijke vermogens van de mens aan en *metanoëo* is dus een verandering van gemoedsgesteldheid, van inzicht en neigingen. Buitenlandse vertalingen hebben dit woord wel weergegeven door boete doen of boetvaardig zijn of berouw hebben, maar zuiver zijn deze vertalingen ook niet. Boete doet te veel denken aan betalen, en berouw hebben kan iets van het ogenblik zijn en heeft veel weg van spijt. Het woord bekeren geeft ook niet alles weer wat het Griekse woord zegt, want het betekent eigenlijk hetzelfde als omkeren, toch kunnen we het wel blijven gebruiken als we daarbij maar bedenken dat het altijd een verandering betekent in de inwendige gesteldheid van de mens.

Het woord *epistrefoo* is in de Statenvertaling weergegeven door keren: "die kere niet naar hetgeen achter is" (Luk. 17: 31) door omkeren: "Jezus zich omkerende en haar ziende" (Matth. 9 : 22); evenzo in Marcus 5 : 30; 8 : 33; Joh. 21 : 20; Hand. 16 : 18; Op. 1 : 12. Door wederkeren:, "Ik zal wederkeren in mijn huis" (Matth. 12 : 44); evenzo in Matth. 10 : 13; 24 : 18; 26 : 52; Marc. 13 : 16; Hand. 15 : 36; en door wederomkeren: "De herders

keerden wederom" (Luk. 2 : 20) en tenslotte door bekeren: "Als gij eenmaal bekeerd zult zijn, zo versterk uw broeders (Luk. 22 : 32), evenzo in Matth. 13 : 15; Marc. 4 : 12; Luc. 1 : 16- 17; Joh. 12 : 40; Hand. 3 : 19, 9 : 35, 11 : 21; 14 : 15; 15 : 19; 26 : 18 en evenzo in 28 : 27; 2 Kor. 3 : 16; 1 Thess. 1 : 9; Jac. 5 : 19, 20; 1 Petr. 2 : 25; *epistrophe* vertaald door bekering komt alleen voor in Hand. 15 : 3. In al deze gevallen hebben we te denken aan omkeren, terugkeren met de daad, meer dan aan verandering van gemoedsgesteldheid of begrip. Van bekering kan de omkering wel het gevolg zijn, maar het is niet hetzelfde.

Paulus, onze apostel, gebruikt het woord bekeren, *metanoëo*, in zijn brieven maar eenmaal in 2 Kor. 12: 21, "Die zich niet bekeerd zullen hebben", en dan blijkt uit vers 20, dat hij het heeft over gelovigen van wie hij hoopte dat ze zich zouden bekeren. Het woord bekering (*metanoia*) gebruikt hij in 2 Kor. 7 : 9, 10: "Dat gij bedroefd zijt geweest tot bekering... de droefheid naar God werkt een onberouwelijke bekering tot zaligheid" en ook daar blijkt uit het verband dat het gelovigen zijn die zich bekeerd hebben. Voorts in 2 Tim. 2 : 25 "of hun God te eniger tijd bekering gawe tot erkentenis der waarheid". Waar het blijkens het verband, ook gelovigen zijn, en dan nog hier in Rom. 2 : 4; "Dat de welwillendheid van God u tot bekering leidt" en ook daar geldt het Joden die zich voor kinderen Gods houden en van hun eigen godsdienstigheid zo overtuigd zijn, dat ze plaats gaan nemen op de rechterstoel.

In het godsdienstig spraakgebruik zegt men van iemand, die van een ongelovige of een onverschillige een gelovige is geworden, dat hij zich bekeerd heeft of liever nog, dat hij bekeerd is. Dat nu doet de Schrift niet.

Wij spreken over bekering van Paulus; de Schrift doet dat niet en wij moeten dat ook niet doen. Paulus predikt geen bekering maar geloof en tot de afgekeerde gelovige zegt hij dat hij zich moet bekeren.

Gods welwillendheid en verdraagzaamheid en geduld jegens de godsdienstige zullen als ze doel bereiken er toe leiden dat hij zich bekeert, dat hij komt tot verandering van gemoedsgesteldheid en van

inzicht, dat hij zichzelf en zijn eigen daden oordeelt en dat hij niet langer de staf breekt over de Heiden die de wet niet kent.

Die Heiden kon wel eens beter zijn dan hij en beiden zullen voor hetzelfde gericht van God worden geplaatst. Er komt voor Jood en Heiden beiden - laten we even onthouden, dat hier in dit hoofdstuk niet gesproken wordt over de gemeente of over het geloof in Christus - er komt een dag van de toorn en de onthulling van Gods rechtvaardig oordeel. En de godsdienstige mens die nu oordeelt, krijgt dan zijn plaats niet op de rechterstoel maar voor de rechterstoel. Hem treft 't oordeel evenzeer als de Heiden, want het oordeel gaat niet naar voorrechten maar naar daden.

Als de Jood hetzelfde doet als de Heiden, ontvangt hij ook hetzelfde vonnis. Daar zal het niet baten Abraham tot een vader te hebben; Johannes de Doper heeft het reeds gezegd; daar zal het niet baten dat men anderen heeft kunnen oordelen misschien wel naar recht; daar zal het alleen de vraag zijn, of men gewandeld heeft in overeenstemming met het licht dat men heeft ontvangen.

Hoofdstuk 2 : 6 – 16

Die een ieder betalen zal naar zijn werken. Hun wel die volhardende in goeddoen, heerlijkheid en eer en oververderfelijkheid zoeken, eeuws leven, maar hun die twistgierig zijn en ongehoorzaam aan de waarheid maar gehoorzaam aan de ongerechtigheid, verbolgenheid en toorn; verdrukking en benauwdheid over elke mensenziel die het kwade werkt. De Jood eerst zowel als ook de Griek, maar heerlijkheid en eer en vrede aan ieder die het goede werkt zowel de Jood eerst als ook de Griek. Want er is geen aangezichtsanneming bij God. Want zo velen als zonder een wet zondigen, zullen ook zonder een wet verloren gaan en zovelen als er onder een wet zondigen, zullen door een wet geoordeeld worden, want de hoorders van een wet zijn niet rechtvaardig bij God maar de daders van een wet zullen gerechtvaardigd worden, want wanneer de Heidenen die geen wet hebben van nature doen wat der wet is, zijn deze die geen wet hebben zichzelf een wet. Zij doen het werk der in hun hart geschreven wet blijken, terwijl hun geweten mede getuigt en de redeneringen onderling beschuldigen of ook verdedigen hen in de dag wanneer God het verborgene der mensen zal oordelen in overeenstemming met het evangelie.

"De daders der wet zullen gerechtvaardigd worden" zegt Paulus in Rom. 2 : 13. En ik behoef in mijn Bijbel zelfs geen blad om te slaan of ik lees in Rom. 3 : 20: "Daarom zal uit de werken der wet geen vlees gerechtvaardigd worden".

Dat is een tegenspraak zo duidelijk en zo scherp dat ze onze nauwlettende aandacht vraagt. Wanneer we hier "het woord der waarheid niet recht weten te snijden" (2 Tim. 2 : 15) dan kan het niet anders of we moeten tot de conclusie komen dat de Schrift met zichzelf in strijd is. Daarom wijs ik U er op dat het evangelie van deze bedeling dat God de goddeloze rechtvaardigt - wat in vier woorden de inhoud is van de Romeinenbrief - niet bekend is gemaakt voor Paulus Rom. 3 : 21 - 24 schreef: "Maar nu is de rechtvaardigheid Gods geopenbaard zonder de wet. Zij hebben allen gezondigd en derven de heerlijkheid Gods en

worden om niet gerechtvaardigd uit Zijn genade door de verlossing die in Christus Jezus is".

Het evangelie van Gods genade is aan Paulus toevertrouwd, en daarom noemt hij het "mijn evangelie".

Dat God de goddeloze rechtvaardigt, dat zult ge niet vinden in het Oude Testament maar ook niet in de z.g. evangeliën of in de brieven van Jacobus, Petrus, Johannes of Judas. Gij vindt daar wel een blijde boodschap van genade, van vergeving en barmhartigheid maar dat God de goddeloze rechtvaardigt, dat vindt ge er niet. Dat begint pas met het woord nu in Rom. 3 : 21: "Nu" is de rechtvaardigheid Gods geopenbaard zonder de wet. Dat nu heeft in het Grieks de klemtoon. Voor dat nu bestond er geen rechtvaardigheid zonder de wet. Voor dat nu werden alleen de daders der wet gerechtvaardigd. "Het zal ons gerechtigheid zijn" zegt Mozes (Deut. 6: 25), "als wij zullen waarnemen te doen al deze geboden voor het aangezicht van Jehovah onze God gelijk Hij ons geboden heeft". Daarom bestond onder die bedeling des mensen rechtvaardigheid.

Rechtvaardigheid en gerechtigheid is in het Hebreeuws hetzelfde woord en ook in het Grieks - dat hij doet hetgeen God geboden heeft. Wie dat doet heet in de Schrift een rechtvaardige. Lees er het boek der Spreuken maar eens op na, waarin meer dan zestig maal een mens rechtvaardig wordt genoemd; alleen in het tiende hoofdstuk 13 maal. Of lees de Psalm van de rechtvaardige de 37ste en lees waar ge wilt, ge leest overal in de Schrift van mannen en vrouwen die gedaan hebben wat God geboden heeft en die rechtvaardig worden genoemd. Ik noem u de rechtvaardige Abel (Matth. 23 : 35), Noach (Gen. 6 : 9 en 7 : 1), Jozef van Nazareth (Matth 1: 19), Joh.de Doper (Marc. 6 : 20), Zacharias en Elizabeth die beiden rechtvaardig voor God waren (Luk. 1 : 6). Ik noem u zelfs de Heidense hoofdman Cornelius (Hand. 10 : 22).

Werp me niet het woord van Paulus tegen, dat er niemand rechtvaardig is, ook niet een (Rom. 3 : 10) want dan antwoord ik u, dat de Heer

spreekt over negen en negentig rechtvaardigen, die de bekering niet van node hebben (Luk. 15 : 7) en dat er zelfs een opstanding der rechtvaardigen zal zijn (Hand. 24 : 15). Ook noemt de Heer hen die Hij aan Zijn rechterhand plaatst, rechtvaardigen (Matth. 25 : 37 en 46).

In de bedeling waarin wij leven, is de naam gelovigen de kenmerkende naam; in de voorafgaande bedeling is de naam rechtvaardige kenmerkend en een rechtvaardige is altijd iemand wiens levenswandel in overeenstemming is met de wet, zij het de geschreven wet van Sinaï of de in het hart ingeschapen wet. Het middel om behouden te worden, was in die dagen het houden van de wet.

Zegt ge, dat geen mens de wet kan houden, dan noem ik u drie mensen van wie de Schrift zegt, dat ze het wel deden.

Van Zacharias en Elisabeth staat geschreven, Luk. 1: 6 “wandelden in al de geboden en rechten des Heren onberispelijk” en Paulus zegt in Fil. 3 : 6 aangaande zichzelf, dat hij “onberispelijk was naar de rechtvaardigheid die in de wet is”. En dan noem ik u ook nog de rijke jongeling van Matth. 19, Marc. 10 en Lucas 19. De Heer wijst hem op de geboden: die men gewoonlijk die der 2de tafel noemt en toen hij zei dat hij ze had onderhouden van zijn jonkheid af, beminde de Heer hem.

Er staat immers geschreven, dat Jehova de rechtvaardige lief heeft (Ps. 146 : 8). Had de Heer hem de andere geboden voorgehouden, dan had hij hetzelfde kunnen antwoorden. Hij had immers geen andere goden en geen beelden gediend, hij had Jehova's naam niet ijdel gebruikt, hij had de sabbath geheiligd, misschien wel zo ijverig als de farizeeër van Luk. 18: 12, die liever twee maal per sabbath ¹ vastte dan dat iemand spijzen voor hem zou bereiden. Het enige dat hem ontbrak was dat hij vele boerderijen bezat en dat was niet naar de wet van het koninkrijk der

---

¹ Er staat: *dis tou sabbatou*, 2 maal des sabbaths, niet 2 maal per week.

hemelen (Num. 26 : 53) waarin ieder alleen het hem toegewezen terrein ter bebouwing kreeg ².

De Schrift zegt dat de wet gehouden kan worden, ook de wetten aangaande de eredienst en de sociale wetten. Had Israël dat gedaan, zo zouden ze gezegend zijn geweest boven andere volken, zoals hun toegezegd was op de berg Gerizim (Deut 28: 1 - 14), zij zouden zelfs geen ziekte kennen (Ex. 15: 26; Deut, 7: 15), hun vrede zou geweest zijn als een rivier (Jes. 48 :18).

En nu is dit Gods genade in die oude bedeling, dat wie de wet houdt rechtvaardig wordt, voor een rechtvaardige wordt gerekend. Zo iemand is nog geen rechtvaardige, dat zal Paulus ons in het volgend hoofdstuk wel duidelijk maken, en de profeten- en psalmzangers van de oude dag hebben het ook wel gevoeld, hoe ver hun rechtvaardigheid nog verwijderd bleef van het ideaal: al onze gerechtigheden zijn als een wegwerpelijk, een onrein kledingstuk, zegt Jesaja (hoofdstuk 64 : 6). Ze wisten wel dat ze vergeving van zonden hadden, want ze ondervonden dat hun hart niet altijd met de wet in overeenstemming was. Doch dat neemt niet weg, dat de rechtvaardiging in die bedeling uit de wet was.

Niet de hoorders, maar de daders der wet zullen gerechtvaardigd worden, zegt Paulus. God zal ze rechtvaardig rekenen. God heeft de wet gegeven en zij hebben die wet gehoorzaamd; nu rekent God hen geheel rechtvaardig. Een andere boodschap dan de wetsrechtvaardiging bracht ook de Heer Jezus niet: "Want ik zeg u: tenzij Uw gerechtigheid groter is dan de schriftgeleerden en farizeeërs, dat gij in het koninkrijk der hemelen geenszins zult ingaan" (Matth. 5 : 20).

Jacobus zegt, dat de daders der wet gelukkig zijn en hij leert dat de mens uit de werken gerechtvaardigd wordt (Jac. 1 : 25 en 2 : 24).

---

² Joses toegenaamd Barnabas heeft dat begrepen. Hij was een Leviet en mocht dus in het geheel geen grondbezit hebben (Num. 18 : 24). Omdat het koninkrijk der hemelen nabij was, daarom verkocht hij zijn boerderij.

Petrus zegt, dat God zonder aanneming des persoons oordeelt naar een iegelijks werk (1 Petr. 1 : 17) en hij haalt de 34ste Psalm aan, waarin de goede werken leiden tot het leven in goede dagen (1 Petr. 3 : 10-12).

Johannes predikt telkens weer het onderhouden van de geboden (1 Joh. 2 : 3-5; 2: 29; 3 : 7 en 10; 5 : 2 en 18; 2 Joh. 1 : 6).

Het is altijd en overal: de daders der wet zullen gerechtvaardigd worden.

Het evangelie dat de Heer Jezus en Zijn twaalf apostelen predikten, luidde: "Het koninkrijk der hemelen is nabij gekomen". Dat koninkrijk is een koninkrijk der gerechtigheid waarin de wet gehoorzaamd wordt, de wet van Sinaï uitgelegd en verscherpt in de Bergrede. De Koning van dat koninkrijk is gekomen; erkent Hem dan en gelooft, dat Jezus is de Messias, de Zoon van God (Joh. 20 : 31).

Het evangelie, dat Paulus predikte, maakt openbaar dat God rechtvaardigt zonder wet door het geloof van Jezus Christus. Daarover zal Paulus spreken in de volgende hoofdstukken van zijn Romeinenbrief.

Hier in hoofdstuk 2 bespreekt hij nog het standpunt van de rechtvaardiging uit de werken der wet en zegt hij dat God een iegelijk vergelden zal naar zijn werken. Wie met volharding in goeddoen eer en heerlijkheid en onverderfelijkheid zoeken zal het eeuwse leven vergolden worden, het leven der toekomstige eeuw waarvan de profeten hebben gesproken, wanneer volgens Ps. 37 : 29 de rechtvaardigen de aardse erfelijkheid zullen bezitten en in de eeuw daarop zullen wonen. De aarde, niet de hemel.

Een plaats onder de hemelingen zegt Paulus pas aan de gemeente toe (in Ef. 1 : 3), daarover spreekt hij ook in de Romeinenbrief nog niet.

Die het goede doen, zullen dus eer en heerlijkheid en vrede hebben op aarde in de toekomstige eeuw.

Hun echter die twistgierig zijn, die niet gehoorzaam zijn aan de waarheid, maar zich tegen haar strekking verzetten; die gehoorzamen aan de ongerechtigheid en haar leiding volgen, hun wordt in diezelfde toekomstige eeuw verbolgenheid en toorn vergolden en de mensenziele die het kwade werkt kan verdrukking en benauwdheid verwachten. En de Jood die oordeelt, mene niet dat hij die een hoorder der wet is, daarom rechtvaardig is voor God. Beide beloning en bestraffing naar de werken gelden, ja ook de Griek, maar toch in de eerste plaats de Jood. Beiden, Jood en Griek, worden uitsluitend beoordeeld naar hun werken, want God is niet partijdig en trekt de een boven de ander niet voor.

Heeft de Jood de wet, dan wordt hij naar die wet beoordeeld. Heeft de Griek de wet niet, dat is geen verontschuldiging, want de Heiden heeft in zijn binnenste ook een wet van God. Dat blijkt uit de feiten. Er zijn Heidenen die van nature dingen doen die der wet zijn. Het werk der wet is in hun harten geschreven. Hun geweten getuigt mede en hun verstand beoordeelt hun daden of ze goed of kwaad zijn.

Wij moeten niet spreken over "de blinde heiden". De Schrift zegt, dat ook de Heiden licht heeft. Het is zoals we in het eerste hoofdstuk gelezen hebben: De mens van nature kent God en het is alleen de vraag of hij Hem erkennen wil. Doet Hij dat, dan zal hij handelen naar zijn geweten hem zegt, en God zal hem uit de werken rechtvaardigen en hem het leven der eeuw schenken. En doet hij het niet, dan zal God hem naar de werken veroordelen en hem wacht verbolgenheid en toorn.

Met de Jood is het precies zo, alleen met dit onderscheid dat zijn werken beoordeeld worden naar de wet van Sinai. Het eeuwse leven verdienen? Volstrekt niet. Want gehoorzaamheid aan de wet van Sinai of aan de wet van het geweten is volstrekt niet wat een mens zal moeten geven om in Gods oog rechtvaardig te zijn. Er staat, dat de daders der wet gerechtvaardigd worden. God rekent ze rechtvaardig; Hij behandelt hen alsof ze rechtvaardig zijn. Dat blijkt wel uit de twee voorbeelden van rechtvaardiging, die Jacobus aanhaalt (Jac. 2 : 21 en 25).

Abraham, de vader der gelovigen, wordt gerechtvaardigd uit de ene daad van gehoorzaamheid, dat hij Isaäk, zijn zoon, geofferd heeft op het altaar. En Rachab, de hoer, zoals de Schrift haar onomwonden noemt, de onwetende, leugenachtige heidense, wordt uit de werken gerechtvaardigd, omdat zij de gezondenen in haar huis ontving en door een andere weg uitliet. Abraham kreeg de ere naam, dat hij een vriend van God was en Rachab geniet de eer, dat zij een van de geloofsheldinnen is uit Hebr. 11 en dat haar daad de laatste is, die omschreven wordt.

De grote Abraham, altijd nog geëerd door Jood en Christen en Mohammedanen, en Rachab de bij de mensen gesmade, zij worden gerechtvaardigd op dezelfde wijze. Want er is geen aanneming van het aangezicht bij God. Het is dus niet Abrahams rechtvaardigheid, die hem het leven doet verwerven; maar het is de rechtvaardiging Gods, die hem toegerekend wordt, gelijk ze Rachab toegerekend wordt.

Opdat we het zouden begrijpen, dat de Mozaïsche rechtvaardiging uit de werken ook een rechtvaardiging uit genade is, evenzeer als de Paulinische rechtvaardiging door het geloof. In de dag - zo eindigt Paulus in aansluiting aan het twaalfde vers - in de dag wanneer God het verborgene der mensen zal oordelen naar mijn evangelie.

Johannes beschrijft die dag in Op. 20, wanneer de doden, klein en groot, voor God staan en de boeken worden geopend. Dan worden de doden geoordeeld uit hetgeen in de boeken geschreven is, naar hun werken. En dan volgt de nieuwe hemel en de nieuwe aarde, en op de nieuwe aarde wonen zij die het goede gedaan hebben, die heerlijkheid en eer en onverderfelijkheid hebben gezocht, zij hebben gevonden wat zij zochten. Er zijn anderen, die dat reeds eerder hebben gevonden.

De gemeente van Christus is voor de dag der wrake reeds opgenomen (1 Kor. 15 en 1 Thess. 4).

Zij, die in de dag der wrake trouw blijven en het beest niet aanbidden, hebben deel in de eerste opstanding en heersen met Christus duizend jaren (Op. 20: 4 - 6). En Abraham, Isaak en Jacob zijn opgestaan (Matth. 8 : 11, Luk. 13 : 28, 29) en David (Jer. 30 : 9; Ez. 34 : 24; 37 : 24; Hosea 3 : 5) om over Israël te kunnen regeren. En Daniël is opgestaan in zijn lot (Dan. 12 : 13), en nog vele heiligen met hem.

Maar het grote oordeel naar de werken heeft plaats voor de grote witte troon.

God oordeelt het verborgene naar mijn evangelie, zegt Paulus.

Men zou kunnen vragen, of dat oordeel ook tot Paulus' evangelie behoort. Dat evangelie heeft immers tot inhoud, dat God de goddeloze rechtvaardigt. Daarin is toch geen oordeel? Neen, maar Paulus' prediking spreekt niet alleen over de rechtvaardiging van de goddeloze, hij leert ons ook, dat allen door de gehoorzaamheid van Christus tot rechtvaardigen worden gesteld, zoals we zullen zien in het vijfde hoofdstuk. Tot die rechtvaardiging van de ongelovige en ongehoorzame behoort het oordeel, dat geen wraakoefening is, maar loutering.

Hoofdstuk 2: 17 - 29

Zie gij wordt een Jood genoemd en rust op de wet en roemt in God en gij kent de wil en beproeft wat uitmunt, zijnde onderwezen uit de wet. Gij vertrouwt uzelf een leidsman te zijn der blinden, een licht voor wie in duisternis zijn, een onderrichter der onverstandigen, een leraar der onmondigen, daar gij de vorm van de kennis en de waarheid in de wet hebt. Die dan onderwijst, onderwijst gij uzelf niet? Die predikt niet te stelen, steelt gij? Die zegt dat men niet mag echtbreken, pleegt gij echtbreuk? Die een gruwel van de afgoden hebt, berooft gij het heilige? Die in de wet roemt, onteert gij God door de overtreding der wet? Want de naam Gods wordt om u gelasterd onder de natiën gelijk geschreven is. Want besnijdenis is wel nuttig indien gij de wet in praktijk brengt, maar indien ge een overtreder der wet zijt is uw besnijdenis voorhuid geworden. Indien dan de voorhuid de rechten der wet bewaart, zal niet zijn voorhuid tot besnijdenis gerekend worden? En de voorhuid uit de natuur, die de wet volbrengt, zal u oordelen die door letter en besnijdenis een overtreder der wet zijt. Want niet wat openbaar is, is een Jood noch wat openbaar in het vlees is besnijdenis, maar wat in het verborgen is, is Jood en besnijdenis is van het hart in geest. Niet in letter welks lof niet uit mensen is, maar uit God is.

"Zie gij wordt een Jood genoemd". Het was gemakkelijk te verstaan, dat de apostel in dit tweede hoofdstuk de mens die oordeelt, de Jood, op het oog had. Nu in het 17de vers noemt hij hem pas en hij doet het in een zeer twijfelende vorm; niet: gij zijt Jood, maar: gij wordt een Jood genoemd. "Ditmaal zal ik Jehovah loven!" riep Lea uit bij de geboorte van haar vierde zoon en zij noemde zijn naam Juda, lover (Gen. 29 : 35).

Een Jood is iemand die God looft. Wij vergeten hier te lande nog al eens welk een schone naam de Jood draagt, maar de Joodse lezers van Paulus wisten het wel en zij begrepen dus beter dan wij dat in Paulus' woord: "Gij wordt een Jood genoemd", de vraag ligt: "Zijt gij het wel in de volle betekenis van het woord? Alle Israëlieten van zijn dagen werden naar de stam van Juda Joden genoemd, maar lovers van God waren ze niet allen.

Paulus zal het in het 29ste vers zeggen wie de ware Jood is; Nu zegt hij alleen tot zijn lezers: "Gij heet een Jood". En Jood te zijn, dat was iets om trots op te zijn, zo meende de Jood.

Een afgezonderd volk, een volk ondanks zijn geringheid in aantal toch van grote invloed, een volk welks godsdienst in de Romeinse wereld zo meetelde, dat zij vrijgesteld waren van de aanbidding van de keizer. Geen wonder, dat het natuurlijk hart van de Jood trots werd. De Jood werd trots op de wet, die alleen aan zijn volk gegeven was en waarmee geen andere wetgeving kon worden vergeleken; een wet waarop hij rusten kon, omdat ze goed was.

De Jood roemde op God, die alleen zijn God was, die Zich alleen aan Israël had geopenbaard, en de andere volken liet wandelen in hun wegen.

Hij was trots dat hij alleen de wil Gods kende, hij wist wat God wilde en dat wisten de Heidenen niet. En de Jood onderzocht met zijn vrienden, samen of alleen wat van Gods wil was bekend gemaakt en beproefde dat uitnemende. Hij was onderwezen in de wet; elk Joods kind ging naar school om de wet te leren kennen en Israël had zijn vele schriftgeleerden, die hun leven wijdden aan de studie van Mozes en de profeten.

Inderdaad, Israël was het volk van de wet, het volk van de studie; in vele opzichten stond het boven de volken, waarmee het in aanraking kwam.

De volken waren blind, ze verkeerden in duisternis, ze waren onwetenden, onmondigen. En daartegenover stond Israël en oordeelde, dat het voor die blinden een leidsman kon wezen en een licht in de duisternis, dat het de onwetenden kon onderrichten en de onmondigen onderwijzen. En dat was ook zo; dat kon Israël, dat moest Israël kunnen, dat was Israëls roeping.

Israël was niet tot Gods volk uitverkoren om het zelf nu maar eens goed te hebben, maar om tot een zegen voor alle volken te zijn; wat Israël hier van zichzelf vertrouwde, dat behoefde geen aanmatiging te zijn, dat

behoefde erkenning te wezen van Gods bedoeling met de roeping van Abraham: In u zullen alle geslachten des aardrijks gezegend worden. En de wet, waarop zij trots waren was Gods wet, waarin ze de vorming hadden van kennis en van waarheid. Alle kennis en alle waarheid had zijn beginsel, zijn kern in de wet. Inderdaad, Israël was geroepen de volken te onderwijzen en te leiden en had daartoe een Goddelijk leerboek gekregen en een Goddelijke handleiding.

Maar dan moet eerst de onderwijzer de les leren. Niet maar even van buiten leren, maar zo bestuderen, dat onderwijzer en les een zijn. Wie zelf de les niet kent, kan ze een ander niet onderwijzen, wie zelf de weg niet gaat, kan een ander niet leiden. En dat had Israël totaal verzuimd.

De wet te hebben, de wet te weten, daarop waren ze trots en juist dat baatte hun niet; de wet te doen - we vergeten niet dat het in dit hoofdstuk over het oordeel gaat - de wet te doen, daarop kwam het aan en dat ontbrak bij het Israël van Paulus' dagen. Het is eigenaardig hoe regelmatig Paulus hier zijn volzinnen bouwt. Van hen die Jood genoemd worden zegt hij in vers 17 en 18 vier dingen, die ze doen, en een dat ze hebben: onderwezen te zijn uit de wet, in vers 19 en 20 zegt hij van hen vier dingen, die ze van zichzelf vertrouwen, en een dat ze hebben; de vorming van kennis en waarheid in de wet. En nu in vers 21 - 23 doet hij hun vier vragen naar hun daden en een vooraf naar hun toestand: die anderen leert, leert gij uzelf niet?

Stelen, echtbreken, het heilige beroven, God onteren: het is een opklimming van boosheid. Ze tasten de eigendom aan, ze tasten het huwelijks aan, ze tasten het heilige aan, ze tasten Gods eer aan. En dat, terwijl ze wel weten dat ze zondigen. Wat het derde punt betreft: onder de schijn dat ze een gruwel hebben aan de afgoderij der Heidenen, plegen ze tempelroof maar de buit houden ze voor zichzelf en daarmee tasten ze het heilige aan.

Wanneer Israël de vijanden overwon, moesten ze de afgodstempels plunderen, maar de schatten die daarin waren, mochten ze niet voor zichzelf nemen, ze waren een "ban" heilig voor Jehovah (Deut. 7 : 25, 26).

De laatste vraag gaat het verst en het diepst; ze roemen in de wet en ze onteren God door de overtreding der wet.

De volken der wereld zijn wel onder de indruk gekomen van de heiligheid van hun wet, hun wetsovertreding moet dus wel smaadheid brengen over hun God, die wetten geeft, welke door zijn eigen volk worden overtreden. Ze wordt om hen Zijn Naam gelasterd onder de Heidenen, gelijk Jesaja reeds heeft geklaagd (Jes. 52 : 5).

Het is geen fraai beeld, dat Paulus hier tekent van de Joden, die onder de Heidenen wonen. Het lijkt veel op wat de Heer zegt van de Farizeeërs in het land. Wanneer godsdienst een uitwendig bezit is geworden, wordt men er trots op, in plaats dat men er zich klein onder zou voelen, bewust van de grootte van het toevertrouwde goed en de geringheid van zijn eigen krachten. Het besef van de grootte der voorrechten had Israël moeten brengen tot nederigheid in het afzien van zichzelf en van vertrouwen op eigen waardigheid, en dan juist zouden ze geschikt zijn geweest voor de taak waarvan ze wel wisten dat ze er toe geroepen waren. Laat het ons zijn tot een voorbeeld en een waarschuwing.

Daar is nog een ander ding, waarop Israël trots is. Israël heeft niet alleen Gods wet, maar Israël is ook besneden. Het draagt in zijn lichaam het teken dat het Gods volk is.

Maar Israël heeft dat teken niet verstaan, het heeft niet begrepen, dat de besnijdenis een symbool is van de dood³), "het uittrekken van het lichaam des vleses", zegt de apostel in Kol. 2 : 11. Abraham werd besneden

---

³ "Het lichaam der zonden des vleses" staat in de St. Vert. maar de woorden *der zonden* komen in het Grieks niet voor en wie even nadenkt, ziet wel, dat ze er niet kunnen staan.

om te kennen te geven dat zijn lichaam verstorven was en dat Gods belofte alleen vervuld kon worden door het wonder van het leven uit de dood.

Israël is een volk dat geboren is uit een verstorvene, dat moest het leren uit zijn besnijdenis, dan zou het ook verstaan dat God het volk door de dood tot het leven zal brengen, opdat het in staat worde te doen datgene, waartoe God het geroepen heeft. Dan zal het volk de wet houden, want die wet zal geschreven staan in hun harten.

De besnedene, zinnebeeldig gestorvene, behoort de wet te onderhouden. Doet hij dat niet, dan leeft hij niet als een die uit de doden levend geworden is, dan spreekt dus zijn besnijdenis niet meer, dan is ze weg, dan is ze voorhuis geworden, dan is de Jood weer gelijk geworden aan de Heiden. En plaats daar nu tegenover de Heiden van vers 7 en vers 10, de Heiden die de rechten der wet bewaart, niet de wet van Sinäi, die hij niet kent, maar de wet der ingeschapen kennis van goed en van kwaad - zo iemand toont door zijn daden, dat hij ontvangen heeft, hetgeen aan geheel Israël in de toekomst, in het nieuwe verbond is toegezegd: Gods wet ingeschreven in Zijn verstand en in zijn hart en hij kan dus gerekend worden voor een besnedene, voor een gestorvene, aangezien hij leeft als een die uit de dood levend geworden is.

Ach, het gaat bij die Heiden zeker ook in zwakheid, maar... het voorbeeld van Rachab zegt wel dat God alleen let op het hart.

Maar zulk een Heiden zal dan ook de Jood oordelen. De mannen van Nineveh immers zullen het geslacht uit de dagen van de Heer Jezus veroordelen, want zij hebben gedaan wat Israël had moeten doen: zich bekeren. De koningin van het Zuiden zal dat geslacht veroordelen, want zij deed wat Israël had moeten doen, zij erkende Christus in de persoon van Zijn vertegenwoordiger Salomo.

Israël met zijn letter - de wet, die door Paulus dikwijls de letter wordt genoemd - en zijn besnijdenis wordt een overtreder, de Heiden zonder

wet en zonder besnijdenis volbrengt de wet. Dat feit veroordeelt Israël en doet zien, dat Israël naar het vlees nog niet de rechte Jood is. De rechte Jood is de Jood wiens hart besneden is. Wij moeten in die woorden niet het omgekeerde lezen van wat er staat: we moeten niet zeggen: de mens die de besnijdenis des harten heeft, is de ware Jood, en dan verder vertellen dat de gelovigen het geestelijk Israël zijn. Want van zulk een geestelijk Israël, dat uit gelovige Heidenen zou bestaan, spreekt de Schrift nergens, ook niet in deze tekst. Er wordt hier gesproken over de ware Jood en de ware besnijdenis, die des harten en deze wordt tegengesteld aan de man die Jood genoemd wordt, en die de besnijdenis des lichaams heeft, de ware Jood en de man die Jood genoemd wordt zijn beiden wat hun lichaam aangaat, nakomelingen van Abraham, Isaäk en Jacob.

De ware Jood is een Jood, die gekomen is op de plaats waar God het gehele volk van Israël hebben wil en brengen zal.

Voor Heidenen en Joden die nu in Christus geloven, heeft God iets anders en nog beters weggelegd, waarover Paulus in het verdere van deze brief zal schrijven. Hier echter waar hij nog bezig is aan toeleiding naar zijn evangelie der rechtvaardiging, hier staat hij nog op het standpunt der oude bedeling, en dan is de ware Jood die Jood, die de besnijdenis des harten heeft, in geest, niet in letter, over wie ook Mozes en de Profeten hebben gesproken (Deut. 10:16 en 30:6: Jer. 4:4).

Dat de apostel het hier in deze laatste verzen van hoofdstuk 2 over Joden heeft en niet over gelovigen uit de Heidenen, blijkt ten overvloede uit het begin van het volgende hoofdstuk.

Hoofdstuk 3:1-8

Wat heeft de Jood dan voor of wat is het nut van de besnijdenis? Veel op alle manier, want dit is wel het eerste dat hun de woorden Gods zijn toebetrouwd. Want wat indien sommigen ontrouw zijn? Zal niet hun ontrouw de trouw van God buiten werking stellen? Dat zij verre! Laat God waar zijn en ieder mens een leugenaar, evenals geschreven is: Opdat Gij gerechtvaardigd zoudt worden in uw woorden en Gij zult overwinnen, wanneer Gij geoordeeld wordt. Indien echter onze ongerechtigheid Gods gerechtigheid bevestigt, wat zullen wij zeggen? Toch niet, dat God die toorn brengt onrechtvaardig is? Als een mens spreek ik. Dat zij verre! Hoe zal God anders de wereld oordelen? Indien dan Gods waarheid in mijn leugen overvloediger wordt tot Zijn heerlijkheid, wat word ik ook als zondaar geoordeeld en is het niet zoals wij gelasterd worden en zoals sommigen beweren dat wij zeggen - laten wij het kwade doen opdat het goede moge komen? Wier vonnis rechtvaardig is.

God zal een iegelijk oordelen naar zijn werken, en in dat oordeel komt niet alleen de Heiden tekort maar ook de Jood, die meende, dat hij anderen mocht oordelen. Zelfs zal de Heiden, die de wet volbrengt de Jood oordelen, die de wet overtreedt.

Dat was de inhoud van de vorige hoofdstukken.

Thans komt de apostel tot een paar bezwaren, die de Jood daartegen zou kunnen inbrengen en hij doet dat in de vorm van vragen die de Jood zou kunnen doen.

Indien de Jood niet omdat hij Jood is aangenaam is bij God, waarin staat hij dan boven de Heiden? Indien de besnijdenis niet een teken is van bijzondere bevoorrechting, wat is zij dan?

Indien wij Joden even streng worden beoordeeld als de Heiden wat hebben we er dan aan Jood te zijn met al de lasten en moeiten der wet?

Paulus heeft op die vraag wel antwoord; in Rom. 5 zal hij verscheiden voorrechten van de Jood opnoemen. Hier neemt hij er voorlopig maar een: De woorden Gods zijn hun toebetrouwd.

De woorden Gods. Dat de Christenheid het ter harte neme: de boeken, die men het Oude Testament noemt, zijn de woorden Gods. Het zijn geen voortbrengselen van oude Joodse letterkunde, eerbiedwaardig door hun oudheid, treffend vaak door opmerkingen, die ook nog weer onze tijd zouden kunnen gelden, maar waar wij tegenwoordig op onze hogere trap van wijsheid en van wetenschap toch wel anders tegenover staan dan de naïeve eerste lezers.

Paulus, ontwikkelde Jood en beschaafde Griek en die ook al 1500 jaar van Mozes afstond, aarzelt niet, dat Oude Testament in zijn geheel te noemen: de woorden Gods. Dat was toen reeds hetzelfde boek dat we tegenwoordig hebben al was de volgorde der delen enigszins anders, de Wet en Profeten en Psalmen, zoals de Heer Jezus het noemt in Luk. 24:44.

Datzelfde boek noemt Paulus hier door de Geest de woorden Gods en wij weten dus, hoe God wil, dat wij over het Oude Testament zullen oordelen. Die woorden Gods zijn aan Israël toebetrouwd. Niet opdat ze eigendom zouden worden van Israël, maar opdat de gehele mensheid die woorden van God zou horen. Israël leze en behartige ze eerst en brenge ze dan verder. Zij dat ook de Christen tot aansporing.

Wij hebben diezelfde woorden Gods: wij hebben bovendien die Godsworden uit de pen van de evangelisten en apostelen; ze zijn ons toebetrouwd en er zal ons dus rekenschap van worden gevraagd.

Toebetrouwen rust op vertrouwen. Doch wanneer de verantwoordelijkheid omtrent de toevertrouwde Godsworden het hart begint te drukken dan is er wel een uitvlucht te vinden; deze: dat geldt nu niet meer.

Sommigen, een groot deel zelfs, der Joden zijn ongelovig en ontrouw geweest; hun ongelof en hun ontrouw stellen Gods geloof, Gods trouw buiten werking. De twee begrippen: geloof, erkenning, dat een ander meent wat hij zegt en zich daaraan houden, en trouw, zelf menen wat men zegt en zich daaraan houden, komen zo dicht bij elkaar, dat ze in het Grieks door hetzelfde woord worden uitgedrukt: *pistis*, gelijk *apistia* zowel ongelof als ontrouw betekent.

Waar het moeilijk valt te spreken over het geloof van God, zal het beter zijn, hier Gods trouw te vertalen. Maar ook als hier van Israël gesproken wordt denken we eerder aan hun ontrouw dan aan hun ongelof.

"Alles wat Jehovah gesproken heeft zullen wij doen', zo had Israël tweemaal gesproken in de woestijn, voor en na de wetgeving, (Ex. 19:8; 24:3) en ze hadden zich niet gehouden aan wat ze hadden gezegd.

Stelt nu die ontrouw Gods trouw niet buiten werking?

Wanneer Israël zich niet houdt aan Gods verbond, dan is God toch zeker ook ontslagen van zijn belofte, en dan geldt dat verbond ook niet meer. Dat zij verre! roept de apostel, uit. Laat ieder mens een leugenaar zijn God blijft waar, Zijn verbond staat vast en Hij blijft ook aan Israël Zijn woorden toebetrouwen. Dat zal wel blijken wanneer ze in de toekomstige eeuwen met die woorden zullen uitgaan tot de volken, die God nog niet kennen. God krijgt gelijk. Hij wordt gerechtvaardigd in Zijn woorden, en Hij overwint wanneer Hij geoordeeld wordt. Niet wanneer Hij oordeelt, zoals de Statenvertaling zegt, maar wanneer Hij geoordeeld wordt. Wanneer de mens oprecht Gods handelwijze met een Jood en Heiden gadeslaat, dan zal hij ook als hij veroordeeld wordt toch zeggen; God heeft gelijk en ik heb ongelijk, zoals David deed in de 51ste Psalm.

En een derde opmerking kan worden gemaakt door de Jood die goed kan redeneren. Onze ongerechtigheid bevestigt Gods gerechtigheid. In de tegenstelling tot onze ongerechtigheid komt Gods gerechtigheid

duidelijker uit en zo bevordert onze ongerechtigheid tenslotte Zijn eer; is God dan niet onrechtvaardig als Hij toorn over ons brengt?

Paulus raakt hier even het onderwerp aan dat Hij in het negende hoofdstuk uitvoerig wil bespreken: van Gods souvereiniteit en des mensen verantwoordelijkheid. Toorn over ons. Israël en wij dienen juist om te laten zien dat God alleen rechtvaardig is en zelfs zijn eigen volk onrechtvaardig. Dat is spreken naar de mens, verontschuldigt Paulus zich waar hij zo platweg spreekt over goddelijke dingen. Maar het antwoord voor de tegensprekende Jood heeft hij gereed.

God zal de wereld oordelen, daarvan zijt ge wel overtuigd; welnu, dan zal Hij U ook oordelen. Het is niet de vraag wat de gevolgen zijn van Uw gedrag of wangedrag; het is niet de vraag of Gods rechtvaardigheid bevestigd wordt; het is alleen de vraag of gij wandelt bij het licht dat God U heeft gegeven.

God is niet onrechtvaardig als Hij de wereld oordeelt; Hij is ook niet onrechtvaardig als Hij U oordeelt.

Paulus wordt ervan beschuldigd dat hij een gevaarlijke dwaalleer verspreidt. Hij zegt, dat Gods trouw des te schoner schittert tegenover de ontrouw der mensen. Hij zegt, dat onze ongerechtigheid Gods gerechtigheid bevestigt, dat door mijn leugen Gods waarheid overvloediger wordt, tot Zijn heerlijkheid en nu maakt men deze gevolgtrekking: Paulus leert de mensen: doet maar gerust kwaad; het goede zal er uit voortkomen.

Wie zo van Paulus spreekt lastert; hij heeft nooit zoiets gezegd en men mag het hem dus niet ten laste leggen.

Kwaadspreken tegen de naaste mag niet; het is rechtvaardig dat ze gevonnist worden, niet: verdoemd worden; dat staat er niet. Dat is een van de veel te felle vertalingen van de Statenvertaling. Men zou echter

kunnen vragen: is er niet enige aanleiding, dat de mensen juist dit van Paulus lasteren? En dan is het antwoord wel te vinden.

Paulus leert dat God het kwaad doet, om daaruit het goede te doen voortkomen. "God heeft hen allen onder de zonde besloten, opdat Hij hen allen zoude barmhartig zijn" zegt hij in Rom. 11:32. God stelt door Adams ongehoorzaamheid allen tot zondaren, opdat Hij door Christus gehoorzaamheid, allen tot rechtvaardigen zou kunnen stellen, redeneert hij in hoofdstuk 5:18, 19. God heeft de zonde gewild, opdat Hij Zijn genade zou kunnen openbaren, dat is Paulus' betoog telkens weer.

God is de absolute soevereïn, de zonde is niet door een macht buiten Hem ontstaan, want buiten Hem bestaat geen macht. Maar wanneer de zonde door Hem is dan moet ze Hem dienen, dan strekt ze om Zijn genade bekend te maken.

Dat zijn de gedachten die Paulus alom predikt en die wij in de Romeinenbrief uitgewerkt vinden.

Paulus' vijanden hebben dat in het kort zo uitgedrukt: God doet het kwade opdat het goede eruit voortkome en zo lasteren zij, dat Paulus de mensen leert: "Laten wij het kwade doen, opdat het goede moge komen". Maar dat heeft Paulus niet geleerd. Anna, Samuëls moeder, zegt in haar lofzang: "Jehovah doodt en maakt levend" (1 Sam. 2:6). Maar zegt ze nu: laten wij ook doen wat Jehovah doet; laten wij ook doden, ook ten grave doen nederdalen? Neen immers, omdat wij niet kunnen levend maken, niet uit het graf kunnen doen verrijzen. Zo ook hier.

God kan het kwade doen en er het goede uit doen voortkomen. Maar dat kunnen wij niet en daarom mogen wij niet het kwade doen.

Laat het voorbeeld van Jozef hier spreken. Zijn broeders verkopen hem naar Egypte en ze doen kwaad, want ze doen het niet met de bedoeling om hem op de troon te brengen. Maar Jozef, die Gods handelwijze heeft verstaan, zegt tot hen: "Gij hebt mij herwaarts niet gezonden maar God

Zelf'. (Gen. 45:8) Dan heeft God hem dus naar Egypte doen verkopen, God kon dat kwaad doen zonder te zondigen, want Hij had de macht de zaken zo te leiden, dat een groot volk in het leven bleef. Neen, het is een scheve voorstelling die van Paulus' prediking wordt gegeven, Paulus is thans bezig te betogen, dat God evenzeer Israël kan oordelen als de Heiden. Hij wil aantonen dat allen gezondigd hebben en schuldig staan en dan wil hij het evangelie van de rechtvaardiging van schuldigen verkondigen. Maar wanneer het evangelie allen zal gelden, dan moet ook de veroordeling allen gelden. Dat ze de Heidenen geldt, wil de Joodse omgeving van Paulus wel erkennen; dat ze ook de Joden zou gelden, daartegen verzet ze zich. Hun dat aan te tonen, daartoe gebruikt Paulus een heel stuk van de Romeinenbrief.

Hoofdstuk 3:9-20

Wat dan? Hebben wij iets voor? Volstrekt niet. Want wij beschuldigen tevoren Joden zowel als Grieken, dat zij onder de zonde zijn zoals geschreven is: Niemand is rechtvaardig ook niet één. Niemand verstaat; niemand zoekt God, allen wijken af, samen zijn zij onnut; niemand die vriendelijkheid doet, er is niet tot één toe. Hun keel is een geopend graf, met hun tong bedriegen zij, slangenvergif is onder hun lippen, wier mond vol is van vervloeking en bitterheid, Snel zijn hun voeten om bloed te vergieten. Vernieling en ellende is in hun wegen en een weg van vrede kennen zij niet. Er is geen vreze Gods voor hun ogen. Wij weten echter dat zoveel als de wet zegt, zij dat spreekt tot hen die onder de wet zijn, opdat alle mond gestopt worde, en de gehele wereld onder Gods recht kome. Omdat uit de werken der wet geen vlees gerechtvaardigd zal worden voor Hem want door de wet is de kennis der zonde.

Wat dan? Hebben wij iets voor? Indien "wij" van deze regel dezelfde is als de "wij" van de volgende: "wij beschuldigen", dan is het Paulus zelf. Heeft Paulus iets voor? Hebben die andere Joden die in Jezus als de Messias geloven - van de Heidenen spreekt Paulus hier niet meer - hebben de gelovige Joden iets voor? Zijn zij beter? De gedachte zou kunnen opkomen en de gedachte is inderdaad opgekomen, dat de gelovige beter is dan zijn naaste; dat het geloof een daad is waarop de mens zich tegenover God kan beroemen. Maar die gedachte snijdt Paulus terstond af met zijn fors: volstrekt niet. Hij heeft beschuldigd en hij beschuldigt nog eens Joden en Grieken, dat ze allen onder de zonde zijn. En omdat voor de Joden onweersprekelijk aan te tonen haalt Paulus nu zeven uitspraken aan uit de "woorden Gods". En daarbij is het opmerkelijk, dat alleen de eerste uitspraak algemeen is, en dat Paulus door de Geest gedreven, de andere zes uitspraken algemeen maakt.

De eerste uitspraak is van Ps. 143:2: "Ga niet in het gericht met uw knecht, want niemand die leeft zal voor Uw aangezicht rechtvaardig zijn". Daar rekent de knecht Gods David, zichzelf onder de niet rechtvaardigen en hij zegt het van al wie leeft, dat ze niet rechtvaardig

zijn voor Gods aangezicht. Dat is het wat Paulus aantonen wil, en deze tekst kan hij dus gebruiken.

Voor de gewone lezer is het echter ook de enige tekst. Niet alzo voor Paulus. Hij haalt verder teksten aan die over goddelozen spreken en hij past ze toe op allen, ook op hen die in het verbond rechtvaardigen heten. In de gelijkkluidende teksten Ps. 14:2, 3 en 53: 3, 4 plaatst David zichzelf niet in de kring van wie hij beschuldigt.

"De dwaas zegt in zijn hart er is geen God.... Jehovah heeft uit de hemel nedergezien om te zien of iemand verstandig ware, die God zocht. Ze zijn allen afgeweken, tezamen zijn ze stinkende geworden; daar is niemand die God zoekt, ook niet een".

En dan heten ze verder werkers der ongerechtigheid, terwijl Jehovah met het geslacht der rechtvaardigen is.

In Ps. 140:4 staat: "Het addervergif is onder hun lippen". Dat wordt daar gezegd van de kwade mens, van de man aller gewelds, van de goddeloze, de hovaardigen, terwijl de rechtvaardigen Gods naam zullen loven. David denkt er niet aan hier zichzelf te beschuldigen, hij behoort tot de rechtvaardigen. In Ps. 10 zegt David: Zijn mond is vol van bedriegerijen en list. Van wie zegt hij dat?

Alweer van de goddeloze en tegenover hem staat de ellendige, de zachtmoedige, die door de goddeloze wordt verdrukt en door God wordt uitgeholpen.

De zesde aanhaling is uit Jes. 59:7, 8: "Hun voeten lopen tot het kwade en zij haasten zich om onschuldig bloed te vergieten; hun gedachten zijn gedachten der ongerechtigheid; verstoring en verbreking is op hun banen; de weg des vredes kennen zij niet, en daar is geen recht in hun gangen". Ook hier spreekt de profeet van de goddelozen van Zijn volk, die hij in het tweede en derde vers met gij en U aanspreekt, van wie hij zich in vers 4 en 8 nog verder verwijderdt waar hij hen aanduidt met de

woorden zij en hen, maar met wie hij zich in het twaalfde vers één maakt: "Onze overtredingen zijn vele voor U, en onze zonden getuigen tegen ons", terwijl hij toch weer in 't 18de vers Gods grimmigheid toezegt aan Gods wederpartijders en zijn vergeldingen aan Zijn vijanden.

De laatste aanhaling is uit Ps. 36:2: "Daar is geen vreze Gods voor hun ogen". Ook daar spreekt David over de goddeloze, over de werkers der ongerechtigheid, in tegenstelling met de oprechten van hart, die God kennen en bij die laatsten rekent David zichzelf.

Wij weten nu dat zoveel als de wet zegt, zij dat spreekt tot hen, die onder de wet zijn. zegt Paulus als hij deze opsomming heeft gedaan, om dan de conclusie te trekken: "Alle mond wordt gestopt, de gehele wereld is onder Gods recht".

Wanneer een ander dan Paulus deze conclusie had getrokken, dan zouden we hem terecht beschuldigen van gebrek aan logica. Teksten die de goddelozen beschuldigen te gebruiken als beschuldigingen tegen allen dus ook tegen de rechtvaardigen van zijn volk, dat lijkt toch wel een willekeurige gevolgtrekking. Inderdaad, wie zo omgaat met wat hij zelf zo pas de woorden Gods heeft genoemd, mag wel innig overtuigd zijn dat hij zelf ook de woorden Gods schrijft, anders zou hij het niet durven doen. En zo geeft de Heilige Geest ons dus eensklaps een andere maatstaf ter beoordeling van de mens.

Het is niet meer de uitwendige wet, die oordeelt. Volgens die wet spreken David en Jesaja zichzelf vrij en beschuldigen zij de overtreders. Maar David heeft zich in Ps. 143:2 zelf ook reeds gezien in het licht van Gods absolute rechtvaardigheid en hij heeft gesmeekt: "Ga niet in het gericht met Uw knecht". Voor de wet zij de vrome Israëliet rechtvaardig, voor Gods aangezicht is hij het niet. En de beschuldigingen die tegen de goddelozen zijn uitgesproken, ze vallen terug op de rechtvaardige, zodra hij zich ziet in Gods licht. "De Wet" spreekt tot hen die onder de wet zijn. Paulus heeft zijn aanhalingen gedaan uit de profeten en de psalmen maar hij noemt ook dat "de Wet". We zien dat de Schrift onder "De Wet" niet

altijd de vijf boeken van Mozes verstaat - de 10 geboden heten in de Schrift nooit de wet - maar ook wel al de Hebreeuwse schriften samen. Voor ons Heidenen is het van belang te verstaan dat die wet niet spreekt tot ons, maar tot Israël. We lezen wel gaarne die Schriften en wij leren er Gods handelingen uit kennen met anderen dan wij zijn, het is geen wonder, dat we ook dat gaarne willen weten. Maar we moeten goed onthouden, dat de "Wet" niet tot ons spreekt en niet over ons.

Rechtstreeks voor ons zijn de brieven van Paulus.

Omdat nu al wat de wet zegt, zij dat zegt tot Israël, wordt de mond van de tegensprekende Jood gestopt en wordt het openbaar dat de gehele wereld voor God oordeelbaar is, dat God het recht heeft de gehele wereld te oordelen. De wereld zij Gode *hupodikos* staat er. *Hupo* is onder, *dike* is recht, de wereld is onder Gods recht. God is in zijn recht, wanneer Hij Joden en Heidenen zal oordelen rechtvaardigen en onrechtvaardigen en Hij zal dat doen zoals Hij in Zijn woorden heeft gezegd dat Hij het doen zal. Maar één ding is wel duidelijk: uit werken der wet zal geen vlees gerechtvaardigd worden. Niemands werken zijn zo, dat God hem zou moeten erkennen als een rechtvaardige.

Iets anders is het natuurlijk, zoals wij hebben gezien, dat de daders der wet wel kunnen worden gerechtvaardigd, daarover spraken wij bij het tweede hoofdstuk. Maar nu de hogere maatstaf aangelegd is, nu is niemand rechtvaardig. Nu kan de wet maar een ding meer doen: ons laten zien, hoever wij te kort komen. Door de wet is de kennis der zonde.

Hoofdstuk 3 : 21-28

Nu echter is zonder wet Gods rechtvaardigheid geopenbaard, getuigenis hebbende van de wet en de profeten, Gods rechtvaardigheid namelijk door het geloof van Jezus Christus; voor allen en over allen die geloven want daar is geen onderscheid, want allen zondigen, en de heerlijkheid Gods ontbreekt hun en worden om niet gerechtvaardigd uit Zijn genade door de verlossing die in Christus Jezus is. Hem stelde God tevoren tot een verzoendeksel door geloof in Zijn bloed om Zijn rechtvaardigheid te betonen door het voorbijgaan van de zonden die tevoren in de verdraagzaamheid Gods zijn geschied, om Zijn rechtvaardigheid te betonen in de tegenwoordige tijd. zodat Hij rechtvaardig zij en een rechtvaardiger van wie uit het geloof van Jezus is. Waar is dan de roem? Hij is uitgesloten. Door de wet? Door de werken? Nee, maar door de wet des geloofs. Want wij achten dat de mens door het geloof gerechtvaardigd wordt zonder de werken der wet.

Strikt genomen is alleen hij rechtvaardig, die in al zijn wandel aan de strengste eisen voldoet die God zou kunnen stellen. In die zin is er maar Een ooit rechtvaardig geweest: Christus, die in Jes. 53:11 Gods kracht, de Rechtvaardige genoemd wordt. De volle eis van rechtvaardigheid echter heeft God niet aan de mens gesteld. De wet van Sinaï was betrekkelijk en hield rekening met de hardheid van des mensen hart, zoals de Heer Jezus zegt in betrekking tot het huwelijk (Matth, 19:8).

Wanneer een Israëliet aan de eisen van de wet voldeed, dan was hij niet rechtvaardig gerekend. "De daders der wet zullen gerechtvaardigd worden" , zegt Paulus (Rom. 2:13). Zo was de toestand onder de bedeling van het Oude Verbond van Israël en zo hebben de gelovigen van die bedeling het verstaan. Israël als volk echter heeft dat niet verstaan. Het meende, wanneer het de wet hield, zich tegenover God te kunnen beroemen. Ze meenden rechtvaardigen te zijn en dus geen rechtvaardiging van node te hebben.

Ze haalden de standaard van Gods eis naar beneden en ze deden alsof het gehoorzamen aan de eis van Israëls geboden al het hoogste was wat God

van de mens zou kunnenvorderen. Dat de woorden van Sinaï de arme eerste beginselen waren, zoals Paulus zegt in Gal 4:9, dat kwam niet bij hen op.

Nu heeft Paulus hun voorgehouden dat de strenge beoordeling, die de wet over de goddelozen uitspreekt, evenzeer de rechtvaardigen gelden. Paulus stelt de Joden niet meer voor de wet, maar voor Gods aangezicht, waar niemand, die leeft, rechtvaardig is. Paulus legt de absolute maatstaf aan, waarbij niet alleen wordt gelet op de daden, maar in de eerste plaats op het hart. Dan kon uit de werken der wet geen vlees gerechtvaardigd worden; dan dient de wet alleen om de zonde openbaar te maken, om te doen zien, dat de mens tekort komt, al wordt ze ook enkel maar gemeten met de maatstaf van de wet van Sinaï. Het enige vonnis onder Gods recht is voor allen, die onder de wet zijn een schuldigverklaring gelijk het een schuldigverklaring is voor allen die zonder de wet zijn.

Er is geen onderscheid: ze hebben allen gezondigd en komen tekort aan de heerlijkheid Gods, dat is de eind-conclusie waar Paulus ons toe brengt in de eerste drie hoofdstukken van de Romeinenbrief.

Zo heeft de apostel alle menselijke aanspraak op rechtvaardigverklaring het zwijgen opgelegd. En daarmee heeft hij het terrein geëffend om nu een verborgenheid bekend te maken, die tot dusverre verzwegen was geweest; de verborgenheid van het evangelie. Ze worden om niet gerechtvaardigd uit Zijn genade door de verlossing die in Christus Jezus is. Dat is Paulus' evangelie, het evangelie voor deze bedeling. Het evangelie dat Gods recht wordt toegerekend. Nu echter is Gods rechtvaardigheid geopenbaard. Laten we acht geven op 't woordje nu, dat in het Grieks de klemtoon heeft, gelijk in het Nederlands.

Gods rechtvaardigheid, waarover Paulus hier spreekt, die de zondaar wordt toegekend, is niet geopenbaard in de bedeling van het Oude Verbond, maar is ook niet geopenbaard door de prediking van de Heer Jezus en Zijn twaalf apostelen. Zelfs Paulus wie dit evangelie werd toevertrouwd, heeft er niet over gesproken voor hij zijn brieven aan de

Romeinen, Korinthiërs en Galatiërs schreef en heeft het maar even aangeduid in zijn toespraak in de synagoge te Antiochië in Pisidië. "Dat door deze U vergeving van zonden verkondigd wordt, en dat van alles waarvan gij niet kondt gerechtvaardigd worden door de wet van Mozes. door Deze een iegelijk die gelooft, wordt gerechtvaardigd" (Hand. 13:38, 39).

Het wordt gewoonlijk zo voorgesteld, alsof er tussen het zogenaamde Oude en het Nieuwe Testament een grote kloof bestaat; die van wet en evangelie. Daarbij wordt over het hoofd gezien dat de Schrift verschillende evangeliën kent.

De Schrift heeft aan Abraham het evangelie verkondigd: "In U zullen alle volken gezegend worden" (Gal. 3:8).

Wat Marcus aangaande het aardse leven van de Heer Jezus te berichten heeft, noemt hij het begin des evangelies van Jezus Christus.

Mattheüs en vooral Marcus en Lukas en de Handelingen - Johannes noemt het woord evangelie niet eenmaal - vertellen menigmaal dat Joh. de Doper en dat de Heer Zelf, Zijn apostelen en evangelisten het evangelie predikten en dat wordt dan verscheidene malen aangeduid als het evangelie des Koninkrijks.

Ook Paulus verkondigde dat evangelie aan de Joden in de verstrooiing gelijk in het boek der Handelingen wordt verhaald. Dat evangelie des Koninkrijks sloot zich geheel aan bij het Oude Testament.

Door de wet en profeten en psalmen was verkondigd en voorafgescha-duwd, dat de Messias als Vredevorst zou regeren over Israël en door Israël over de gehele wereld en als de Heer Jezus optreedt is Zijn boodschap: "Heden is deze Schrift in Uw oren vervuld" (Luk. 4:21). Daarom predikten Hij en de Zijnen: "Bekeert U want het koninkrijk der hemelen is nahij gekomen".

Datzelfde evangelie des Koninkrijks werd ook nog na Zijn hemelvaart verkondigd, zolang tot het overtuigend was gebleken, dat Israël zijn Messias verwierp. Toen hield de prediking van dat evangelie op.

Maar intussen was Paulus begonnen een ander evangelie te prediken, een evangelie dat niets met dat Koninkrijk der hemelen te maken had; het evangelie dat antwoord gaf op de vraag: hoe wordt de zondaar rechtvaardig voor God: het evangelie voor onze tijd. De komst van het Koninkrijk dat aan de vaders beloofd en door de Heer en Zijn apostelen gepredikt was, werd uitgesteld. In deze tijd tussen Israëls verwerping en Israëls wederaanneming wordt over het Koninkrijk niet gesproken. Nu wordt een gemeente verzameld uit alle volken, Israël inbegrepen, waarin geen onderscheid meer is tussen Griek en Jood, een gemeente van rechtvaardigen, neen van gerechtvaardigden, die ieder afzonderlijk bekleed zijn met Gods rechtvaardigheid. Die rechtvaardigheid is nu geopenbaard, zegt de apostel. Nu, toen hij zijn brief aan de Romeinen schreef. Nu, toen hij in de gewesten van Macedonië en Achaje geen plaats meer had, eerst nog eens naar Jeruzalem wilde en dan over Rome naar Spanje dacht te reizen, (Rom. 15:23, 24), maar tegen zijn verwachting in als een gevangen man naar Rome werd gebracht. Nu, toen zijn zendingsarbeid onder Joden en Heidenen op het punt stond, afgebroken te worden, en hij weldra alleen maar meer met de pen zou kunnen prediken en zo tot een zegen gesteld zou worden tot voor de verste geslachten, nu werd hem opgedragen de verborgenheid bekend te maken van het nieuwe evangelie van Gods rechtvaardigheid die de goddeloze om niet wordt geschonken zonder enige voorwaarde.

Wanneer we hier lezen van Gods rechtvaardigheid, dan moeten we niet denken aan het feit dat Hij rechtvaardig is, maar aan het feit, dat Hij rechtvaardigt; dat hij rechtvaardigheid geeft aan de zondaar, zodat die zondaar voortaan rechtvaardig is, doch niet met zijn eigen rechtvaardigheid, maar met de hem van God geschonken rechtvaardigheid, met Gods rechtvaardigheid dus, die hem wordt toegerekend alsof het zijn eigen rechtvaardigheid is.

Die rechtvaardigvarkiarig is meer dan vergeving van zonden, meer dan vrijspraak. Een heer kan aan zijn knecht de schuld vergeven, de tekortkomingen kwijtschelden, maar daarbij blijft de knecht, knecht, en hij is evenzeer tot gehoorzaamheid verplicht als tevoren. Nieuwe overtredingen moeten hem opnieuw worden vergeven en nieuwe vergeving kan hem geweigerd worden, want in de verhouding is niets gewijzigd. Dat was de toestand onder de wet (zie de gelijkenis van de onbarmhartige dienstknecht. Matth, 18:23-35)

Rechtvaardiging is ook meer dan vrijspraak Wanneer een rechter een beschuldigde vrijsprekt , dan kan de aangeklaagde vrij uitgaan maar in de verhouding is geen verandering gekomen en bij een nieuwe overtreding zullen ze elkaar weer ontmoeten als rechter en beschuldigde.

Maar wanneer een rechter de goddeloze rechtvaardigt, wanneer hij van de zondaar verklaart, dat hij hem erkent als een rechtvaardige, dan kan die zondaar in tegenwoordigheid van die rechter en van de gehele wereld het hoofd omhoog houden en zeggen: "Wie zal mij beschuldigen, als de rechter zegt dat ik rechtvaardig ben".

De vergelijking met de aardse rechter gaat niet door: de laatste immers kan niet voor goed rechtvaardig verklaren. Gods rechtvaardigheid waarmee Hij de zondaar bekleedt, is zo volkomen, dat de gerechtvaardigde voortaan zelfs geen vergeving van zonden behoeft te vragen. Hij zegt met Paulus: "Wij hebben in Christus de verlossing door Zijn bloed, de vergeving der misdaden naar de rijkdom Zijner genade" (Ef. 1:7, Col. 1:14).

Maar wanneer God de goddeloze rechtvaardigt, wordt dan niet te kort gedaan aan Zijn rechtvaardigheid als rechter? Paulus heeft deze vraag wel gevoeld, want hij schrijft, dat God tegelijk rechtvaardig is en tevens de zondaar rechtvaardig verklaart.

Hoe dat mogelijk is? Wel de rechtvaardigheid die de zondaar wordt toegerekend, is Gods rechtvaardigheid door het geloof van Jezus

Christus. Wij moeten hier niet lezen: het geloof in Jezus Christus. Dan zou het ons geloof zijn waardoor Gods rechtvaardigheid over ons gebracht werd. Maar daarvan kan geen sprake zijn. Het is het geloof van Jezus Christus, Hij, de overste Leidsman en Voleinder des geloofs. (Hebreen 12:2) heeft geloofd in Zijn God zolang Hij hier op aarde was, ook op Golgotha, toen Hij van Zijn God verlaten werd en Hij in de duisternis alleen was. Ook toen heeft Hij niet getwijfeld, maar vertrouwend Zijn geest gegeven in de hand van Zijn Vader, in het vaste geloof, dat Hij zou opstaan tot heerlijkheid, gelijk Hem beloofd was. Door dat geloof heeft Hij verlossing teweeg gebracht. Hij is gehoorzaam geweest tot de dood, ja tot de dood des kruises. Hij werd tot zonde gemaakt en behandeld zoals God in Zijn rechtvaardigheid de zondaar behandelen moest. En daarbij heeft Hij, toen al Gods golven en baren over Zijn hoofd gingen, niet gewankeld in Zijn geloof.

Dat God rechtvaardig is en niet laks tegenover de zonde, dat is te zien op Golgotha. Maar nu kon God ook Hem, dien Hij tot zonde had gemaakt rechtvaardig verklaren door Hem op te wekken uit de dood. Rechtvaardig verklaren naar verdienste. Hem de Eeuwige.

Gods rechtvaardigheid tot allen en over allen die geloven. Er doet zich hier een moeilijkheid voor, de vraag namelijk of achter het eerste allen een komma moet gelezen worden. Leestekens zijn er immers niet in het oude Grieks. Moeten wij lezen dat Gods rechtvaardigheid tot allen is, en over allen die geloven, zodat hier een scheiding is; wel tot alle mensen maar alleen over al die mensen die geloven? Of moeten we lezen, dat Gods rechtvaardigheid zowel tot allen die geloven is als over allen die niet geloven? En moeten we verschil in betekenis zoeken tussen tot allen en over allen? Het is niet uit te maken. Maar het is opmerkelijk, dat van de drie oudst bekende handschriften het Alexandrijnse en het Vaticaanse de woorden "en over allen" niet hebben, terwijl ze in het Sinaitische ook niet voorkwamen, maar door een corrector aangebracht werden en wel juist door een corrector, die algemeen als zeer betrouwbaar geldt. De mogelijkheid is echter niet uitgesloten, dat ditmaal de fout bij die corrector schuilt en dat we moeten lezen: "Gods rechtvaardigheid door

het geloof van Jezus Christus tot allen die geloven", waardoor de tekst eenvoudiger wordt.

Christus is gerechtvaardigd, omdat Hij het verdiende, daardoor kon God nu ook rechtvaardigen allen die uit het geloof van Jezus zijn. Ook hier staat niet: het geloof in Jezus, maar het geloof van Jezus. Het zijn dus allen, die Hij op het oog had, toen Hij die zonder zonde was, Zich tot zonde liet maken.

Want God heeft Christus gesteld tot verzoendeksel. Al wat het verzoendeksel afschaduwde, was Hij. Het verzoendeksel, het gouden deksel van de ark des verbonds met de daarop gewerkte cherubsgestalten, was symbool van Gods troon in Israël, daar woonde God in de wolk, die tussen de cherubs was. "Daar zal Ik bij u komen, en Ik zal met u spreken van boven het verzoendeksel, van tussen de cherubs, die op de ark der getuigenis zijn zullen". Zo sprak God tot Mozes (Ex. 25:22). Daar was ook de plaats waar op de verzoendag het bloed der offerdieren door de Hogepriester werd gesprengd om verzoening voor de overtreding van het volk te doen. Dan was zinnebeeldig de zonde weer voor een jaar weg (Lev. 16:13-16).

Gemeenschap en verzoening, daarvan sprak het verzoendeksel. In Hem heeft God gemeenschap met de zondaar; in Hem is de zonde weggedaan, niet voor een jaar, maar voor goed. Wat Paulus hier even aanduidt, ontwikkelt de schrijver van de Hebreër-brief uitvoerig in het 9de hoofdstuk. Wat daar tot Joodse lezers is gezegd, mogen ook wij uit de Heidenen rekenen als tot ons gezegd, want Paulus zegt ons hier, dat er geen onderscheid is. Het evangelie der rechtvaardiging kent geen onderscheid tussen Jood en Griek. Allen hebben gezondigd en allen worden gerechtvaardigd uit Zijn genade door de verlossing die in Christus Jezus is.

Gods rechtvaardigheid ten opzichte van de zonde is gebleken in de veroordeling van Christus aan het kruis; nu kan God rechtvaardig verklaren, maar nu wordt Hij ook daarin gerechtvaardigd dat Hij de

zonde van vorige tijden in Zijn verdraagzaamheid voorbijgegaan is. Dat was geen onverschilligheid en dat was geen laakbare toegeeflijkheid; dat was verdraagzaamheid die vooruit zag naar de verzoening van het bloed van Jezus.

Er wordt hier niet gesproken van vergeving van vorige zonden zoals de St. Vert. zegt; het was een voorbijgaan, God lette er niet op, deed alsof ze niet bestonden, in afwachting van de verzoening die komen zou.

Nu is Gods rechtvaardigheid geopenbaard zonder wet. In de bedeling van Sinaï de rode zonden wit als sneeuw en als witte wol, wanneer Israël eerst zich ging wassen en reinigen, goed leerde doen en het recht zocht, het kwade naliet en de boosheid van zijn handelingen wegdeed (Jes. 1:16-18). Toen werden de daders der wet gerechtvaardigd. In de toekomstige bedeling van het nieuwe verbond zal Israël Gods wet ingeschreven hebben in hun hart en verstand en zullen ze niet meer worden gerechtvaardigd, ze zullen rechtvaardig zijn. (Jes. 60:21). In de tegenwoordige bedeling bestaat echter geen wet.

God rechtvaardigt de goddeloze, zonder te vragen of hij ook eerst een dader der wet geworden is en zonder hem te zeggen, dat hij nu voortaan naar een of andere wet moet leven. Het is een wonderbaar evangelie, dat de zondaar om niet gerechtvaardigd wordt, gratis, te geef, zoals er letterlijk staat.

Gods rechtvaardiging wordt de zondaar, de goddeloze cadeau gegeven. Hij hoeft er niets voor te doen; hij kan het zomaar aannemen. Aannemen van wat God geeft, dat heet geloven en dat is toch zeker geen zaak van verdienste.

De arme, die van zijn weldoener een gave aanneemt, doet niets verdienstelijks maar de hoogmoed van ons mensenhart wil zulk een evangelie niet. Wij willen nog altijd door onze gehoorzaamheid aan de wet ons Gods genade waardig maken en als we Gods genade ontvangen hebben, willen we door onze gehoorzaamheid aan de wet onze

dankbaarheid tonen en laten zien, dat de genade aan geen onwaardige besteed is. Wij willen Gods rechtvaardigheid wel, maar mét de wet.

En God openbaart Zijn rechtvaardigheid zonder wet.

Dat "zonder wet" veroordeelt ons, want het doet zien, dat er in ons niets was om Gods rechtvaardigheid te verdienen. Maar wanneer we Paulus boodschap aangaande onze totale onwaardigheid geloven en er mee instemmen, dan is die rechtvaardigheid zonder wet het heerlijkste evangelie dat gepredikt kan worden. Om niet gerechtvaardigd, als een goddeloze gerechtvaardigd, dat is tenslotte de enige rechtvaardiging die het hart vrede geeft.

Bij deze rechtvaardiging weet ik zeker, dat ik genoeg gedaan heb, en mijn geloof en mijn berouw verdienen niets. Hoeveel kwaad ik gedaan heb komt voor mijn rechtvaardiging evenmin in aanmerking, want God rechtvaardigt de zondaar om niet.

Het is zaak er goed de nadruk op te leggen, dat Gods rechtvaardiging geschiedt zonder wet; dat God de zondaar om niet rechtvaardigt. De ervaring immers van alle eeuwen heeft geleerd, dat de Christenheid dit evangelie van Paulus niet aangedurfd heeft en zich liever weer heeft begeven tot het evangelie van 'n andere bedeling. Men predikt altijd weer, dat de zondaar zich moet bekeren en dat de gelovige de wet moet houden. En daarbij komt van de roem altijd weer een klein deeltje terecht op het hoofd van de mens. Neen, God rechtvaardigt geen vromen maar goddelozen; Hij rechtvaardigt geen bekeerde zondaren maar zoals ze zijn.

Wanneer we de ontzaglijke grootheid van zulk een rechtvaardiging indenken, dan vallen we op de knieën ter aanbidding en we loven God die rechtvaardigt, en Jezus Christus, die daartoe Zich tot zonde liet maken. Onze roem valt daarbij geheel in het niet, omdat we in deze rechtvaardiging van Rom 3:21 volkomen passief zijn.

Zo ontvangt God alleen de eer. Bij een wet der werken zou er voor ons nog enige roem zijn; bij de wet des geloofs, d.w.z. nu God het zo heeft ingezet, dat we alleen uit genade zouden worden gerechtvaardigd door het geloof - is alle roem uitgesloten.

Hoofdstuk 3 : 29-31

Of is Hij God der Joden alleen, niet ook der Heidenen? Ja ook der Heidenen, indien althans God een is, die besnijdenis zal rechtvaardigen uit het geloof en de voorhuid door het geloof. Stellen wij dan de wet buiten werking door het geloof? Dat zij verre, maar wij bevestigen de wet.

Dat God de God der Joden alleen zou zijn, tot die gedachte zijn de Joden wel gekomen in hun hoogmoed en daartoe zijn de wijzen der wereld weldra gekomen in hun minachting. Jahveh, zo kunt ge tegenwoordig lezen in boek en in blad, was de stamgod, waarschijnlijk een vulcaangod, van een zwervende volksstam in de Arabische woestijn.

Maar dat God, zoals de Jood het wilde, alleen de God der Joden zou zijn, dat spreekt Paulus tegen. Het is immers waar dat God één is, volgens de Joodse belijdenis van alle eeuwen; "Hoor Israël! Jehovah onze God. Jehovah een!" (Deut, 6,; 4) Maar als Hij een is, dan moet Hij ook de God der andere volken zijn, al behandelt Hij in Zijn wijsheid voorlopig Jood en Heiden verschillend. En omdat Hij zowel de God der Joden als der Heidenen is, rechtvaardigt Hij de besnijdenis uit het geloof en de voorhuid door het geloof.

Wijst dat intussen toch niet op een verschil, wanneer er staat, dat Hij de besnijdenis rechtvaardigt uit, en de voorhuid door het geloof? Ik meen ja. Toen Abraham in Gen. 15 : 6 God geloofde en Hij het hem tot rechtvaardigheid rekende, had hij reeds lang tevoren geloofd; door het geloof had hij zijn land en zijn maagschap verlaten en had hij in het land der belofte gewoond als in een vreemd land (Hebr. 11: 8,9). En toen hem nu een wonderbare en grote belofte werd gegeven: "alzo zal uw zaad zijn" geloofde hij die belofte uit het geloof dat hij reeds had en door het geloven van deze belofte werd hij gerechtvaardigd. Evenzo, wanneer een gelovige Jood de boodschap der rechtvaardiging gelooft, gelijk Paulus die predikt, dan gelooft hij die uit het geloof in God dat hij reeds heeft.

Maar wanneer de Heiden de woorden van Paulus gelooft, dan gelooft hij die niet uit het geloof dat hij reeds heeft, want alles is nieuw geworden,

ook het geloof in God. Van de Jood kan dus terecht worden gezegd, dat hij uit het geloof gerechtvaardigd wordt en tevens door het geloof, terwijl van de Heiden alleen kan worden gezegd, dat hij door het geloof gerechtvaardigd wordt.

Doen wij dan de wet teniet door het geloof? Beter vertaald; Stellen wij de wet buiten werking? Verklaren wij, dat de wet geen waarde meer heeft of betekenis? Men zou die gevolgtrekking kunnen maken, waar wij niet alleen gerechtvaardigd worden zonder wet maar ook wandelen zonder wet. Maar Paulus werpt die gedachte van zich. In de eerste plaats, omdat hij al gezegd heeft, dat door de wet de kennis der zonde is, en in de tweede plaats, omdat het recht der wet - de rechtmatige eisen die de wet kan doen gelden, door niemand zou worden vervuld dan door hen die niet naar het vlees wandelen maar naar de geest (Rom. 8 : 4).

De wet is heilig en rechtvaardig en goed, Paulus komt daar in het 7de hoofdstuk op terug; wij laten ons door die wet oordelen en tonen dus, dat we haar waarde en haar gezag erkennen. En nu wij door het geloof gerechtvaardigd zijn en Christus ons leven geworden is, nu is ons leven, beter gezegd Zijn leven in ons in volkomen overeenstemming met Gods heilige wet, omdat het in overeenstemming is met Gods heilig wezen. Wij bevestigen dus de wet, maar wij dienen in nieuwheid des geestes en niet zoals Israël in de oudheid der letter.

Hoofdstuk 4 : 1-8

Wat zullen wij dan zeggen, dat Abraham, onze voorvader naar het vlees gevonden heeft? Want indien Abraham uit werken gerechtvaardigd is, zo heeft hij roem maar niet tegenover God. Want wat zegt de Schrift? En Abraham geloofde God en het is hem toegerekend tot rechtvaardigheid. Hem echter die werkt, wordt het loon niet toegerekend naar genade, maar naar schuld. Maar hem die niet werkt, maar gelooft in Hem die de goddeloze rechtvaardigt, wordt zijn geloof toegerekend tot rechtvaardigheid. Gelijk ook David spreekt van het geluk van die mens wie God rechtvaardigheid toerekent zonder werken. Gelukkig zij wier ongerechtigheden vergeven en wier zonden overdekt zijn; gelukkig de man wie de Heer de zonden in het geheel niet toerekent.

Maar indien God ook de God der Heidenen is en allen gelijkelijk gerechtvaardigd worden uit genade door het geloof, wat is het dat Abraham gevonden heeft? vraagt de Jood.

Abraham, onze voorvader naar het vlees. De St. Vert. is hier geheel mis waar ze schrijft: "Wat zullen wij dan zeggen, dat Abraham onze vader verkregen heeft naar het vlees?". Dat geeft de indruk, dat Abraham hier wordt voorgesteld als de vader der gelovigen, gelijk als in Rom. 4 : 11, 12 en in Gal. 3 : 29. Maar daaraan moeten we hier niet denken. Vooreerst staat er niet vader maar voorvader, wat al wijst op natuurlijke verwantschap. En voorts staat er duidelijk "onze voorvader naar het vlees" en niet: "gevonden heeft naar het vlees". En dat is te begrijpen. Het gaat hier immers over wat Abraham naar de geest verkregen heeft.

Naar het vlees heeft hij Ismaël verkregen (Gal. 4 : 29), maar naar de geest kreeg hij de rechtvaardiging die uit het geloof is. De Jood vraagt dus wat Abraham, de voorvader naar het vlees verkregen heeft, gevonden heeft zoals er eigenlijk staat. En dan is het antwoord: Roem heeft Abraham niet verkregen, en daarbij maakt de apostel duidelijk, wat toerekenen eigenlijk beduidt, een woord, dat hij in deze acht verzen wel vijfmaal gebruikt.

Toerekenen is een tegenstelling van betalen. Wanneer iemand werkt, dan wordt zijn loon hem niet toegerekend, het wordt hem betaald, omdat hij het verdiend heeft. Dat is tussen mensen de arbeidsovereenkomst: voor zoveel arbeid zoveel loon en dan hoeft noch de werkgever noch de werknemer dankbaar te zijn; het was eenvoudig een ruil.

Is Abraham uit de werken gerechtvaardigd, dan kan hij zich beroemen op zijn werk, waarvoor hem loon betaald is. De mensen zullen hem prijzen als een rechtvaardige, maar bij God heeft hij geen roem, want hij zou dan nog maar hebben gedaan hetgeen hij schuldig was te doen. Doch zo is het niet.

De Schrift getuigt niet van Abraham dat hij door de werken gerechtvaardigd is, ze zegt: "Abraham geloofde in Jehovah en Hij rekende het hem toe tot gerechtigheid" (Gen. 15 : 16).

Dat geloof maakte hem dus niet rechtvaardig; zijn rechtvaardigheid was geen betaling voor zijn geloof, maar werd hem eenvoudig toegerekend als iets, dat hij niet verdiend had. Jacobus spreekt dat niet tegen, want hij heeft het over een geheel andere daad van Abraham. Gen. 15 vertelt, dat God Abraham naar de sterren wijst en tot hem zegt: "Alzo zal Uw zaad zijn". En dat geloofde Abraham en het werd hem tot gerechtigheid gerekend. Vele jaren later offerde Abraham Isaäk op het altaar (Gen. 22). In die geschiedenis wordt niet gezegd dat Abraham gerechtvaardigd is; de engel van Jehovah zegt alleen van hem: "Nu weet ik dat gij godvrezende zijt".

Aan dat woord denkt Jacobus wanneer hij in hoofdstuk 2 : 21 zegt: "De Schrift is vervuld geworden, die daar zegt en Abraham geloofde God en het is hem tot rechtvaardigheid gerekend" (Jac. 2 : 23). Jacobus weet ook wel, dat Abraham door het geloof gerechtvaardigd is, maar hij voegt er aan toe, dat Abrahams geloofsrechtvaardigheid uit zijn werken openbaar is geworden.

Daarover spreekt Paulus niet en daarom gaat hij niet verder dan tot Gen. 15. Abraham geloofde God, zegt Paulus. Abraham geloofde in Jehovah, zegt Mozes. Beiden hebben gelijk; Abraham geloofde wat God tot hem zei, maar Abraham geloofde ook in Jehovah, geloofde dat Jehovah machtig was om te doen wat Hij zei niet alleen, maar dat Hij het ook werkelijk zou doen. Voor het geloof van Abraham stond de vervulling van Gods belofte reeds als een feit en dat was nog zo, toen hij vele jaren later zijn zoon voor de tweede maal kreeg, bij gelijkenis als een opgestane uit de dood (Hebr. 11 : 19). En dan gebruikte Paulus ook de uitdrukking: "Geloven in God": "Degene die niet werkt, maar gelooft in Hem die de goddeloze rechtvaardigt". Abraham kreeg de openbaring, dat God de doden levend maakt en roept de dingen die niet zijn alsof ze waren en dat heeft hij zo vast geloofd dat het voor hem een feit was, voor hij de vervulling zag.

Aan ons heeft God een even groot wonder geopenbaard; dat hij de goddeloze rechtvaardigt. Welnu, laten wij dat geloven met hetzelfde geloof, waarmede Abraham geloofde, zodat het voor ons een feit is, waaraan we niet meer twijfelen. Niet maar de goddeloze in het algemeen, want dan zou dit evangelie tenslotte nog slechts een leerstuk zijn, maar de goddeloze in het bijzonder, deze goddeloze, mij. En dan rekent God mij de rechtvaardigheid toe gelijk Hij het Abraham deed, niet omdat Hij mij iets schuldig is; niet omdat mijn geloof iets verdienstelijks is, maar eenvoudig omdat het Hem belijft mij Zijn rechtvaardigheid toe te rekenen.

God zegt, dat Hij de goddeloze rechtvaardigt, ik geloof dat Hij meent wat Hij zegt, en ik ben dus gerechtvaardigd. Omdat ik geloof? Neen, maar omdat ik een goddeloze ben. Nog eens: God rechtvaardigt niet de gelovige, en niet de gelovige goddeloze, maar hij rechtvaardigt de goddeloze. Is ons dat te groot? Natuurlijk is ons dat te groot, het is immers het grootste dat God geopenbaard heeft. Daarom roept Paulus David nog te hulp. Hij heeft in hoofdstuk 3 : 21 gezegd, dat de rechtvaardigheid Gods is geopenbaard zonder de wet, hebbende

getuigenis van de wet en de profeten. Dat de wet, de boeken van Mozes, en van getuigde, heeft hij laten zien; reeds in Gen. 15 aan het begin der Schrift werd gesproken over geloofsgerechtigheid die toegerekend wordt. Nu haalt hij ook het getuigenis van de profet David aan.

David, die onder de wet van Sinaï stond, kon niet spreken over geloofsgerechtigheid, zoals Genesis en Romeinen doen, maar David toch al is het negatief, van toerekenen: "Gelukkig de man wie God de zonde in het geheel niet toerekent".

Dan is naar Sinaï, het zich niet storen aan de wet vergeven; de overtreding van de wet is bedekt. Met het offerbloed op het verzoendeksel, dat zinnebeeldig sprak van Christus.

Wat heeft dan Abraham, de voorvader naar het vlees gevonden? De rechtvaardigheid die uit het geloof is. De vrome Abraham is gerechtvaardigd als een goddeloze.

Hoofdstuk 4 : 9 – 12

Deze gelukachting dan, is zij over de besnijdenis of ook over de voorhuid? Want wij zeggen dat aan Abraham het geloof toegerekend is tot rechtvaardigheid. Hoe is het dan toegerekend? Als hij in besnijdenis was of in voorhuid? Niet in besnijdenis, maar in voorhuid. En hij ontving het teken der besnijdenis tot een zegel van de rechtvaardigheid van het geloof dat hij had in de voorhuid, opdat hij een vader zou zijn van allen, die in de voorhuid zijnde geloven, opdat hun de rechtvaardigheid toegerekend zou worden en een vader der besnijdenis, hun die niet alleen uit de besnijdenis zijn, maar ook wandelen in de voetstappen van het geloof van onze vader Abraham, die in de voorhuid was.

Maar de besnijdenis dan, die op Gods bevel Abrahams zaad onderscheidt van de andere volken? Heeft de Jood geen recht te roemen in die besnijdenis? En wanneer David gelukkig acht de man wiens zonde hem niet wordt toegerekend, dan heeft hij toch het oog op Israël, dat de toevlucht kon nemen tot het verzoendeksel? Staat het niet in het boek der Psalmen, "Hij maakt Jacob Zijn woorden bekend, de kinderen Israëls Zijn inzettingen en Zijn rechten. Alzo heeft Hij aan geen volk gedaan en Zijn rechten die kennen zij niet. Hallelujah" (Ps. 147 : 20). Indien een Jood mocht menen dat zijn besnijdenis iets toedoet tot zijn rechtvaardiging dan brengt Paulus hem terecht met het voorbeeld van Abraham. De Schrift zegt, dat Abraham het geloof is gerekend tot rechtvaardigheid. Welnu, toen dat geschiedde in Gen. 15 : 6, was Abraham toen een besnedene of een onbesnedene? Het antwoord is gemakkelijk te geven, de geschiedenis leert, dat Abraham eerst veel later besneden werd. Zijn rechtvaardiging geschiedde ergens tussen zijn 75ste en 85ste jaar, zijn besnijdenis had plaats toen hij 99 jaar was. En Abraham is dus gerechtvaardigd toen hij nog Heiden was, zou een Jood zeggen.

Dat zou niet juist zijn, want de naam Heiden, volken, in tegenstelling met het volk Israël, heeft pas reden van bestaan toen Israël het uitverkoren volk werd. Abrahams rechtvaardiging had plaats voor er nog

Heidenen en Joden waren, toen er nog geen onderscheid was gemaakt tussen Adams nageslacht. Abraham is als mens, als zondaar gerechtvaardigd, door het geloof.

De besnijdenis komt pas later Dan bezit hij reeds de rechtvaardigheid des geloofs en daarop zet God in de besnijdenis Zijn zegel om te kennen te geven, dat Hij dat geloof heeft aangenomen.

Wanneer ik ergens mijn zegel aan hecht, dan erken ik daarmee, dat ik er voor instaat. God erkent, dat Hij voor Abrahams rechtvaardigheid instaat, die Hij hem had toegerekend. Abraham in zijn onbesnedenheid gerechtvaardigd, kan zodoende genoemd worden de vader der gelovigen van de nieuwe bedeling. Niet in die zin dat hij hen zou hebben verwekt of dat ze het hebben geërfd, de Schrift geeft de vadersnaam ook aan de eersten van een reeks gelijksoortigen. Jabal, de zoon van Lamech uit Kaïns geslacht was de vader der herders en zijn broeder Jubal, de vader van hen die muziek maakten (Gen. 4 : 20, 21). Zo is Abraham de vader der gelovigen uit de voorhuid, ze worden gerechtvaardigd op dezelfde wijze als hij.

En hij is ook de vader der besnijdenis, de stamvader, de voorvader van alle besnedenen, van alle Joden in de eerste plaats? Neen, zegt de apostel, die uit de besnijdenis zijn worden pas kinderen van Abraham in de zin van Rom. 4 wanneer ze ook wandelen in Abrahams voetstappen, wanneer ze evenals hij door het geloof gerechtvaardigd zijn.

Hun besnijdenis heeft dus niets te maken met hun rechtvaardiging, ze worden gerechtvaardigd op dezelfde wijze als de onbesneden Abraham. En zo blijkt, dat er naar Paulus' woord in hoofdstuk 3: 22 geen onderscheid is.

Hoofdstuk 4 : 13-17

Want niet door de wet is de belofte aan Abraham of aan zijn zaad, dat hij de erfgenaam der wereld zou zijn, maar door geloofsrechtvaardigheid. Want indien wie uit de wet erfgenamen zijn, zo is het geloof ledig geworden en de belofte is buiten werking gesteld. Want de wet werkt toorn en waar geen wet is, is ook geen overtreding. Daarom is het uit geloof, opdat het naar genade zij, teneinde de belofte bevestigd zij aan het gehele zaad, niet alleen aan hen, die uit de wet zijn, maar ook aan hen, die uit het geloof van Abraham zijn, die een vader is van ons allen, zoals geschreven is: Ik heb u tot een vader van vele volken gesteld.

Abraham en zijn zaad zijn de erfgenamen der wereld. Dat zien wij nu nog niet, maar de dag zal komen, dat aan Abraham de belofte wordt vervuld die hem gegeven werd, toen hij Isaäk had geofferd en toen het uit zijn geloofsgehoorzaamheid was gebleken, dat de geloofsrechtvaardigheid zijn deel was. Dit is de belofte van Gen. 22 : 17, 18: "Voorzeker zal Ik u grotelijks zegenen, en uw zaad zeer vermenigvuldigen als de sterren des hemels en als het zand dat aan de oever der zee is, en uw zaad zal de poort zijner vijand erfelijk bezitten", wat voor die vijanden een grote zegen zal zijn want er volgt: "En in uw zaad zullen gezegend worden alle volken der aarde".

In uw zaad, d.w.z: In Christus, zegt Paulus in Gal. 3: 16, 17. Tot die belofte heeft Abraham geen aanleiding gegeven door het houden van de wet, want de wet was nog niet gegeven. Ook niet in de gehoorzaamheid in de offerande van Isaäk; die offerande gaf God gelegenheid om uitvoerig uit te spreken, wat Hij reeds gezegd had, toen Abraham zijn land en zijn maagschap verliet: "In u zullen alle geslachten des aardrijks gezegend worden" (Gen. 12 : 3).

Neen, de belofte staat in verband met Abrahams rechtvaardiging door het geloof. Abraham geloofde het woord van God: "Alzo zal uw zaad zijn; God rekende hem dat tot gerechtigheid en gaf hem de belofte. Die belofte heeft met de wet niets te maken. Ze werd gegeven 430 jaar vóór de wet (Gal. 3: 17) "Indien zij erfgenamen zouden worden, die uit de wet

zijn, die hun rechtvaardiging verwachten op grond van hun gehoorzaamheid aan de wet, dan zal er van de belofte niets terecht komen. Immers de wet werkt geen gehoorzaamheid, maar verzet, en daarom kan de wet slechts leiden tot Gods toorn.

De wet werkt immers overtreding: waar geen wet is, is geen overtreding. Het geloof zou dan ijdel, ja ledig wezen, zonder inhoud. Wat zou er nog te geloven zijn, indien de belofte aan Abraham gegeven, moest verkregen worden door gehoorzaamheid aan de wet? "Het" is uit geloof. Niet "zij", de belofte, zoals er in de St. Vert. staat in vers 16. Neen, het: Dat alles: zowel dat God Abraham door het geloof rechtvaardigt, als dat Hij hem tot een erfgenaam der wereld maakt. Het is van des mensen kant geloof, want zo alleen kan blijken, dat alles uit genade is, de rechtvaardiging van een zondig mens en de rechtvaardiging van het gehele zondige mensengeslacht.

"Wij", zegt de Jood Petrus in Hand. 15 : 11, "wij geloven door genade van de Heer Jezus Christus gered te worden op zulk een wijze als ook zij" (de Heidenen).

Zo wordt Abraham de vader van vele volken, zoals hem beloofd is op de dag, toen hem het verbond der besnijdenis werd gegeven. Abraham's zaad zou talrijk zijn als de sterren des hemels en als het zand aan de oever der zee is.

Laten wij nu niet spitsvondig worden en zeggen, dat Abraham's geestelijk zaad is als de sterren en zijn vleeselijk zaad als het zand, de Schrift maakt die onderscheiding niet. Abraham's vleeselijk zaad, de Israëlieten, worden talrijk genoemd als de sterren des hemels, Ex. 32 : 13; Deut. 1 : 20; 28 : 62; 1 Kron. 27 : 23; Neh. 9 : 23; Hebr. 11 : 12. Ook in deze laatste tekst, want Abraham was vleeselijk een verstorvene, niet geestelijk. En daar staat tegenover, dat van Abraham's geestelijk zaad, de gelovigen, nergens in de brief wordt gezegd, dat ze talrijk zijn als de sterren des hemels; de uitdrukking als het zand aan de oever der zee, wordt wel gebruikt van Israël, maar ook van Davids zaad en van de Levieten (Jer. 33 : 22), van

Israëls weduwen (Jer. 15 : 8) en van Salomo's wijsheid, (1 Kon. 4 : 29). Zelfs van Israëls vijanden, (Jozua 11 : 4; Richt. 7 : 12; 1 Sam. 13 : 5; en Op. 20 : 8) en van Davids vijanden (2 Sam. 17 : 11).

Waar nu de Schrift de beide uitdrukkingen gebruikt voor Israël als volk en dat niet eens uitsluitend, en geen van beide voor de gelovigen, daar doen wij wijs, als wij het voorbeeld der Schrift volgen.

Wij worden niet geroepen tot spitsvondige uitlegging, maar tot eenvoudig geloof van wat de Schrift zegt.

Hoofdstuk 4 : 17-25

Met het oog daarop gelooft hij God, die de doden levend maakt, en het niet zijnde roept als zijnde, die buiten hoop met hoop gelooft, dat hij een vader van vele natiën zou worden gelijk gezegd: Alzo zal uw zaad zijn. En niet zwak zijnde in geloof, merkt hij zijn eigen reeds verstorven lichaam aan, ongeveer honderd jaren oud zijnde en het dood zijn van Sara's moederschap, en hij heeft aan Gods belofte niet getwijfeld in ongeloof, maar werd versterkt in geloof, gevende heerlijkheid aan God, en ten volle verzekerd zijnde, dat wat Hij beloofd heeft, Hij ook in staat is te doen. Daarom ook is het hem toegerekend tot rechtvaardigheid. Nu is het niet alleen aan hem geschreven dat het hem toegerekend is, maar ook aan ons, wie het toegerekend zal worden, ons, die geloven in Hem, die Jezus onze Heer uit de doden opwekt, die overgeleverd werd om onze zonden, en opgewekt om onze rechtvaardiging.

Abrahams geloof is niet de opwinding geweest van een ogenblik. In Gen. 15 wijst God hem naar de sterren en zegt tot hem: "Alzo zal uw zaad zijn". De vervulling van die belofte leek toen reeds onwaarschijnlijk, omdat Sara onvruchtbaar was, maar: "Abraham geloofde in Jehovah, en Hij rekende het hem tot gerechtigheid". Doch wanneer het lang duurt, wendt Abraham zich tot het vlees, en hij verwekt Ismaël, de zoon der dienstmaagd, en jarenlang troost Abraham zich met de gedachte, dat deze de zoon der belofte is. En wanneer dan straks het vlees niets meer te zeggen heeft dan hernieuwt God de belofte in Gen. 17 en 18. Dan wordt het zeer gepreciseerd: "Ik zal voorzeker weder tot u komen omtrent deze tijd des levens, en Sara zal een zoon hebben" (Gen. 18 : 10).

Aan die belofte denkt de apostel in Rom. 9 : 9 en ook hier. Met het oog op wat God belooft, gelooft hij God. God maakt de doden levend, hem en Sara. God roept het niet zijnde, Isaäk, als reeds zijnde. En waar naar de mens gesproken geen mogelijkheid meer bestond om een kind te verwachten, daar bleef Abraham verwachten, en enkel en alleen omdat God tot hem had gezegd: "Ik heb u tot een vader van vele volken gesteld; tel gij de sterren indien gij ze tellen kunt; alzo zal uw zaad zijn".

En nu heeft Abraham zijn lichaam aangemerkt. De St, Vertaling zegt, dat hij zijn lichaam niet heeft aangemerkt. In beginsel en in resultaat komt dat op hetzelfde neer, maar men zou daaruit ook kunnen lezen, dat Abraham niet heeft nagedacht en maar blindelings heeft geloofd. In het Grieks echter ontbreekt hier het woord niet.

Abraham heeft zijn eigen reeds verstorven lichaam wel ter dege aangemerkt; en heeft er rekening mee gehouden dat het moederschap van Sara verstorven was. Die twee feiten stonden de vervulling van Gods belofte in de weg. En toch heeft Abraham toen niet in ongeloof getwijfeld aan Gods belofte, maar hij is gesterkt geweest in het geloof en heeft God heerlijkheid gegeven. Ten volle was hij verzekerd, dat God machtig was te doen wat Hij beloofd had.

En nog eenmaal is Abrahams geloof op de proef gesteld, toen God van hem vroeg Isaäk te offeren (Gen. 22). Ook toen heeft hij God geloofd, die de doden levend maakt, en hij heeft overlegd, dat God machtig was, hem ook uit de doden op te wekken. En toen is hij, zegt Jacobus, uit de werken gerechtvaardigd, en het woord is vervuld: "Abraham geloofde God en hij rekende het hem tot rechtvaardigheid".

Tot driemaal toe lezen we dus van Abraham's geloof. Bij de tweede gelegenheid heeft Sara met hem geloofd. Eerst lachte ze in ongeloof en twijfel, maar Hebr. 11 : 11 zegt ons, dat Sara Hem getrouw heeft geacht die het beloofd had, en dat ze door het geloof kracht heeft ontvangen om zaad te geven. Maar over Sara's geloof heeft Paulus het hier niet; hij geeft alleen een uitvoerige beschrijving van Abraham's geloof, en het is te voelen, met hoe grote blijdschap hij dat doet. En waar nu Abraham in zijn honderdste jaar op de proef wordt gesteld en zijn geloof staande blijft, daar past Paulus het woord van Gen. 15 : 6 ook hier toe bij de geschiedenis van Gen. 17 en 18, en herhaalt: "daarom ook is het hem gerekend tot rechtvaardigheid".

Eer voor Abraham? Abraham denkt er niet aan; hij geeft God de eer. Maar God eert Abraham, noemt hem de vader der gelovigen en stelt zijn geloof ten voorbeeld aan alle geslachten.

Abraham geloofde dat God de doden levend maakt. Om dat geloof is hij gerechtvaardigd. Wij ook geloven, dat God de doden levend maakt: wij geloven, dat Hij Jezus onze Heer uit de doden opwekt. Ons geloof - Paulus komt er op terug in Rom. 10 - is een geloof in de opstanding van Christus. Indien Christus niet opgestaan is, zegt de apostel in 1 Kor. 15 : 14, dan is de prediking ijdel en ijdel is het geloof. Dan heeft de prediking, dan heeft het geloof geen inhoud.

Indien Christus niet opgewekt is, dan is Zijn dood de dood van een schuldige godslasteraar, zoals de Joden zeggen, of de dood van een onschuldige martelaar, zoals zovele z.g. Christenen zeggen, en dan kan, als die laatsten gelijk hebben, die dood ons enkel een voorbeeld zijn, een aansporing om tot het uiterste te strijden voor onze overtuiging. Maar nu Christus is opgewekt uit de doden, juicht Paulus in 1 Kor. 15 : 20, en daarmee verandert Zijn dood van gedaante. Dan is Hij gestorven om onze zonden. Dan is Hij voor ons tot zonde gemaakt. En dan is Hij door Zijn dood gerechtvaardigd.

God heeft door Hem op te wekken verklaard, dat Hij instemde met de dood van Zijn Zoon, en dat daardoor de zonde nu weg is. Die opstanding rechtvaardigt tevens ons. Wij geloven, dat God Hem heeft opgewekt, en daardoor hebben we deel aan Zijn rechtvaardiging. Wij zijn gerechtvaardigd uit genade door de opstanding van Christus; wij geloven dat, en ons geloof wordt ons gerekend tot rechtvaardigheid.

Dus toch nog verdienste van onze kant? Neen immers, want het wordt ons toegerekend. En wat ons toegerekend wordt, Paulus heeft het duidelijk genoeg gezegd in 't begin van dit hoofdstuk - dat hebben we niet verdiend.

Overgeleverd om onze zonden, opgewekt om onze rechtvaardiging - niet rechtvaardigmaking, zoals de St. Vert. zegt; we zouden dan kunnen menen, dat we tot rechtvaardigen gemaakt worden en we worden tot rechtvaardigen gerekend.

Dat is de inhoud van het evangelie van Paulus.

In Rom. 1 : 18 en 3 : 20 heeft hij aangetoond, dat Jood en Heiden schuldig zijn; in 3 : 21-31 maakt hij de rechtvaardiging bekend, en die licht hij in het vierde hoofdstuk toe met het voorbeeld van Abraham. Nu gaat de apostel in hoofdstuk 5 een stap verder, waar hij spreekt over de verzoening.

Hoofdstuk 5 : 1-10

Laten we dan, daar we gerechtvaardigd zijn uit geloof vrede hebben met God door onze Heer Jezus Christus, door Wie wij ook de toegang hebben gehad in het geloof tot deze genade, in welke wij staan en laten wij roemen in de verwachting van de heerlijkheid Gods. En dat niet alleen, maar laten wij ook roemen in de verdrukking wetende, dat de verdrukking volharding werkt en de volharding beproefdheid en de beproefdheid verwachting en de verwachting beschaamt niet, aangezien de liefde Gods uitgegoten is in onze harten door de Heilige Geest die ons gegeven is. Want toen wij nog zwak waren, nog in overeenstemming met de tijd waren, stierf Christus voor de onvrome. Want nauwelijks zal iemand sterven voor een rechtvaardige. Want voor de goede moege iemand ook durven sterven, maar God bevestigt Zijn eigen liefde jegens ons, dat Christus toen wij nog zondaren waren voor ons stierf. Veel meer dan zullen wij, nu wij gerechtvaardigd zijn in Zijn bloed door Hem behouden worden van de toorn. Want indien wij, vijanden zijnde, tot God verzoend zijn door de dood van Zijn Zoon, veelmeer zullen wij verzoend zijnde behouden worden in Zijn toorn.

Met Rom. 5 begint Paulus een nieuw hoofdstuk. De rechtvaardiging door het geloof legt hij niet verder meer uit en licht hij niet nader toe. maar hij neemt ze als uitgangspunt voor wat hij verder heeft mede te delen. Wij zijn gerechtvaardigd door het geloof, en op grond daarvan wekt de apostel ons op om nu ook vrede te hebben met God.

De St. Vert. zegt: Wij hebben vrede met God, en dat is zeer zeker waar. Maar twee van de drie oudste handschriften hebben niet *echomen*, wij hebben, maar *echoomen*, laten wij hebben, gelijk ook in het 2de, 3de en 11de vers niet staat: wij roemen, maar: laten wij roemen. Eigenlijk is deze vorm in het Nederlands moeilijk weer te geven. Deze gedachte zit er in, wanneer Paulus er zich zelf niet bij ingesloten had, wanneer hij gij had geschreven in plaats van wij, dan zou hij gezegd hebben: Hebt vrede, hebt dan nu vrede, nu gij gerechtvaardigd zijt; roemt nu in de verwachting, roemt nu in de verdrukkingen. Dan is het een opwekking tot de mensen, tot wie hij spreekt.

Sluit hij zichzelf er bij in, dan kan het in onze taal niet anders worden weergegeven dan met de uitdrukking: laten we hebben (vergelijk het Franse *ayons*). We wekken dan onszelf op om de vrede te smaken, die ons deel is, de vrede met God door onze Heer Jezus Christus. Hij heeft ons niet alleen gerechtvaardigd, maar hij heeft ons, die vijanden waren, tot vrede met God gebracht. Hij heeft voor ons, die vijanden waren, de toegang geopend tot deze genade in welke wij staan, de genade namelijk dat wij vrede met God hebben.

In het geloof hebben wij die toegang, in het geloof dat wij gerechtvaardigd zijn. De rechtvaardiging brengt ons verder dan wij gedacht hadden. We meenden, dat het alleen iets negatiefs was, bevrijding van de straf en van de schuld der zonde. Maar nu ondervinden we, dat we bovendien met God in gemeenschap gebracht zijn, vrede hebbende met Hem, toegang hebbende tot Hem.

Paulus begint te spreken over wat hij in het 10de en 11de vers noemen zal de verzoening. En nog iets brengt de rechtvaardiging. Iets, dat we nu nog niet hebben, maar dat komt: Gods heerlijkheid. We mogen daarop hopen, we mogen ze verwachten, we mogen roemen in die verwachting.

Ik gebruik eigenlijk liever 't woord verwachten dan 't woord hopen, want het oude woord hopen heeft in de loop der tijden een betekenis gekregen, bijna tegenovergesteld aan die het vroeger had. Wanneer we tegenwoordig zeggen, dat we iets hopen, dan zouden we wel heel graag willen dat het gebeurde, maar we rekenen er toch maar niet te vast op. Neen, dat is de betekenis van hopen niet. Hopen is verwachten, zich nu reeds verblijden over wat nog niet is, maar zeker komen zal.

Zoals geloof een zekerheid is aangaande het tegenwoordige, zo is hoop zekerheid aangaande het toekomstige. Zo bedoelt de apostel het, als hij schrijft, dat wij zullen roemen in de heerlijkheid Gods.

Maar niet alleen wekt de apostel ons op dat we zullen roemen in die hoop, hij wil ook, dat wij zullen roemen in de verdrukkingen. Hij zegt

niet, dat we er ons in zullen verblijden, maar dat we er in zullen roemen als in iets goeds, dat ons wordt gegeven.

Verdrukking in de weteld, ach, wij ondervinden er tegenwoordig weinig van; de ondervinding heeft geleerd dat de verdrukking van des mensen zijde een kwaad, in Gods hand een machtig middel is om ons op te voeden. Want zo wij maar blijven staan in de genade, dan werkt de verdrukking bij ons volharding en zo we volharden, dan krijgen we als Abraham de verzekering, dat we de proef hebben doorstaan en daardoor weer komen we er toe dat we ook de vervulling van Gods verdere beloften zullen verwachten.

En in die verwachting zullen we niet beschaamd worden.

Door de Heilige Geest die ons is gegeven, is de liefde God in onze harten uitgegoten. We hebben er iets van verstaan en we leren steeds beter verstaan, hoe groot Gods liefde is en dat wekt liefde, ook in onze harten. Want Christus stierf en daar zijn we weer bij de grondslag van onze vrede en van onze verwachting - Christus stierf voor de niet-vromen.

Wij waren nog zwak, wij waren nog naar de tijd, in overeenstemming met de geest des tijds, met de geest dezer eeuw. Wij leefden als alle anderen. En toen is Christus voor ons gestorven.

Sterven ten behoeve van een ander, sterven voor een rechtvaardige, voor een goede? Misschien zou een mens er toe kunnen komen, al is de kans niet groot. Inderdaad heeft Paulus zo iemand gevonden en zelfs wel twee, een vrouw en een man, Priscilla en Aquilla, die voor hem hun hals hebben gewaagd (Rom. 16 : 4). Maar dat blijven toch de uitzonderingsgevallen.

Hoeveel groter is dan toch de liefde Gods, dat Christus te onzen behoeve stierf, toen wij nog zondaars, nog, vijanden waren. Dat Christus stierf, dat is zowel Zijn liefde als Gods liefde.

Bedenken wij wel, welk een lijden het voor God moet geweest zijn dat Hij Zijn geliefde Zoon overgaf in de dood, dat Hij Zijn Zoon tot zonde maakte en het aangezicht voor Hem moest verbergen?

Maar wanneer Hij dat deed voor Zijn vijanden, wat zal Hij dan niet doen voor Zijn gerechtvaardigden? Waar Hij ons verlost van de zonde, zal Hij ons dan niet veel meer behouden van de straf der zonde, van de toorn? Gods toorn zal geopenbaard worden, maar wij, die gerechtvaardigd zijn door het geloof, komen niet in die toorn.

Toen wij nog vijanden waren, zijn wij tot God verzoend door de dood van Zijn Zoon; nu wij verzoend zijn, hebben we in 't geheel niets meer te vrezen. Want Christus is opgestaan. Christus leeft, Zijn leven is ons leven, zoals Paulus zegt in de Galatenbrief. En omdat Hij leeft kan niets ons schaden.

Paulus noemt hier voor het eerst de verzoening, waarover hij bijzonder spreekt in 2 Kor. 5. Daar het woord verzoening echter in het N. Testament vertaling is van verschillende woorden, zal het goed zijn die woorden eerst eens na te gaan, opdat we ze beter verstaan. De woorden verzoenen en verzoening komen in het z.g. N. Testament twintig maal voor. Dat is eenmaal te veel en eenmaal te weinig. In Hebr. 9: 1-15 lezen we: Daarom is Hij de Middelaar des Nieuwen Verbonds, opdat de dood daartussen gekomen zijnde tot verzoening (bevrijding Nieuwe Vertaling) der overtreding, die onder het eerste verbond waren, degenen, die geroepen zijn, de belofte der eeuwige erve ontvangen zouden. Hier heeft het Grieks voor verzoening *apolutroosis* en dat woord komt tien keer in het Nieuwe Testament voor. (in Luk. 21 : 23; Rom, 3 : 24; 8 : 23; 1 Kor. 1 : 30, Ef: 1 : 7; 1 : 14; 4 : 30; Col. 1 : 14; Hebr, 9 : 15 en 11 : 35). En het is negenmaal vertaald door verlossing, b.v. in de laatste tekst de aangeboden verlossing niet aannemende.

Nu is het wel willekeurig in negen van de tien gevallen verlossing te vertalen en eenmaal verzoening en we moeten dus in Hebr. 9 : 15 ook lezen dat de dood is gekomen tot verlossing van de overtredingen, die

onder het eerste verbond waren. En in Lukas 18 : 13 staat het woord in onze vertaling, het woord verzoening een keer te weinig. Daar bidt de tollenaar: "o God wees mij zondaar genadig!" Maar het Grieks heeft: "Wees met mij zondaar verzoend!".

Zo vertaalt professor De Zwaan in Tekst en Uitleg, maar Voorhoeve en de Leidse vertaling hebben het als de St. Vertaling.

Tellen we deze tekst mee en laten we Hebr. 9 : 15 weg dan hebben we toch nog twintigmaal de woorden verzoenen en verzoening. Maar ze geven niet allen hetzelfde Griekse woord weer.

Er worden in de Griekse tekst tweemaal verschillende woorden gebruikt , die beide door verzoening vertaald zijn Het ene *hilaskomai*, verzoenen, met de afgeleide woorden *hilasmos*, verzoening en *hilasterion* verzoenplaats. spreekt over gunstige gezindheid, op grond van een offer. We vinden 't woord *hilaskomai* in Hebr. 2 : 17: "een barmhartig en getrouw Hogepriester in de dingen, die bij God te doen waren om de zonden des volks te verzoenen en met dat woord zijn we in de Joodse tempel of de tabernakel in de woestijn, waar de hogepriester naar Hebr. 9 : 7 eenmaal des jaars binnenging om bloed te offeren voor zichzelf en des volks misdaden. Hij sprenge het bloed op het *hilasterion*, het verzoendeksel, waarmee de ark des verbonds bedekt was. Dat verzoendeksel heet in de Hebreeuwse Schriften *kapporeth* en dat woord betekent alleen deksel, van het woord *kapar*, dat bedekken betekent en dat in het O.Testament gebruikt wordt zo vaak onze vertaling verzoening heeft.

In de Hebr. Schriften wordt dus, zoals David ook zegt in de 32ste Psalm de zonde bedekt en wel door het bloed, dat op het verzoendeksel wordt gesprengd en dat met het bloed besprengde deksel bedekt de twee stenen tafelen der wet.

De zonde en eveneens de eis der wet is dus zinnebeeldig bedekt door het bloed. God gedenkt de zonde niet meer; Hij gaat ze voorbij, zoals in

Rom. 3 : 25 staat: "Door het voorbijgaan der zonden, die tevoren geschied zijn onder de verdraagzaamheid Gods". Daarop beroept zich de tollenaar: "o God wees met mij verzoend!" (Luk. 18 : 13).

Daaraan denkt Johannes, wanneer hij in 1 Joh. 2 : 2 schrijft: "Hij is een verzoening voor onze zonden en niet alleen voor de onze, maar ook voor de zonde van de gehele wereld". En in 1 Joh. 4 : 10, dat God Zijn Zoon gezonden heeft tot een verzoening voor onze zonden. In deze beide teksten gebruikt Johannes het woord *hilasmos*.

Hebr. 9 : 5 noemt in de beschrijving van de tabernakel het *hilasterion*, het verzoendeksel en Paulus zegt in Rom. 3 : 25, dat Christus Jezus door God voorgesteld is tot een verzoendeksel door het geloof in Zijn bloed. Niet tot een verzoening, zoals de St. Vert. heeft, maar ook niet tot een genadetroon, zoals de vertaling Voorhoeve heeft. Dat woord heeft met Grieks niets te maken; het woord *hilasterion* bevat het woord genade niet en evenmin het woord troon. Genadetroon is een vertaling van Luthers willekeurige vertaling Gnadenstuhl. Even willekeurig is de vertaling van Tekst en Uitleg zoenmiddel en van de Leidse vertaling losprijs. Het Griekse duidt eenvoudig de plaats aan waar de verzoening geschiedt; het betekent het deksel van de ark, het verzoendeksel.

Christus Jezus is voorgesteld tot een verzoendeksel; Hij is de werkelijkheid, waarvan het verzoendeksel een zinnebeeld was. Nu is het opmerkelijk, dat van de zes teksten, waarin deze Griekse woorden voor verzoenen en verzoening voorkomen, vijf zijn uit het Joodse gedeelte van het N. Testament, een uit Lukas, twee uit Hebrëen en twee uit Johannes en slechts een van Paulus, waar hij in Rom. 3 : 25 Christus het verzoendeksel noemt.

En even opmerkelijk is het, dat het andere Griekse woord, dat door verzoening vertaald is, geen enkele maal in het Joodse gedeelte van het N. Testament voorkomt, dan alleen in gewijzigde vorm eenmaal bij Mattheüs, terwijl Paulus het dertien maal gebruikt. Het woord luidt:

katallassoo en is gevormd van *allassoo*, dat veranderen betekent, b.v. in Gal. 4 : 20 "dat ik mijn stem mocht veranderen".

Mattheüs maakt van dat *allassoo* eenmaal *diallassoo*, letterlijk doorveranderen, in Matth. 5 : 24. "Ga heen, verzoen u eerst met uw broeder". Maar Paulus gebruikt het woord *katallassoo*, letterlijk neer veranderen en hij gebruikt het in de zin van: tot een andere gezindheid komen of tot een andere gezindheid brengen. Wij hebben het in zijn meest begrijpelijke betekenis in 1 Kor, 7 : 11: "Dat de vrouw van de man niet scheide, en indien zij ook scheidt, dat zij ongehuwd blijve of met de man verzoene". Ze moet komen tot een andere gezindheid ten opzichte van hem.

Die betekenis heeft het woord ook in 2 Kor. 5 : 18: "God heeft ons met Zichzelf verzoend in Christus Jezus" en in vers 19: "God was in Christus de wereld met Zichzelf verzoenende". God heeft ten opzichte van ons en ten opzichte van de wereld een andere gezindheid aangenomen en nu bidt Hij de mens: "Laat u met God verzoenen" In deze laatste tekst heeft het woord de vorm: *katallassomai*, d.w.z , zich veranderen in gezindheid Men zou hier beter kunnen vertalen: "Wij bidden van Christus wege: Weest met God verzoend".

Evenzo gebruikt Paulus het woord *katallassoo* twee maal in Rom. 5 : 10: "Indien wij zondaren zijnde, met God verzoend zijn door de dood Zijns Zoons, veel meer zullen wij verzoend zijnde behouden worden door Zijn leven". Ook in deze tekst moeten we er de nadruk op leggen dat God verzoend is. tot andere gezindheid is gekomen ten opzichte van de mens.

Van het werkwoord *katallassoo* hebben we het naamwoord *katallage*, dat vertaald is door verzoening en natuurlijk ook wijst op die veranderde gezindheid. We vinden het in Rom. 5 : 11: "Onze Heer Jezus Christus, door wie we nu de verzoening hebben verkregen; in Rom, 11 : 15: "Israëls verwerping is de verzoening der wereld" en dan in 2 Kor. 5 : 18: "Christus heeft ons de bediening der verzoening gegeven", en in vers 19: "Hij heeft het woord der verzoening in ons gelegd".

Dat is het slot van 2 Kor. 5 : 18. 19 en 20. En altijd is de grondgedachte dat God verzoend is. De verandering in gezindheid is bij ons en de wereld. Maar God heeft van Zijn zijde de vijandschap weggedaan en is gunstig gezind in het woord: "Weest met God verzoend bidt Hij, dat de mens nu ook de vijandschap moge laten varen en tot andere gezindheid kome jegens God.

Wanneer dat gebeurd is, dan krijgen we de wederzijdse verzoening waarvoor Paulus het woord *apokatallassoo* gebruikt, dat driemaal voorkomt, uitsluitend in de brieven uit de gevangenis, en dat ook weer door verzoening vertaald is. In Ef. 2 : 16 lezen we: "Opdat Hij die beiden (de gelovigen uit de Joden en de gelovigen uit de Heidenen) met God in een lichaam zou verzoenen door het kruis". Voorheen was er tussen die twee vijandschap. Nu is de muur afgebroken. De Jood is verzoend met de Heiden en de Heiden met de Jood, De verzoening is wederzijds. Datzelfde vinden we in Col. 1 : 21: "Hij heeft u, die eertijds vervreemd waart en vijanden door het verstand in de boze werken, nu ook verzoend". Niet alleen is God verzoend met de Colossensen, maar de Colossensen zijn ook verzoend met Hem, zij hebben aan de roepstem: "weest met God verzoend", gehoor gegeven; zij hebben de vijandschap afgelegd en zijn tot andere gezindheid gekomen. De verzoening is wederzijds. En wederzijds is ook de verzoening in de derde tekst, waarin *apokatallassoo* voorkomt. Col. 1 : 20: "Dat Hij door Christus vrede gemaakt hebbende door het bloed Zijns kruises, door Hem alle dingen verzoenen zou tot Zichzelf, hetzij de dingen die op aarde, hetzij de dingen die in de hemelen zijn". God is niet alleen verzoend met hemel en aarde , maar hemel en aarde zijn dan ook verzoend met Hem en hebben de vijandschap afgelegd.

Hierbij zij opgemerkt, dat het Grieks hier niet spreekt over dingen, zoals onze vertaling doet. Het Grieks zegt, dat God het al zal verzoenen, hetzij wat op de aarde, hetzij wat in de hemelen is. Dat is het einde van Gods verlossingswerk.

Zonde als daad is tekortkoming en kan in Christus vergeven worden. Zonde in verband met de wet is overtreding en kan in Christus gerechtvaardigd worden. Zonde in gezindheid is vijandschap en kan in Christus verzoend worden. En die verzoening strekt zich tenslotte uit zover als hemel en aarde zich uitstrekken tot aan de verste grenzen van het heelal. Wanneer we de betekenis van de Griekse woorden nauwkeuriger willen weergeven dan in onze vertaling geschiedt, dan vertalen we in 1 Joh. 2 : 2: "Hij is het zoenoffer voor onze zonden" en in 1 Joh. 4 : 10: "Hij heeft Zijn Zoon gezonden tot een zoenoffer voor onze zonden". Dan schrijven we in Rom. 3 : 25, dat Christus is voorgesteld tot een verzoendeksel, gelijk in Hebr. 9 : 5 het verzoendeksel wordt genoemd; dan lezen we in Hebr. 2 : 17: "Om de zonden des volks door offer te verzoenen" en dat bidt de tollenaar in Luk. 18 : 13: "Wees met mij op grond van het offer verzoend".

We gebruiken dan bij Paulus gewoon de woorden verzoenen en verzoening en houden daarbij steeds in het oog, dat de gedachte is: verandering van gezindheid. En in de drie teksten, waar Paulus *apokatallasso* gebruikt, lezen we weerverzoening en denken daarbij aan wederzijdse verzoening, in Ef. 2 : 16 van Israël en de Heidenen, in Col. 1 : 21 van God en de Colossensen en in Col. 1 : 20 van God en het heelal.

Hoofdstuk 5:11-21

En dat niet alleen, maar wij roemen ook in God door onze Heer Jezus Christus, door wie wij nu de verzoening kregen. Daarom gelijk als door één mens de zonde in de wereld in kwam en door de zonde de dood en de dood alzo doorging tot alle mensen, weshalve alle zondigen. Want tot aan de wet was de zonde in de wereld, de zonde echter wordt niet ten laste gelegd als er geen wet is. Maar de dood regeerde van Adam tot Mozes ook over hen, die niet zondigen in de gelijkheid der overtreding van Adam, hetwelk een voorbeeld is voor wat zijn zou. Maar niet als de misdaad, alzo ook de genadegave, want indien door de misdaad van de ene de velen stierven, veel meer is de genade van God en de gave in de genade die van de mens Jezus Christus is overvloedig over de velen. En niet als door de ene, die zondigde, alzo de schenking want het vonnis is wel uit één tot veroordeling, maar de genadegave is uit vele misdaden tot rechtstoewijzing. Want indien door de misdaad van de ene de dood regeert door de ene, veel meer zullen zij, die de overvloed der genade en de gave van de rechtvaardigheid ontvangen, in het leven regeren door de Ene Jezus Christus. Zo dan, gelijk door één misdaad tot alle mensen ter veroordeling, zo ook door één rechtstoewijzing tot alle mensen ter levensrechtvaardiging. Want gelijk de ongehoorzaamheid van de ene mens de velen tot zondaren werden gesteld, zo ook zullen door de gehoorzaamheid van de Ene de velen tot rechtvaardigen gesteld worden. De wet echter is bovendien ingekomen, opdat de misdaad meer zou worden; waar nu de zonde meer wordt, wordt de genade meer dan overvloedig, zoals de zonde regeert in de dood, zo ook de genade zal regeren door rechtvaardigheid tot eeuws leven, door Jezus Christus onze Heer.

In de eerste plaats dient opgemerkt te worden, dat in dit gedeelte van de Romeinenbrief, hoofdstuk 5:1 tot 8:39, geen aanhalingen voorkomen uit het O.T. dan alleen de verduidelijking in Rom 7:7 dat de wet zegt: "Gij zult niet begeren".

Waar de apostel zozeer geneigd is, telkens de Hebr. schriften te laten spreken, daar blijkt uit deze afwezigheid van aanhalingen, dat hetgeen hij in deze hoofdstukken bespreekt, buiten de gezichtskring staat van het

O.T. Het behoort tot "de prediking van Jezus Christus, naar de openbaring der verborgenheid, die van de tijden der eeuwen is verzwegen geweest, maar nu geopenbaard is". (Rom. 16:25, 26). En het staat geheel buiten de openbaring van Israël. Israël wordt in deze hoofdstukken dan ook niet genoemd.

Maar evenmin als over Israël wordt in deze hfdst. over 't geloof gesproken. De rechtvaardiging van Rom. 3 en 4 was uit genade door het geloof. Maar het geloof wordt voor het laatst genoemd in Rom. 5:1, 2 en dan niet weer voor hoofdstuk 9:30. Wat Paulus hier behandelt gaat buiten het geloof om. En ten derde moeten wij opmerken, dat Adam genoemd wordt en niet David of Abraham.

Wanneer in het zedebeleid over David wordt gesproken, dan zijn we op het gebied van het koningschap; wanneer Abraham aangehaald wordt, dan zijn we op het terrein van het land en het volk, die aan Abraham werden beloofd, of wij zijn op het gebied van het geloof; Abraham is immers de vader der gelovigen; maar wanneer Adam wordt aangehaald dan zijn we op het gebied van de gehele mensheid, waarvan Adam de vader is.

En dan treft het ons dat in het gedeelte dat voor ons ligt de ene mens Adam gesteld wordt tegenover de Ene mens, Jezus Christus. Van de anderen is geen sprake, dan alleen in zover als hun lot afhankelijk is van deze twee "enen" .

In vers 12 moet in de Staten Vertaling een woord worden veranderd. Het is het woord "in welken" allen gezondigd hebben. De kerkleer heeft daar gelezen, dat alle mensen in Adam gezondigd hebben; zij waren nog "in de lenden des vaders" toen Adam zondigde en zij zondigden in hem. Zo hebben dus alle mensen mede schuld aan Adams overtreding. Men spreekt dan van erfschuld. Maar van die erfschuld weet de Schrift niets. Dat blijkt bij nuchtere lezing van vers 12.

Het "welken" slaat niet op de ene mens van de eerste regel en niet op de zonde van de tweede regel, maar op de dood van de derde en de vierde regel, volgens het beginsel van een goede stijl, dat het woord, waarop iets betrekking heeft, zo dicht mogelijk staat bij hetgeen er betrekking op heeft. Wanneer de vertaling goed is, dan staat in Rom. 5:12 niet, dat allen in Adam gezondigd hebben, maar dat ze gezondigd hebben in de dood, die tot hen dóórkwam. Doch ook in de vertaling is een fout. Er staat in het Grieks niet *en hoo*, in welke, maar *ep hoo* op welke. Het gaat over de dood, op welke allen gezondigd hebben. Allen hebben, gezondigd, op de dood. Omdat de dood tot hen doorging, daarom hebben ze gezondigd. Het is dus niet zo dat de dood tot allen doorgaat, omdat allen gezondigd hebben. Maar het staat zo, dat allen zondigen omdat de dood tot allen doorgaat; dat kan in onze taal het beste weergegeven worden door weshalve. Weshalve allen gezondigd hebben.

Laat de gedachte goed in ons doordringen, dat wij niet stervelingen zijn, omdat we zondaren zijn, maar we zijn zondaren omdat we stervelingen zijn. De dood van Adam is in ons en daarom zondigen wij. De dood is de erfenis, die wij van Adam hebben. Waren wij onsterfelijke wezens, dan zouden wij zonder zonde kunnen leven; nu echter zijn we stervelingen, stervenden en we hebben niet de levenskracht, om zonder zonde te zijn.

Dat de dood het gevolg is enkel van Adams overtreding en niet van de onze, zegt Paulus nog eens in het 15e vers: "om de misdaad van de ene stierven de velen", en nog eens in het 17e vers: "om de misdaad van de ene regeert de dood door de ene" en hij beredeneert het ten overvloede nog in het 13e en 14e vers. Tussen de tijd van Adam en die van Mozes was er wel zonde in de wereld, doch geen overtreding aangezien er geen wet was. Overtreding wordt gestraft, zonde niet; de zonde wordt niet toegerekend, als er geen wet is.

Hoe konden dan de mensen sterven tussen Adam en Mozes? Niet om hun persoonlijke zonde, die niet toegerekend werd, maar alleen omdat de dood van Adam tot allen doorging. Wij hebben geen deel aan Adams schuld, maar we hebben deel aan Adams dood, en tengevolge daarvan,

van de dood die in onze leden heerst, kunnen we niet bereiken wat we bereiken moesten m.a.w. we zijn zondaren. Zondigen betekent immers zowel in het Grieks als in het Hebreeuws, het doel missen, tekort komen.

Vers 12 is niet af. Waar Paulus begint: Gelijk als, daar heeft hij in zijn gedachten de andere helft van zijn vergelijking: Alzo ook. Had hij die geschreven, dan had het vers ongeveer zo geluid; "Gelijk als door een mens de zonde in de wereld in kwam en door de zonde de dood en de dood alzo doorging tot alle mensen, alzo kwam door een Mens de rechtvaardigheid in de wereld en door de rechtvaardigheid, het leven, en alzo kwam het leven door tot alle mensen". Maar Paulus schrijft die tweede helft pas in het 18de en 19de vers; hij valt - gelijk hij zo dikwijls doet in zijn brieven - zichzelf in de rede om een tussengedachte te zeggen, waarbij hij intussen de eerste gedachte niet uit het oog verliest.

Dat de dood tot alle mensen doorging en dat dientengevolge allen zondigen, dat moest hij eerst zeggen en dat leidt hem tot wat in zijn redebeleid van groot belang is: de overtreding van Adam en wat daaruit voortvloeide is een voorbeeld, een type van wat komen zou. Men zou ook kunnen vertalen, welke n.l. Adam, een voorbeeld is van Hem die komen zou n.l. van Christus. Maar we hebben toch niet genoeg gezegd, wanneer we enkel vertellen: Adam is een type van Christus. Dat Isaäk, dat Jozef, dat Mozes, dat David typen van Christus waren wil er bij ons wel in, maar Adam was het maar op een enkel punt. Daarom is het duidelijker te lezen: hetwelk een voorbeeld is van wat zijn zou.

Adams overtreding, de zonde, de dood, die tot alle mensen doorgaat, die gehele geschiedenis is een type van wat zijn zou. Op dezelfde wijze als het was met Adams daad en de gevolgen daarvan, op dezelfde wijze zal het ook zijn met Christus' dood en de gevolgen daarvan. Maar als Paulus dat geschreven heeft, dan is het of hij even schrikt, omdat hij te weinig aangaande het werk van Christus schijnt te zeggen en hij schrijft nogmaals een tussenzin in de verzen 15, 16 en 17 om te zeggen, in welk opzicht het beeld te kort komt tegenover het tegenbeeld. En dan pas komt hij tot de voltooiing van het 12e vers: Zo dan. En nu behoeft hij het

niet meer volledig te zeggen; hij zegt het in kort afgebroken woorden: "Gelijk door een misdaad tot alle mensen tot veroordeling, zo ook door een rechtvaardigheid tot alle mensen tot levensrechtvaardiging."

Onze Staten Vertaling heeft het vollediger willen maken, en heeft in cursieve letters "de schuld en genade" bijgevoegd, maar met die schuld is zij al heel ongelukkig geweest. Er is geen sprake van, dat de schuld over alle mensen komt. Ook in vers 16 niet schuld maar vonnis. De Schrift leert niet dat de ene mens de schuld van de ander draagt: "De zoon zal niet dragen de ongerechtigheid des vaders, en de vader zal niet dragen de ongerechtigheid des zoons." (Ez. 18:20). De gevolgen van eens anders kwaad kunnen wij dragen: God bezoekt de ongerechtigheid tot in het derde en vierde geslacht, maar God legt de schuld niet van de ene mens op de ander; daarvoor is schuld een veel te ernstig ding, veel ernstiger dan straf.

Neen door een misdaad is het over alle mensen tot veroordeling, en alzo is het ook door een rechtvaardigheid over alle mensen tot rechtvaardiging des levens.

En misdaad. De enige misdaad die Adam kon doen. Alleen het eten van de vrucht van de ene boom was hem verboden. Andere geboden, of verboden waren hem niet gegeven en hij kon ze dus niet overtreden.

En een rechtvaardigheid, een rechtvaardige daad. In het volgende vers wordt die daad van rechtvaardigheid een gehoorzaamheid genoemd. In gedaante gevonden als een mens, heeft Christus Zichzelf vernederd, gehoorzaam geworden zijnde tot de dood, ja de dood des kruises. Die dood was de ene daad tegenover de ene daad, de ongehoorzaamheid van Adam. Christus is te allen tijde gehoorzaam geweest; Zijn leven was een leven van rechtvaardigheid in overeenstemming met Gods wet. Doch daarmee verlost Hij ons niet; daarmee rechtvaardigde Hij alleen Zichzelf.

Het offerlam moest naar de wet onberispelijk zijn, "Wie van U overtuigt mij van zonde?", vroeg Hij kort voor Zijn dood aan Zijn vijanden en zij zwegen. Maar met alle gehoorzaamheid aan de wet kon Hij ons niet verlossen, daartoe moest Hij een daad doen die niet in de wet was voorgeschreven. Alleen die ene daad van Zijn vrijwillige dood komt te staan tegenover de ongehoorzaamheid van Adam. Door de ene ongehoorzaamheid van de ene mens komt het oordeel over alle mensen; door de ongehoorzaamheid van de Ene mens komt de rechtvaardigheid over alle mensen.

Laat het woord "velen" ons hier niet in de war brengen. Het gaat in deze verzen voortdurend om de tegenstelling tussen een en allen, tussen de ene en de velen. Maar de velen van vers 15 en 19 zijn dezelfde als de "alle mensen" van vers 12 en vers 18. Dat blijkt bij aandachtige lezing. Alle mensen in vers 12 zijn toch wel alle mensen in de volstreekte zin van het woord; de dood is tot alle mensen doorgedaan; allen zondigen; allen liggen onder het oordeel. (Maar gelijk alzo ook). En dus komt in vers 18 de rechtvaardigheid tot alle mensen in de volstreekte zin van het woord.

Dat met velen allen bedoeld wordt, blijkt in het Grieks waar steeds de velen staat, zodat velen niet een tegenstelling met weinigen of met anderen of met allen vormt, het vormt een tegenstelling met de ene. Dat blijkt uit vers 15, waar om de misdaad van de ene de velen sterven, wat toch zeker wel alle mensen zijn en uit vers 19 waardoor de ongehoorzaamheid van de ene mens de velen tot zondaren gesteld worden, terwijl we uit het 12de vers weten, dat dit alle mensen zijn.

Maar dan is de genade, die in vers 15 overvloedig is over de velen, ook overvloedig over alle mensen en wanneer dan in vers 19 de velen tot rechtvaardigen gesteld worden, dan zijn dat dezelfde, die in hetzelfde vers tot zondaren worden gesteld, dat zijn dus alle mensen in de volstreekte zin van het woord.

Het gaat in deze verzen niet om U en om mij, het gaat om Adam en om Christus, en om de gevolgen, die hun daden hebben voor de gehele

mensheid. Dat de gevolgen van Adams zonde de gehele mensheid betreffen. Temeer omdat vers 19 ons nog op een belangrijk ding opmerkzaam maakt.

Door de ongehoorzaamheid van de ene zijn de velen tot zondaren gesteld. Dat hebben ze niet zelf gedaan; wij hebben ons zelf niet tot zondaren gemaakt. Dat heeft ook Adam niet gedaan; hij wist niet eens dat hij door zijn ongehoorzaamheid allen tot zondaars maakte. Neen God deed het door de ongehoorzaamheid van Adam, en van Adam alleen, stelde Hij de velen, dat wil zeggen alle mensen tot zondaren. Dat is niet gebeurd buiten Gods wil of tegen Gods wil. Het is niet zo, dat Adam de schone schepping, die God had bedoeld, bedorven heeft en dat Christus nu Zijn best doet om althans nog een weinig te redden. Neen, God verbond aan Adams ongehoorzaamheid een gevolg dat Adam niet kon voorzien; God stelde al de nakomelingen tot zondaren. Maar niet opdat ze zondaren zouden blijven. Want gelijk - alzo ook. Door de gehoorzaamheid van Christus worden diezelfde velen, diezelfde alle mensen tot rechtvaardigen gesteld.

Dat doen ze zichzelf niet, evenmin als ze zichzelf zondaren maakten. Maar God doet het ene en het andere. Hij stelt allen tot zondaren. Hij stelt allen tot rechtvaardigen. Zij zijn daarbij in beide gevallen volkomen passief. Ze worden gesteld. God stelt de mensen tot zondaren om ze tot rechtvaardigen te stellen en daarbij hebben ze grote winst.

Wie nooit ziek is geweest, weet niet wat gezondheid betekent, en wie niet arm is geweest, kan welvaart niet waarderen. En wanneer we geen zondaren waren geweest, zouden we niet in staat zijn te beseffen, wat het betekent, rechtvaardigen te zijn. Wanneer we geen vijanden van God waren geweest, zouden wij Zijn grote liefde nooit hebben leren kennen. De zonde moest in de wereld komen tot verheerlijking van God. Daarom is de zonde niet blijvend. Wanneer ze haar werk gedaan heeft, kan ze heengaan.

En gelijk we nu reeds kunnen verstaan, dat de zonde gerechtvaardigd wordt, omdat ze een middel is in Gods hand, waarmee Hij zijn doel bereikt, zo zullen we eenmaal leren, dat elke zonde een bedoeling had tot Gods verheerlijking.

Van de zonde van Farao (Ex. 9:16) en van Herodes en Pontius Pilatus met de Heidenen en de volken Israëls, (Hand. 2: 23 en 4:27) weten we nu reeds. Eenmaal zal de zonde niet meer iets zijn, waarover we elke dag berouw en spijt hebben, maar ze zal ons een aanleiding zijn om Gods grote werken te verheerlijken. Waar Paulus zulke grote dingen wilde zeggen, daar is het te begrijpen, dat de gedachte zich aan hem opdrong, dat het type toch niet kon voldoen aan het tegenbeeld; dat het werk van Christus niet alleen tegenovergesteld is aan het werk van Adam, maar dat de maat veel groter is. Vandaar zijn tweede tussenzin in de verzen 15, 16 en 17. De velen sterven om de misdaad van de ene, maar de genade en de genadegave is niet alleen daarmee overeenkomstig, zodat de velen leven door de gehoorzaamheid van de Ene; neen, die genade is over de velen overvloedig. 't Is geen mondjesmaat van leven. En de genadegave herstelt niet alleen de ene misdaad van Adam, die tot veroordeling leidde, maar herstelt ook de vele misdaden, die daarna geschied zijn. En dan moge voor een tijd de dood regeren, tengevolge van Adams misdaad, straks zal niet alleen de genade heersen, maar zij, de velen, die de overvloed van genade en rechtvaardigheid ontvangen, zullen zelf regeren in 't leven. Neen het tegenbeeld overtreft verre het voorbeeld.

Paulus heeft bij zijn Romeinse lezers vele gelovigen uit de Joden en in zijn redenering houdt hij dezen altijd in het oog.

Wartoe dient dan de wet, die God aan Israël gaf, indien de mens zonder de wet tot een rechtvaardige wordt gesteld? Zo vraagt de Jood. Paulus antwoord is merkwaardig. Men zou menen dat de wet gegeven was om de mens in toom te houden, zodat de misdaad kleiner werd. Neen, zegt de apostel, de wet is gekomen, opdat de misdaad te meerder worde. Dat zouden we niet hebben verwacht. Maar dat meerder worden van de misdaad heeft een bedoeling. Waar de zonde meerder wordt, overtreft de

genade nog meer. De wet geeft aan de genade gelegenheid, om zich nog groter te openbaren. Want God bedoelt met de wereldgeschiedenis de verheerlijking van Zijn genade. De wereldgeschiedenis in twee woorden: tot zondaren gesteld, tot rechtvaardigen gesteld. Niet zoals men zo vaak leert: tot zondaren gesteld om zondaren te blijven en tot in het oneindige gestraft te worden, maar: tot zondaren gesteld om tot rechtvaardigen gesteld te worden.

Moge dan voor een tijd de zonde heersen op het terrein van de dood, de genade zal regeren door rechtvaardigheid. In het eeuwige leven, het leven der toekomstige eeuwen, zal dat reeds gezien worden, en het einde zal zijn, dat God alles is in allen.

Waar de zonde meerder wordt, wordt de genade groter. Is dat geen gevaarlijke leer? Geeft dat niet een vrijbrief en een aansporing tot zondigen?

Die vraag beantwoordt de apostel in het volgende hoofdstuk. In dit hoofdstuk heeft hij ons een kijk gegeven op de verzoening der mensheid, een verzoening, die niet afhangt van het geloof, maar die eenvoudig een feit is, het grote feit in Gods wereldplan nu reeds bekend gemaakt en in de loop der aionen tot ontplooiing gebracht. En de prediking voor onze tijd is deze, dat God in Christus de wereld verzoent tot Zichzelf.

Hoofdstuk 6 : 1-11

Wat zullen wij dan zeggen? Zouden wij in de zonde blijven, opdat de genade meer worde? Dat zij verre! Wij die sterven ten opzichte van de zonde, hoe zullen wij er nog in leven! Of is het U onbekend, dat zovelen wij gedoopt zijn in Christus Jezus, wij in Zijn dood gedoopt zijn? Wij werden dan samen met Hem begraven, door de doop in de dood, opdat zoals Christus werd opgewekt uit de doden door de heerlijkheid des Vaders, alsook wij in nieuwheid van leven zouden wandelen. Want indien wij samen tot een plant zijn geworden tot gelijkvormigheid van Zijn dood, zullen wij het ook zijn van de opstanding, dit wetende, dat onze oude mens mede gekruisigd werd, opdat het lichaam der zonde buiten werking gesteld worde, opdat wij geenszins meer als slaven der zonde dienen. Want de stervende is gerechtvaardigd van de zonde. Indien wij nu samen met Christus stierven, geloven wij, dat wij ook samen met Hem zullen leven, wetende dat Christus, opgewekt zijnde uit de doden, niet meer sterft, de dood heerst niet meer over Hem. Want Hij, die stierf, stierf eens ten opzichte van de zonde en Hij die leeft, leeft Gode. Zo ook gij, acht U zelf wel dood te zijn ten opzichte van de zonde, maar Gode levende in Christus Jezus onze Heer.

Waar de zonde meerder wordt, wordt de genade nog veel meer overvloedig heeft de apostel gezegd in hoofdstuk 5:20. De natuurlijke gevolgtrekking daaruit zou zijn: Het is een heerlijk ding dat de genade groot wordt en we maken de genade groter door te zondigen, laten we dan blijven zondigen. En dan zou deze leer zoals de Heidelbergse Catechismus ook de vraag stelt, zorgeloze en goddeloze mensen maken. Maar dat is menselijke logica en geen Goddelijke. "Dat zij verre!" zegt de apostel en hij laat zien, dat het onmogelijk is.

Wij die der zonde stierven, wij die dood zijn ten opzichte van de zonde, wij kunnen onmogelijk in de zonde leven. Natuurlijk zijn wij niet dood. Paulus gebruikt beeldspraak. De zonde is zulk een sterke macht, dat het nutteloos is er tegen te strijden. Dat weet ieder bij ondervinding. Wanneer het schijnt, dat ze in een vorm overwonnen is, dan openbaart

ze zich terstond weer in een andere vorm, b.v. in trots op de behaalde overwinning. Wij kunnen misschien een bepaalde zonde overwinnen, maar de zonde overwinnen we niet, omdat de zonde een bondgenoot heeft in ons gebrek aan levenskracht, een bondgenoot in de dood die in ons woont. De enige wijze om aan de tirannie van de zonde te ontkomen, is dat wij ten opzichte van de zonde sterven, want over de gestorvene heeft de zonde niets meer te zeggen. Zij regeert niet in de gestorvenen, maar in de stervenden. Hoe kunnen wij echter gestorven zijn, terwijl we nog op aarde leven? Het antwoord op die vraag luidt: Christus is gestorven en God rekent ons een met Hem.

Dat een zijn met Christus tekent Paulus ons in twee beelden. In de eerste plaats in het beeld van de doop. Wij zijn in Christus gedoopt. Laten we hier niet denken aan de waterdoop. Wie in water werd gedoopt, werd gedoopt in de naam van Christus, dit is geen dopen in de naam, maar in Christus gelijk ook Joh.de Doper niet zegt, dat wie na hem kwam, zou dopen in de naam van de Heilige Geest, maar in de Heilige Geest. Niet in de naam van het vuur, maar in vuur. Wij zijn gedoopt in Christus Jezus. Zoals ik mijn hand in water doop, zodat ze geheel door water omgeven is en in een nieuw element gedompeld is, zo zijn wij in Christus Jezus; Hij omgeeft ons aan alle kant, zodat wij leven in Hem en niet meer in onze oude natuur.

Maar waar wij gedoopt zijn in Christus Jezus, daar zijn wij in Zijn dood gedoopt. De levende Jezus kon ons niet verlossen van de heerschappij der zonde. Hij had macht op aarde de zonde te vergeven en Hij verloste van ziekte en kwalen die gevolg zijn van de zonde, maar van de zonde zelf verloste Hij niet, dat kon Hij pas doen, toen Hij zelf de straf der zonde, de dood, had ondergaan. Wij hebben immers volgens Paulus niet genoeg aan de vergeving der zonde, die God ook reeds gaf in de bedeling van Israël; Paulus leert ons dat wij meer hebben: Rechtvaardiging en verzoening en een plaats aan het Vaderhart. Maar die kon Christus pas geven, toen Hij zelf in de dood was geweest. Door Zijn dood kunnen wij gemeenschap hebben met Hem.

Wij zijn gedoopt in Zijn dood en alleen daardoor zijn wij gedoopt in Hem, hebben we ons leven in Hem. Door die doop in Zijn dood hebben we gemeenschap, met Hem in Zijn dood, in Zijn begrafenis, in Zijn opstanding.

Christus is begraven en wij zijn met Hem begraven. Begraven is het teken dat het leven geëindigd is. Zolang onze doden nog niet begraven zijn, rekenen we ze nog mee, zijn ze nog niet geheel van ons gescheiden. Maar de begrafenis maakt volkomen scheiding tussen de gestorvenen en het aardse leven. Daarom wordt ons bij verschillende gelegenheden gezegd, dat onze Heer ook begraven is.

Het evangelie dat Paulus aan de Korinthiërs verkondigde, luidt: dat Christus voor ons gestorven is naar de Schriften en dat Hij is begraven en dat Hij is opgestaan ten derde dage naar de Schriften, 1 Kor. 15:3, 4). Hier zegt Paulus ons, dat we met Hem gestorven, begraven en opgewekt zijn. In de brief aan de Efeziërs gaat hij nog een stap verder, daar zijn wij met Christus opgewekt, levend gemaakt, en in de hemel gezet.

Over die hemel spreekt Paulus in de Romeinenbrief niet: hij noemt de hemel alleen als woonplaats van God en van Christus. (Rom. 1:18 en 10:6). En over onze plaats in de hemel zegt hij geen woord. Dat kwam pas in de nieuwe openbaring, die de Geest ons geeft in de brieven uit de gevangenis. Maar hier in de Romeinenbrief tekent Paulus ons de eigenaardige toestand, waarin we ons bevinden tijdens ons aardse leven. Hoewel we naar de mens gesproken leven, een iegelijk in zijn arbeid en zijn omstandigheden, zijn moeilijkheden en zijn verzoeken, zijn we van Gods zijde gezien, gestorven wat betreft de zonde, zijn we begraven en dus geheel van ons vorig leven gescheiden en zijn we opgewekt in een nieuw leven. We zijn gestorven en begraven toen Christus stierf en begraven werd en gelijk Hij door de heerlijkheid des Vaders opgewekt is, zo zijn ook wij opgewekt tot een nieuw leven. Ons leven is dus geen verbetering van het voorgaande zondeleven, het is een nieuw leven een leven der opstanding. Door het geloof zijn wij opgestane mensen. Laten we dat toch wel in het oog houden. God rekt ons in Christus als

opgestane mensen. Wij zijn niet veranderd, we zijn zelfs niet wedergeboren, maar we zijn nieuwe schepselen, een nieuwe schepping. zoals Paulus het zegt in 2 Kor. 5:17; Gal. 6:15. Paulus gebruikt het beeld van indopen in Christus om ons te zeggen, dat wij met Christus een zijn. Dat wij in Hem worden gerekend. Hij heeft nog een ander beeld: het beeld van een boom met een ingeënte tak. Dat is toch wel een eenheid geworden; een tak die op een boom ingeënt is. Alles wat met de boom gebeurt, geschiedt ook met de tak en aan niets is meer te bemerken dat de tak oorspronkelijk niet tot de boom behoort.

Maar wanneer we dan zo een met Christus geworden zijn dat Zijn dood onze dood is, laten we dan toch geloven, dat ook Zijn opstandingsleven ons opstandingsleven is.

Dat wij met Christus gestorven zijn, dat wil er nog wel bij ons in en dat wij mettertijd uit de doden zullen opstaan, zoals hij opgestaan is, en dan een heerlijk opstandingsleven zullen leven, dat willen we ook nog wel geloven. Maar dat we nu reeds met Christus opgewekt zijn, dat valt ons moeilijker te verwerkelijken. Wij willen nog altijd geen afstand doen van ons oude leven. Maar God zegt ons, dat onze oude mens dood is en dat we nu reeds en hier reeds mensen der opstanding zijn.

Onze oude mens is met Christus gekruisigd. Dat zegt nog meer dan alleen dat onze oude mens gestorven is. Want de kruisdood was een straf. Maar dan mogen we ook bedenken, dat straf verzoent. Wie sterft is gerechtvaardigd van de zonde. De dood is de straf die God op de zonde heeft bedreigd, de gerechtelijke dood wist dus de zonde weer uit, neemt de zonde weg. Christus onderging die gerechtelijke dood; Hij is dus gerechtvaardigd van de zonde.

Hij werd tot zonde, Hij die geen zonde gedaan had, maar toen Hij de straf droeg aan het kruis, heeft Hij de zonde geboet en de zonde had over Hem niets meer te zeggen.

Maar wanneer dan onze oude mens met Hem gekruisigd is, wanneer Zijn kruisdood onze kruisdood is, dan zijn ook wij gerechtvaardigd van de zonde en dan heeft de zonde ook over ons niets meer te zeggen. Het lichaam der zonde is teniet gedaan; beter vertaald: buiten werking gesteld, werkeloos gemaakt; het doet niet meer mee, al bestaat het ook nog.

Paulus wil natuurlijk niet zeggen, dat ons lichaam van vlees en bloed de oorzaak van de zonde is en dat we dus, zoals men in de middeleeuwen deed, dat lichaam moeten kastijden en kwellen. Maar hij noemt ons lichaam het lichaam der zonde, omdat - zoals hij in het vervolg nader zal zeggen - de zonde ons lichaam in haar macht neemt en de leden van ons lichaam als werktuigen gebruikt.

Wanneer wij echter verwerkelijken dat wij met Christus gekruisigd zijn, dan wordt het lichaam der zonde buiten werking gesteld, dan telt het niet meer mee en dan zijn wij niet meer slaven der zonde.

Verwerkelijken - niet maar er over spreken en het in theorie toestemmen - maar ons bewust zijn dat wij met Christus gestorven zijn ten opzichte van de zonde en dat wij met Hem een nieuw opstandingsleven hebben niet alleen, maar het in praktijk brengen elke dag bij vernieuwing. Want wij komen niet onder de heerschappij der zonde vandaan door haar te overwinnen, maar door te beseffen en te verwerkelijken, dat wij met Christus zijn gekruisigd. Zijn kruisdood houdt ons van de zonde terug, En wij leven geen leven voor God, dan alleen in zover dat wij geloven, dat wij met Christus opgewekt zijn.

Onze heiligmaking bestaat niet daarin, dat wij dapper tegen de zonde strijden; Christus is onze heiligmaking, gelijk Hij onze rechtvaardiging en onze verlossing is.

Wij stierven samen met Christus en wij leven samen met Christus, laten wij dat geloven.

Dat Christus op aarde is geweest en als mens heeft geleefd, dat staat geheel en al in verband met de zonde. Het ging om de ene daad van gehoorzaamheid tegenover de ene misdaad van Adam, de gehoorzaamheid tot de dood des kruises. Om te kunnen sterven moest Hij geboren worden, moest Hij vlees en bloed aannemen. In Zijn gehele leven ontmoette Hij de zonde, in Zijn sterven werd Hij tot zonde. Hij, die stierf, stierf der zonde. Stierf aan de zonde, dat is de letterlijke vertaling, stierf ten opzichte van de zonde, stierf opdat de dood geen macht meer over Hem zou hebben, want de dood heeft alleen macht over de levenden. Nu Hij gestorven is, heerst de dood niet meer over Hem. Zijn opstandingsleven is een nieuw leven, waarover de dood geen macht meer heeft. Hij die leeft, leeft Gode, leeft voor God, zodat God alle macht over Hem heeft. En omdat wij in Christus Jezus gedoopt zijn, een plant met Hem zijn geworden, daarom zijn wij niet alleen met Hem gekruisigd, maar leven wij ook met Hem Zijn opstandingsleven. En wij mogen wat van Hem gezegd is op ons toepassen: Wij opgewekt zijnde uit de doden, sterven niet meer, de dood heerst niet meer over ons. Want wij zijn der zonde gestorven, zodat de zonde over ons geen macht meer heeft en wij leven Gode die alleen macht over ons heeft.

Dat is de aansporing die de apostel ons geeft: gij dan ook houdt het daarvoor, dat gij der zonde dood zijt: acht U der zonde dood: laat het in Uw bewustzijn leven, dat gij een opstandingsleven leeft; dat het is, alsof gij evenals Christus reeds opgestaan zijt; dat gij voor God leeft, die alleen over U te zeggen heeft. Gode levende in Christus Jezus onze Heer.

Tot driemaal toe in dit hoofdstuk noemt Paulus onze Heer; Christus Jezus en niet: Jezus Christus (:3, :11 en :23). Dat is niet zonder betekenis. Jezus, dat is de naam van de Heer in Zijn vernedering. Jezus van Nazareth. Christus, dat is Zijn ambtsnaam, Zijn naam als Gods Gezalfde Koning, Priester en Profeet, de naam van Zijn verheerlijking. En nu kunnen we niet zeggen dat het altijd doorgaat, maar vele malen kunnen wij opmerken dat Paulus opzettelijk die twee namen uit elkaar houdt. Hij spreekt van Jezus Christus wanneer hij Zijn aandacht heeft bij onze Heer in Zijn vernedering, maar hij keert de volgorde om en spreekt van

Christus Jezus wanneer hij zijn aandacht heeft bij onze Heer in Zijn verheerlijking. En Paulus die onze Heer in Zijn vernedering niet heeft gekend, evenmin als wij, is de enige die de naam Christus Jezus gebruikt. Paulus gebruikt 83 maal de naam Jezus Christus, de andere schrijvers samen 59 maal. Paulus gebruikt 98 maal de naam Christus Jezus, de anderen niet eenmaal. In de Statenvertaling staat in 1 Petr. 5:10 en 14 de naam Christus Jezus, maar het Grieks van de oude handschriften heeft daar enkel Christus. Misschien geeft onze apostel in zijn gebruiken van de namen ook wel een voorbeeld ter navolging.

Hoofdstuk 6:12-7:6

Laat de zonde dan niet regeren in Uw stervende lichamen om de begeerlijkheden daarvan te gehoorzamen, noch stelt Uw leden tot werktuigen van ongerechtigheid, maar stelt ze zelf Gode als levende uit de doden en stelt Uw leden Gode tot werktuigen van gerechtigheid. Want de zonde zal over U niet heersen, want gij zijt niet onder de wet, maar onder de genade.

De verzen 1-11 spreken over onze toestand. Eens leefden we in de zonde, maar Christus is der zonde gestorven en leeft Gode in zijn opstandingsleven. En wij zijn in Hem gedoopt, een lichaam, één plant met Hem geworden, zodat Zijn dood onze dood, Zijn leven ons leven is. Voor God is het alsof wij zelf waren gestorven en opgestaan tot een nieuw leven. Laten wij het er dan ook voor houden, dat wij der zonde dood zijn en Gode levende.

Deze belangrijke gedachte, die het gehele leven van de gelovige beheerst en regelt zal in de eerste zes verzen van hfst. 7 nog door een voorbeeld worden opgehelderd. Vooraf stelt Paulus in vers 12 - 23 onze toestand voor onder een ander beeld, dat van een meester en een slaaf. In de verzen 12-14 zegt hij dat de zonde niet meer heerschappij heeft, daar wij levenden uit de doden, niet meer onder de wet zijn.

Het is weer de zonde, heersende in het lichaam, in 't sterfelijke, beter nog: het stervende lichaam, het lichaam, dat stervende sterft, zoals het tot Adam werd gezegd, en dat sedert onze geboorte bezig is te sterven. In onze geest heerst de zonde niet meer. Die is verlost, zodra we geloofden. Maar ons lichaam is nog niet verlost en in het lichaam heeft de zonde een aanknopingspunt. Het is echter niet nodig, dat de zonde, de oude mens de overwinning behaalt. De apostel zegt het hier als een aansporing: Laat dan de zonde niet regeren in Uw stervende lichamen, om aan de begeerlijkheid van die lichamen te gehoorzamen. Wanneer wij het er voor houden, dat wij der zonde dood zijn, dan heeft de zonde geen heerschappij meer.

Het is opmerkelijk dat de apostel spreekt over de begeerlijkheden van het lichaam en niet zoals de mensen doen over de zondige ziel. De apostel Johannes doet het trouwens ook: "...wat in de wereld is, de begeerlijkheid der ogen, de begeerlijkheid des vleses en de grootsheid des levens, dat is niet uit de Vader" (1 Joh. 2:16). En wanneer Paulus in Gal. 5:19-21 de werken des vleses, de werken van de oude mens opnoemt, dan zijn er vele bij, die gebeuren in en met het stoffelijke, stervende lichaam, overspel, hoererie, onreinheid, ontucht, moord, dronkenschap, brasserijen, terwijl ook de andere, vijandschap, twist, afgunst, toorn, gekijf, tweedracht, dikwijls met het lichamelijke leven verbonden zijn. Dat onze oude mens, onze toestand zoals wij van nature zijn, vlees wordt genoemd, is waarlijk niet enkel een manier van spreken. Wanneer wij de zonde laten regeren in onze stervende lichamen, dan gehoorzamen wij aan de begeerten van dat lichaam.

Maar dat moet niet en dat hoeft niet, zegt de apostel. Laat de zonde niet regeren. Wij zijn niet meer in de zonde. Daarom moeten wij, welbewust dat wij der zonde gestorven zijn, de leden van ons lichaam niet meer stellen tot werktuigen van de ongerechtigheid. Integendeel. Welbewust dat wij Gode levende zijn, als mensen die uit de dood zijn opgestaan, hebben we onze leden Gode te stellen tot werktuigen der gerechtigheid. De leden van ons lichaam, werktuigen, die God gebruikt tot Zijn werk. Niet, zoals wij het zo gaarne willen zeggen: die wij gebruiken tot Gods werk, maar die God tot Zijn werk gebruikt. Wij hebben een nieuwe meester gekregen, genade is die meester. Eens was de zonde onze meester en zij regeerde door de wet. Maar nu is genade de meester en daarom zijn wij niet langer onder de wet en heerst de zonde niet meer over ons. Het is dus niet zo, dat wij door de kracht die God ons geeft niet slechts naar sommige maar naar alle geboden Gods beginnen te leven en trachten te leven, maar het is zo, dat wij niet meer onder de wet zijn, omdat wij niet meer onder de zonde zijn. De wet behoort bij de zonde niet bij de genade. En in de bewustheid, dat we onder de genade zijn, kunnen we voldoen aan de aansporing van het 12de vers. "Laat de zonde niet regeren".

De zonde zal over U niet heersen, zegt vers 14,15 – 19.

6:15-19

Wat dan? Zullen wij zondigen, omdat wij niet onder de wet maar onder de genade zijn? Dat zij verre! Weet gij niet, dat wie gij U zelf stelt tot slaven der gehoorzaamheid, gij slaven zijt van wie gij gehoorzaamt, of van de zonde der dood, of van gehoorzaamheid, ter gerechtigheid? Maar Gode zij dank, dat gij slaven der zonde waart, maar gij gehoorzaamt nu aan het voorbeeld van onderwijs, waartoe gij wordt overgegeven en vrijgemaakt van de zonde, zijt gij slaven geworden van de gerechtigheid. Menselijk spreek ik om de zwakheid van Uw vlees. Want gelijk gij Uw leden stelt tot slaven van onreinheid en de tuchteloosheid tot tuchteloosheid, zo stelt nu Uw leden tot slaven van de gerechtigheid tot heiligheid.

De verzen 15—19 maken ons nu verder de verhouding tussen slaaf en meester duidelijk. Al kent onze maatschappij geen slavernij meer, toch weten wij wel dat waar slavernij bestaat, de meester onbeperkt gezag heeft over de slaaf, nog meer onbeperkt dan het gezag, dat bij ons een mens heeft over zijn huisdier. Dat kan een vreselijke toestand zijn, waar de slaaf valt in handen van een wreed en hard meester. En geen harder meester dan die, onder wiens gezag wij eenmaal stonden. Maar het kan ook een goede toestand zijn, wanneer de meester zacht en vriendelijk en billijk is en alle zorgen van zijn slaaf op zich neemt, zodat het dan in de oude tijd ook wel voorkwam, dat iemand zich een meester koos en vrijwillig slaaf werd. Dat geval heeft Paulus voor zijn aandacht. "Wie gij U stelt tot slaaf diens slaaf zijt gij".

Maar dat wij zouden zondigen omdat wij niet onder de wet, maar onder de genade zijn, dat is ook niet mogelijk. De daden wijzen uit, wie de meester is. Een van tweeën: We zijn slaven van de zonde of we zijn slaven van de gerechtigheid. Zodra wij in Christus geloofden, waren we met Hem gestorven, of eigenlijk: reeds op Golgotha waren we met hem gestorven, maar we zijn ons dat bewust geworden toen we Hem leerden kennen. En toen wij der zonde gestorven waren, waren wij op hetzelfde

ogenblik slaven der gerechtigheid geworden. Dat was ons op dat ogenblik niet duidelijk; velen van ons zouden immers zelfs het ogenblik niet kunnen noemen dat ze het eerst in Christus geloofd hebben, maar toch kennen we allen wel de tijd toen het ons duidelijk werd, dat we in Christus gestorven waren en als gevolg daarvan het ons ook duidelijk werd, dat we slaven der gerechtigheid waren geworden. Maar we hebben toch ons hele leven nodig om te leren, dat wij slaven der gerechtigheid zijn geworden. Onze oude natuur wil ons weer slaven der zonde maken, ons verkeerd inzicht wil ons maken tot slaven der wet en we zijn toch slaven der gerechtigheid. De gerechtigheid heeft over onze leden te beschikken. Dat is menselijk gezegd. De volle werkelijkheid van de verhouding waarin wij tot God staan in Christus is ons te hoog en te diep, zodat we er slechts gebrekkig over spreken, omdat we het slechts gebrekkig verstaan.

Wij zijn slaven van de zonde geweest en ook daarvoor dankt de apostel in vers 19, want juist daardoor dat wij de harde meester hebben leren kennen, kunnen wij de nieuwe meester waarderen. Maar wanneer de apostel dankt, dat wij slaven der zonde geweest zijn, dan blijkt daaruit, dat de zonde niet toevallig en buiten of tegen Gods wil in Gods schepping is ingekomen, maar dat God ze gewild heeft; dat Hij ons gewild heeft in een toestand van zonde slavernij, opdat wij de heerlijkheid van de rechtvaardiging en van de verzoening zouden kunnen beseffen en opdat wij de heerlijkheid van Zijn genade zouden leren kennen. Gelijk wij het in Rom. 5:19 hebben gelezen: Gelijk door de ongehoorzaamheid van Adam de velen tot zondaars gesteld zijn, also zullen ook door de gehoorzaamheid van Christus de velen tot rechtvaardigen worden gesteld.

En wij die geloven zijn reeds tot rechtvaardigen gesteld; zijn reeds, zoals de apostel het eigenaardig uitdrukt gehoorzaam geworden aan het voorbeeld van onderwijs, waartoe wij overgegeven zijn.

Natuurlijk deze dingen moesten ons worden onderwezen en wij moesten tot dat onderwijs worden overgegeven. Het is Gods Geest die ons

onderwijst en Hij bedient zich bij dat onderwijs bijzonder van de brieven van Paulus als leerboek. Maar het gaat niet om leer, om begrip, om inzicht, het gaat om het feit dat wij gehoorzaam zijn geworden aan het onderwijs; het gaat er om dat wij vrijgemaakt van de zonde slaven van de gerechtigheid zijn geworden. Dat is misschien niet iets dat elke gelovige verstaat, maar het is iets, dat elke gelovige ondervindt.'t Wordt met elke gelovige zo, dat hij zijn leden stelt tot slaven van de gerechtigheid tot heiliging gelijk hij ze, toen hij in de oude mens leefde, tot slaven stelde van de onreinheid en de tuchteloosheid.

6:20-23

Want toen gij slaven van de zonde waart, waart gij vrij van de gerechtigheid. Wat vrucht dan had gij toen van dat waarover gij U nu schaamt? Want het einde daarvan is immers de dood. Maar nu vrijgemaakt zijnde van de zonde en slaven van God geworden zijnde, hebt gij nu vrucht tot heiliging en het einde eeuws leven. Want het rantsoen van de zonde is de dood; maar de genadegave van God is eeuws leven, in Christus Jezus onze Heer.

Vers 20 noemt ons de oude toestand: slaven van de zonde, vrije mensen ten opzichte van de gerechtigheid. Vers 22 in zijn eerste gedeelte keert dat om en noemt de nieuwe toestand: vrijgemaakt van de zonde, slaven van de gerechtigheid.

Vers 21 noemt ons de vrucht van de heerschappij der zonde: dingen, waarover de mens, als hij wakker is geworden, zich schaamt en als het einde de dood. Vers 22 noemt de vrucht van de heerschappij der gerechtigheid en als het einde het eeuwige leven, het leven in de toekomstige eeuwen, het eeuws leven.

Uit deze tegenstelling blijkt, welke dood de apostel bedoelt. Niet de dood die een eind maakt aan het aardse bestaan, want die dood sterven ook de gelovigen, ook de kinderen, die geen onderscheid weten tussen hun rechter en linker hand, ja die dood sterven ook de dieren. Maar de

tegenstelling van de hier genoemde dood is het eeuwige leven: het leven in de eeuw van het duizendjarig rijk en in de eeuw van de nieuwe hemel en de nieuwe aarde. De gelovige, de slaaf der gerechtigheid, leeft gedurende de duizend jaren en daarna; de slaaf der zonde leeft niet gedurende de duizend jaren (Op. 20:5) en gaat na de opstanding en het oordeel voor de grote witte troon in de toestand van de tweede dood (Op. 20:15, 21:8). De dood is de bezoldiging der zonde, eigenlijk het rantsoen dat de zonde geeft. De tweede dood is de vrucht van de persoonlijke zonde, gelijk de eerste dood de vrucht van Adams zonde was. Tegenover die dood staat het eeuwige leven, het leven der toekomende eeuwen.

Het woord eeuwig heeft in onze taal de betekenis gekregen van eindeloos, welke het in het Grieks niet had en evenmin in het Hebreeuws. Daar betekent het: gedurende die eeuw of die eeuwen. Daarom zou ik haast willen voorstellen te spreken van eeus leven.

Dat eeus leven neemt een einde, omdat immers ook de eeuwen een einde nemen. En aan het einde der eeuwen, wordt het woord van Rom. 5:19 vervuld, dat allen tot rechtvaardigen gesteld worden. Dan wordt de laatste vijand, de tweede dood teniet gedaan - de eerste dood is reeds veel eerder in het vuur geworpen (Op. 20:4), dan geeft Christus de heerschappij over aan de Vader en God is alles in allen.

Tot zolang duurt het eeuwse leven voor de slaaf der gerechtigheid; zolang duurt de dood voor de slaaf der zonde.

7 vers 1-6

Of weet gij niet broeders - want ik spreek tot de wetkenners - dat de wet heerst over de mens zo lange tijd als hij leeft? Want de vrouw onder de man is aan de levende man gebonden door de wet. Indien echter de man sterft, is zij vrijgemaakt van de wet van de man. Bijgevolg zal zij een overspeelster worden genoemd zo zij, terwijl de man leeft van een andere man wordt, maar indien de man sterft dan is zij vrij van de wet, zodat zij geen

overspeelster is, zo zij van een andere man wordt. Zo dan, mijn broeders, ook gij werd der wet gedood door het lichaam van Christus, opdat wij vruchten zouden dragen voor God. Want toen wij in het vlees waren, werkten de zonedriften, die door de wet waren in onze leden om de dood vruchten te dragen. Nu echter werden wij vrijgemaakt van de wet, doordat wij stierven ten opzichte van hetgeen ons in zijn macht had, zodat wij dienen (slaven) in nieuwhed van geest en niet in oudheid van de letter.

In Rom. 6:1-11 werd het onderwerp behandeld dat wij een met Christus zijn in Zijn dood en in Zijn opstanding, zodat wij evenals Hij der zonde dood en Gode levende zijn. In Rom. 7:1-6 dat nog bij het vorige hoofdstuk behoort, wordt dat met een beeld toegelicht: het beeld van een getrouwde vrouw.

Hij wendt zich daarbij tot zijn broeders, die wetkenners zijn, dus tot de Joodse gelovigen in Rome, die hij de hele brief door telkens voor de aandacht heeft. De Heidense Romeinen wisten ook wel van wetten en het Romeinse recht heeft nog tegenwoordig invloed op de wetgeving van beschaafde volken, maar de huwelijks wetten waren bij hen toch niet zo rein en zo heilig als bij Israël.

Een wetkenner nu kon weten, dat de wet over een mens heerst, zolang de mens leeft, maar ook niet langer. Door de dood wordt de band tussen de mens en de wet verbroken. Het voorbeeld dat de apostel hier kan gebruiken is dat van de getrouwde vrouw. De vrouw is aan de man verbonden, zolang zij leeft. Wanneer de vrouw van een andere man wordt, terwijl de man leeft, dan is zij een overspeelster en die misdaad werd bij de wet van Israël gestraft met steniging. Maar als diezelfde vrouw diezelfde daad doet na de dood van haar man, dan is zij geen overspeelster; de dood van de man heeft haar van de wet vrijgemaakt, en haar tweede huwelijk is even heilig als haar eerste. De dood van de vrouw zou haar evenzeer vrijmaken van de wet van het huwelijk, maar die gedachte kan hier niet worden uitgewerkt omdat de vrouw in dat geval geen nieuw huwelijk kon aangaan. Het punt van vergelijking, waarop het bij de apostel aankomt, is dus alleen dat de dood vrijmaakt van de wet.

Wanneer wij dus vrij van de wet zullen worden, dan moeten wij sterven. Welnu, Christus is gestorven en weer komt Paulus met dezelfde gedachte als in 6:8: Wij zijn samen met Christus gestorven; Hij is ten opzichte van de zonde dood en zo zijn ook wij; Hij is niet meer aan de wet onderworpen, en evenmin wij. De band, die ons aan de wet bond is verbroken door onze dood, dat wil zeggen, door de dood van Christus, die ons wordt toegerekend en dus kunnen wij zonder wetsovertreding een ander toebehoren, wij, die gedood zijn in Christus, leven in Christus, wij kunnen Hem toebehoren die uit de doden is opgewekt.

In de tijd, dat de Heer op aarde rondwandelde, werden zij, die in Hem geloofden, verbonden met de levende Jezus; wij zijn gebonden met de opgestane Christus. Dat maakt een groot verschil. Het doet ons zien Paulus' evangelie der voorhuid, waaraan ook Joden konden deelnemen, doch niet als Joden, maar als mensen die een ander evangelie hebben dan het evangelie der besnijdenis van Petrus en de andere elf waaraan ook de Heidenen konden deelhebben, maar als Jodengenoten.

Het evangelie der besnijdenis sprak van het koninkrijk dat op aarde zou worden opgericht (en ook opgericht zal worden) en maakte de band met de wet niet los, gelijk immers ook onze Heer gedurende heel Zijn aardse leven gehoorzaam is geweest aan de Mozaïsche wet. Maar het evangelie der voorhuid schenkt rechtvaardiging uit genade door het geloof en maakt vrij van de wet, omdat het ons verbindt met de opgestane Heer, die ook niet meer onder de wet staat.

Toch moeten wij uit deze verzen niet lezen, dat de gemeente "de bruid van Christus" is, want de apostel houdt 't beeld niet vol; hij gaat reeds over op het beeld van een boom.

Hij heeft het beeld van de getrouwde vrouw alleen genomen om aan te tonen, dat de dood vrij maakt van de wet; verder gaat het beeld niet door. Wij waren niet gehuwd met de wet, indien het beeld doorging, dan zou de wet gestorven moeten zijn. Neen, wij zijn gestorven en daardoor vrij van de wet en nu kunnen wij Christus toebehoren zoals - en Paulus

denkt aan het beeld, dat hij in 6:5 gebruikte - een ingeënte tak aan een boom behoort.

Vroeger werkten de zondedriften, die door de wet waren, in onze leden, en wij droegen voor de dood. Nu echter, ingeplant in Christus dragen wij vruchten voor God. Wij stierven ten opzichte van de wet, die ons in haar macht had, en wij dienen, wij slaven voortaan - Paulus gebruikt nog eens het beeld van 6:15-23 nieuwheid van geest en niet in oudheid van letter, Vroeger toen wij nog slaven der zonde waren, bracht vrees voor straf er ons ook wel toe dat we ons best deden om Gode welbehaaglijk te leven en we meenden dat te doen door ons stipt te houden aan de letter der wet en we verdienden zelfs munt en dille en komijn, en we lieten na het voornaamste der wet: het oordeel en de barmhartigheid en het geloof. De wet maakt ons farizeeërs, maar nu dienen wij in nieuwheid van geest.

Onze geest is vernieuwd, en uit die geest dienen wij. Die geest voelt bij instinct wat naar de wil van God is, of het een geschreven wet is of niet. Die vernieuwde geest van ons is een met Christus. Christus leeft Gode. En wij, wij achten onszelf te zijn, dood ten opzichte van de zonde, maar Gode levende in Christus Jezus onze Heer. Wie Gode leeft, heeft geen wet, omdat hij geen wet nodig heeft.

Hoofdstuk 7 : 7 - 25

Rom. 6:1 - 7:6 heeft ons duidelijk en ondubbelzinnig geleerd, zo, dat het niet voor enige tegenspraak vatbaar is: de grote waarheid dat wij niet meer in de zonde zijn, dat wij in Christus der zonde dood zijn, gelijk onze apostel het zo kort en krachtig uitdrukt in Gal. 2:20: "Ik ben met Christus gekruisigd en ik leef, doch niet meer ik, maar Christus leeft in mij".

Onze ervaring echter spreekt dat tegen. Hoe zeer wij ook ons best doen om het er voor te houden, dat wij der zonde dood zijn, wij ervaren elke dag dat wij zondigen. De zonde overrompelt ons en we zondigen voor wij er op bedacht zijn, in onze gedachten, woorden en daden.

Wij zijn slaven der gerechtigheid en wij dienen in nieuwheid van geest; wat wij in het vlees leven, dat leven wij door het geloof van de Zoon van God - ja, zo willen wij het gaarne en soms doen wij het ook en wij hebben er voldoening van, want wij weten, dat wij dan zijn, waar wij wezen moeten. En we hebben ook wel de ervaring, dat de zonde wijkt, wanneer we ons onze verhouding tot God in Christus bewust worden. Maar wij weten ook bij ervaring, dat wij nog zo licht de zonde gehoorzamen en soms leven, alsof wij nog haar slaven waren. Dat kan ons wanhopig maken, zodat wij ons afvragen, of het wel waar is, dat wij der zonde dood zijn en Gode levende zijn in Christus. En dat brengt ons telkens vernieuwde strijd, en het eindigt toch zo dikwijls weer in een nederlaag.

Daarom moeten wij na Rom. 6 ook Rom. 7 lezen. Rom. 6 leert ons, dat wij niet meer in de zonde zijn, omdat we gestorven zijn met Christus. Rom. 7 leert ons, dat de zonde nog in ons woont, ook al zijn wij met Christus opgestaan. Rom. 6 zegt het ons trouwens ook reeds: "Houdt het daarvoor". Wanneer het zo was, dat wij der zonde in werkelijkheid reeds dood waren, dan was de vermaning niet meer nodig. Houdt het er voor; het is nog niet zo. "Laat dan de zonde niet meer heersen in Uw stervende lichamen". Wanneer het zo was, dat de zonde niet meer tot heerschappij kon komen, dan was de vermaning overbodig; dan zou alleen het feit

geconstateerd worden: Gij zijt der zonde dood; de zonde komt niet tot heerschappij. Maar neen: Houdt het er voor !

We moeten iets voor waar houden dat met onze ervaring in strijd is. We moeten geloven, wat we niet zien. Alleen door tegen onze ervaring in te geloven wat God zegt in Rom. 6, komen we tot de rechte verhouding tegenover de zonde. En nu leert Rom. 7 ons, dat onze zonde-ervaring niet in strijd is met Rom. 6. Wij zijn niet meer in de zonde, dat leert ons Rom. 6. De zonde is nog in ons, dat leert ons Rom. 7. En we hebben een conflict in ons, dat duren zal, tot we verlost zijn van dit lichaam, volgens vers 24, 25.

Het moge ons bedroeven, dat wij die zonde telkens in ons waarnemen, maar het rooft ons onze vrede niet. Want op Rom. 7 volgt geen bestraffing; daar volgt onmiddellijk zonder overgang de juichtoon van Rom. 8:1: "Er is dus geen veroordeling voor wie in Christus Jezus zijn", wat aansluit bij Rom. 5:1: "Zijnde dan gerechtvaardigd uit geloof, laten we vrede hebben met God door onze Heer Jezus Christus". En zo is hoofdstuk 7 dat over zo droevige ervaringen spreekt, een hoofdstuk van grote troost. Want het is niet onze ervaring van de zonde, die over ons lot beslist, maar ons lot, onze toestand, onze verhouding tot God wordt alleen beslist door wat God van ons zegt. En wanneer nu God in Rom. 1 de ervaring van de gelovige beschrijft, laat ons dat dan temeer moed geven. God weet dat het zo met mij is, en toch rekent Hij mij in Christus rechtvaardig .

Hij kon mij wel tot een rechtvaardige maken, zoals Hij het door Jesaja aan Israël belooft: "Uw volk zullen allen tezamen rechtvaardigen zijn" (Jes. 60:21). Hij kon wel het stenen hart uit mij wegnemen en mij een vlezen hart geven, zoals Hij door Ezechiël aan Israël toezegt: (Ez. 11:19, 36:26). Maar Hij doet dat niet; dat zijn zegeningen, die Zijn volk Israël zal genieten in de toekomstige eeuw. Neen, Hij wil ons hebben als gerechtvaardigden, die door het geloof weten, dat zij bij Hem voor rechtvaardigen gerekend worden, al leert de ervaring elke dag, dat zij zondaren zijn.

Indien de zonde in ons niet meer was, zouden we niet meer door het geloof leven. En Hij wil juist dat wij zullen leven door het geloof; een geloof, dat geen rekening houdt met wat het ziet en ondervindt maar alleen met wat God zegt. En wat is het heerlijk, dat Hij ons in Rom. 7 ook de toestand beschrijft die de gelovige bij ervaring kent. Die toestand blijkt dus niet met de Schrift in strijd te zijn en kan dus onze waakzaamheid bevorderen, onze hoop op de verlossing van ons lichaam levendig houden, en die kan onze vrede niet verstoren.

7:7-12

Wat zullen wij dan zeggen? Is de wet zonde? Dat zij verre. Maar de zonde kende ik niet dan door de wet; immers had ik de begeerlijkheid niet opgemerkt, indien de wet niet zeide: Gij zult niet begeren. De zonde nu, een prikkel krijgende door het gebod, werkt in mij alle begeerlijkheid, want buiten de wet is de zonde dood. Ik nu leefde eens buiten de wet, maar bij de komst van het gebod leefde de zonde op; ik echter stierf, en het gebod dat ten leven was, werd mij ter dood bevonden. Want de zonde, een prikkel krijgende door het gebod, verleidt mij en doodt mij er door. Zo dan, de wet is heilig, en het gebod is heilig, rechtvaardig en goed.

Het is merkwaardig, dat Paulus in dit gehele hoofdstuk van vers 7-23 schrijft in de ik-vorm. Voorheen was het gij en wij; nu wordt het ik. Het is, alsof hij zo dicht mogelijk bij ons gaat staan, zodat wij zijn woorden zo maar over kunnen nemen, zonder dat het nodig is ze eerst op ons toepasselijk te maken. De apostel neemt dezelfde plaats in als de zwakste gelovige. En het is merkwaardig, dat hij deze eerste verzen begint in de verleden tijd, omdat hij daar zijn ervaring uit vroegere tijd beschrijft, toen hij gedood werd door de wet. Maar weldra gaat hij in de tegenwoordige tijd over en beschrijft dus zijn ervaring van thans. En niet zozeer zijn eigen persoonlijke ervaring, maar de ervaring van elke gelovige. Hij heeft het er niet over, zoals b.v. in de Eerste brief aan Timotheüs, dat hij een lasteraar en een vervolger is geweest, want het gaat hier niet om wat hij persoonlijk was of deed, hij heeft het over wat alle gelovigen gemeen is.

"Wat zullen wij dan zeggen? Is de wet zonde? Dat zij verre!" Tot die vraag zou men kunnen komen.

Paulus heeft in vers 5 van het vorige gedeelte gesproken over de zonedriften die door de wet waren. Indien nu de zonedriften door de wet zijn, dan zou men tot de gevolgtrekking kunnen komen, dat de wet zonde is. Maar dat is niet het geval. Integendeel, door de wet is de kennis der zonde, zoals hij in 3:20 reeds gezegd heeft.

Wij hebben het al eerder opgemerkt; bij Paulus is de wet niet gegeven om de zonde in bedwang te houden, maar om de zonde tot openbaring te brengen en ze te maken tot overtreding en vijandschap. Als voorbeeld geeft hij het gebod: Gij zult niet begeren. Wetgevers en wijzen onder de mensen hebben ook wel voorgeschreven: Gij zult niet doodslaan, niet echtbreken, niet stelen, niet liegen. Hun geweten wees hun daarin de weg.

De Goddelijke wetgever tast het kwaad aan in de wortel, en geeft het gebod: Gij zult niet begeren. En wat was het gevolg? Dat "ik" nu ook de begeerlijkheden ken, niet in het abstracte om er eens over te praten, maar als ervaring. De zonde die altijd op de loer ligt, krijgt door het gebod een prikkel en werkt in mij alle begeerlijkheid. Paulus stelt de zonde voor als een persoon. Maar als we dit gedeelte van de Rom. brief nagaan, dan zien we, dat Paulus telkens tegenover elkaar stelt zijn aangeboren natuur die hij van Adam heeft geërfd en die bij alle mensen en wel zeer verschillend, maar toch gelijksoortig is, en het nieuwe leven, dat hij in Christus deelachtig is. Dat oude leven noemt hij zonde en het nieuwe gerechtigheid; dat oude noemt hij de oude mens en het nieuwe de nieuwe mens: dat oude noemt hij zijn leden en het nieuwe de inwendige mens; dat oude noemt hij vlees en het nieuwe geest. Houden wij dat in het oog dan worden ons de dingen eerder duidelijk.

Zonde is dus niet een persoon buiten mij, maar het is mijn aangeboren natuur, mijn oude mens. Die oude mens krijgt dus een aanleiding, krijgt een prikkel door het gebod en daardoor wordt de begeerlijkheid wakker.

Zonder de wet is de zonde dood zegt Paulus. Ze is latent, zou men kunnen zeggen. Ze bestaat wel in onze natuur, maar werkt niet. Bij de komst van het gebod leeft de zonde op.

"Ik echter stierf". Zolang ik buiten de wet leefde, kon ik leven maar de wet kwam, de zonde werd levend en ik stierf. Er was in mij geen kracht om weerstand te bieden, Mijn ik, dat mij staande moest houden, stierf en ik werd een machteloze prooi van de zonde. Wanneer ik was, zoals het geweten en het besef van de natuurlijke mens wel zegt dat een mens behoorde te zijn voor God, dan zou het gebod mij ten leven zijn. Maar zoals ik mijn natuur van Adam heb geërfd, is het gebod mij ten dood bevonden. Mijn oude mens een prikkel krijgende door het gebod, verleidt mij tot zonde en doodt mij door de wet.

Ik ben door de wet gedood, zegt Paulus (Gal. 2: 19) en daarbij heb ik in mijn geweten de overtuiging, dat de wet heilig is en het gebod, elk gebod van de wet heilig, rechtvaardig en goed. Daar hebben wij het conflict bij de natuurlijke mens. Hij kan een tijdlang en soms een lange tijd voortleven zonder zonde bewustzijn, maar als de wet komt hetzij in de vorm van een van buiten opgelegd gebod, hetzij in de vorm van het geweten, dan wordt de zonde wakker en er is strijd tussen de wil, die de wet wil gehoorzamen en de wil van het vlees dat de zonde wil doen.

7:13-16

Werd dan het goede mij de dood? Dat zij verre ! Maar de zonde opdat zij zonde moge blijken, doordat ze mij door het goede de dood werkt, opdat de zonde door het gebod een buitensporige zondaar zou worden. Want wij weten dat de wet geestelijk is maar ik ben vleeselijk verkocht onder de zonde. Want niet wat ik werk, ken ik, want niet wat ik wil voer ik uit, maar wat ik haat, dat doe ik. Doch indien ik doe wat ik niet wil, zo stem ik toe, dat de wet goed is.

Werd dan het goede mij de dood? Men zou het kunnen denken; de zonde werd immers door de wet gewekt. En wanneer die zonde mij

doodt, nu mij reeds machteloos maakt als een dode en mij straks voert tot de tweede dood, is dan niet ook de wet schuldig, die de zonde wakker maakte? Werd dan niet het goede mij de dood? Maar dat zij verre! zegt Paulus met de Joodse ontkenning, die hij in de Rom. brief tienmaal gebruikt.

Dat gebeure geenszins! Zoals er letterlijk staat. Niet de wet werd mij de dood, de zonde werd mij de dood. En daaruit blijkt, hoe zondig de zonde is, hoe zondig onze oude mens is, dat de wet, die goed is, niet anders kan dan die oude natuur prikkelen tot zondige begeerten en daden.

Zo wordt de zonde bovenmate zondigende - een buitensporig zondiger, staat er eigenlijk - door het gebod. Dat komt omdat de wet en ik niets met elkander gemeen hebben. De wet is geestelijk, zou invloed ten goede kunnen hebben op geestelijke mensen.

Wanneer God in de toekomstige eeuw aan Israël in het nieuwe verbond (Jer. 31:31-39; Hebr. 8:8-12) Zijn wetten in hun verstand geeft en inschrijft in hun harten, dan zullen ze Hem allen kennen van de kleinen tot de groten; dan zal de wet hen niet meer doden, maar levend maken; dan zullen ze door de wet grootgemaakt worden. Maar dan zijn ze eerst door Gods genade tot geestelijke mensen gemaakt.

"Ik echter ben vleeselijk, ik ben verkocht onder de zonde, ik ben dus een slaaf van de zonde".

En die "ik", die hier aan het woord is weet dat; en daar hebben we dus het conflict. Daar is een wil en daar is een werk die met elkaar in strijd zijn, zo, dat hij er zelf niet uit kan komen. Wat "ik" doe begrijp ik zelf niet, wat ik wil in overeenstemming met de wet, voer ik niet uit, maar wat ik in mijn geweten haat, dat doe ik, ik voel dus, dat de zonde een tiran is. Dat is de ervaring van het conflict in de natuurlijke mens. Want het geweten staat aan de kant van de wet, en aan de kant van God. Waar ik doe, wat ik niet wil, daar stem ik toe, dat de wet ideaal is.

En daar is het aanknopingspunt. Paulus richt zich in zijn evangelieprediking niet tot het verstand en niet tot het gemoed, maar tot het geweten. En het geweten hoort gaarne de waarheid. "Wij maken door openbaring der waarheid onszelf aangenaam bij alle gewetens der mensen", zegt hij. (2 Kor. 4:2)

7:17-20

Nu echter doe ik dat niet meer, maar de in mij wonende zonde. Want ik weet, dat in mij, dat is in mijn vlees, geen goed woont, want het willen is mij nabij, maar het beste te werken niet. Want niet het goede, dat ik wil, doe ik, maar het kwade dat ik niet wil, voer ik uit. Indien ik nu doe, wat ik niet wil, doe ik dat niet meer maar de in mij inwonende zonde.

Nu echter doe ik dat niet meer, maar de in mij inwonende zonde. Onze St, Vert. is hier gedeeltelijk in verzuim. Zij vertaalt: "Ik dan doe dat nu niet meer", en in de gewone uitgave staat het klemtoonteken op ik. Dat is zeer goed, maar ze heeft de woorden willekeurig verplaatst en daardoor een andere klemtoon weggelaten. Het woord nu dat ze achteraan in de zin heeft, staat in het Grieks vooraan en heeft daardoor ook de klemtoon: "Nu echter doe ik dat niet meer".

Hier is dus een dubbele tegenstelling. Ik doe het niet meer, maar de zonde doet het; dat is de eerste tegenstelling en de andere is tussen nu en vroeger. Vroeger deed ik het kwade, dat ik deed, maar nu doe ik het niet meer; de inwonende zonde doet het. Dat is van groot belang. Door het woord nu vooraan te zetten, maakt de apostel een kloof tussen zijn vroegere en tegenwoordige toestand.

Van vers 7 tot vers 16 sprak hij als natuurlijk mens; van vers 17 tot het einde van het hoofdstuk spreekt hij als nieuw mens. In de eerste verzen tekent hij het conflict tussen wil en daad bij de natuurlijke mens, die wakker geworden is en bij wie de wet de zonde levend gemaakt heeft. Maar van dit woord nu af spreekt de gelovige Paulus uit naam van alle

gelovigen, zodat we hem ook dit 17de vers nazeggen: Nu echter doe ik dat niet meer, maar de in mij inwonende zonde.

Over die inwonende zonde heeft de apostel in vers 7 tot 16 niet gesproken. Daar was het alleen ik, die niet uitvoer wat ik wil, en die doe wat ik haat, en die daarmee zover kom, dat ik de wet toestem, dat zij goed is. Maar nu zijn er twee mensen in dezelfde mens. De een heet: mijn vlees, mijn leden, de in mij inwonende zonde; de andere die zich ik noemt heet de inwendige mens, mijn gemoed, en elders mijn geest.

Nu hebben wij het conflict in de gelovige. In mij, dat is in mijn vlees, in mijn oude mens, woont niets goeds. Dat vlees mag nog het goede willen, maar werkt het goede niet. Maar wanneer het nu nog zo schijnt te zijn als in het vorige tijdperk, dat ik het goede dat ik wil, niet doe, maar het kwade, dat ik niet wil - vers 19 is bijna woordelijk gelijk aan vers 15 - dan is er toch in werkelijkheid een groot verschil, dat Paulus van zo groot belang acht, dat hij het in vers 20 nog eens noemt gelijk in vers 17: "Indien ik nu doe wat ik niet wil, doe ik dat niet meer, maar de in mij inwonende zonde".

7:21-25

Ik vind dus de wet, dat als ik het beste wil doen het kwade mij nabij is. Want ik heb een welgevallen in Gods wet naar de inwendige mens, maar ik neem een andere wet waar in mijn leden, die strijdt tegen de wet van mijn gemoed en mij gevangen neemt in de wet van de zonde, die in mijn leden is. Een ellendig mens ben ik! Wie zal mij verlossen uit dit lichaam des doods? Genade. Ik nu dank God door Jezus Christus onze Heer! Zo dan, ik zelf dien naar het gemoed de wet van God en naar het vlees de wet van de zonde.

In vers 21 vindt Paulus een wet. Hij gebruikt hier in drie verzen vijfmaal het woord wet en geen enkele maal hebben we te denken aan de wet van Sinäi.

"Als ik het goede, eigenlijk het ideale, wil doen, dan is het kwade mij nabij", dat vindt hij en noemt hij een wet, gelijk de natuurkundige

spreekt van natuurwetten. Wanneer ik een voorwerp zwaarder dan de lucht, uit mijn handen loslaat, dan valt het. Dat is een wet, d.w.z. een feit, dat altijd doorgaat, dat we kunnen waarnemen, maar waaraan we niets kunnen veranderen, al zouden we het misschien gaarne willen. Zo ook hier: Het samengaan van de wil ten goede en van het kwade dat nabij is, dat is een wet, een feit, dat ik eenvoudig te aanvaarden heb zoals het er ligt. Ik kan de natuurwetten niet veranderen en evenmin kan ik de zedelijke wetten veranderen, want beide zijn van dezelfde Wetgever. God wil dat conflict tussen de oude en de nieuwe mens in de gelovige. Hij heeft het gegeven als een wet.

Daar is verder een wet van mijn gemoed, ook alweer een wet, die wij niet hebben gemaakt, en waaraan wij niets kunnen veranderen, en naar die wet heb ik naar de nieuwe mens, de inwendige mens, een welgevallen in de wet van God, waarmee niet juist de wet van Sinaï is bedoeld, maar de gehoorzaamheid als slaaf der gerechtigheid, zoals we in het 6de hoofdstuk leerden verstaan. Maar in mijn leden is een andere wet, een feit, een orde der dingen die ik eveneens te aanvaarden heb, en waardoor ik gevangen wordt gehouden onder de wet der zonde. De wet mijns gemoeds luidt, dat de nieuwe mens niet zondigen kan; de wet in mijn leden luidt, dat de oude mens niet anders kan dan zondigen.

Dat is een droevige toestand. O, het is gemakkelijk in opwinding te juichen over het volbrachte werk van Christus, wanneer voor het eerst het ons duidelijk wordt, dat God de goddeloze rechtvaardigt, maar de ervaring leert ons de inwonende zonde kennen en wanneer de eerste opwinding voorbij is, kan die ervaring ons wanhopig maken en ons doen vragen of het wel waar is dat Christus ons heeft verlost.

Dat komt omdat we Romeinen 7 niet goed hebben gelezen. Dat komt omdat wij de verlossing niet hebben begrepen. Wij zijn verlost uit de heerschappij der zonde; wij zijn geen slaven meer der zonde, maar slaven der gerechtigheid. Onze geest is verlost. Wij zijn niet meer vleselijk, niet meer verkocht onder de zonde. Maar we wonen nog in het lichaam der zonde en dat lichaam heeft nog dezelfde begeerlijkheden. Daarom de

klacht: "Ik ellendig mens!" Wie zal mij verlossen uit dit lichaam des doods!"

Dit lichaam des doods, blijft een lichaam des doods tot het geheel aan de dood ten prooi wordt. Het wordt geen lichaam des levens. Het nieuwe lichaam, dat wij krijgen bij de opstanding, zal een lichaam des levens zijn. Dan is het conflict voorbij. Gode zij dank, dat er een einde aan komt!

In het oudst bekende handschrift van het z.g. N. Testament - het Sinaïetische uit de vierde eeuw, heeft een corrector ook reeds in de oude tijd, hier en daar een verbetering aangebracht gelijk aan het handschrift te zien is. En in vers 24 heeft hij na de vraag: "Wie zal mij verlossen uit dit lichaam des doods?" geschreven het woord genade. Het heeft alle schijn, dat dit woord oorspronkelijk tot de tekst behoorde en dat de overschrijver van dit handschrift het had vergeten.

Maar dan heeft Paulus zelf zijn vraag beantwoord: genade zal ons verlossen van het lichaam des doods, gelijk genade ons reeds heeft verlost van de heerschappij der zonde. Gode zij dank, dat Gods genade door Jezus Christus onze Heer, ons ook zal verlossen uit het lichaam des doods, door sterven of verandering. Maar tot zolang blijft het conflict: Ikzelf, ik Paulus, ik gelovige van alle tijden, ik dien naar het gemoed, naar de nieuwe mens de wet van God en naar het vlees, naar de oude mens, de wet der zonde.

Dat schrijft Paulus nog tot slot, nadat hij God heeft gedankt voor de toekomstige verlossing uit het lichaam van de dood.

Wij zijn niet meer in de zonde maar de zonde is nog in ons. Hoe geheel anders klinkt toch het evangelie der voorhuid, dat door Paulus werd verkondigd dan het evangelie der besnijdenis, waarvan Petrus en de elf andere apostelen waren en dat we ook vinden in de brief aan de Hebreënen. Hebr. 6 en Hebr. 10 hebben al heel wat gelovigen ongelukkig gemaakt. En dat lag niet aan de brief of aan de schrijver, maar aan de lezer, die

vergat, dat de brief gericht is tot de gelovige Joden, dat hij behoort tot de Pinksterbedeling, en niet tot de bedeling der verborgenheid waarvan de bediening volgens Ef. 3:8, 9 uitsluitend toevertrouwd is aan de apostel Paulus.

De Hebr. brief spreekt niet tot ons, maar tot gelovig Israël. Voor hen geldt wat we lezen in Hebr. 6:4-8, dat het onmogelijk is, hen, die eens verlicht zijn geweest en later afvallig worden nog eens te vernieuwen tot bekering. Zij zijn nabij de vervloeking, waarvan het einde is de verbranding. Die verbranding zal de doornen en distelen vernietigen doch niet de akker, de akker zal door de verbranding opnieuw vruchtbaar worden, gelijk elke landman weet. Dat wijst op de wederaanneming na het oordeel. En de schrijver van de Hebr. brief heeft aangaande zijn lezers een betere gedachte. Zij zijn nog niet afvallig, dat blijkt uit hun werken. God zal hun werk niet vergeten, noch de arbeid van hun liefde.

Zo leert hij zijn lezers, hun toestand niet te beoordelen naar onze werken, niet naar de goede en niet naar de verkeerde. Hij leert ons die toestand uitsluitend te beoordelen naar wat God zegt, die de goddeloze rechtvaardigt. Waar de gelovige die Paulus' evangelie heeft geloofd, zonden in zich ziet, daar schrijft hij ze toe aan de inwonende zonde, waar hij goede werken ziet, schrijft hij ze toe aan Gods genade. Wat de oude mens in hem doet, bedroeft hem, maar rooft hem de vrede niet: het doet hem alleen sterker verlangen naar de verlossing uit het lichaam des doods.

Wat de nieuwe mens in hem doet, verblijdt hem, maar het wekt niet zijn trots, omdat hij weet dat het God is, die voor Zijn werk de leden van het lichaam van de gelovige gebruikt. Mijn goede en mijn boze werken komen beide niet in aanmerking, mijn vrede rust enkel in het werk van Christus en hetgeen God daarvan zegt.

Dus maar zondigen? Dat zij verre! zegt Paulus. Wij, die der zonde gestorven zijn, hoe zullen wij er nog in leven? Het evangelie der

besnijdenis moge leiden tot een nieuwe gehoorzaamheid, die gegrond is niet op vrees maar op liefde, het evangelie der voorhuid scheidt nieuwe mensen, al moeten ze vooreerst nog leven in een lichaam des doods en al blijft het een conflict zolang ze nog op aarde zijn.

"Zij, die deze les niet leren", zo schrijft E.W. Bullinger in "The Church Epistles" blz. 64 "deze les aangaande het conflict van de oude en de nieuwe mens, zullen niet alleen over zichzelf verlegen zijn, maar zullen in de dwaling vervallen, die in Gal. 3:3 bestraft wordt".

Begonnen zijnde in de nieuwe mens, die geest wordt genoemd, zullen zij, zo zij daarvan afwijken, trachten de oude mens te verbeteren dat is de dwaling van Gal. 3:3: "Zijt gij zo uitzinnig? daar gij met de geest de nieuwe mens begonnen zijt, wilt gij voltooiën met het vlees de oude mens?" Dat is wat duizenden overal rondom ons doen. Ze trachten de oude mens te volmaken of althans te verbeteren. Daar ze de twee naturen niet zien, trachten ze de enige, die zij wel kennen, te verbeteren. Zo doen altijd allen, die niet verstaan wat de geest zegt. Ze mogen Boeddhisten zijn of Rooms en of Perfectionisten, allen gelijkelijk trachten ze het vlees om te zetten in geest, 't vlees te onderwerpen, en door alle mogelijke regelingen en kunstgrepen de oude mens op te knappen. Allen gelijkelijk maken leefregels voor een heilig leven, terwijl ze niet weten wat de Schrift zegt, dat de oude mens zich aan geen leefregels stoort en de nieuwe mens geen leefregels nodig heeft.

In plaats van het er voor te houden, dat de oude mens met Christus gekruisigd is, zeggen ze steeds tot ons, dat we onze oude mens moeten kruisigen. Toen God onze oude mens met Christus kruisigde, deed Hij dat eens voor al. Maar zij, die dat niet verstaan, zeggen ons, dat wij het moeten doen. Zij zeggen ons niet hoe we het moeten doen, maar daar ze zelf wel weten hoe ijdel deze poging is, zeggen ze ons, dat we het dagelijks moeten doen. Maar een keer zou toch genoeg zijn, indien het kon gebeuren!

Maar "Gode zij dank" het is gebeurd. Hij heeft het gedaan op Golgotha, en nu, ofschoon het vlees (de oude mens) begeert tegen de geest (de nieuwe mens) en de geest tegen het vlees; ofschoon deze twee tegenover elkaar staan, zodat we het kwade niet doen dat het vlees ons wil laten doen, en het goede niet doen dat de geest ons wil laten doen, toch hebben we in spijt van dat conflict, vrede met God en rusten in deze waarheid, dat het kind van God zijn oude natuur heeft, die niets goeds kan doen, en zijn nieuwe natuur, die naar 1 Joh. 3 : 9 en 5 : 18 niet zondigt en niet zondigen kan. En in deze waarheid, dat God de oude mens beschouwt als met Christus gestorven te zijn. "Wie deze les leren, zij leren verstaan dat de oude mens zo slecht is, dat hij nooit verbeterd kon worden, en dat de nieuwe zo volmaakt is, dat hij geen verbetering nodig heeft".

De enige weg, om thans onze leden, die op de aarde zijn, de organen, waardoor de oude mens werkt te doden is: te bedenken de dingen die boven zijn, de gezegende waarheden die God hier voor onze aandacht brengt, en die behoren tot Zijn roeping. Hoe meer wij die wonderbare roeping leren kennen, des te meer zullen wij in overeenstemming daarmee handelen.

Maar wanneer wij onze wandel bedenken dan bedenken wij aardse dingen; onze wandel zal er niet door verbeterd worden en we zullen juist mislopen wat we trachten te bereiken.

Hoofdstuk 8:1-4

Er is dus geen veroordeeld zijn voor wie in Christus Jezus zijn. Zij wandelen niet naar het vlees maar naar geest, want de wet van de geest des levens in Christus Jezus bevrijdt U van de wet der zonde des doods, want de wet was onmachtig, daarin dat ze door het vlees krachteloos was. God, Zijn eigen Zoon zedende in gelijkheid van het vlees der zonde en wegens de zonde, veroordeelt de zonde in het vlees, opdat het recht der wet zou worden vervuld in ons, die niet naar het vlees wandelen maar naar de geest.

"Er is dus nu geen veroordeling voor wie in Christus Jezus zijn." Dit vers wordt dikwijls gelezen alsof er stond: geen veroordeling meer. Dat woord meer staat er niet, maar de kracht der gewoonte is zo groot, dat zowel de Leidse vertaling als Tekst en Uitleg het hebben ingevoegd.

Het hoofdstuk begint met het gevolgtrekkende woord dus. Deze eerste zin evenwel is geen gevolgtrekking uit hetgeen gezegd is in de laatste verzen van hoofdstuk 7, maar uit Rom. 5:12-21. Daaruit blijkt dat Rom. 6 en 7 een grote tussenzin vormen; Rom. 6-7:6 om aan te tonen, dat wij niet meer in de zonde zijn, maar in Christus, Rom. 7:7-25 om te laten zien, dat hoewel wij in Christus zijn, nochtans de zonde nog in ons is.

Dat dit tussengedachten zijn, blijkt nog zoveel te meer. wanneer wij opmerken, dat het woord *katakrima* dat in de St. Vert. door verdoemenis is vertaald ook voorkomt in Rom. 5 : 16: "Het oordeel is wel uit één tot veroordeling" en vers 18: "zo dan, gelijk door één mens tot alle mensen tot veroordeling" en dat het nergens anders in de Schrift voorkomt. Dat woord *katakrima* verbindt Rom. 5 aan Rom. 8 en maakt Rom. 6 en 7 tot een tussenzin.

Van het werkwoord *katakrino*, veroordelen, hebben we in de Schrift twee afgeleide woorden: *katakrima* en *katakrisis*. Het eerste is de toestand van veroordeeld te zijn en dat hebben we hier in Rom. 8. Er is geen veroordeeld zijn voor wie in Christus Jezus zijn. Het woord *katakrisis* is de daad van veroordeling. Het komt voor in 2 Kor. 3:9: "Indien de bediening der verdoemenis in heerlijkheid geweest is" en in 2 Kor. 7:3: "Ik

zeg dit niet tot Uw veroordeling". In deze laatste tekst zal wel niemand verdoemenis willen lezen.

Onze St. Vertalers-zijn met het woord verdoemenis nogal royaal geweest en dat zou nog niet zo erg zijn. indien dat woord nu nog hetzelfde betekende als in de 17e eeuw. Maar dat is niet het geval. Tegenwoordig denkt men bij verdoemenis aan de uitgezochtste kwelling naar lichaam en ziel, zoals men zich die voorstelt in de hel. Maar de oude betekenis van doemen is oordelen, gelijk nu nog in de verwante talen (Engels *to doom*, Zweeds *doma*, Deens *domme*). Een rechter is in het Deens een *dommere*, een doemer). En zo bedoelt de St. Vert. met verdoemenis veroordeling en met verdoemen veroordelen.

Toch gebruikt ze ook dikwijls verdoemenis, waar niet gesproken wordt over veroordeling, maar alleen over oordeel, beoordeling, wat zowel tot vrijspraak als veroordeling kan leiden. Het Griekse woord *krisis* betekent oordeel, b.v. in Joh. 3:19: "Dit is het oordeel dat het licht in de wereld gekomen is, en de mensen hebben de duisternis liever gehad dan het licht". Maar in Joh. 5 komt het woord *krisis* vijf maal voor, in vers 22, 24, 27, 29 en 30. En het is daar achtereenvolgens vertaald door oordeel, verdoemenis, gericht, verdoemenis en oordeel. Die twee woorden verdoemenis zijn daar beslist foutief. Vers 24 moet zijn: "Wie mijn woord hoort, en gelooft Hem, die mij gezond heeft, komt niet in het oordeel en vers 29 spreekt over de opstanding des levens en de opstanding des oordeels.

Wij moesten het woord verdoemenis in onze taal niet meer gebruiken en lezen in Rom. 5:16 en 18 en Rom. 8:1 veroordeeld zijn; in 2 Kor. 3:9 en 2 Kor. 7:3 veroordeling en op alle andere plaatsen oordeel.

Er is dus geen veroordeeld zijn voor wie in Christus Jezus zijn; voor hen die dus als Rom. 6 zegt in Christus dood gedoopt zijn en begraven, die dus met Hem één plant geworden zijn, zodat wat met de stam gebeurt ook gebeurt met de ent.

En dan voegt de St.. Vert. daar aan toe: "die niet naar het vlees wandelen, maar naar de geest". Deze woorden komen in de nieuwe vertalingen niet voor. En daarvoor is reden. De nieuwe vertalingen zijn gemaakt naar Griekse uitgaven. die gevormd zijn door vergelijking van enige duizenden handschriften en in de meerderheid van die handschriften ontbreken die woorden. Wanneer we de oudst bekende handschriften raadplegen, blijkt dat de woorden "maar naar de geest" in geen van die drie voorkomen en de eerste woorden: "die niet naar het vlees wandelen" alleen in het Alexandrijnse, maar niet in het Vatikaanse en Sinaietische. Maar in het Sinaietische handschrift, heeft een corrector al spoedig nadat het geschreven was, verscheidene veranderingen aangebracht. Algemeen is men van oordeel, dat deze veranderingen werkelijk verbeteringen zijn omdat, ze 't handschrift tot het meest betrouwbare maken. En nu heeft deze corrector de woorden: "Zij wandelen niet naar het vlees, maar naar de geest" boven aan de bladzijde geschreven, en met een pijltje aangewezen dat ze moeten staan achter "die in Christus Jezus zijn." Volgens die corrector had de overschrijver van het Sinaietisch handschrift deze woorden vergeten.

Het is dus niet zeker dat Paulus deze woorden geschreven heeft. Toch is het zeer goed mogelijk, dat de corrector gelijk had. Maar dan moeten we ze lezen zoals hij ze geschreven heeft.

Want zoals ze in de vertaling staan, wekken ze de gedachte, dat er twee voorwaarden zijn. waaraan voldaan moet zijn, zo er voor ons geen veroordeling zal zijn; dat we n.l. in Christus moeten zijn en dat we bovendien naar de geest moeten wandelen. Dit nu zou geheel in strijd zijn met wat we tot dusver in de Rom. brief lezen. Onze toestand voor God is niet afhankelijk van onze wandel.

Maar de corrector schreef niet: "die wandelen" maar "zij wandelen". We lezen dus achter zijn een punt. "Er is dus nu geen veroordeling voor wie in Christus Jezus' zijn. Zij wandelen niet naar het vlees maar naar de geest" en wij sluiten bij deze laatste woorden het tweede vers aan en het eerste deel van het derde.

Dat derde vers is in de St. Vert. een onmogelijke volzin. Wanneer we een paar tussenzinnen weglaten, houden we over: "Want hetgeen der wet onmogelijk was heeft God... de zonde veroordeeld in het vlees". Die zin is niet in orde en verschillende vertalers hebben dan ook een woord bijgevoegd en lezen: "Wat der wet onmogelijk was deed God" of "heeft God gedaan". Hij heeft de zonde veroordeeld in het vlees.

Doch dan komen we weer tot een ongerijmde gedachte, namelijk dat het der wet onmogelijk was de zonde te veroordelen in het vlees. Maar dat was de wet volstrekt niet onmogelijk. De wet veroordeelt wel terdege de zonde. We zullen dus een andere oplossing moeten vinden.

Het Grieks luidt letterlijk vertaald: Want het onmogelijke Zoon in gelijkheid van het vlees der zonde wegens zonde veroordeeld de zonde in het vlees".

Gelijk bekend heeft het oude Grieks geen leestekens. Ik zou willen voorstellen achter het tweede vers geen punt te lezen, maar een komma, en dan een punt te plaatsen achter is. We krijgen dan van het eerste vers af deze twee zinnen: "Zij wandelen niet naar vlees, maar naar geest, want de wet van de geest des levens in Christus Jezus bevrijdt U van de wet der zonde en des doods, want dat was der wet onmogelijk - God zijn eigen Zoon zedende in gelijkheid van het vlees der zonde en wegens de zonde veroordeelt de zonde in het vlees".

Zo krijgen we gezonde gedachten. Dat was der wet onmogelijk: ons te bevrijden van de wet der zonde en des doods. Ons veroordelen, de zonde veroordelen, dat kon zij wel, maar ons bevrijden kon zij niet; dat kon alleen de wet van de geest des levens in Christus Jezus. Laten we de woorden nog eens nauwkeurig nagaan.

Vooraf gaat de opmerking, dat er niet staat: bevrijdt mij, maar bevrijdt U. De apostel die Rom. 7 in de ik-vorm heeft geschreven, begint hier weer te spreken van U en van ons. En dan schrijven we in het 2de vers het woord geest niet met een hoofdletter, want het gaat niet over de H. Geest. Het

gaat hier over de geest van het leven in Christus Jezus, van het leven dat wij in Christus Jezus hebben. Dat nieuwe leven in ons heeft zijn eigen geest, en die geest heeft zijn eigen wet en die wet bevrijdt ons van de wet der zonde en des doods, de wet die volgens Rom. 7:23 in onze leden is en strijdt tegen de wet van ons gemoed.

Het nieuwe leven in ons bevrijdt ons van deze wet dat de zonde de dood tengevolge heeft. Die wet geldt niet meer voor ons, zodat we, al is de zonde nog in ons, toch niet meer naar het vlees wandelen, maar naar de geest, niet meer naar de oude mens, maar naar de nieuwe mens.

Dat nu was der wet onmogelijk. De wet door God gegeven, kon wel ons veroordelen, maar niet ons levend maken. Een wet die machtig is levend te maken is volgens Gal. 3:21 niet gegeven. De wet zou dat kunnen doen zo zij niet door het vlees, door de oude mens, krachteloos werd gemaakt. Maar die geesteswet van het leven, dat wij in Christus Jezus hebben, kan ons bevrijden en bevrijdt ons inderdaad van de wet van zonde en dood.

"God, Zijn eigen Zoon zedende in gelijkheid van het vlees der zonde, en wegens de zonde, veroordeelt de zonde in het vlees". Om de zonde zond God Hem. En in Hem veroordeelt God de zonde in het vlees.

Toen Hij in het vlees was, heeft Hij voortdurend door Zijn heilige wandel de zonde veroordeeld. En toen Hij tot zonde gemaakt werd, heeft God hem veroordeeld en in Hem de zonde veroordeeld. En allen die in Hem zijn, zijn met Hem veroordeeld. Daarom is er geen veroordeling voor hen.

Nu kan de wet krijgen wat haar toekomst. In onze wandel naar de geest wordt het recht der wet vervuld. Onze nieuwe mens kan niet zondigen. En omdat onze nieuwe mens geestelijk is. bestaat voor ons de letter van de wet niet.'t Recht der wet wordt vervuld. Wat de wet eisen kan krijgt zij: Gehoorzaamheid aan het gebod: "Gij zult liefhebben".

Hoofdstuk 8:5-13

Want die naar het vlees zijn bedenken wat van het vlees is en die naar de geest zijn bedenken wat van de geest is, leven en vrede, doordat het bedenken van het vlees vijandschap is tegen God, want het is niet onderworpen aan de wet van God, want het kan niet. En die in het vlees zijn kunnen Gode niet behagen. Gij echter zijt niet in het vlees, maar in de geest indien namelijk de geest van God in U woont. Indien echter Christus in U is, is wel het lichaam dood vanwege de zonde, de geest echter levend vanwege de gerechtigheid. En indien de geest van Hem, die Jezus uit de doden opwekt, in U woont, zal Hij, die Christus Jezus uit de doden opwekt, ook Uw stervende lichamen levend maken vanwege Zijn in U wonende geest. Wij zijn dus broeders, geen schuldenaars aan het vlees om naar het vlees te leven. Want indien gij naar het vlees leeft, zult gij sterven, maar indien gij door de geest de werkingen des lichaams doodt, zult gij leven.

Wij wandelen niet naar het vlees maar naar de geest, zo heeft de apostel, gezegd van hen die door de wet van de levensgeest in Christus Jezus bevrijd zijn van de wet der zonde en des doods.

En nu geeft hij in deze verzen voor het laatst de grote tegenstelling: vlees en geest. In het 5de en 6de vers vlees en geest, dood en leven. Evenzo aan het einde van het 12de en 13de vers. En daartussen nogmaals in het 9^e vers waar het criterium genoemd wordt, datgene waaraan het te weten is of een mens in geest is of in vlees; het bezitten of het niet bezitten van de geest van God, de geest van Christus, Daartussen hebben we in vers 7 en 8 wat het bedenken van het vlees is; in vers 10 en 11 de toestand van hen, die naar de geest zijn. We hebben hier dus weer gelijk zo dikwijls in de Schrift een regelmatig gebouwde uiteenzetting n.l.:

vers 5 en 6: vlees, geest, dood, leven.

" 7 en 8: toestand van wie in het vlees zijn.

vers 9 en 10: vlees, geest, Geest van God.

" 10 en 11: toestand van wie in de geest zijn.

" 12 en 13: vlees, geest, dood, leven.

"Wie naar het vlees zijn, bedenken wat van het vlees is". Wie naar het vlees zijn, dat zijn de mensen, die in de Schrift natuurlijke mensen worden genoemd, de Geest niet hebbende, mensen die zoals wij allen, de gevallen menselijke natuur van Adam hebben geërfd. Dat noemt de Schrift: naar het vlees zijn; naar het vlees wandelen. En zulke mensen bedenken wat van het vlees is; daarmee houden ze zich bezig, daarnaar streven zij, daarvoor spannen zij hun krachten in, dat bedoelen zij. Zij zoeken alleen wat van het vlees is, van de natuurlijke mens. En zij zoeken niet alleen wat van het lichaam is, maar alles wat de ziel bekoort en het gemoed streelt, alles wat de natuurlijke mens aangenaam is. Ze zoeken kunst, wetenschap, ze bedenken wat goed zal zijn voor de staat en de maatschappij, het vaderland en de kerk en daarbij gedenken ze nog steeds wat van het vlees is.

"En wie naar de geest zijn, bedenken wat van de geest is". Wie naar de geest zijn, dat zijn de mensen die hebben ervaren, dat ze in Christus gerechtvaardigd, en daardoor der zonde gestorven zijn en die het er nu ook voor houden, dat ze der zonde dood zijn. Dat noemt de Schrift: naar de geest zijn, naar de geest wandelen. En zulke mensen bedenken wat van de geest is, van de geest zonder hoofdletter, dus van de vernieuwde menselijke geest. Zij zoeken en bedenken naar Col. 3:1, 2 de dingen die boven zijn, waar Christus is, gezeten ter rechterhand Gods, opgestaan, verheerlijkt en wachtende op het ogenblik dat Hij zal wederkomen.

Daarom zijn hun gedachten bezig met Zijn dood, Zijn opstanding, Zijn wederkomst, Zijn toekomst. Dat zijn dingen, waaraan de natuurlijke mens niet denkt. En waar de geestelijke mens zich bezighoudt met wat het lichaam aangaat en wat de ziel bekoort, daar doet hij het alleen in zover als het kan samengaan met het zoeken der dingen die boven zijn. En zo worden de dingen der aarde hem dus geen afgoden; ze kunnen hem hulpmiddelen zijn om beter te bedenken de dingen die van boven zijn. Maar waar ze dat niet kunnen, daar breekt hij ermee, radicaal. Want dan zouden zij hem de dood zijn; ze zouden hem weer brengen op de plaats, die hij verlaten heeft; de plaats van de natuurlijke mens. En wat de natuurlijke mens, wat het vlees bedenkt, is immers de dood. Het

aardse leven zoekt niet de dood, maar loopt uit op de dood, is de dood. Want de dood in Zijn uiterste konsekventie is het gescheiden zijn van God, gelijk het leven de verbinding is met God. In Hem is het leven, buiten Hem is de dood.

De dingen waarnaar de natuurlijke mens streeft, gaan voorbij, houden op, hebben geen blijvend bestaan, hoe schoon ze zich ook mogen voordoen en ook de natuurlijke mens, als hij ernstig is, komt er wel toe, dat hij met de Prediker zegt: "al deze dingen maken zo moede, dat men het niet uitspreken kan". Het bedenken van het vlees heeft geen toekomst.

Maar het bedenken van de geest heeft toekomst. Christus ter rechterhand Gods, dat is een gedachte die toekomst heeft die uitziet over de aionen tot in de tijd, dat alle knie in naam van Jezus zich buigt en elke tong Zijn naam belijdt tot heerlijkheid van God de Vader; tot in de tijd dat God alles zal zijn in allen, de tijd waarvan wij ons nu nog geen nauwkeurige voorstelling kunnen maken, maar waarvan wij zeker weten dat hij komen zal en dat hij heerlijk zal zijn. Het bedenken van de geest is leven en vrede.

Doch de apostel gaat nog een stap verder. Het bedenken van het vlees is niet alleen nietig en ledig en van geen blijvende waarde; het is erger, het is vijandschap tegen God, het onderwerpt zich niet aan Gods wet; het kan zich daar niet aan onderwerpen.

De mens zoals hij van natuur is geworden, is vijandschap tegen God. Hij heeft zichzelf tot god gemaakt. Wat de dichter uitsprak: "Ik ben een god diep in mijn trots gemoed", dat ligt minder of meer bewust op de bodem van elk mensenhart. "Gij zult als God zijn", die leugen hebben we geloofd. Als God zijn, zelf een god zijn, zelf ons lot in handen nemen, niet onderworpen zijn aan God, alleen doen wat we zelf verkiezen, onafhankelijk zijn, soeverein zijn, in elk geval over onszelf en liefst ook nog over anderen, dat is het bedenken van het vlees, en daarin wordt het

openbaar, dat het vijandschap is tegen God. Want als ik voor mij opeis wat God vordert als Zijn recht, dan ben ik Gods vijand.

En laten wij nu niet een schone schijn zoeken, niet spreken over de adel van het menselijk geslacht, over het streven van de geest des mensen naar steeds groter hoogten; de Schrift zegt dat anders. Zij vertelt ons, dat al dat streven van de mens ten doel heeft, onder de heerschappij van de Schepper vandaan te komen. "Het onderwerpt zich niet aan de wet Gods" en de verootmoedigende woorden worden eraan toegevoegd: "Want het kan niet".

De natuurlijke mens kan God niet behagen. Dat is het einde van al het menselijk streven: het kan Gode niet behagen. Zolang des mensen streven omgaat buiten de rechtvaardiging, die in Christus is, buiten Christus dus, overgeleverd om onze zonden en opgestaan om onze rechtvaardiging, zolang kan het Gode niet behagen. Daarom is ook alle godsdienst die buiten het kruis van Christus God wil behagen, niet anders dan vijandschap tegen God. Bij zulk een godsdienst moeten we niet vragen en zoeken wat goeds er mogelijk nog in aanwezig zij, doch hem noemen wat hij is: bedenken van het vlees, vijandschap tegen God.

Maar Paulus schrijft deze brief niet aan mensen in het vlees, maar aan "geliefden Gods, geroepen heiligen" . Zij zijn niet in het vlees maar in de geest. Althans... de H. Geest acht het nodig deze gelovige Romeinen op te wekken tot zelfbeproeving. "Gij zijt niet in het vlees maar in geest, indien namelijk de geest van God in U woont. Indien echter iemand de geest van Christus niet heeft, die is niet van Hem" .

Dat is het criterium, datgene waaraan de mens beoordelen kan, of hij van Christus is of van de wereld, of hij in geest is of in vlees. Woont de Geest van God in een mens, dan is die mens in geest, heeft een mens de Geest van Christus niet, dan is die mens niet van Christus.

Hier is geen sprake van twee geesten, die beide in ons moeten wonen, de Geest van God en de Geest van Christus. Dat is één Geest. De Geest van

God is de Geest van Christus, door God aan Christus gegeven, "niet met mate" door Christus meegedeeld aan zijn apostelen (Joh. 20:22) en nog voortdurend meegedeeld aan een iegelijk, die in Hem gelooft. In het 15de en 16de vers zal de apostel ons zeggen, waaraan wij kunnen weten, of wij die Geest van God hebben.

En nu beschrijft de apostel in de verzen 10 en 11 de toestand van hen, die in geest zijn, omdat de geest van God in hen is, anders gezegd, omdat Christus in hen is. Dan zijn ze dubbelmensen. Dan is hun lichaam, hun natuurlijke mens dood vanwege de zonde. Dan wordt die natuurlijke mens, hoewel die nog bestaat, niet meer geteld, omdat hij voor dood wordt gehouden, en doden tellen niet meer mee. Maar hun geest, hun nieuwe mens is levend vanwege de rechtvaardigheid, die hun is toegerekend. En zo groot is de kracht van Gods Geest, die in hen woont, dat ook hun lichaam bekwaam wordt gemaakt voor de dienst van God. De Geest van God maakt levend. God heeft Jezus opgewekt uit de doden; Hij heeft dat volgens 1 Petr. 3 : 18 gedaan door Zijn Geest en Hij zal ook onze stervende lichamen levend maken, vanwege Zijn in ons inwonende Geest. Niet: onze gestorven lichamen; er wordt hier niet gesproken over de opstanding uit de doden, maar over de verlevendiging van ons stervend lichaam, dus van ons tegenwoordig lichaam, dat niet alleen sterfelijk is, dus eenmaal zal sterven maar dat stervende is, dat " bezig is te sterven", dat een lichaam des doods is.

Dat is nu juist het heerlijke, dat bij die strijd tussen vlees en geest de overwinning toch aan de geest is, aan de nieuwe mens en dat juist wegens de Geest van God, die in ons inwoont. Zo wordt ons lichaam des doods nog een bruikbaar gereedschap, waarmee God Zijn werk kan doen.

Maar dan - en nu komt nogmaals de tegenstelling tussen vlees en geest, tussen dood en leven - dan zijn wij ook geen schuldenaars aan het vlees; dan heeft het vlees ook niets meer van ons te vorderen; dan hebben wij niet meer naar het vlees te leven. Dan hebben wij ons af te zonderen van al wat naar het vlees is: de begeerlijkheid des vieses en de begeerlijkheid

der ogen en de grootsheid des levens,want dat alles leidt tot de geestelijke dood.

Neen we hebben de werkingen des lichaams te doden. Rom. 6 heeft ons daartoe de weg gewezen: Houdt het daarvoor dat gij wel der zonde dood zijt, maar Gode levende zijt in Christus Jezus onze Heer. En dan zullen wij leven, ons leven, dat met Christus verborgen is in God (Col. 3:3).

Wat wij nu nog in het vlees leven, dat leven wij door het geloof van Gods Zoon, die ons heeft liefgehad en Zichzelf voor ons heeft overgegeven (Gal, 2:20).

Hoofdstuk 8:14-17

Want zovelen door Gods Geest worden geleid, die zijn zonen van God. Want gij ontvingt niet een geest van slavernij, opnieuw tot vrees, maar gij ontvingt een geest van zoonstelling, in welke wij roepen: Abba Vader! Diezelfde geest getuigt met onze geest, dat wij kinderen van God zijn. Maar indien kinderen, ook lotverwerwers van God maar medelotverwerwers van Christus, indien wij namelijk samen lijden, opdat wij ook samen verheerlijkt worden.

God maakt ons tot zonen, niet tot slaven, dat is de inhoud van de verzen 14 en 15. God maakt ons tot kinderen en dus tot erfgenamen, dat is de inhoud van de verzen 16 en 17.

Het is merkwaardig, dat de H. Geest ons in deze verzen zowel zonen van God als kinderen van God noemt. In de St. Vert. komt dat niet uit; daar staat in vers 14, dat wij kinderen van God zijn en in vers 15 dat wij de geest der aanneming tot kinderen hebben. In de grondtaal staat in vers 14 zonen, in vers 15 een woord, waarin te kennen wordt gegeven, dat wij tot zonen worden gesteld (zoonstelling) en eerst in vers 16 staat, dat wij kinderen van God zijn.

Er is in de taal van de Schrift onderscheid tussen een zoon en een kind, wat uit de St. Vert. niet altijd blijkt omdat daar meermalen, evenals hier, het woord zoon door kind is weergegeven. Beiden, het kind en de zoon, zijn van de Vader geboren en staan dus in dezelfde betrekking tot hem. Maar de verhouding is niet dezelfde. Bij een kind denken we aan de ontferming van de vader over het tedere kind, aan de steun van het zwakke kind, aan zijn toegankelijkheid tegenover wat in het kind nog onvolkomen is. Bij een zoon denken we aan de vertrouwelijke omgang en de algehele samenwerking, die nergens inniger kan zijn dan tussen een vader en zijn volwassen zoon, die al zijn belangen met hem deelt. En nu zegt de apostel, dat allen, die door Gods geest worden geleid, Gods zonen zijn. Niet Gods slaven. Dat zou heerlijk zijn: slaven van God te mogen wezen; het zou een heel andere slavernij zijn dan de slavernij der zonde, waaruit we verlost zijn en de apostel noemt zich dan ook, wat zijn dienst aangaat, wel gaarne een slaaf van Jezus Christus. Maar als het gaat om de verhouding, waarin wij tot God zijn gebracht, dan worden wij niet slaven maar zonen van God genoemd. Een slaaf moet gehoorzamen, en hij doet dat omdat hij vreest. Een zoon gehoorzaamt ook, maar hij gehoorzaamt uit liefde, of, meer nog, de zoon werkt met de vader samen en gehoorzaamt dus eigenlijk niet meer.

Het is merkwaardig, dat de Christenheid te allen tijde, van de dagen van Paulus af tot op onze tijd, de geest van slavernij heeft verkoren boven de geest van het zoonschap.

Paulus moet in de brief aan de Galatiërs opkomen tegen de leraars die de gelovigen uit de volken onder de wet van Mozes willen brengen en in de brief aan de Colossenzen roept hij uit: "Wat wordt gij, alsof gij in de wereld leeft met inzetten belast: raak niet en smaak niet en roer niet aan!"

En Paulus heeft het verloren; het is geworden en het is gebleven: gebod op gebod, regel op regel, en het wordt voorgesteld alsof God ons opnieuw onder een juk der slavernij heeft gebracht. Neen, wij hebben ontvangen een geest tot zoonstelling. God zegt ons, dat Hij ons tot Zijn zonen heeft

gesteld en geeft ons daarvan de bewustheid zo duidelijk in ons hart, dat wij niet meer aarzelen Hem Vader te noemen.

En Paulus, de Jood, die Grieks spreekt, kan niet laten de naam te gebruiken, waarmee hij in het ouderlijk huis zijn vader aansprak: Abba. En daarmee legt hij ons dezelfde naam op de lippen, die onze Heer gebruikte in Zijn gebed in Gethsemane: "Abba, Vader alle dingen zijn U mogelijk; neem deze drinkbeker van mij weg". (Marc. 14:36).

En zo noemt Paulus ons in het 16de vers niet meer zonen, maar kinderen van God. Gods geest getuigt met onze geest dat wij kinderen Gods zijn. De brief aan de Galaten verduidelijkt deze gedachte. Romeinen begint met te zeggen in Hfdst. 8:9, 10 en 11 dat de Geest van God, de Geest van Christus, in ons woont, en zegt ons nu, dat die Geest ons getuigt dat wij kinderen Gods zijn.

Galaten keert dat om; begint met te zeggen, dat wij door Christus de zoonstelling verkrijgen en gaat dan verder: "aangezien gij zonen zijt, zo heeft God de Geest Zijns Zoons uitgestort in Uwe harten, die roept Abba, Vader! Zo dan gij zijt niet meer een slaaf, maar een zoon". Gal. 4:6, 7.

Het zoonschap, het kindschap, staat in het nauwste verband met de inwoning van Gods Geest. Die Geest maakt ons bewust van het kindschap, en die Geest is tevens gevolg van het kindschap. Omdat wij Gods zonen zijn, ontvangen wij de Geest, en die Geest doet ons verstaan, dat wij zonen zijn. Wanneer wij echter dat zoonschap niet willen aanvaarden en ons plaatsen op het standpunt van de slaaf, dan kan de Geest ons ook niet de VADERnaam op de lippen leggen en blijven wij onze Vader Heer noemen. Zodra we echter het bewustzijn van het kindschap hebben, weten wij ook, dat het ons gegeven is door Gods Geest, die met onze geest getuigt, dat wij kinderen Gods zijn.

De vrijmoedigheid om tot God te naderen als onze Vader, is het voornaamste kenmerk van het inwonen van Gods Geest in ons hart. En indien wij kinderen zijn dan ook erfgenamen.

Het woord erfgenaam drukt niet nauwkeurig uit wat hier bedoeld wordt. Het Griekse woord en ook het overeenkomende Hebreeuwse doet denken aan het uitdelen door het lot. Volgens Numeri 26 en 33 en Jozua 14 werd het land door God aan Israël in gebruik gegeven terwijl Hij Zelf eigenaar bleef en het werd aan de stammen en de huisgezinnen door het lot uitgedeeld. Zo wordt ook ons een iegelijk zijn deel aangewezen. God is van alles de eigenaar. Christus heeft Hij aangesteld tot erfgenaam van alles, tot gebruiker en bestuurder van het ganse heelal, en ons maakt Hij tot medegebruikers, elk van zijn hem toegewezen deel, gelijk elke Joodse boer gebruiker was van het hem door het lot aangewezen deel van Kanaän.

"Maar nu zien wij nog niet dat Hem alle dingen onderworpen zijn" zegt Hebr. 2:8. En evenmin zijn wij nog in het bezit van ons aandeel gesteld. Wat dat betreft zijn wij te vergelijken bij de Israëlieten, toen ze nog in de woestijn waren en nog niet in Kanaän. En evenals voor Christus de weg door lijden ging tot heerlijkheid, zo ook voor ons.

Doch dat geldt niet van alle lijden, het geldt van het lijden, dat we samen met Hem lijden. Alleen dat lijden leidt er toe dat we ook samen met Hem verheerlijkt worden.

Hoofdstuk 8:18-27

Want ik acht dat het lijden van het tegenwoordige tijdperk niet te waarden is tegen de heerlijkheid, die ons zal worden ontsluit. Want het reikhalzen der schepping is het verwachten van de ontsluiting van Gods zonen. Want de schepping werd onderworpen aan de nietigheid, niet vrijwillig, maar wegens de Onderwerper, op hoop, dat ook de schepping zelf zal bevrijd worden van de slavernij van 't bederf tot de vrijheid der heerlijkheid van Gods zonen. Want wij weten, dat de gehele schepping samen kreunt en samen in barensnood is tot nu toe. En dat niet alleen, maar ook wijzelf, die de eerstelingen van de geest hebben, wij ook zelf kreunen in ons zelf, verwachende de zoonstelling, de verlossing van ons lichaam. Want wij werden behouden in hoop. Hoop nu die gezien wordt, is geen hoop, want wat iemand ziet, waarom ook hoopt hij het? Maar indien wij hopen wat wij niet zien, verwachten wij het met volharding. En evenzo helpt ook de geest onze zwakheid, want wij weten niet, wat wij moeten bidden naar het behoort, maar de geest zelf bidt voor ons, met onuitgesproken kreuning, en die de harten doorzoekt, weet wat de bedoeling van de geest is, omdat hij in overeenstemming met God pleit voor de heiligen.

Met het oog op de heerlijkheid, die ons zal worden ontsluit acht de apostel het lijden gering. Op zichzelf is het niet gering, Daar klinkt alom een zuchten, een steunen en kreunen.

In vers 18-22 spreekt de apostel over het kreunen der schepping; in vers 23-25 over ons kreunen en in vers 26 en 27 zegt hij ons, dat ook de Geest kreunt. De schepping kreunt. Mens en dier en plant lijden onder de gevolgen van de zonde, meer of minder bewust. Ziekte en pijn, storm en aardbeving, strijd om het bestaan en onderlinge vernieling vinden we overal. "De schepping predikt geen liefderijk God", zei de dichter in oppervlakkigheid. De schepping predikt de vervulling van het woord dat God tot Adam sprak: "Het aardrijk zij om uwentwil vervloekt" (Gen. 3:17).

Aan de nietigheid, de vergankelijkheid is de aarde onderworpen; dat heeft God gedaan, Hij die het aardrijk onder de vloek stelt. Doch die

onderwerping geschiedde, gelijk alles wat God in de eeuwen doet, op hoop. De toestand waarin wij de schepping kennen, is een tijdelijke, de schepping zal worden vrijgemaakt van de slavernij van het bederf tot heerlijke vrijheid van Gods kinderen. En daarom heet het lijden der schepping geen pijniging of foltering, maar barensnood.

Een nieuwe schepping zal geboren worden en bij de heerlijkheid van die schepping verzinkt het lijden van de barensnood in het niet. De bevrijding van de schepping geschiedt bij de ontsluiting van Gods zonen. Wanneer Christus openbaar wordt, ontsluit wordt, dan worden wij met Hem ontsluit (Col. 3:4) en dat is mede het tijdstip van de bevrijding der schepping.

En wij die de eerstelingen des geestes hebben - ook nog niet de volle oogst - ook wij kreunen, want ook wij lijden.

Wij wachten op de zoonstelling, op de verlossing van ons lichaam. En dat kan alleen geschieden door dood en opstanding, of door verandering bij de komst des Heren.

Wij zijn behouden in hoop. Onze geest is verlost, ons lichaam is nog niet verlost, het lichaam des doods houdt ons nog steeds in aanraking met de zonde, zodat wij doen wat wij niet willen. Dat doet ons lijden. En dat lijden is het, hetwelk zij samen lijden met Christus.

Van het lijden der schepping krijgt zelfs het dier zijn aandeel zo goed als de mens en enerlei wedervaart de rechtvaardige en de goddeloze.

Vervolging ondervindt ieder, die niet met de algemene stroom meegaat, in het ene land de jezuïet, in het andere, de Jood, en in het derde de communist. Zo gevoelen zij het althans.

Maar het verdriet dat de zonde bestaat, buiten ons niet alleen maar dat ze ook woont in ons vlees, dat lijden kennen alleen de zonen Gods. Dat is

hun grote lijden, veel zwaarder nog dan het lijden waarin heel de schepping deelt.

Doch het is een lijden op hoop. Wij weten, dat de heerlijkheid der vrijmaking zal komen en daarom verwachten wij met volharding. En wij staan in dat wachten niet alleen. Wij zijn zwak, maar de Geest, die ons lijden kent, bidt met ons mee en bidt voor ons met onuitgesproken kreuning, die wij niet horen.

Maar God doorzoekt de harten. Hij weet wat wij in onze zwakheid bedoelen en Hij verstaat het onuitgesproken kreunen van de Geest, omdat het een gebed is in overeenstemming met Hem. Een gebed naar God, voor de heiligen, door de Geest. Het is een grote vertroosting voor ons, dat dit gebed voortdurend opgaat zolang het lijden duurt.

Hoofdstuk 8 : 28-39

Wij nu weten, dat voor wie God liefhebben, God alles doet samenwerken ten goede, voor wie naar Zijn voornemen geroepen zijn. Want die Hij voorkende, die bestemt Hij ook om gelijkvormig te zijn aan het beeld van Zijn Zoon, opdat Hij de eerstgeborene zij onder vele broederen. En die Hij voorbestemt die roept Hij ook en die Hij roept, die rechtvaardigt Hij ook en die Hij rechtvaardigt, die verheerlijkt hij ook. Wat willen wij dan hiertoe zeggen? Indien God voor ons is, wie is tegen ons? Voorzeker die Zijn eigen niet spaart, maar Hem voor ons allen overgeeft, hoe zal Hij ons niet ook samen met Hem niet alle dingen schenken? Wie zal Gods uitverkorenen beschuldigen? God die rechtvaardigt? Wie is de veroordelaar? Christus, die gestorven is? veelmeer die opgewekt is, die ook aan Gods rechterhand is, die ook voor ons pleit? Wie zal ons scheiden van de liefde Gods in Christus Jezus? Verdrukking of benauwdheid of vervolging, of honger of naaktheid of gevaar of zwaard? Naar dat geschreven is: Om U worden wij de gehele dag gedood; wij worden gerekend als slachtschapen. Maar in dit alles zijn we meer dan overwinnaars door Hem die ons liefheeft. Want ik ben overtuigd, dat noch dood noch leven, noch boodschappers, noch overheden, noch tegenwoordige noch toekomstige, noch machten, noch

hoogte, noch diepte, noch enige andere schepping ons zal kunnen scheiden van Gods liefde in Christus Jezus, onze Heer.

Met dit gedeelte komen wij aan het einde van het eerste gedeelte van de Romeinenbrief. Ook wat de verdeling in hoofdstukken betreft, doch dat is mensenwerk. Maar juist wat de inhoud betreft staan we hier op de helft van de brief.

We hebben in het begin een overzicht van de brief gegeven. Na de inleiding, hoofdstuk 1:1-17 hadden we: de wandel der mensheid; in 1:18-3:20 de leer der rechtvaardiging; in 3:21-4:25 de leer der verzoening; in 5:1-8:27 Gods souvereiniteit; in 8:28-39 de zekerheid des geloofs. Dit alles werd beschouwd met het oog op afzonderlijke personen.

De tweede helft bespreekt ook die souvereiniteit en de rechtvaardiging en de verzoening, maar nationaal, met het oog op Israël en de volken. Onze aandacht wordt in dit gedeelte dus gevestigd op Gods souvereiniteit. Dat begint reeds in het 28ste vers, waar gesproken wordt over Zijn voornemen. Wij weten niet wat wij bidden zullen, heeft Paulus zoëven gezegd, nu echter zegt hij dat wij één ding wel weten, namelijk dat alles medewerkt, of zoals de twee van de drie oudste handschriften het vollediger zeggen: dat God alles doet medewerken ten goede voor hen die God liefhebben. En dan moet dus ook het lijden van de tegenwoordige tijdkring daartoe medewerken. Het lijden, dat wij gemeen hebben met de gehele schepping, met alle mensen, maar ook het bijzondere lijden, dat Gods zonen ondervinden: het lijden om de zonde.

Dat laatste vooral werkt ons ten goede mee; het doet ons immers alles verwachten van Hem die ons verlossen zal van dit lichaam des doods en het leert ons, dat wij ons heil niet langer zoeken in onze pogingen om onszelf te verbeteren. Zo leert dat lijden om de zonde ons te beter de grote genade verstaan, die de goddeloze rechtvaardigt en de vijand verzoent.

Doch we willen niet vergeten, dat God ook de vreugde geeft, opdat ze ons ten goede zou samenwerken. Waar op het einde van het hoofdstuk zovele vijandige dingen worden genoemd en waar in de vorige verzen gesproken werd van het lijden der kreunende schepping, daar zouden we bijna vergeten, dat God ook, naar Paulus' woord te Lystra, goed doet van de hemel, regen en vruchtbare tijden geeft en de harten vervult met spijs en vrolijkheid (Hand. 14:17).

God liet zich niet onbetuigd, opdat ze Hem zouden zoeken of ze Hem mochten tastende vinden (Hand, 17:27). En Zijn zegeningen doet Hij ook ons medewerken ten goede, al is misschien waar, dat de moeilijkheden van het leven ons gemakkelijker dicht bij God houden dan de spijs en vrolijkheid.

Degenen die God liefhebben, zo noemt Paulus ons in vers 28, dat is de nieuwe naam. In Rom, 1:17 werden de Romeinse gelovigen geliefden van God genoemd. Thans nu hij de rechtvaardiging en de verzoening heeft uiteengezet, spreekt hij over de wederliefde, er is nu geen gevaar meer dat ze enige verdienste zouden zoeken in hun liefde tot God; zij hebben wel begrepen dat hun gehele behoudenis Gods werk is.

En als we het mogelijk nog niet hebben begrepen, dan zegt hij het ons dat zij die God liefhebben, naar Zijn voornemen geroepen zijn.

Wij zijn geroepen, wij hebben die roeping gehoord en wij hebben geloofd, dat het God was die ons riep; nu horen we dat achter die roeping Gods voornemen lag, Gods plan. dat in Ef. 3:11 Zijn plan der eeuwen wordt genoemd (St.Vert. Zijn eeuwig voornemen).

Want het heelal, door Gods hand voortgebracht, gaat niet zijn eigen weg, maar het volbrengt zijn loop gedurende de aionen, volgens een nauwkeurig afgebakend plan.

"Al die dingen waren in Uw boek geschreven de dagen, dat ze geformeerd zouden worden, toen er nog geen van die dingen was", zegt

David in Ps, 139:16 van zijn levensgeschiedenis. maar het geldt evenzeer van de geschiedenis der volken en der werelden. In Gods boek was alles geschreven, toen er nog niets van bestond, Gods voornemen. Gods plan, dat Hij heeft vastgesteld voor de aionen en dat Hij in de loop der aionen tot uitvoering brengt.

Tot dat plan behoort ook, dat Hij een aantal van Zijn mensen voorkent, kent voordat ze bestaan, kent in Zijn plan en ze bestemt tot een bepaald doel, dat ze namelijk gelijkvormig zullen worden aan het beeld van Zijn Zoon.

Allen worden tenslotte door Gods genade tot rechtvaardigen gesteld; allen die in Adam sterven, worden in Christus levend gemaakt, maar niet allen zullen Christus gelijkvormig gemaakt worden; niet allen zullen Zijn broeders worden onder wie Hij de Eerstgeborene is. Daar zijn er, die samen Zijn bruid zullen vormen; daar zijn er, die geroepen worden tot het avondmaal van de bruiloft des Lams; daar zijn er, die Zijn onderdanen zullen zijn of Zijn dienstknechten.

God heeft niet zoals de mensen het vaak voorstellen maar één zegen; Vader Izaäk had er zelfs wel twee en God heeft er vele. Een ervan is deze, dat Hij Zijn Zoon, die door Zijn dood en opstanding de dood overwon en voor allen het leven verwierf een groot aantal broeders geeft. Maar die broeders moeten op Hem, de Eerstgeborene gelijken, Hem gelijkvormig zijn.

Daartoe heeft God de heiligen van deze bedeling bestemd. Ook de gelovigen uit de Joden; niet alleen die uit de bediening van Paulus. Hebr. 2:11 zegt, dat Hij Zich niet schaamt hen die Hij heiligt broeders te noemen. Het mag hier wel eens worden opgemerkt, dat het Griekse woord *adelfoi*, broeders, een ruimere betekenis heeft dan het Nederlandse broeders. Het enkelvoud *adelfos* betekent broeder en *adelfé* zuster maar het meervoud *adelfoi* omvat broeder en zusters beiden evenals het geboren zijn, afgedacht van de vraag of het zonen of dochters zijn. Wanneer dus de Schrift de gelovigen *adelfoi* noemt, moeten we

volgens het Nederlandse taaleigen eigenlijk vertalen: "broeders en zusters". Het is dus niet zo, dat de Schrift zich enkel met mannen bemoeit en de vrouwen niet meetelt, zo doet niet de Schrift maar de vertaling.

Is het dan een wonder, dat ook hun weg door lijden voert tot heerlijkheid? Dat was immers Zijn weg. Hij leed om de zonde. Niet het lichamelijke kruislijden was voor Hem het zwaarst: Zijn ziel heeft Hij uitgestort in de dood en ontzettend moet het voor Hem, de Heilige, geweest zijn. toen Hij tot zonde werd gemaakt. Op die weg kan niemand Hem volgen, ook Zijn broeders niet. Maar Zijn broeders gelijken Hem daarin, dat ze meer dan anderen leren verstaan, wat de zonde is, de zonde van hun eigen hart. De smart van de apostel in Rom. 7 dat hij het goede wil en het kwade doet, dat hij een vermaak heeft in de wet Gods naar de inwendige mens, maar een andere wet in zijn leden ziet, die tegen de wet zijns gemoeds strijdt en hem gevangen neemt onder de wet der zonde, die smart maakt hem tot een broeder van de Eerstgeborene. Het lijden van de Eerstgeborene was een lijden om der zonde wil; het lijden van de broeders is eveneens een lijden om de zonde.

Zo wordt Christus de Eerstgeborene onder vele broeders. En zij die tot dat broederschap voorbestemd zijn, worden, als hun tijd gekomen is, geroepen en die geroepen zijn, worden gerechtvaardigd en die gerechtvaardigd zijn, worden verheerlijkt. Het is alles Gods werk: voorkennen, voorbestemmen, roepen, rechtvaardigen, verheerlijken en pas in het derde stadium komen zij er persoonlijk mee in aanraking. Toen God ze voorkende en voorbestemde, bestonden ze alleen nog maar in Zijn plan. Waar is dan de roem? Hij is uitgesloten. En de anderen dan die niet voorbestemd zijn om het beeld van Gods Zoon gelijkvormig te worden? De Schrift spreekt hier niet over hen, dat komt pas in het volgende hoofdstuk. Laten wij er ook tot zolang over zwijgen.

Laten wij ons liever verblijden over de onwrikbare vastheid waarop ons heil rust: de rots van Gods voornemen, de rots van Zijn plan.

Wie zal er zijn in de hemel of op de aarde, die aan dat plan iets zal veranderen? God is voor ons, Wie is dan tegen ons? Ja, misschien zijn er die menen tegen ons te zijn, maar ook zij behoren tot dat alles, dat God doet samenwerken ons ten goede. Her grootste dat Hij geven kon, gaf Hij. Zijn eigen Zoon spaarde Hij niet zou Hij ons dan niet samen met hem alles schenken? In het bewustzijn daarvan daagt Paulus het heelal uit in drie vragen van vers 33, 34 en 35. Wie zal Gods uitverkorenen beschuldigen? Wie veroordeelt? Wie zal ons scheiden van de liefde Gods in Christus Jezus?

In de gewone Bijbels staat op het einde van het 33ste vers en van het 34ste een punt. Daardoor lijkt het dat de voorafgaande volzinnen stellige antwoorden zijn op die vragen. Het is dan alsof men wil zeggen: Wie zal Gods uitverkorenen beschuldigen? Wel, dat doet God, die rechtvaardig maakt. Wie veroordeelt? Wel, dat doet Christus die gestorven is. Op het einde van het 35ste vers heeft men die punt niet gezet. Had men dat ook gedaan, dan zouden vraag en antwoord daar luiden: Wie zal ons scheiden van de liefde Gods? Wel, dat doet verdrukking en benauwdheid. Ieder gevoelt, dat op het einde van het 35ste vers een vraagteken behoort te staan. Verdrukking en benauwdheid zullen die ons scheiden? Immers, neen.

Maar evenzeer moet een vraagteken worden gelezen achter vers 33 en 34. Wie zal beschuldigen? God die rechtvaardigt? Immers neen! Hij beschuldigt toch niet? En dan durft Paulus hemel en aarde oproepen om ons te scheiden van Gods liefde in Christus Jezus (Ook in vers 35 staat het zo, evenals in vers 39).

Ze kunnen het niet, want ze zijn Gods schepselen, die alleen kunnen doen hetgeen waarvoor Hij wil gebruiken. En dat is ons ten goede.

Hoofdstuk 9 : 1 – 5

Waarheid zeg ik in Christus, ik lieg niet, mijn geweten medegetuigende in heilige geest, dat ik grootste droefheid heb en mijn hart voortdurend smart heeft, want ik wenste een vervloeking te zijn, ik zelf van Christus, over mijn broeders, mijn bloedverwanten naar het vlees, die Israëlieten zijn van wie de zoonstelling is en de heerlijkheid en de verbonden en de wetgeving en de erediensden en de beloften, van wie de vaders zijn en uit wie Christus naar het vlees is. Hij die boven allen is, God gezegend gedurende de eeuwen. Amen.

Rom. 8 eindigt met de jubelzang: Niets zal ons scheiden van Gods liefde in Christus Jezus. Rom. 9 begint met Paulus'droefheid over de verharding van Israël.

Zo plotseling is de overgang. dat het is alsof de twee gedachten niets met elkander te maken hebben. Wanneer we echter de brief in zijn geheel overzien. dan blijkt het, dat er wel degelijk verband bestaat. Rom. 3 - 8 hebben gesproken over de rechtvaardiging, de verzoening en over Gods voornemen dat aan beide ten grondslag ligt. Rom. 9 - 11 handelen evenzeer over Gods voornemen, over rechtvaardiging en verzoening. Maar terwijl Rom. 3 - 8 daarbij het individu op het oog heeft, de zondaar die gerechtvaardigd en verzoend wordt naar Gods voornemen, spreekt Rom. 9 - 11 over Gods voornemen, Zijn rechtvaardiging en verzoening ten opzichte van Israël en de volken en daarbij is het zeer natuurlijk, dat Paulus begint met zijn persoonlijke smart over de verharding van Israël.

Waar Gods genade zo groot is dat ze de goddeloze rechtvaardigt, de vijand verzoent zodat hij nooit meer van Gods liefde kan worden gescheiden, daar is het voor de apostel, zelf een Jood, zo ontzettend pijnlijk, dat het volk dat hij lief heeft zich van Christus afkeert en van zo grote zaligheid niet wil weten.

Hij verstaat hen zo goed. Was hij vroeger niet als zij? Heeft hij niet de tijd gekend, dat hij evenals zij nu nog Christus vloekte, niets van Hem

wilde weten, Hem tegenstond met al de kracht die in hem was? Zodra hij aan Israëls verharding denkt komt het hem te binnen en hij schrijft : ik wenste een vervloeking te zijn, ik zelf van Christus weg.

Niet zoals de St. Vert. het heeft: Ik zoude zelf wel wensen verbannen van Christus te zijn voor mijne broederen. In de eerste plaats is het woordje "wel" door de vertalers ingevoegd. Maar in de tweede plaats is het woord *euhomèn* in de verleden tijd en dat betekent: ik wenste, evenals in Hand. 27:29 van de scheepslieden wordt verteld: zij wensten, dat het dag werd; niet: zij zouden wel gaarne wensen. Paulus vertelt in Rom. 9:3 eenvoudig, hoe hij er vroeger tegenover stond. Toen wenste hij een *anathema*, een vervloeking te zijn van Christus, vandaar zoals in de Griekse wereld iemand die tot *anathema* werd gesteld, weggedaan werd van het volk.

De St. Vert. legt hier aan Paulus woorden in de mond die hij niet zo kon bedoelen. Verbannen te zijn van Christus, dat betekent toch in de mond der vertalers: voor eeuwig verloren te zijn, en het wordt dus voorgesteld, alsof Paulus wel de eindeloze verdoemenis zou willen ondergaan als hij daarmee Israël maar zou kunnen redden. En dan verwijst men naar Mozes, die naar men meent in Ex. 32:32 evenzo zou hebben gesproken: die ook ten behoeve van Israël wel uitgedelgd wilde worden uit Gods boek. En bij dat boek denkt men dan aan een lijst van degenen die in de hemel zullen komen terwijl de anderen verloren gaan. Doch daarover gaat het niet in het geval van Mozes. God heeft in vers 10 niet gezegd, dat geheel Israël eindeloos verloren zou zijn, maar dat het volk zal sterven en dat Mozes tot een groot volk zou worden, zodat in hem de belofte aan Abraham zou worden vervuld. Maar in vers 52 wijst hij dat af, integendeel, hij vraagt te mogen sterven en dat het volk moge leven. De overige jaren van zijn leven wil hij geven voor het leven van Israël.

Volgens de gewone lezing wil Paulus veel meer geven. Eindeloze hellepijn wil hij lijden voor het behoud van zijn volk. Maar dat is meer dan Christus gegeven heeft. Hij gaf Zijn leven. Hij gaf Zijn ziel. Hij werd tot zonde. Maar Hij deed het om de vreugde, die Hem voorgesteld was. Hij leed geen eindeloze pijn; Hij leed niet gedurende de eeuwen. Laten

wij dan toch niet van Paulus vertellen dat hij dit wilde. Neen Paulus zegt niets daarvan, hij vertelt enkel hoe het geweest is bij hem. Ik wenste een vervloeking te zijn, ik zelf, van Christus. Juist die klemtoon op het woord ik had ons in dezen de weg kunnen wijzen tot de juiste opvatting. De klemtoon ligt niet op het woord vervloeking, maar op ik. Zoals mijn volk nu is, zo was ik vroeger ook. En omdat Paulus zo goed wist wat vijandschap tegen Christus is, daarom heeft hij grote droefheid en voortdurende smart om zijn broeders, zijn bloedverwanten naar het vlees. En de sterke bevestiging: ik zeg de waarheid, ik lieg niet, verwijst duidelijk naar beschuldigingen die tegen hem ingebracht zijn, dat hij, de apostel der Heidenen, onverschillig is geworden omtrent Zijn volk. Dat hij een afvallige Jood is.

Pulus noemt de voorrechten op van zijn volk. Ze zijn vele in alle manier heeft hij reeds gezegd in Rom. 3:2 en daar heeft hij als het eerste genoemd, dat hun de woorden Gods zijn toebetrouwd. Nu neemt hij achtereenvolgens: ze zijn Israëlieten, van hen is de zoonstelling en de heerlijkheid en de verbonden en de wetgeving en de eredienst en de beloften, van hen zijn de vaders uit hen is de Christus naar 't vlees.

De zoonstelling: God stelde Israël tot Zijn zoon reeds in Ex. 4:22: "Mijn zoon, Mijn eerstgeborene is Israël". De verbonden: zowel het oude als het nieuwe verbond van Jer. 31: 31-34 en van Hebr. 8: 8-12 gelden Israël, het volk, dat uit Egypteland is opgevoerd. De wetgeving: "Hij maakt Jakob Zijn woorden bekend, Israël zijn inzettingen en Zijn rechten; also heeft Hij aan geen volk gedaan en Zijn rechten die kennen zij niet" (Ps. 147:19, 20). De vaders: De gelovigen mogen in Gal. 3:29 Abrahams zaad worden genoemd, maar de andere vaders, Izaäk en Jakob en de patriarchen zijn toch uitsluitend de vaders van Israël naar het vlees. Christus naar het vlees: De Jodenhaat heeft het zover gebracht, dat zelfs de bewering verdedigd is, als zou Christus een Germaan zijn geweest, maar wie nog enigszins de Schrift gelooft, weet dat wel beter. Christus, Hij die boven allen is, Gods gezegende gedurende de eeuwen. Hij die boven allen is. Letterlijk: De zijnde boven allen. Wanneer men die twee eerste woorden: de zijnde, in het Grieks *ho hoon* in omgekeerde volgorde leest, *hoon ho*,

dan betekenen ze: van wie de, en dan luidt de tekst van wie de boven allen God gezegende gedurende eeuwen is. En dan zou dus als negende voorrecht van Israël gezegd worden, dat God hun God is, gelijk Hij Zich immers menigmaal de God van Israël laat noemen.

Er zijn uitleggers, die de tekst gaarne zo willen lezen. Karl Barth vertaalt in zijn Rom. brief: Die de over allen heersende God hebben. De Leidse vertaling laat de woorden *ho hoon* geheel weg en vertaalt: God, die boven allen staat, is in eeuwigheid te prijzen. Maar dat is willekeur. Want alle handschriften die wij kennen, ook de drie oudste, schrijven *ho hoon*, de zijnde en zeggen dus van Christus, dat Hij boven allen is, dat Hij God is, gezegend gedurende de eeuwen. En Paulus schrijft hier dus een lofzegging aan Christus, zoals men op andere plaatsen slechts van God vindt.

Maar is het toch niet vreemd, dat Paulus Christus God noemt? Dat doet de Schrift toch op zovele plaatsen. In Jes.6 worden aan God de namen *Adonai* (Heer) en *Jehovah Zebaoth* (Heer der heirscharen) gegeven. Joh. 12:41 zegt ons, dat de God van wie daar gesproken wordt, Christus is. "Dit zeide Jesaja toen Hij Zijn heerlijkheid zag en van Hem sprak". Al de namen die God draagt in de Schrift, worden ook aan de Zoon gegeven, alleen de namen Vader en Zoon onderscheiden Hen. Het Beeld van God wordt genoemd met Gods eigen namen. Christus is de God der eeuwen, de openbaring van de onzichtbare God.

Rijke voorrechten heeft God aan Israël geschonken. Heeft Hij hun die weer ontnomen? Paulus zegt het ons wel anders: De genadegiften God zijn onberouwelijk. Wat God in Zijn genade aan Israël heeft gegeven, dat herroept Hij niet. Al die zegeningen blijven zegeningen van Israël en in de toekomst zullen zij ze genieten. Ach, in het verleden hebben zij ze slechts bij uitzondering genoten en dan nog in zeer beperkte mate. In de historische boeken van het O.T. blijft Israël ver beneden het ideaal en soms zou men vragen of Israël wel het volk is van Rom. 9:4, 5. Dat is het ook niet. Want Israël is ontrouw geweest ten allen tijd. Maar de dagen

van het nieuwe verbond komen, wanneer God Zijn wet in hun binnenste geeft en ze inschrijft in hun hart.

En dan zal blijken, dat alles waar is, wat Rom.9 van hen zegt: dat Israël Gods eerstgeboren Zoon is, dat van hen de heerlijkheid is en de verbonden en de wetgeving en de eredienst en de beloften.

En zijn die dan niet van ons? Neen ze zijn van Israël. Wij hebben ook onze zoonstelling volgens Rom. 8:15, wij verwachten ook heerlijkheid volgens 1 Kor.15 wij hebben ook beloften ontvangen volgens Ef. 3:6, maar het is een andere plaats als zonen, een andere heerlijkheid, andere beloften en, laten wij het er maar bijvoegen, de onze zijn hoger, omdat ze uitsluitend geestelijk zijn en niet vleeselijk, omdat ze hemels zijn en niets aards.

En van verbonden, en van wetgeving, van eredienst is in de brieven, die Paulus onze apostel geschreven heeft, nergens sprake. Het is juist de grote dubbele fout geweest van de Christelijke kerk dat zij de voorrechten aan Israël heeft ontzegd en ze zichzelf heeft toegeëigend. De Christelijke kerk spreekt van een "genadeverbond dat wij met God hebben". De Christelijke kerk eigent zich "de wet" toe, en bedoelt met die wet, de "tien woorden" van Ex. 34:28, die in de Schrift nergens de wet worden genoemd, de Christelijke kerk heeft, haar eredienst meer of minder naar het model van de eredienst die God aan Mozes heeft voorgeschreven en in afbeelding getoond. En daardoor is de Christelijke kerk aards geworden terwijl ze hemels had moeten zijn. En aards tot werelds is een kleine stap. Met Israëls voorrechten te roven is de gemeente niet rijker geworden maar armer. En nu ziet Paulus dat rijk bevoorrechte Israël in verharding. Is het wonder, dat het hem een grote droefheid is en voortdurende smart voor zijn hart? Maar evenzeer is het te begrijpen, dat de gedachte opkomt: waar God zoveel beloofd heeft en Israël nu toch verhard is, is dan Gods Woord vervallen? Geldt het niet meer?

In antwoord op die vraag schrijft Paulus nu hoofdstuk 9~ 11 waarvoor deze eerste vijf verzen inleiding waren.

Hoofdstuk 9:6-29

Niet echter, alsof het woord van God vervallen zoude zijn, want niet allen uit Israël zijn Israël, noch zijn Abrahams zaad allen kinderen; maar: in Izaäk zal u zaad worden genoemd. Dat is: niet de kinderen van het vlees, die zijn kinderen Gods. maar de kinderen der belofte rekent Hij tot zaad. Want dit is het woord der belofte: Te dezer tijd zal ik komen en Sara zal een zoon hebben. En dat niet alleen, maar ook Rebekka, in éne bevrucht van Izaäk onze stamvader, want nog niet geboren, en nog niet enig goed of kwaad doende - opdat het voornemen Gods naar de verkiezing zou blijven, niet uit de werken, maar uit Hem die roept, werd haar gezegd: De meerdere zal de mindere ondergeschikt zijn, gelijk geschreven is: Jacob heb ik lief maar Ezau haat ik. Wat zullen wij dan zeggen? Toch niet, dat er onrechtvaardigheid is bij God? Dat zij verre! Want tot Mozes zegt Hij: Ik zal barmhartig zijn wie ik barmhartig ben, en ik zal medelijden hebben met wie ik medelijden heb. Het is dus niet van de willende, noch van de lopende, maar van de barmhartige God. Want de Schrift zegt tot Farao: Juist hiertoe verwek ik U, om zo mijn kracht te tonen en om zo mijn naam bekend te maken op de gehele aarde. Dus is Hij barmhartig jegens wie Hij wil, en Hij verhardt die Hij wil. Jij zult dan tot mij zeggen: Wat verwijt Hij dan nog? Want wie heeft Zijn voornemen wederstaan? O mens, voorzeker, wie zijt gij, die God weder antwoord geeft? Het gevormde zal niet tegen de vormer zeggen: Waarom maakt gij mij zo? Of heeft de pottenbakker geen macht over de klei, om uit hetzelfde kneedsel, zowel een vat ter eer te maken als een vat tot niet eer? Indien nu God Zijn toorn willende bewijzen en Zijn kracht bekend maken, met veel geduld de vaten des toorns draagt, die tot verderf in gereedheid gebracht zijn. opdat ook Hij de rijkdom van Zijn heerlijkheid zou bekend maken over de vaten der barmhartigheid, die Hij te voren bereidt tot heerlijkheid... die Hij ook roept, om niet alleen uit Joden, maar ook uit natiën, gelijk Hij ook in Hosea zegt: Ik zal niet-mijn volk mijn volk noemen en de niet-beminde beminde, en het zal zijn op de plaats, waar tot hen gezegd was: Niet mijn volk zijt gij, daar zullen zij zonen van de levende God worden genoemd. Jesaja nu roept over Israël: al zou het getal der zonen Israëls zijn als het zand der zee, zo zal het overblijfsel behouden worden, want de Heer zal een voleindigde en afgekorte zaak doen op de aarde. En gelijk Jesaja te voren betuigd heeft: Indien de Heer Zebaoth ons

geen zaad overliet, zouden we als Sodom en Gomorra gelijkvormig gemaakt worden.

Israël is bezig te verharden; het zal weldra voor een tijd verworpen worden. Het is heel natuurlijk, dat de apostel de vraag stelt: Is dat niet in strijd met de belofte aan Israël gegeven? Vervalt dan het woord van God? Dat is onmogelijk. Maar de belofte aan Israël geldt ook niet alle Israëlieten hoofd voor hoofd, maar het volk in zijn geheel en persoonlijk alleen hen, die daartoe uit het volk waren uitverkoren. God heeft Zijn belofte gegeven aan Abrahams zaad, doch niet allen, die uit Abraham geboren zijn, gelden, wat de belofte betreft, voor Abrahams kinderen. Hoezeer ook Ismaël een zoon van Abraham was, drager van de belofte was hij niet, want: "In Izaäk zal U zaad worden genoemd".

De belofte geldt Abrahams zaad. Welke belofte? Natuurlijk denken we aan de belofte van Gen. 17: 4-8: "Gij zult tot een vader van menigte der volken worden; koningen zullen uit U voortkomen; Mijn verbond richt ik op met U en Uw zaad tot een eeuwig verbond; Ik zal U en Uw zaad het land Kanaän geven, tot een eeuwige bezitting".

Die beloften gelden niet Ismaël, maar Izaäk. Laten we hier toch niet lezen dat Abrahams zoon Izaäk voorbestemd was ter zaligheid en Abrahams zoon Ismaël ter verdoemenis. Met eeuwige bestemming heeft deze verkiezing niets te maken. Zelfs niet met het tijdelijk lot van deze twee personen. Abraham bidt voor zijn zoon Ismaël: "Och, dat Ismaël mocht leven voor Uw aangezicht, en hij wordt verhoord. Ismaël wordt gezegend en vruchtbaar gemaakt; hij gewint twaalf vorsten en wordt tot een groot volk.

Maar het verbond wordt opgericht met Izaäk. Eveneens is voor Izaäk de belofte van Kanaän.

Waarom voor Izaäk? Omdat Izaäk zoon der belofte was. Ismaël was naar het vlees geboren, wat in dit geval zeggen wil: naar menselijke redenering, naar Abrahams begeerte om God een handje te willen helpen

in de vervulling der belofte. Waar de mens uit eigen beweging werkt, daar werkt het vlees. En dat werk kan God niet gebruiken. God zegent Ismaël, omdat Hij Abrahams zoon is, maar het zaad is hij niet. Het kind der belofte is uitsluitend het zaad. En de belofte is uitsluitend van God. God verkiest Izaäk en niet Ismaël om drager te zijn van de belofte.

Nu zou men kunnen zeggen: ja, maar Izaäk was ook de zoon van de wettige vrouw, en Ismaël de zoon uit een huwelijk, dat naar onze begrippen overspel was - niet naar de begrippen van die tijd, maar toch altijd een tweederangs-huwelijk.

Opdat we dat niet zouden zeggen, geeft God ons nog een tweede voorbeeld van verkiezing uit twee broeders: Jakob en Ezau, kinderen van dezelfde vader en van dezelfde moeder niet alleen, maar tweelingen, in éne verwekt. En de keuze werd reeds gedaan vóór de kinderen geboren waren, toen ze dus nog geen goed of kwaad hadden gedaan. Jakob werd dus niet gekozen omdat hij ouder was of omdat hij beter was; hij werd alleen gekozen, omdat uit het voornemen Gods, dat naar de verkiezing was, zou blijken, niet de mens, die werkt, maar God, die roept, die is het, die beslist over de toekomst.

Ook hier gaat het, gelijk de geschiedenis doet zien, niet over de twee personen, Jakob en Ezau, en over hun tijdelijk of eeuwig lot: "de meerdere zal de mindere dienen". Maar de man Ezau heeft nooit de man Jakob gediend; integendeel, de man Jakob heeft meer van de man Ezau te lijden gehad dan Ezau van Jakob. Maar de geschiedenis leert, dat de nakomelingen van Ezau aan die van Jakob onderworpen zijn ten tijde van koning David. (2 Sam. 8:14; 1 Kron. 18:13). Toen pas werd het woord tot Rebekka gesproken vervuld. Dat we aan de nakomelingen moeten denken, blijkt ook uit de tekst, die aangehaald wordt: "Jakob heb ik lief maar Ezau haat ik" (Mal. 1:2, 3) want daarop volgt: "Ik heb zijn bergen gesteld tot een verwoesting, en zijn erf voor de draken der woestijn", en in het volgende vers wordt Edom een volk genoemd waarop Jehovah vergramd is.

Bij het woord haten, hier ten opzichte van Ezau gebruikt, denken we zo licht aan ons zondige menselijke haten, dat de ander zo veel mogelijk kwaad doet en alle kwaad wenst. Maar dat is niet het Goddelijke haten, en dat is ook niet het haten, dat de Heer Jezus vraagt ten opzichte van vader en moeder, vrouw en kinderen, broeders en zusters en zelfs van eigen ziel (Luk. 14:26). Haat is een richting van het gemoed, gelijk liefde een richting van het gemoed is; liefde de richting naar het voorwerp, en haat de richting van het voorwerp af. Zulk een haat kan met liefde gepaard gaan: haat tegen de persoon, zoals hij thans is; liefde tot dezelfde persoon zoals hij worden zal.

Wij hebben hier dus bij Ezau en Jakob evenals bij Ismaël en Izaäk een verkiezing om dragers te zijn van Gods beloften en uitvoerders van Gods plannen tot behoud van de wereld. Een verkiezing die alleen van God uitgaat. Hij kiest willekeurig, zouden we zeggen, als het een mens betrof. "Hij kiest naar Zijn welbehagen. Is dit nu niet onrechtvaardig? vraagt de tegenspreker.

En nu gaat Paulus nog een stap verder, en stelt ons Gods vrijmachtige verkiezing in al haar diepte voor ogen in twee voorbeelden. Mozes en de Israëlieten en Farao en de Egyptenaren. Israël vindt ontferming. Waarom? Omdat het beter is? Maar we vinden juist in Ex. 33, het hoofdstuk dat Paulus aanhaalt, Israël zo diep mogelijk gevallen. In hoofdstuk 32 heeft Israël het gouden kalf gemaakt, en God heeft tot Mozes gezegd: "Laat Mij toe, dat Mijn toorn tegen hen ontsteke en hen vertere" . En dan bidt Mozes voor het volk, en vraagt Hem, dat God hem de weg doe weten, hoe hij Israël naar Kanaan moet brengen. En dan zegt God zo vriendelijk tot hem: "Zou Mijn aangezicht moeten meegaan, om U gerust te stellen?" En ongevraagd krijgt Mozes de toezegging: "Ik zal genadig zijn, wie Ik zal genadig zijn, en Ik zal Mij ontfermen, wie Ik Mij ontfermen zal" .

Daardoor weet Mozes opnieuw, dat Israël een afgezonderd volk is, het volk der verkiezing. Israël is het niet waardig, maar God verkiest het "Niet uit de werken maar uit Hem die roept".

En daar tegenover Farao. Farao is ook door God uitverkoren. "Juist hiertoe heb Ik U verwekt". Het is maar niet toevallig, dat deze Farao koning is; God heeft hem verwekt om in hem Zijn kracht te tonen en Zijn naam bekend te maken op de gehele aarde. Farao moet Gods verborgen plan dienen door Gods plan tegen te staan, en omdat hij daartoe in zichzelf niet in staat is, daarom versterkt en verhardt God Farao. Farao en de Egyptenaren zijn geen grotere zondaren dan de Israëlieten. Farao had gezegd: "Wie is Jehovah, dat ik Hem gehoorzamen zou?" Israël had gezegd: "Alzo wat Jehovah gezegd heeft, zullen wij doen", en enkele dagen danste het volk om het gouden kalf: "Dit zijn Uw goden, Israël". En dan is God barmhartig jegens de Israëlieten, en Hij verhardt Farao en de Egyptenaren. Vrijmachtig omdat Hij het zo wil.

De mensen willen in deze geschiedenis gaarne God rechtvaardigen, en ze stellen het voor, alsof God pas het hart van Farao heeft verhard nadat de koning zelf zijn hart had verhard. Maar wie de geschiedenis in Exodus naleest, vindt het anders. Er worden daar drie woorden gebruikt: verstokken, verharden en verzwaren. Voor verstokken staat in het Hebreeuws *chazaak*. Dat woord wordt in de Schrift 13 maal door verstokken vertaald, meest in deze geschiedenis, en voorts meer dan 150 maal door sterk, sterkte, sterken en versterken. Geen enkele maal door stok. Daaruit blijkt wel, dat versterken en niet verharden de grondgedachte is. Dat het in deze geschiedenis door verstokken vertaald is, zal wel in verband staan met de verharding van Rom. 9:18, en dan is het opmerkelijk, dat er nooit staat: Farao verstokte zijn hart, maar altijd: Jehovah verstokte het hart van Farao, of wel: Farao's hart werd verstokt. Wil iemand zich hieraan houden en vertalen verstokken, dat blijkt toch dat God het deed en niet Farao.

Beter echter is het, gelijk overal elders te lezen: God sterkte het hart van Farao. Dat hart was in zichzelf niet sterk genoeg om de strijd vol te houden, maar God wilde al Zijn kracht tonen en sterkte daarom het hart van de koning. Hij zegt vooruit, dat Hij het doen zal, reeds als Hij met Mozes spreekt uit de braambos. (Ex. 4:21; 10:20; 10:27; 11: 10; 14:4; 14:8, en

tenslotte in Ex. 14:17). Ten opzichte van het volk: "Zie, Ik zal het hart van de Egyptenaren sterken, dat ze na Israël in zee gaan". Bovendien komt het woord voor in Deut. 2:30, waar Jehovah het hart sterkt van Sihon, de koning van Hebron, en in Josua 11:20, waar Hij het hart sterkt van de koningen van Kanaän opdat ze tegen Israël strijden.

Het tweede woord, dat gebruikt wordt, is verzwaren, Hebreeuws *kabab*. Dat woord is in de Schrift ruim 40 maal vertaald door zwaar en verzwaren, maar meer dan 170 maal door eer, eren, heerlijk, heerlijkheid, of verheerlijken. Het komt in deze geschiedenis 4 maal voor. Drie maal wordt van Farao verteld, dat hij zijn hart verzwaarde, Ex. 8:15, 8:32 en 9:34, telkens nadat een plaag voorbij was. We zullen ook hier wel beter doen, te vertalen: Farao verheerlijkte zijn hart, temeer, omdat het woord in deze zelfde geschiedenis 3 maal zo vertaald is: "Ik zal verheerlijkt worden aan Farao". (Ex. 14:4; 14:17; 14:18). Alleen in Ex. 10:1 wordt gezegd, dat God Farao's hart verzwaart. Moet het daar verzwaren betekenen, dan is het al weer God, die het doet, en niet koning Farao.

Tenslotte het woord verharden: *kasjaah*, dat overal vertaald is door hard of verharden. In Ex. 7:3 zegt God tot Mozes: "Ik zal Farao's hart verharden". Evenzo wordt van koning Sihon in Deutern. 2:30 gezegd, dat God Zijn geest verhardde. En eindelijk wordt in Ex. 13:15 bij de instelling van het Paasfeest gezegd: "Het geschiedde toen Farao zich verhardde ons te laten trekken". De uitdrukking: Hij verhardde zich, ons te laten trekken, is zo vreemd, dat de Leidse vertaling hier zegt: "Hij maakte bezwaar", en de Elberfelder Bibel: "Hij weigerde hardnekkig". Deze tekst nu is de enige in de Bijbel, waar staat, dat Farao zich verhardde, verwijl de Schrift wel 10 maal zegt, dat God Farao's hart sterkte.

We zullen dus goed doen, eenvoudig te blijven geloven, wat in de Rom. brief staat: "God verhardt die Hij wil", en niet: "God verhardt wie het er naar maakt".

Is dat onrechtvaardigheid van God? Wordt Ismaël, wordt Ezau, wordt Farao onrechtvaardig behandeld? Natuurlijk komt een mens tot zo'n

vraag. En natuurlijk komt de mens tot de gevolgtrekking: Wanneer God Farao's hart verhardt, dan heeft God Farao ook niets te verwijten.

We zijn hier in het hart van de kwestie. Paulus spreekt het zo beslist mogelijk uit, dat alles wat er geschiedt, ontferming zowel als verharding, naar Gods wil gebeurt. En dan kan men tot de gedachte komen, als de verharding van Farao naar Gods wil was, dan had Farao ook geen schuld. Laten wij hier niet vergeten, dat de Heilige Geest ons hier in Rom. 9 achter het voorhangsel voert. Van des mensen zijde gezien, staat de zaak zo: God zegt tot Farao: "Laat mijn volk trekken". Farao antwoordt: "Ik wil niet". Daarbij weet Farao zeer goed, dat hij zich tegen Gods wil verzet. Maar nu laat de Geest ons hier de andere kant zien. Israël en de volken willen Gods kracht zien in een worsteling zo machtig, dat nog na dertig eeuwen daarover zal worden gesproken. En om die worsteling geweldig te maken, verwekt God Zich een tegenstander en rust hem toe tot de strijd.

Dat zijn twee kanten van dezelfde zaak: Farao' s opzettelijke ongehoorzaamheid aan Gods bevel, en Gods verharding van Farao's hart. Zijn die twee te rijmen?

Laten we het beslist uitspreken. Voor ons menselijk verstand nooit. Dat wij ze willen rijmen komt daar vandaan, dat wij altijd ons verstand, onze rede, tot de hoogste autoriteit maken, omdat wij nog altijd Satans woord geloven: "Gij zult als God zijn".

Neen, wij zijn niet als God. En daarom past het ons tegenover de waarheid van Gods voorbeschikking, de hand op de mond te leggen. "Wie zijt gij, die God weder antwoord geeft!" Klei in de hand van de pottenbakker. Heeft die klei wat te zeggen? Zal Uw werk tot U zeggen: Hij heeft geen handen? (Jes. 45 : 9).

Het is goed dat wij hier lezen: Wie heeft zijn voornemen weerstaan? en niet: Wie heeft zijn wil weerstaan. Er staat in het Grieks *boulema* en niet *thelema*. Dat laatste betekent wil b.v. in Matth. 6:10: "Uw wil geschiedde".

Boulema vinden we in Hand. 27:43: "De hoofdman belette hun dat voornemen"!

Gods wil weerstaan, dat doen we allen; Gods voornemen weerstaan, dat kunnen we niet. Ten eerste, omdat het ons niet bekend is, en ten tweede omdat we tegenover Gods voornemen klei zijn in de hand van de pottenbakker. Hoe zou een nietig mens weerstand kunnen bieden, aan wat de Oneindige Zich heeft voorgenomen te doen!

De Schrift maakt ons hier in Rom. 9 opmerkzaam op Gods absolute souvereiniteit. Op vele plaatsen in de Schrift schijnt het, alsof de mens ook enige souvereiniteit, enige zelfstandigheid wordt toegeschreven, schijnt het alsof de mens met God kan onderhandelen, alsof God Zich schikt naar de mens. Hier echter wordt het ons duidelijk, dat God de Enige is, die voorneemt en uitvoert, en dat tegenover Gods voornemen, van de wil van de mens eenvoudig geen sprake is.

God maakt vaten ter eer en vaten tot niet eer, naar Zijn welbehagen. God ontfermt Zich over wie Hij wil, en Hij verhardt wie Hij wil, naar Zijn welbehagen. Hij doet goed en Hij doet kwaad; als wij dat ook konden, zou het blijken dat wij goden waren. (Jes. 41:23).

Is de mens dan een marionet? Volstrekt niet. Ik zeg nog eens, dat de Geest ons hier achter het voorhangsel voert, waarachter gewoonlijk Gods voornemens verborgen zijn. Maar van de verborgen dingen zegt Mozes: "Ze zijn voor Jehovah, onze God, maar de geopenbaarde zijn voor ons en onze kinderen tot in eeuwigheid, om te doen alle woorden dezer wet". (Deut. 29:29). En ook zo heeft ieder mens zijn wandel te regelen naar wat hem aangaande Gods wil te zijnen opzichte is geopenbaard, en daarnaar zal hij worden geoordeeld. Naar het gehoorzamen of tegenstaan van Gods wil; niet naar het gehoorzamen of tegenstaan van Gods voornemen. Dat voornemen weerstaat niemand; daaraan gehoorzaamt al wat geschapen is. En het zal tenslotte voor het ganse heelal duidelijk worden, dat ook de vaten tot niet eer evenzeer Gods raad dienen als de vaten ter eer.

David heeft in zijn tijd de raad Gods gediend. (Hand. 13: 36). Maar Herodes en Pontius Pilatus met de Heidenen en de volken Israëls hebben in de boosheid van hun hart ook uitgevoerd alles wat Gods hand en Gods raad te voren bepaald had dat geschieden zou (Hand. 4:27, 28).

God voerde Zijn voornemen uit door Mozes zowel als door Farao. Alles dient Hem, Zijn vijanden zowel als Zijn vrienden. De gehele geschiedenis der wereld, die alleen door Hem bestuurd wordt, loopt uit op Zijn eer en op het heil van al wat Hij geschapen heeft. Maar de mens wordt geoordeeld naar de houding die hij heeft aangenomen tegenover Gods geopenbaarde wil. Daarmee alleen hebben we te maken, niet met Gods verborgen raadsbesluit.

En toch zijn we dankbaar dat God ons ook Rom. 9 heeft gegeven. Want nu verbazen we ons niet meer over wat in de wereld gebeurt. En nu vrezen wij niet meer wat ons een mens zal doen. Nu zijn we niet meer omringd door tal van kleine godjes, maar we weten, dat de God der liefde de absolute Souverein is uit Wie, door Wie, alles is en uit Wie alles zijn zal. We doen verstandig, als we Rom. 9 op zijn plaats laten als een verklaring, een toelichting van Gods handelwijze met Israël en de volken, en niet als een regel voor ons persoonlijk leven. Daarvoor is deze ontsluiting van Gods verborgenheden ons niet gegeven. God bewijst zijn toorn en maakt Zijn kracht bekend in het verderf, dat Hij over de vaten des toorns brengt. Maar Hij doet het niet met haast; Hij zal het pas doen in het oordeel na de duizend jaren, wanneer de doden klein en groot zullen staan voor God. (Openb. 20:12).

Hij oefent dat geduld, omdat Hij ook de rijkdommen van Zijn heerlijkheid bekend wil maken over de vaten der barmhartigheid. Indien dat zo is... en nu verwachten wij een volzin, waarin ons gezegd zal worden, wat dan ook zal zijn, maar Paulus zegt die volzin niet, hij breekt opeens af, en het is niet te vinden, waar hij weer aanknoopt. De zin blijft onvoltooid en Paulus gaat zich bezighouden met de vaten der barmhartigheid, God roept ze, niet alleen uit de Joden maar ook uit de

natiën. Dat ook de natiën behoren tot de vaten der barmhartigheid. Want, en daarover gaat het in deze 3 hoofdstukken, beide liggen in Gods voornemen: Israëls verharding en Israëls aanneming.

Hosea moet zijn kinderen van de overspelige vrouw Lo-Ruchama en Lo-Ammi noemen, niet-ontfermde en niet-mijn-volk, want het overspelige Israël is Gods volk niet meer, en God ontfermt er Zich niet meer over. En nochtans, - o, dat Goddelijke nochtans, op zo menige plaats in de Schrift - nochtans zal het getal der kinderen Israëls zijn als het zand der zee, dat niet gemeten noch geteld kan worden, en ter plaatse, waar tot hen gezegd is: gijlieden zijt Mijn volk niet, en dat is tot hen gezegd in het land Kanaän - daar zal tot hen gezegd worden: gijlieden zijt kinderen des levenden Gods. Zegt tot Uwe broederen: Ammi en Uw zusteren Ruchama (Hfdst. 1). Ik zal Mij ontfermen over niet-ontfermde, en Ik zal zeggen tot niet-mijn-volk: Mijn volk, gij! En dat zal zeggen: Mijn God! (Hfdst. 2:22). Totale verwerping en totale wederaanneming. Zo zegt God door Hosea. En Jesaja getuigt van de aanneming van het overblijfsel. De St.Vert. heeft in Jes. 10:22 de woorden toch maar tussen gevoegd: zo zal (toch maar) het overblijfsel daarvan wederkeren. Door die invoeging wordt de indruk gewekt, alsof dat overblijfsel daarheen zal wederkeren. Er is gezegd dat het overblijfsel Jakobs zal terugkeren tot de sterke GóD. En dat, overblijfsel moge dan zo talrijk zijn als het zand der zee, toch zal het daarheen wederkeren. Niet het overblijfsel daarvan, maar daarin, daar. Het overblijfsel keert tot God en tot zijn land terug, hoe talrijk het ook zijn moge. Jes. 11 is immers geen profetie van strafgericht over Israël, waarbij slechts enkelen aan het oordeel zullen ontkomen; het is profetie van het gericht over de Assyriër en van de verlossing van Israël, een profetie, die haar eerste vervulling heeft gevonden in de dagen van koning Hiskia (2 Kor. 18:19; Jes. 26, 37) en die blijkens Jes. 11 en 12 haar gehele vervulling zal krijgen in de dag des Heren. Meent men dat een overblijfsel klein is? Maar dan leze men Micha 4:7: "Te dien dage - in de laatste dagen -, zie vers -1 - zal ik haar, die hinkende was, maken tot een overblijfsel, en haar, die verre heen verstoten was, tot een machtig volk". Tegelijk een overblijfsel en een machtig volk. Dat zal dan zijn wanneer de Heer een voleindigde en afgekorte zaak doet op de aarde, een werk, dat

Hij haastig voltooit: Israël wordt hersteld. Geheel Israël .Daarvan spreken Hosea en Jesaja en Micha. Daarvan profeteert ook Paulus in hfdst. 11. Maar nu is het de tijd der verwerping en Israël zou gelijk zijn aan Sodom en Gomorra indien de Heer Zebaoth geen zaad, geen overblijfsel had gelaten in deze tijd. Paulus zelf is een van die overblijfsels; hij komt er op terug in Rom. 11.

Vaten der barmhartigheid zijn er nu uit Israël en uit de natiën, tevoren bereid tot heerlijkheid, over wie God de rijkdom Zijner heerlijkheid bekend maakt.

Hoofdstuk 9 : 30-33

Wat zullen wij dan zeggen? Dat de volken, die niet jaagden naar rechtvaardigheid rechtvaardigheid verkregen, doch een rechtvaardigheid uit geloof. Israël echter jagende naar de wet der rechtvaardigheid, heeft de wet der rechtvaardigheid nog niet gesmaakt. Waarom? Omdat het niet uit geloof, maar als uit wetswerken is, stoten zij zich aan de steen des aanstoots, gelijk geschreven is: Zie, ik leg in Sion een struikelblok en een rots der ergernis, en wie in Hem gelooft, zal niet beschaamd worden.

"Wat zullen wij dan zeggen?" Met die woorden wekt Paulus meermalen zelf op, wanneer hij een belangrijk woord, een sluitrede zal zeggen. (Rem. 3:5; 4:1; 7:7, 8:31; 9:14; 9:30). Zo ook hier. In de verzen 6-23 heeft Paulus ons geplaatst voor het geweldige feit, dat de aanneming of de verwerping van Israël en van de volken eenvoudig en alleen Gods werk is, naar Zijn welbehagen, naar Zijn vrijmachtige verkiezing in overeenstemming met Zijn wereldplan, dat Hij in Zichzelf heeft vastgesteld. Volgens dat plan is thans Israël als volk verworpen, en zijn de andere volken als volken aangenomen, als volk, nationaal. Wat de personen betreft, heeft God Zijn geroepenen uit de Joden zowel als uit de volken. Maar hier gaat het over de volken als zodanig.

Wat in de toekomst zijn zal, daarover zal de apostel spreken in het 11^e hoofdstuk; hier echter zegt hij ons, dat Israël als volk verworpen is en de andere volken aangenomen zijn. Wat moet hij daarvan zeggen? Wat is - niet in Gods verkiezing, maar in de uitwerking in de loop der geschiedenis - daarvan de oorzaak?

De volken zochten de rechtvaardigheid niet en verkregen ze: de rechtvaardigheid die uit het geloof is.

Israël zocht de wet der rechtvaardigheid, de rechtvaardigende wet, de wet, die hen rechtvaardig zou maken, en Israël heeft die wet niet gevonden. Omdat ze niet bestaat. De rechtvaardigheid zou uit de wet

zijn, indien er een wet gegeven ware, die machtig was levend te maken. Maar zulk een wet is niet gegeven. (Gal. 3:21).

Paulus is door de wet de wet gestorven, opdat hij Gode leven zou. (Gal. 2:14). De bedoeling van de wet was, de mens te tonen, dat hij niet bij machte was haar te vervullen. Door de wet moest de mens, die onder de wet stond, leren dat hij een zondaar was. Maar de mens onder de wet meende, dat de bedoeling der wet was, hem te rechtvaardigen; hij meende dat hij aan de eis der wet kon voldoen, en zocht daarom de wetsrechtvaardiging in wetswerken, in plaats van ze te zoeken uit het geloof.

We vinden hier weer wat we reeds eerder zagen, dat de rechtvaardiging uit genade door het geloof volstrekt niet uitsluitend een denkbeeld is van het z.g. Nieuwe Testament, maar evenzeer van het Oude. Het is het evangelie en dat evangelie was tevoren beloofd, door de profeten in de Heilige Schriften (Rom. 1:2). Christus is onze rechtvaardigheid, die waarheid wordt en overal in het Oude Testament gevonden, door ieder, wie de ogen geopend worden en de heiligen van de oude dag hebben het ook wel verstaan en zijn door het geloof gerechtvaardigd. Maar Israël in zijn geheel, als volk, heeft dat niet verstaan; het heeft de rechtvaardigheid gezocht uit de wetswerken en moest dus noodzakelijk zich stoten aan Christus, die hun rechtvaardigheid wilde zijn. Christus de steen des aanstoets, de rots der ergernis, het struikelblok volgens Jes. 6:14 en 28:16. Want wanneer iemand meent dat hij zichzelf kan rechtvaardigen dan moet hij zich wel ergeren aan Hem, Die zegt: Laat mij dat voor u doen, want gij kunt het niet. De steen, die de bouwlieden verworpen hebben is niet alleen tot een hoofd des hoeks geworden, maar ook tot een steen des aanstoetsen een rots der ergernis, gelijk Petrus zegt in één adem, waar hij Psalm 118:22 en Jes.8:14 tegelijk aanhaalt (1 Petr. 2:7). Een rots der ergernis voor hen, die zich ongehoorzaam zijnde, aan het woord stoten, daartoe is Hij ook gesteld. (Volgens enkele handschriften moet 1 Petr. 2:8 zo worden gelezen: dus niet dat zij gezet zijn tot ongehoorzaamheid, maar dat Hij is gezet tot rots der ergernis).

Voor het volk is Hij een steen des aanstoots gebleken. Israël in zijn geheel heeft zich gestoten en is gestruikeld, omdat het de bedoeling van de wet niet heeft verstaan; omdat het zijn eigen gerechtigheid heeft trachten op te richten.

Maar een iegelijk, die in Hem gelooft, zal niet beschaamd worden; dat ondervond Paulus, dat ondervonden duizenden in Israël. Als volk heeft Israël zich gestoten en is het gestruikeld, en als volk zijn de Heidenen aangenomen, maar het evangelie geldt de Jood niet minder dan de Griek, daarin is geen onderscheid.

Hoofdstuk 10 : 1 – 4

Broeders, het welbehagen van mijn hart en de bede tot God voor hen is tot behoudenis. Want ik getuig van hen, dat ze een ijver tot God hebben, maar niet met inzicht. Want waar ze de rechtvaardigheid Gods niet kennen en hun eigen rechtvaardigheid zoeken op te richten, zijn ze niet onderworpen aan de rechtvaardigheid Gods. Want het einde der wet is Christus tot rechtvaardigheid een iegelijk die gelooft.

Wij voelen hier weer het hart van Paulus warm kloppen voor zijn broeders naar het vlees. Neen, al zijn ze vijanden, aangaande het evangelie, hij is niet vijandig tegenover hen. Zijn hart is hun genegen en hij bidt voor hun behoudenis. En bij al hun afval vindt hij oorzaak om hen te prijzen.

Zij hebben een ijver tot Gcd. Bij het woord ijver moeten wij niet in de eerste plaats denken aan vlijt, maar aan jaloersheid. Het gaat hen immers zoals het Paulus zelf vroeger ging. Naar de nauwgezetste wijze der vaderlijke wet onderwezen, was hij een ijveraar Gods; (Hand. 22:3) was hij jaloers voor de eer van God; kon hij niet uitstaan, dat iemand aan die eer te kort deed, en hij greep het zwaard tot vervolging der gemeente. Hij meende waarlijk bij zichzelf, dat hij tegen de naam van Jezus van Nazareth vele tegenpartijdige dingen moest doen. Dat was geen

wreedheid, geen moordzucht; dat was godsdienstijver, dat was een jaloers ijveren voor de naam van Israëls God.

Gij zijt allen heden ook zulke ijveraars, zegt hij in Hand. 22 tot de Joden, en hier getuigt hij eveneens van hen; zij hebben een ijver tot God maar niet met inzicht.

Maar zij hebben gebrek aan inzicht, en dat is hun schuld. Paulus gevoelde dat gebrek aan inzicht zo diep als schuld, dat hij zich de grootste der zondaren noemt, omdat hij de gemeente Gods vervolgd heeft, hoewel hij het deed in onwetendheid (1 Tim. 1:13-16). Die onwetendheid was zijn schuld. En wat hij van zichzelf erkent, dat getuigt hij hier van Israël: zij hebben een ijver tot God doch niet met inzicht.

Maar daarom kan Paulus ook voor Israël blijven bidden, en daarom kan hij op hun behoudenis blijven hopen; hij is immers tot een voorbeeld gesteld van degenen, die geloven zullen. Paulus is in zijn bekering op de weg naar Damascus niet ons voorbeeld, want hij gelooft, toen hij zag, en wij geloven zonder te zien. Maar Paulus is het voorbeeld van dat Israël, dat ijver heeft en geen inzicht; zij zullen evenals hij zien en geloven. Zij zullen zien in Wie ze gestoken hebben en zij zullen over Hem rouw bedrijven. (Zach. 12:10).

Israël kent de rechtvaardigheid Gods niet. Zij weten wel, dat God rechtvaardig is; daarover gaat het hier niet. Paulus heeft het over de rechtvaardigheid, die God geeft aan de goddelozen, aan de verlorene; dat is immers zijn evangelie. En die rechtvaardigheid kent Israël niet. Nog altijd zijn zij bezig hun eigen rechtvaardigheid op te richten, zelf rechtvaardig te zijn door het volbrengen van de wetswerken en zolang ze dat doen, kunnen ze Gods rechtvaardigheid niet ontvangen. Niet hun zonde staat hun in de weg om rechtvaardig te worden voor God, maar juist hun rechtvaardigheid staat hun in de weg.

Israël is niet de enige die zich hierin vergist. In de Christelijke kerk is zolang de wet gepredikt in plaats van Christus, dat menig beschroomde

ziel jaren lang heeft gezocht bij de gedachte: ik ben nog zo slecht en zo zondig, God kan mij zo niet aannemen. Dat komt omdat de Christelijke kerk niet van Paulus wil weten en liever luistert naar Petrus en Johannes: "Indien de rechtvaardige nauwelijks zalig wordt, waar zal de goddeloze en zondaar verschijnen?" vraagt Petrus (1 Petr. 4:18). "Die rechtvaardigheid doet, die is rechtvaardig, gelijk Hij rechtvaardig is", schrijft Johannes. (1 Joh. 3:9).

Paulus daarentegen predikt het evangelie, dat God de goddeloze rechtvaardigt, zo maar, en hij verzekert, dat wie zijn eigen rechtvaardigheid naar de wet tracht op te richten, geen deel heeft aan de Goddelijke rechtvaardigheid.

Niet alsof Petrus en de anderen Christus niet zouden prediken als de Behouder, maar ze hebben een andere boodschap dan Paulus. Hun boodschap (tot Israël) is deze: Christus is Israëls Koning en Hij sticht Zijn Koninkrijk, en daar zult gij niet ingaan, zo uw gerechtigheid niet overvloediger is dan die der Schriftgeleerden en Farizeeën. Doch vreest niet, want Christus geeft u de kracht om rechtvaardig te zijn. Petrus en de twaalven prediken Christus, die rechtvaardig maakt; Paulus predikt Christus, die rechtvaardig verklaart.

Maar Israël als volk heeft naar de prediking van zijn twaalf apostelen niet geluisterd; zij hebben Christus niet willen erkennen, zij hebben niet willen geloven, wat Jesaja hun reeds had verkondigd, dat ze in de eerste plaats vergeving van zonden moesten ontvangen door Christus' lijden, en dat ze dan in rechtvaardigheid moesten wandelen. Neen ze hebben Christus verworpen, en ze zoeken eigen gerechtigheid op te richten. Zelf willen ze voldoen aan de eis der wet, terwijl Gods rechtvaardigheid in Christus is. Christus is het einde der wet. Wanneer de wet haar doel bereikt, dan brengt ze de mens tot Christus, want dan leert ze hem inzien, dat zijn eigen gerechtigheid een wegwerpelijk kledingstuk is. Dan leert hij vragen naar de gerechtigheid van Christus. Maar dat heeft Israël niet verstaan. Daarom blijft het buiten.

Hoofdstuk 10 : 5 – 13

Want Mozes beschrijft de rechtvaardigheid, die uit de wet is; de mens, die ze doet zal erin leven. De gerechtigheid uit geloof echter zegt: zeg niet in uw hart: wie zal opklimmen in de hemel? Dat is Christus afbrengen. Of: wie zal nederdalen in de afgrond? Dat is Christus uit de doden opbrengen. Maar wat zegt zij? Nabij u is het woord, in uw mond en in uw hart. Dit is het woord des geloofs, dat wij prediken. Indien gij met uw mond het woord belijdt, dat Jezus Heer is, en met uw hart gelooft, dat God Hem opwekt uit de doden, zult gij behouden worden. Want met het hart wordt geloofd tot rechtvaardigheid, en met de mond wordt beleden tot behoudenis. Want de Schrift zegt: ieder, die in Hem gelooft, zal niet beschaamd worden. Want er is geen onderscheid van Jood en van Griek, want Hij is Heer van allen, rijk zijnde over allen, die Hem aanroepen. Want al wie de naam des Heren zal aanroepen, zal behouden worden.

De verzen 6 en 7 maken wel een vreemde indruk. Het zal goed zijn, hierbij Deutern. 30:11-14 na te lezen, die Paulus bij het schrijven voor de geest heeft gehad. Ze luiden aldus: "Want dit gebod, hetwelk ik u heden gebied, dat is voor u niet verborgen en het is niet verre. Het is niet in de hemel om te zeggen: wie zal voor ons ten hemel varen, dat hij het voor ons hale en het ons horen late, dat wij het doen. Het is ook niet op gene zijde der zee, om te zeggen: wie zal voor ons overvaren naar gene zijde der zee, dat hij het voor ons hale en ons het horen late, dat wij het doen? Want dit woord is zeer nabij u, in uw mond en in uw hart, om dat te doen" .

Het treft in de eerste plaats, dat Paulus geen letterlijke aanhaling doet. Mozes spreekt in de tweede volzin van de overzijde der zee, waarheen men vaart, en Paulus spreekt over de afgrond, waarin men neerdaalt. Maar nog meer vreemd is de uitlegging, die men niet zou zoeken, en waar ook Mozes waarschijnlijk niet aan heeft gedacht.

Mogen wij daarom zeggen, dat Paulus er maar wat van maakt? Dat hij een willekeurige uitlegging geeft? Laten we toch geloven dat Gods Geest

beiden Mozes en Paulus heeft geïnspireerd, om te schrijven wat ze schreven. We hebben immers wel meer voorbeelden in de Schrift, dat de een de ander geheel anders uitlegt, dan we naar de gedachtengang van deze zouden verwachten.

Toen Hosea schreef, hoofdstuk 11:1: "Als Israël een kind was, toen heb Ik hem liefgehad en Ik heb Mijn zoon uit Egypte geroepen", toen heeft hij aan het volk Israël gedacht uit het boek Exodus. Maar door Mattheüs zegt de Geest: "Opdat vervuld zou worden, hetgeen van de Heer gesproken is door de profeet: uit Egypte heb Ik Mijn Zoon geroepen". En dan is de Zoon niet Israël maar Christus. Evenzo, toen Jesaja aan Achaz het teken gaf: "Zie een maagd zal zwanger worden en een zoon baren en zijn naam Immanuël noemen; boter en honing zal hij eten, totdat hij weet te verwerpen het kwade en te verkiezen het goede, zekerlijk, eer dit jongske weet te verwerpen het kwade en te verkiezen het goede, zal het land, waarover gij verdrietig zijt verlaten zijn van zijn twee koningen", (Jes. 7: 14-16), toen heeft Jesaja niet gedacht en koning Achaz ook niet aan het Kindeke van Maria. En toch zegt Matth. 1 :22-25 dat dit alles geschied is, opdat vervuld zou worden hetgeen van de Heer gesproken is door de profeet. Zo ook hier.

En wanneer de Geest in de woorden van Mozes de betekenis wil leggen, die Paulus er aan geeft, wie zal dan zeggen, dat het geen gezonde uitlegging is?

Maar de uitlegging van Paulus is toch niet zo gezocht als hij de eerste aanblik schijnt. Om dat te verstaan moeten we de hoofdstukken 29 en 30 van Deuteronomium geheel lezen. Mozes roept daar aan de grens van Kanaän geheel Israël samen om hen in Jehova's naam een verbond te gebieden boven het verbond, dat Hij met hen had gemaakt aan Horeb veertig jaren vroeger. Maar het blijkt dat deze twee hoofdstukken profetisch zijn. Mozes herinnert aan het oude verbond van Sinai en profeteert van het nieuwe verbond, waarover ook Jeremia (31:31-34) en Hebreëen (8:8-12) hebben gesproken. En nu zien we bij Mozes ook, dat

het oude verbond met Israël voorwaardelijk is: "Gij zult en dan zal Ik". Maar het nieuwe is onvoorwaardelijk: "Ik zal".

Er is nog iets opmerkelijks: God heeft gewild, dat het eerste verbond zou falen: "Jehovah heeft u niet gegeven een hart om te verstaan, noch ogen om te zien, noch oren om te horen, tot op deze dag". (Deut. 29:4).

Israël heeft dat eerste verbond niet gehouden, maar heeft de afgoden gediend en daarom heeft God hen verworpen in een ander land. Dat is de inhoud van hoofdstuk 29 en dat geeft de indruk, dat de profetie zich niet verder uitstrekt dan tot de Babylonische ballingschap. Maar hoofdstuk 30 laat zien dat ze gaat tot de laatste dagen: "Jehovah uw God zal u weder vergaderen uit al de volken, waarheen Jehovah uw God u verstrooid had. Al waren uw verdrevenen aan het einde des hemels, vandaar zal Jehovah uw God u vergaderen en vandaar zal Hij u nemen, en Jehovah, uw God zal u brengen in het land, dat uw vaders erfelijk bezeten hebben". (30:3-5). En dan zal Hij hun hart besnijden zodat ze Hem liefhebben en gehoorzamen en Zijn geboden doen en Hij zal hen overvloedig zegenen (Vers 6-10). En dan volgen de woorden van vers 11-14 die ik zoëven voorlas.

Op welke wijze dat nieuw verbond zou komen, werd nog niet aan Mozes geopenbaard. Wij, die de gehele Schrift hebben, weten, dat daartoe Christus van de hemel moest komen, dat Hij op de aarde verworpen moest worden en van de doden moest opstaan. Wij weten, dat niet onze rechtvaardigheid, maar Zijn rechtvaardigheid ons behoud is. Wij weten, dat het nieuwe verbond met Israël rust op de rechtvaardigheid, die uit het geloof is. Mozes wist dat niet. Maar zijn gedachten worden zo bestuurd, dat hij denkt aan afdalen uit de hemel en aan terugkomen van de overzijde der zee. Van de afgrond zegt Paulus, en dat betekent van de dood. En zo blijkt de uitlegging die Paulus in Rom. 10 geeft aan de woorden van Mozes in Deut. 30 toch volstrekt niet zo willekeurig en zo zonderling te zijn als het eerst schijnt.

Paulus blijft geheel in Mozes' gedachtengang, doch wat voor Mozes nog uiterst vaag was is hem helder: het nieuwe verbond met Israël heeft zijn grond in de menswording en in de dood en de opstanding van Christus. Die menswording en opstanding vormen dan ook de inhoud van Paulus' prediking. Met de mond belijden, dat Jezus Heer is, wat is het anders dan erkennen, dat Hij uit de hemel is nedergedaald? Indien Hij niet uit de hemel neergedaald is, indien Hij niet anders is dan de edelste mens, dan is Hij niet Heer, dan is Hij niet de Jehovah van het oude verbond. Om te belijden dat Hij uit de hemel is neergedaald, noemen wij Hem niet platweg Jezus, zoals zo velen doen; wij noemen Hem Heer Jezus. En wij geloven met het hart, dat God Hem uit de doden heeft opgewekt. Anders zou Hij immers nog dood zijn en wat zou een dode Heiland ons kunnen baten? Maar Gods Heilige heeft geen verderving gezien in het graf. Hij is dood geweest en zie Hij leeft in de eeuwen der eeuwen. "Zo zult gij behouden worden". Met het hart geloven dat Hij opgestaan is, dat is onze rechtvaardigheid, die ons toegerekend wordt; met de mond belijden, dat Hij de Heer is, dat is onze behoudenis.

Het evangelie, dat is Christus, de mens geworden, de gekruisigde, de opgestane. En de rechtvaardigheid en de behoudenis die in Hem is - Mozes heeft het voorzien en Paulus zal het in het 11^e hoofdstuk prediken - die zullen eenmaal het deel worden van gans Israël, wanneer God hen terugbrengt naar hun land en Zijn onvoorwaardelijk verbond met hen sluit volgens Deut. 30. Dan heeft Israël de rechtvaardigheid die uit het geloof is.

Om deze is het te doen, en daarom moest de rechtvaardigheid die uit de wet is falen. Daarom gaf God aan Israël in de woestijn reeds een hart om niet te verstaan, ogen om niet te zien en oren om niet te horen.

Die rechtvaardigheid uit het geloof was het onderwerp van de uiteenzetting in Rom. 3:21 tot het einde van hoofdstuk 4; ze is het weer hier in Rom. 9:30 tot het einde van hoofdstuk 10.

Daar was het individueel, hier is het nationaal. Daar was het de vraag, hoe de zondaar rechtvaardig wordt voor God, hier is het de vraag, hoe God de geloofsrechtvaardigheid zal toerekenen aan het gehele volk Israël.

Paulus herinnert in vers 11-13 even aan de algemeenheid. "Een iegelijk die in Hem gelooft, zal niet beschaamd worden". Het onderscheid van Jood en Griek is weggefallen. Eén ding slechts is nodig: de naam des Heren aanroepen; d.w.z. in de taal van Paulus: de naam aanroepen van de Heer Jezus.

Hoofdstuk 10 : 14-21

Hoe echter zullen zij Hem aanroepen in wie zij niet geloven? En hoe zullen zij in Hem geloven van Wie zij niet horen? En hoe zullen zij horen zonder prediking? En hoe zullen zij prediken indien zij niet gezonden worden? Overeenkomstig gelijk geschreven is: Hoe lieflijk zijn de voeten van wie goede boodschap brengt van het goede. Maar niet allen gehoorzamen het evangelie, want Jesaja zegt: Heer, wie gelooft onze berichten? Bijgevolg is het geloof uit het gehoor en het gehoor door het woord van Christus. Maar, zeg ik, horen zij niet? Ja zeker, tot het gehele land kwam hun uiting, en hun verklaring tot het einde der bewoonde wereld. Maar, zeg ik, wist Israël niet? Eerst zegt Mozes: Ik zal U jaloers maken door niet-natie; door een onverstandige natie zal ik U tot toorn verwekken. En Jesaja verstout zich en zegt: Ik werd gevonden door wie mij niet zoeken; ik werd openbaar aan wie niet naar mij vragen. Tot Israël zegt hij: De gehele dag steek ik mijn handen uit naar een weerspanning tegensprekend volk.

In de verzen 14 en 15 geeft Paulus ons weer gelijk hij meer doet b.v. Rom.8:29,30, een ketting van gedachten: aanroepen, geloven, horen, prediken, zenden, met nog in het 11^e vers: behouden worden. Om het behouden worden is het te doen; zal hij geloven dan moet hij eerst horen, zal hij horen dan moet er een prediker zijn en zal iemand prediken dan moet hij gezonden worden. Maar dan blijkt het al weer dat de gehele actie van God uitgaat. Hij moet de predikers zenden, die goede boodschap zullen brengen van het goede. Daarop volgt pas het prediken, het horen, het geloven, het aanroepen, de behoudenis. Doch tussen horen en geloven ligt het critieke punt. God zendt Zijn predikers; de predikers prediken en hun boodschap wordt gehoord. Wanneer die boodschap geloofd wordt, dan volgt het andere ook weer vanzelf: het aanroepen van de naam des Heren en de behoudenis. Maar tussen horen en het geloven ligt het zwakke punt van de keten. Niet allen die horen geloven, zoals ook reeds Jesaja heeft verklaard; het zijn er volgens hem maar weinigen. Het geloof is altijd uit het gehoor en het gehoor door het woord van Christus, dat gepredikt wordt. Maar niet altijd is uit het gehoor ook geloof; het gebeurt menigmaal dat er wel gehoor is en geen geloof. Gehoor is er wel. En Paulus haalt uit de 19de Psalm een woord aan

aangaande een prediking die stellig tot allen kwam. Geen spraak en geen woorden zijn er, waar de spraak van de hemelen niet wordt gehoord, wanneer ze Gods eer verkondigen en Zijner handen werk. Dat is in elk geval een prediking, die over de gehele aarde wordt gehoord en tot het einde der wereld, en die - we hebben het gehoord in Rom.1 en 2 - bedoeld is, om Gods onzichtbare kracht en Goddelijkheid bekend te maken, zodat geen mens, waar ter wereld, zich op zijn onwetendheid kan beroepen. God kennende hebben zij Hem niet erkend. Maar ook de prediking tot Israël aangaande Christus is algemeen geweest. Het woord van Hem zelf en van de twaalf apostelen kwam door het gehele land. Het geschiedde niet in een hoek, zegt Paulus tot Agrippa (Hand. 26: 26). En tot de verstrooide Joden in de gehele bewoonde wereld werd Paulus gezonden met dezelfde boodschap. Israël van die dagen heeft gehoord. En wist Israël dan niet wat het gevolg zou zijn, zo zij niet luisterden naar de prediking? Zeker wist Israël dat. Mozes had het gezegd en Jesaja: "Zij hebben Mij tot jaloersheid verwekt door niet-God; zij hebben Mij tot toorn verwekt door hun ijdelheden. Ik dan zal hen tot jaloersheid verwekken door niet-natie; door een dwaze natie zal Ik hen tot toorn verwekken" zo had in Deut.32-21 Mozes hun gezegd in het kunstige lied dat hij hun meegaf voor alle tijden, waarin hij de gehele geschiedenis had voorzegd, hun verwerping en hun verzoening en dat hij in zulk een vorm had gegoten, dat zij het wel moesten onthouden. (Deut.32:1-43 bestaat in het Hebreeuws uit strophen, elk van twee regels en elke regel bestaat altijd uit drie woorden. In de Hebreeuwse bijbel is het gedrukt in de vorm van een gedicht). Het is het lied, dat de overwinnaars aan de glazen zee nog zingen in Openb. 15, het lied van Mozes, de dienstknecht van God. Zeker, Israël wist wel, wat komen zou, zo zij hoorden en niet luisterden: De Heidenen zouden hen voorgaan. Dat had ook Jesaja gezegd: "Ik ben gevonden van hen, die naar mij niet vraagden; Ik ben gevonden van hen die Mij niet zochten, tot het volk dat naar Mijn naam niet genoemd was heb Ik gezegd: Ziet, hier ben Ik, ziet hier ben Ik" (Jes. 65:1). Had Mozes hun gezegd dat niet-volk hen jaloers zou maken, Jesaja verstout zich en zegt ronduit, dat niet-volk Gods volk zou worden en dat dus daarom Israël jaloers zou worden. Israël het ongehoorzame, dat tegensprekend volk, waaraan God tevergeefs de gehele dag de handen

uitstrekt. Wij moeten bij deze verzen niet denken aan de gemeente van Christus, maar eenvoudig aan de volken, aan de niet-Joden, tot wie het woord van Christus gezonden wordt in deze dagen, van Israëls verharding. Vroeger stonden die volken buiten God, en er was geen andere toegang tot Hem dan door inlijving bij Israël. Nu echter is God hun God, nu heeft Hij in Christus de wereld tot Zich verzoend (2 Kor. 5: 19) en zij zijn allen Zijn volk. Of ze allen persoonlijk het woord van God en de verzoening aannemen is een andere vraag; dat zal afhangen van persoonlijk geloof, maar daarover gaat het hier niet; hier is het alleen de zaak dat vroeger Israël als volk aangenomen was naar Gods vrijmachtige verkiezing en de andere volken buiten stonden en nu is Israël om zijn ongeloof en ongehoorzaamheid buitengesloten en de anderen zijn aangenomen. En door die aanneming wil God Israël niet kwellen of krenken, maar Hij wil ze jaloers maken, opdat zij dezelfde gunst ook mogen verkrijgen en nog veel grotere. Daarover schreef Paulus in het volgende hoofdstuk.

Hoofdstuk 11 : 1-10

Ik zeg dan, verstoot God Zijn volk? Dat zij verre! Want ook ik ben een Israëliet, uit het zaad van Abraham, uit de stam van Benjamin. God verstoot Zijn volk niet, dat Hij tevoren kende. Of weet gij niet in Elia, wat de Schrift zegt, als hij met God pleit tegen Israël, zeggende: Heer, Uw profeten doden zij, Uw altaren ondergraven zij en ik werd alleen overgelaten en zij zoeken mijn ziel. Maar wat wordt hem bekend gemaakt? Ik liet Mijzelf over zeventuizend mannen, die de knie niet buigen voor Baäl. Zo is er dan ook in het tegenwoordige tijdperk een overblijfsel geworden naar de verkiezing der genade. Indien echter naar genade, dan niet meer uit werken, aangezien de genade niet meer genade wordt, indien echter uit werken, is het geen genade meer, aangezien het werk geen werk meer is. Wat dan? Wat Israël zoekt dat ontmoette het niet, maar de uitverkiezing ontmoette het. De rest echter werd vereelt, gelijk geschreven is: God geeft hun een geest van gevoelloosheid, ogen om niet te zien en oren om niet te horen, tot op de dag van heden. En David zegt: Hun tafel worde hun tot een strik en tot een net en tot een aanstoot en tot een vergelding. Laat hun ogen verduisterd worden om niet te zien en verkrom hun rug voortdurend.

Verstoot God Zijn volk? Dat zij verre! Israël heeft niet geluisterd naar de profeten, die God zond, vroeg op zijnde en zendende; Israël heeft niet geluisterd toen de Zoon Zelf tot Zijn wijngaard kwam; Israël heeft niet geluisterd toen Hij door Zijn twaalf apostelen nogmaals het woord tot hen richtte. Wat kon God nog meer doen? Hij trok Zich terug en brak met hen. Zijn heilige stad en Zijn heilige tempel liet Hij verwoesten; de eredienst die Hij ingesteld had deed Hij ophouden; Zijn eigen land, Immanuëls land (Jes. 8:8) gaf hij aan de vijanden over ter vertreding en het volk, dat volgens de belofte het eerste, het heersende volk der aarde zou wezen, verstrooide Hij onder de volken. Het had er alle schijn van, dat God tot andere gedachten gekomen was ten opzichte van Israël en dat Hij, om het maar eens plat te zeggen, nu Zijn poging om Israël tot een heilig volk te maken mislukt was, dat volk voorgoed verwierp en het maar eens met andere volken ging proberen.

Toen Paulus zijn brief aan de Romeinen schreef, was dat nog niet gebeurd, maar het zou toch komen over enkele jaren. Petrus en de andere apostelen waren al niet meer te Jerusalem, het getuigenis liep ten einde.

Paulus wist door de Geest, dat de breuk met Israël aanstaande was en hij stelt het in deze hoofdstukken voor als reeds geschied. En nu doet hij de vraag, waartoe de omstandigheden aanleiding gaven: Verstoot God Zijn volk? En hij beantwoordt ze terstond met zijn vertrouwend: "Dat zij verre!" Dat God Zijn volk niet verstoot, daarvoor stelt hij zichzelf tot bewijs.

Indien één Israëliet verdiend had verstoten te worden dan was toch zeker hij het, die op één lijn met Judas, Kajafas en Herodus Christus had vervolgd. En in plaats dat hij verstoten was, was hij niet alleen aangenomen, maar tot apostel afgezonderd, tot leraar der volken. Dat was genade geweest in de meest volstreckte zin van het woord en op die genade rekent Paulus ook ten opzichte van zijn volk.

Wanneer Israël verstoten was, dan moest ook Paulus verstoten zijn, een Israëliet uit Abrahams zaad, uit de stam van Benjamin, want hij is niet beter dan zijn broeders. Petrus en Johannes en de Maria's mogen beter zijn, waar ze onmiddellijk Christus hebben aangenomen, maar Paulus behoort tot het vijandige Israël, dat de verstoting verdiend heeft. Indien God Paulus genade kon bewijzen, dan kan Hij ook, zo trekt Paulus de conclusie, het gehele volk in genade weer aannemen.

God verstoot Zijn volk niet, dat Hij tevoren kende. De moeder verstoot haar stoute kindje niet, wanneer zij het achter de deur zet, opdat het tot nadenken zou komen; de tucht die zij oefent is een bewijs van haar liefde. En van de tucht, die God met Israël oefent, getuigen al de profeten van Mozes tot Maleachi die uitgesproken hebben dat God Israël liefheeft. Hij kende hen te voren en bestemde dat volk om de drager te zijn van Zijn heil. En drager van Zijn heil zal het worden, maar daartoe moet het eerst genade leren verstaan, en om genade te leren verstaan, moet het

eerst als Paulus vijandig zijn. Dat is Gods methode, waarover Paulus aan het eind van zijn betoog zal jubelen.

Paulus is een bewijs, dat Israël niet verstoten is. God heeft Zijn volk niet verstoten, want ik ben ook een Israëliet. En zoals hij zijn er meer. Er is een overblijfsel gelijk er altijd een overblijfsel was. En Paulus haalt tot voorbeeld aan wat de Schrift zegt in "Elia", in dat deel van de boeken der Koningen, waarboven de naam Elia als opschrift zou kunnen staan.

Het was wel een heel donkere tijd waarin Elia leefde. Hij pleit in zijn moedeloosheid tegen Israël: "Ik heb zeer geijverd voor Jehovah, de God der heerscharen, want de kinderen Israëls hebben Uw verbond verlaten, Uw altaren afgebroken en Uw profeten met het zwaard gedood, en ik alleen ben overgebleven en zij zoeken mijn ziel om die weg te nemen" (1 Kon. 19: 11,14). Dat was geen ijdele klacht, maar het was de klacht van een moedeloze. En God troostte hem en toont hem dat Israël nog niet verworpen is, dat het een toekomst heeft, die Elia niet verder behoeft te kennen dan tot de tijd van Elisa en Jehu. En dan verneemt hij ook, dat hij niet alleen is overgebleven. Er zijn nog zeventuizend, die de knie voor Baäl niet hebben gebogen. Een overblijfsel van zeventuizend op enige millioenen, dat is niet veel, maar het is een bewijs, dat God Zijn volk niet heeft verstoten.

En zo is het ook in de dagen van Paulus. Niet alleen uit de Heidenen, van wie hij de apostel is, maar ook uit de Joden verkiest God de Zijnen, en het hart van de apostel wordt verkwikt.

Maar het is een overblijfsel naar de verkiezing der genade. Israël heeft uit de werken der wet zijn eigen rechtvaardigheid zoeken op te richten en zolang ze daarbij blijven, kan genade hen niet helpen. Want genade en werken kunnen niet samengaan. Is het uit genade, dat een volk en dat een zondaar behouden wordt, dan is het niet meer uit de werken aangezien genade geen genade is, als er werken aan te pas komen ter voltooiing. En indien het - maar dat is het niet - uit de werken is, dan

komt er geen genade bij ter aanvulling, want werk is geen werk als genade moet meehelpen.

De tegenstelling is zo scherp als maar mogelijk is. Louter genade of louter werk. Geen schikken en plooiën, geen samengaan van de twee. Wil Israël, wil een zondaar door werken behouden worden, welnu hij werke en hij voldoe aan de eisen van Gods wet. God zal het hem lonen, zo hij het bereikt. Hij rekene dan echter ook op geen genade. Maar ook omgekeerd: Indien wij begrepen hebben, dat alleen Gods genade ons kan behouden, laten wij dan ook afzien van elke poging om onze werken, ons bidden, ons geloof in rekening te brengen. Ook ons geloof niet. Er is een neiging om ons geloof te maken tot een verdienstelijk werk en ook daarmee wordt de genade krachteloos gemaakt. Israël heeft door werken behouden willen worden en dat is misgelopen, ze hebben enkel hun eigen gerechtigheid trachten op te bouwen en daarom kon Gods rechtvaardigheid, die Hij uit genade geeft, hen niet bereiken.

Wat dan? Wat Israël zocht: rechtvaardigheid, dat ontmoette het niet op zijn weg, maar de uitverkorenen ontmoetten het. Waarom de uitverkorenen? Alweer opdat het zou blijken dat de rechtvaardiging louter Gods werk is. Hadden de vromen, de braven, de gelovigen het ontvangen, dan was er van hun kant iets verdienstelijks geweest, maar dat iemand uitverkoren wordt gaat geheel buiten hem om; het is Gods welbehagen dat de ene uitverkoren wordt en de andere niet. God heeft Israël als volk terzijde gesteld; Hij had hen ook allen persoonlijk terzijde kunnen stellen, maar dat doet Hij niet. want Hij wil laten zien, dat Zijn liefde niet ophoudt. Maar dan moeten zij, die Hij rechtvaardigt het enkel te danken hebben aan Zijn verkiezing en niet aan hun verdienste. Zo alleen kunnen zij tot een teken zijn dat God Zijn volk niet verstoot, maar dat Hij het eenmaal zal redden, zoals Hij deze uitverkorenen, zoals Hij Paulus redde.

Maar de overigen werden vereelt en dat was voorzegd. Israël wist het. Jesaja had geschreven: "Jehovah heeft over u uitgegoten een geest des diepen slaaps en Hij heeft uw ogen toegesloten; de profeten en uw

hoofden en de zieners heeft Hij verblind" (Jes. 29:10). Dat woord haalt Paulus aan, maar hij denkt tegelijk aan Mozes: "Jehovah heeft u niet gegeven een hart om te verstaan, noch ogen om te zien, noch oren om te horen tot op deze dag" (Deut. 29:4). En David zegt in Psalm 69:23 en 24: "Hun tafel worde voor hun aangezicht tot een strik en tot volle vergelding, tot een valstrik, laat hun ogen duister worden dat ze niet zien en doe hun lendenen voortdurend waggelen". Dat zegt David in de wensende vorm, maar als we het verband nazien, dan blijkt dat David in deze Psalm de woorden van Christus spreekt: "Zij hebben mij gal tot spijs gegeven en in mijn dorst hebben zij mij edik te drinken gegeven", zo luidt het vorige vers en het blijkt dus, dat de verblinding hen treft wegens hun verwerping van Christus. Het is een vonnis.

Tot op de dag van heden zegt Mozes, zegt ook Paulus. Ook nog de dag die wij beleven. Maar juist in die woorden: "Tot op deze dag" ligt de grootste blijdschap. De verblinding en de verharding is maar voor een tijd en hoe lang die tijd ook schijnt te duren, het zal eenmaal blijken, dat hij maar betrekkelijk kort is geweest. Want: "Een ogenblik is er in Zijn toorn, maar een leven in Zijn goedertierenheid" (Ps. 30: 6).

Hoofdstuk 11:11-16

Zeg ik dan struikelen zij niet, opdat zij zouden vallen? Dat zij verre! Maar door hun misdaad is behoudenis tot de natiën om hen jaloers te maken. Indien echter hun misdaad de rijkdom is der wereld en hun vermindering de rijkdom der natiën, hoeveel temeer hun volheid. Ik zeg tot U natiën, in zover ik de apostel der natiën ben, verheerlijk ik mijn bediening of ik misschien mijn vlees jaloers mocht maken en enigen uit hen behouden. Want indien hun verwerping de verzoening is der wereld, wat is hun aanneming dan, het leven uit de doden? En indien de eerstelingen heilig zijn, dan ook het deeg en indien de wortel heilig is, dan ook de takken.

En nu op eenmaal haalt de apostel het gordijn op en toont hij de ontwikkeling van het Goddelijk plan der eeuwen. De verzoening der wereld, het leven uit de doden, daar gaat het om. Daartoe moet alles dienen, ook Israëls verharding. "Struikelen zij niet, opdat zij vallen zouden?" zegt Paulus dat? Dat zij verre! Maar de mensen zeggen nog in onze dagen dat Paulus dat zegt en dat Mozes dat zegt en Jesaja en al de profeten. Israël, zo zegt men is gestruikeld opdat het zou vallen. Israël heeft Christus verworpen en nu heeft God Israël verworpen. Israël is gevallen en nu blijft het liggen. Er mogen nog Joden bekeerd worden, maar dat is ook alles. Een overblijfsel, een rest bekeert zich. Maar de anderen zijn verhard, en dat blijven zij. Zo zeggen de mensen.

Maar dat zij verre! roept de apostel uit. Israël is gestruikeld, maar niet om te vallen en te blijven liggen. Met Israël te laten struikelen heeft God een heel andere bedoeling. Hun afval is om de behoudenis te brengen tot de natiën; hun verwerping is de verzoening der wereld. Uit de diepste duisternis straalt het helderste licht.

Israël moest Christus verworpen. Zij wisten niet toen ze Hem aan het kruis brachten, dat ze daarmee vervulden wat Gods raad bepaald had dat geschieden zou n.l. dat Christus gehoorzaam zou zijn tot de dood des kruises, opdat in Zijn naam zich alle knie zou buigen. Had Israël Christus aangenomen, dan waren de andere volken naar het woord der profeten bij Israël ingelijfd geworden en er zou een Godsregering zijn ontstaan,

zoals de wereld die zal kennen in het duizendjarig rijk, dat de gerechtigheid heerst met een ijzeren roede. Maar dat ware geen wereldverzoening geweest. Gods gerechtigheid moest niet alleen openbaar worden, maar Zijn genade moest gelegenheid hebben zich te uiten.

God had Zich voorgenomen, door Israël de wereld te brengen onder de band der gerechtigheid en Hij zal dat ook doen te Zijner tijd. Maar Hij had ook het voornemen, in Christus de goddeloze te rechtvaardigen en de vijand te verzoenen. Dat voornemen kon Hij niet uitvoeren zolang de band met Israël bestond, want deze bediening der genade was niet aan Israël toegezegd. Zou de bediening der genade plaats hebben, dan moest Christus sterven aan het kruis. En nu gebruikt Hij Israël om Christus aan het kruis te brengen. Dan kan Hij de band met Israël verbreken en dus de nieuwe bedeling der genade openen.

Daartoe moest Israël struikelen. Niet opdat het zou vallen, maar opdat de behoudenis der Heidenen (natiën) zou komen, een behoudenis groter en heerlijker dan ze ooit door Israël kon bereikt worden. Door Israël konden ze worden onderdanen van Gods rijk, en dat zou heerlijk zijn, maar nu Israël terzijde gesteld is wordt de verzoening openbaar en kunnen ze worden geliefde kinderen van God. Die behoudenis komt tot de natiën tengevolge van Israëls val. En daartoe was het nodig dat Israël struikelde. Hun afval is de rijkdom der wereld, hun vermindering de rijkdom der natiën.

En dat is ook het heil van Israël zelf. God wil hen immers jaloers maken door niet-volk, gelijk zij Hem jaloers hebben gemaakt door niet-God. Maar die jaloersheid kan heerlijke gevolgen hebben. Wanneer Israël ziet dat niet-volken aangenomen worden en een hoger plaats krijgen dan Israël ooit heeft gehad, dan zal het jaloers worden, afgunstig, en dan zal het vragen naar de weg en om ook dat heil te bereiken.

Daartoe predikt Paulus aan de natiën: om Israël jaloers te maken. Paulus zegt dit en alles wat erop volgt, tot de natiën, niet tot de gelovigen uit de

natiën. Laten we daar wel op letten; anders zou bijv. het 21ste vers ons in de war brengen. Paulus heeft het in deze hoofdstukken 9 tot 11 niet over gelovigen en ongelovigen, maar over Israël en de volken. als zodanig. Paulus is de apostel der natiën. Hij heeft het in hoofdstuk 1 gezegd, dat hij een schuldenaar is van wijzen en onwijzen, van Grieken en Barbaren. Aan de natiën wordt nu de behoudenis gepredikt. En wanneer Paulus dat doet, dan heeft hij natuurlijk ook het heil der natiën op het oog en hij verblijdt zich, wanneer zijn prediking ingang vindt.

En toch, bij al. zijn prediking heeft de apostel een bijgedachte: Israël. Wordt aan de volken het evangelie verkondigd, worden velen uit de natiën behouden, dan zal Israël, Paulus' broeders naar het vlees, jaloers worden en die jaloersheid zal er hen toe brengen dat ze ook het evangelie aannemen.

Dat de volken het evangelie aannemen is heerlijk en Paulus verblijdt er zich in, maar zijn grootste blijdschap is toch, dat hier en daar een Israëliet het evangelie der genade aanneemt, want dat is een bewijs dat God Israël niet heeft verstoten, maar het weer zal aannemen. En wanneer Israël weer wordt aangenomen, dan worden al Gods plannen verwezenlijkt. Hun afval is de rijkdom der wereld, hun vermindering de rijkdom der natiën, maar nu zal omgekeerd hun wederaanneming geen vermindering of verarming van de natiën zijn. Integendeel. De volheid van Israël zal voor de natiën nog groter rijkdom zijn. Hun verwerping is de verzoening der wereld, hun verzoening zal niet de verwerping der wereld zijn, o neen, Israëls wederaanneming is voor de wereld het leven uit de doden. Want nu in deze bedeling zijn de natiën als zodanig verzoend; God verzoent de wereld tot Zichzelf, maar de mensen hoofd voor hoofd laten zich nog niet verzoenen. Nu wordt enkel een gemeente verzameld en Paulus zegt in de Efezer-brief, wat haar taak is in Gods wereldplan. Maar wanneer Israël weer aangenomen is en plaats heeft gekregen in Gods wereldbestuur, die Hij het heeft toegedacht en toegezegd van de dagen van Abraham af, dan zullen allen persoonlijk God leren kennen, dan zal de aarde vol worden van de kennis des Heren. Dat zal het leven zijn uit de doden.

"Indien de eerstelingen heilig zijn, dan is ook het deeg heilig". In Israëls eredienst werden alle eerstelingen aan Jehovah gewijd, eerstgeborenen van mensen en dieren, eerstelingen van de oogst en de boomvruchten, niet om daarmee te zeggen, dat de eerstelingen beter waren dan de anderen, maar om daarmee huisgezin en veestapel en oogst geheel te wijden. Zijn de eerstelingen heilig dan is de gehele oogst heilig en ook het daaruit bereide deeg en het brood dat er van gebakken wordt. En Israëls eerstelingen waren heilig: "Ik gedenk de weldadigheid Uwer jeugd", zegt Jehovah door Zijn profeet, "de liefde uwer ondertrouw, toen gij Mij nawandeldet in de woestijn in onbewoond land. Israël was Jehovah een heiligheid, de eerstelingen Zijner inkomste" (Jer. 2:2,3). En de eerstelingen van het volk, de stamvaders Abraham, Izaäk, en Jakob waren Godgewijde mannen. Stellig, Israël hoe ook afgeweken, is een heilige, Gode gewijde, afgezonderde natie. Daaraan kan Israëls gedrag niets veranderen, want God heeft er Israël toe verkoren.

"Indien de wortel heilig is dan ook de takken". Maar wie is de wortel van Israël anders dan Christus, de Wortel van David, de Wortel van Isai? (Jes. 11:1,10; Op. 5:5; 22:16). Hij is de uit Egypte geroepen Zoon en waar Hij de Wortel heilig is, daar zijn ook de takken heilig. Israël is en blijft Gods heilig volk, afgezonderd van de andere volken. Want God heeft met dat volk Zijn bedoelingen, van Abraham af tot het einde der eeuwen.

Hoofdstuk 11:17-24

Indien echter sommigen der takken afgebroken zijn en gij (enkelv. jij) de wilde olijfbom in hen ingeënt zijt, in de vettigheid van de olijfbom mededeelachtig wordt, zo roem niet tegen de takken. Indien gij echter roemt, niet gij draagt de wortel, maar de wortel U (enkelv. jou). Gij (jij) zult dan zeggen: Takken werden afgebroken, opdat ik zou ingeënt worden. Het is wel. Door ongeloof zijn zij afgebroken en gij (jij) staat door het geloof. Wees niet hooggevoelend maar vrees. Want indien God de natuurlijke takken niet spaart, zal Hij ook U (jou) niet sparen. Zie dan de vriendelijkheid en de strengheid van God; over hen wel, die vallen, de

strengheid, over u (jou) echter de vriendelijkheid, indien gij (jij) in de vriendelijkheid blijft; anders zult ook gij worden afgebroken. Ook zij, indien zij in het ongeloof niet blijven, zullen ingeënt worden, want God is machtig ze weder in te enten. Want indien gij (jij) afgehouden wordt uit de van nature wilde olijfboom, en tegen nature in de tamme olijfboom ingeënt, hoeveel te meer zullen deze, die naar de natuur zijn, ingeënt worden in hun eigen olijfboom.

Men heeft van Paulus wel eens beweerd, dat hij, de stedeling, het bedrijf van de landman niet kent, en dat hij daardoor, wanneer hij zijn vergelijkingen ontleent aan het werk van de boer of de kweker wel eens fouten maakt. Zo b.v. in het beeld dat hij hier gebruikt, van de olijfboom. Een kweker zegt men, ent immers nooit een wilde tak op een tamme boom, integendeel, hij ent een tak van een veredelde boom op een wilde boom, die sterker is. Er wordt intussen ook beweerd, dat een Oosterse kweker wel terdege een tak van een wilde op een tamme olijfboom ent, en dat de boom daardoor gezonder en sterker wordt. Hoe dat ook zij, het beeld, dat Paulus gebruikt is duidelijk en meer had hij in zijn redebeleid niet nodig.

Hij spreekt over een olijfboom. Israël wordt in de Schrift zowel met de olijfboom als met de wijnstok en de vijgeboom vergeleken. Wanneer de olijfboom wordt genoemd, dan gaat het altijd over geestelijke zegeningen.

Israël is de olijfboom, de Israëlieten zijn de takken, Christus is de wortel, waaruit de gehele boom zijn sappen krijgt, zodat hij goede, vette olijven kan voortbrengen. En nu zijn sommige takken afgehouden. Niet alle. De boom der geestelijke zegeningen blijft bestaan en heeft voortdurend zijn wortel in de aarde, waaruit hem de levenssappen worden toegevoerd. Sommige oorspronkelijke takken zijn gebleven en dragen voortdurend vruchten; er zijn Israëlieten, die geestelijke zegeningen genieten.

Door de arbeid van Paulus is nu de wilde olijfboom ingeënt op de stam van Israël. De gehele wilde olijfboom, niet enkele takken. Als we daarop

letten, dan begrijpen we dat Paulus het hier niet heeft over de gelovigen uit de natiën, die in Christus zijn ingeënt en een plant met Hem zijn geworden. Dat blijkt wel heel duidelijk uit de woorden die hij kiest. Van het 17de tot het 24ste vers gebruikt de apostel steeds het voornaamwoord gij in het enkelvoud. Onze schrijftaal kan dat niet weergeven. Wanneer we voor een ogenblik de familiale spreektaal gebruiken, dan lezen we: Indien sommige der takken afgebroken zijn en jij, de wilde olijfbom... Indien je roemt, niet jij draagt de wortel, maar de wortel jou... enz. tot in het 24ste vers: Indien jij afgehouden wordt... Maar in vers 25 gebruikt hij weer het meervoud. Ik wil niet broeders dat jullie deze verborgenheid onbekend zij, opdat jullie niet wijs zijt bij jullie zelf... enz. tot in het 50ste vers. Van vers 25 tot 30 spreekt hij tot de broeders, de gelovigen te Rome. Maar in het 13^e vs. spreekt hij de natiën aan en wanneer hij die een wilde olijfbom heeft genoemd, dan gebruikt hij de woorden jij en jou, zodat duidelijk blijkt, dat hij voortgaat de gehele volkerenwereld toe te spreken als een eenheid.

Die gehele volkerenwereld is ingeënt in de stam van Israëls geestelijke zegeningen - de rechtvaardiging en de verzoening uit genade door het geloof - op dezelfde voet als Israël. Paulus spreekt dus over onze tijd waarin het heil in Christus tot alle volkeren komt, de tijd, dat God in Christus met de wereld verzoend is en haar de zonden niet toerekent.

Nu echter hebben die volken, die onder het evangelie leven, de z.g. Christelijke volken, de wilde olijfbom, zich aan deze vermaning van de apostel niet veel gestoord. Ze hebben geroemd tegen de takken, ze hebben de Joden veracht en vervolgd, en zij hebben gedaan alsof zij de wortel droegen.

Paulus had het wel voorzien. Ze zouden zeggen: de takken zijn afgebroken, opdat ik ingeënt zou worden. Ik met een klemtoon. Ik die zichzelf voelt in zijn grootheid en waardigheid. Ik de hooggevoelende. Door ongeloof zijn de takken afgebroken; de wilde olijfbom staat alleen zolang hij gelooft. Laat hem vrezen! God heeft de natuurlijke takken niet gespaard, God zal ook de wilde olijfbom niet sparen.

Van Israël als volk heeft God zich afgewend, en Hij doet alsof het niet bestaat. Zij hebben geen tempeldienst meer en geen koningschap en zij voelen het gemis, maar hoe ze ook klagen, God antwoordt hen niet. Als afgehouden takken liggen zij ter aarde.

De volken hebben Hem beleden. Eerst de volken van Klein Azië, van Griekenland, van Italië en langzamerhand zijn de volken van geheel Europa en Amerika in naam christelijk geworden. Ingeënt in de olijfboom. Gedurende onze gehele jaartelling hadden de volken het kruis tot symbool en beleden ze in het publieke leven Christus en er was een streven om de inrichting van de staat en van de maatschappij christelijk te maken. Het ging gebrekkig en veel van het oude heidendom bleef over en was niet uit te roeien, maar toch deelden de volken in de geestelijke zegeningen en ze verblijdden zich daarin. Maar dat verzwakte geleidelijk. Gelijk Israël in zijn land God eerde met zijn lippen, maar het hart verre van Hem hield, zo geschiedde ook onder de Christenvolken en wat er van christelijke vorm overbleef, versteende meer en meer. En nu beleven we het, dat de volken openlijk breken met alle Christendom en alle godsdienst. Dat is begonnen met de Franse revolutie in 1789 toen in de grondwet geschreven werd: "Er is geen God" en dat gaat in onze dagen verder.

God spaart ook de wilde olijfboom niet. We beleven meer en meer, dat de volken officieel godsdienstloos worden. En dan trekt God Zich ook van hen terug.

God toont Zijn goedertierenheid, Zijn vriendelijkheid en welwillendheid en Hij toont Zijn strengheid. Van Zijn strengheid is Israël het voorbeeld. De volken leven nog onder Gods welwillendheid, maar zo zij in de welwillendheid niet willen blijven, worden zij ook afgehouden. Dan komen zij ook in dezelfde toeschiet als Israël. Dat is nog niet geschied maar de tijd schijnt aanstaande te zijn. Laten wij nog eens zeggen, dat het hier niet gaat om de gelovigen, die God ook nog in onze tijd uit Israël en de volken verzamelt, maar over de volken zelf. Wat de gelovigen

betreft, Paulus heeft in Rom. 8 gezegd, dat God die rechtvaardigt, tegen ons geen beschuldiging inbrengt; dat Christus die voor ons bidt, ons niet veroordeelt; dat geen macht ter wereld ons kan scheiden van Gods liefde in Christus. Wij worden niet af gehouwen, want wij zijn niet ingeplant in de olijfboom; wij zijn één plant geworden met Christus Zelf.

Maar de volken worden afgehouden en gelijk er nu sedert de dagen van Paulus een onchristelijk en anti-Christelijk Israël bestaat, zo worden langzamerhand ook de volken van Europa en Amerika onchristelijk, en openbaar anti-christelijk.

Dan echter komt het herstel. Te beginnen met Israël. God is machtig hen weder in te enten, De natuurlijke takken zullen nog gemakkelijker ingeënt worden dan de wilde. Dat zal daarmede beginnen, dat Israël zijn ongeloof laat varen. En het is merkwaardig dat juist in onze dagen zoveel Israëlieten komen tot de belijdenis, dat Jezus van Nazareth althans een profeet is. Is dat het begin van het ruisen in de dorre beenderen? God is machtig en te Zijner tijd zal Hij Israël weer inenten in zijn eigen olijfboom. En dan zal Israël een volk zijn van Priesteren en Koningen, Priesters om de volken der wereld - ook die van Azië en Afrika, die nu nog buiten staan en ook die van Europa en Amerika die afvallig zijn geworden - allen tot God te brengen en Koningen om ze allen in de naam van Christus te regeren. Maar dat is de geschiedenis van het duizendjarig rijk en die geschiedenis schrijft Paulus niet, want hij is de apostel van het tussen-tijdperk, tussen de afval van Israël en de wederaanneming. Die afval beleeft hij, de wederaanneming voorspelt hij.

Hoofdstuk 11 : 25-32

Want ik wil niet broeders, dat U deze verborgenheid onbekend zijt opdat gij niet wijs zijt in Uzelf, dat de verharding ten dele over Israël geworden is, totdat de volheid der natiën inga en alzo zal geheel Israël behouden worden gelijk geschreven is: Uit Sion zal de Behouder komen en Hij zal de goddeloosheden afwenden van Jakob en dit is hun een verbond met Mij, wanneer Ik hun zonden zal vergeven. Wat het evangelie betreft zijn zij wel vijanden om de wille van U; wat de verkiezing betreft beminden om de wille van de vaders. Want onberouwelijk zijn de genadegaven en de roeping van God. Want evenals gij eens weerspännig waart tegen God, maar nu barmhartigheid hebt verkregen door de weerspännigheid van dezen, zo zijn ook dezen weerspännig tegen Uw barmhartigheid, opdat ook zij nu barmhartigheid mogen verkrijgen. Want God sluit allen samen op in weerspännigheid, opdat Hij allen barmhartig zou zijn.

In dit gedeelte gebruikt Paulus weer 't meervoudig voornaamwoord: gijlieden, jelui, want hij spreekt niet meer tot de wilde vijgenboom, maar tot de broeders, tot de gelovigen. En aan die broeders openbaart hij een verborgenheid.

In de Schrift is een verborgenheid niet een ding dat verborgen blijft, maar het is een zaak, die tot dat ogenblik nog niet bekend was gemaakt, maar nu geopenbaard wordt. Aan een Bijbels mysterie (=verborgenheid) is dus niets mysterieus (geheimzinnigs). Een verborgenheid is door het verstand niet te ontdekken, zolang God ze verborgen houdt, maar zodra Hij ze geopenbaard heeft, is ze verstaanbaar voor ieder die gelooft wat God zegt.

Hier hebben we de verborgenheid van de duur van Israëls verharding. Dat Israël verhard zou worden, was geen verborgenheid; daarover hadden de profeten gesproken. Maar het was tot dusver nog niet bekend gemaakt, hoe lang die verharding duren zou; integendeel, dat was verborgen gebleven.

Jesaja 6 is het hoofdstuk van de verharding. "Ga heen", zo luidt het daar in vers 9 en 10 "en zeg tot dit volk: Horende hoort, maar verstaat niet, en ziende ziet, maar bemerkt niet. Maak het hart van dit volk vet en maak hun oren zwaar en sluit hun ogen, opdat het niet zie met zijn ogen, noch met zijn oren hore, noch met zijn hart versta en Hij het geneze". En dan vraagt de profeet: "Tot hoelang Here?" En hij krijgt geen rechtstreeks antwoord, "Totdat steden verwoest zijn, geen bewoner, en huizen zonder mensen en de bodem verwoest is tot wildernis."

"De Eeuwige voert de mens ver weg en groot is de verlatenheid in het land. Dan blijft een tiende deel. En opnieuw wordt het land gewijd. Gelijk de linde en de eik geveld, hun tronk behouden, zo blijft Zijn stam, een heilig kroost".

Ik lees U Jes. 6:11-13 voor uit de Joodse vertaling van A.B. Davids, omdat daarin beter dan in de gewone vertaling uitkomt, dat Israël ver weggevoerd wordt in zijn verharding, maar dat het ook weer hersteld wordt; dat de tronk blijft bestaan en opnieuw weer zal uitlopen. Maar wanneer zal dit komen? Tot hoe lang Heer?

De Heer Jezus heeft Jesaja's woorden aangehaald en gezegd, dat ze vervuld waren. Het was toen Hij tot de scharen begon te spreken in gelijkenissen en alleen aan de discipelen de verklaring gaf (Matth, 13:14, 15, Mark. 4:12, Luk. 8:10).

Paulus zegt hetzelfde tot de Joden in Rome (Hand, 28:25-27). Dan begint de verharding, niet reeds in de dagen van Jesaja. Van Jesaja's dagen af blijft immers de profetie ook gedurende en na de Babylonische ballingschap. Maar in de tweede ballingschap heeft Israël geen profeet meer. God bemoeit Zich niet meer met Zijn volk.

"Tot hoe lang Heer"? vraagt Jesaja. Paulus geeft 't antwoord. Totdat de volheid der natiën zal ingegaan zijn. Waar ingegaan? Paulus zegt het hier niet, maar hij zegt het in 1 Kor. 15 en in 1 Thess. 4. Ingegaan de Heer tegemoet om voor altijd met Hem te zijn. Paulus denkt aan de opneming

der gemeente. De volheid uit de volken, het volle getal, dat bestemd is om in deze bedeling Christus toe te behoren, die gaan in en daarmee houdt opeens de verharding van Israël op. Die verharding eindigt dus niet pas, wanneer Christus wederkomt, om de antichrist te verslaan en de koninkrijken in bezit te nemen (Op. 19) Neen, de verharding eindigt voor nog een woord van de openbaring vervuld is.

We zien immers in Openbaring onder verschillende beelden een gelovig Israël en ook de Heer Jezus spreekt in Zijn afscheidsrede van Matth. 24 over een gelovig Israël, dat door de volken der wereld in de laatste dagen wordt vervolgd.

De verharding van Israël houdt op, zodra de gemeente ingegaan is. Daarop is dus het wachten. "En alzo zal geheel Israël behouden worden". We moeten hier niet lezen, gelijk zo dikwijls geschiedt: "en dan zal geheel Israël behouden worden" want dat staat er niet en dat behoeft er niet te staan, want het staat al in het 25ste vers. Alzo wijst op de manier waarop geheel Israël behouden wordt. Wanneer we vers 25 als een tussenzin beschouwen - Paulus maakt vele tussenzinnen - dan sluit dit alzo aan bij het 24ste vers: hoeveel meer zullen deze in hun eigen olijfboom worden ingeënt. Zo, door wederinenting, wordt geheel Israël behouden. Maar evengoed kunnen we het eerste deel van vers 20 doen aansluiten bij het vervolg. Alzo zal geheel Israel behouden worden: gelijk geschreven is. De profeten hebben ervan geschreven: "Dit is de ganse vrucht, dat Hij deszelfs zonde zal wegdoen" (Jes. 27: 9). "Dan komt voor Sion een verlosser en voor de van zonden kerenden in Jakob zegt de Eeuwige" (Jes. 59 :20, vert. Davids). En Jeremia sprak van het nieuwe verbond wanneer Israël de wet heeft in zijn hart en wanneer God hun ongerechtigheid vergeeft en hun zonden niet meer gedenkt (Jer. 31:33-34). Zo wordt geheel Israël behouden, door de enkele daad van Jehovah.

De verharding van Israël is voor een tijd: dan volgt de verzoening. Dat verzoende Israël gaat door de grote verdrukking van de antichrist en velen komen om, zoals de Heer Zelf voorzegt heeft in Matth.24 en door Johannes heeft laten zeggen in de Openbaring. Maar die martelaars

worden weder levend en heersen met Christus de duizend jaren (Op. 20:4 en 6). Zij zijn de zielen onder het altaar in Openb. 6; zij zijn het die niet meer sterven en niet meer trouwen, zij zijn de eerstelingen voor God en het Lam.

Als we dat alles weten, dan kunnen we onze houding bepalen tot de Joden in de tegenwoordige tijd, Vijanden zijn ze wat het evangelie betreft, om de wille van hen die het evangelie hebben aangenomen. Paulus heeft daarvan wel ervaring gehad. En vijanden zijn de Joden altijd gebleven tegen het evangelie der genade. Maar uit dat oogpunt moeten wij ze niet bezien, want zo ziet God ze niet... God gedenkt altijd het verbond dat Hij met hun vaders Abraham, Izaäk en Jakob heeft gesloten. Die vaders heeft Hij uitverkoren en in die vaders het gehele volk. Wat aangaat de verkiezing zijn zij beminden. Beminden van God hoe vijandig ze ook mogen zijn tegen Hem en Zijn Christus en daarom ook beminden van ons.

God verandert niet tegen Israel. Dat Hij hen heeft geroepen en dat Hij hun Zijn genadegaven heeft gegeven, dat berouwt Hem niet. Is Hij in hen teleurgesteld? Ach, Hij kende hen immers wel, toen Hij hen riep: "Ik heb geweten, dat gij gans trouweloos handelen zoudt, en dat gij van de moederschoot af een overtreder geweest zijt", zegt Hij van hen (Jes. 48 : 8). Toen Hij Israël Zijn genadegaven gaf, wist Hij wel, dat zij ze zich onwaardig zouden tonen en toen Hij hen riep om tot heil te zijn voor alle volken, wist Hij wel, dat zij aan die hoge roeping niet konden beantwoorden. Maar Hij zocht het ook niet bij hen. Hij Zelf maakt hen geschikt; Hij loutert hen in de smeltkroes der ellende. En wanneer Zijn tijd gekomen is, dan herschept Hij hen tot een nieuwe natie, die in Zijn wegen wandelt en die doet waartoe Hij ze bestemd heeft.

Is dat niet altijd Gods weg? De gelovige Romeinen waren immers eertijds ook weerspannig en zij hebben het aan de weerspannigheid van Israël te danken, dat de volle genade van God ontplooid werd en zij barmhartigheid vonden. Tegen die barmhartigheid is Israël nu weerspannig, maar het is enkel opdat zij barmhartigheid zouden

verkrijgen. Maar dan is het ook duidelijk, dat alles het werk is van Gods vrijmachtig welbehagen.

God sluit allen te samen op in weerspanning, Israël, en de volken, opdat Hij allen barmhartig moge zijn. Dat is Gods methode. God wil barmhartig zijn jegens allen en daarom leidt Hij het zo, dat allen schuldig worden. Dat Adam zou overtreden, dat heeft God gewild en Zelf heeft Hij, door die overtreding allen tot zondaars gesteld, opdat Hij Zijn genade zou kunnen tonen; opdat Hij Zijn Zoon zou kunnen zenden opdat Christus zou kunnen sterven en door Zijn gehoorzaamheid allen tot rechtvaardigen gesteld zouden kunnen worden.

Israël beleeft dat aan het einde dezer eeuw; de gehele schepping zal het ervaren aan het einde der eeuwen.

Hoofdstuk 11:33-36

O diepte van de rijkdom zowel van Gods wijsheid als van Zijn kennis! Hoe ondoorzoekelijk zijn Zijn oordelen en onnaspeurlijk Zijn wegen! Want wie kende het verstand des Heren of wie werd Zijn raadsman, of wie geeft Hem eerst en het zal hem vergolden worden? Want uit Hem en door Hem en tot Hem is alles. Hem zij de heerlijkheid gedurende de eeuwen! Amen.

"God sluit allen op in weerspanning opdat Hij allen barmhartig moge zijn". Paulus is de man van het logische denken van het nuchtere proza, maar wanneer hij deze volzin geschreven heeft, waarin de gehele ontwikkelingsgang van de mensheid in zo weinig woorden weergegeven wordt, dan zegt hij in verheven poëtische taal een lofzegging op de Goddelijke wijsheid en kennis.

Mensen hebben allerlei godsdiensten uitgevonden en ze vinden nog telkens nieuwe. In al die godsdiensten is het de mens, die er naar streeft, zijn god of goden welbehaaglijk te zijn of goed te doen. Alle godsdiensten streven naar bevrijding van het kwade. Met het bestaan van het kwade weet niemand weg; het bestaat nu eenmaal en men tracht eraan te

ontkomen. Maar waarom het kwade bestaat en waartoe, dat weet geen menselijke wijsgeer te vertellen. Maar hier geeft God door de pen van Paulus de verklaring.

Zijn de mensen weerspannig? Het is omdat God ze opsluit in weerspannigheid. Waarom doet Hij dat? Omdat Hij allen barmhartig wil zijn. Er is ter wereld geen wijsgeer, geen zedemeester, geen godsdienststichter, die dat ooit van zijn God heeft durven zeggen. De Christen wijsgeren durven het ook niet.

Uit Hem is alles? Neen zegt men: het kwade is uit de duivel. Door Hem is alles? Neen zegt men: het kwade is door de duivel en door de mens. Tot Hem is alles? Neen zegt men: Het kwade wordt nooit goed, het blijft naast het goede bestaan tot in alle oneindigheid. Een grote zwarte plek blijft in Gods schepping; een droeve herinnering ook. Dat wordt nooit anders. Het kwaad is nu eenmaal in Gods schepping buiten Gods wil, en nu kan het er nooit weer uit. God kan het er niet weer uitkrijgen en Hij wil het ook niet. Zo zegt men en men ziet niet, welk een caricatuur men op die wijze maakt van de enige Machthebber de alleen wijze God.

Paulus zegt het anders. Alles is uit God. Ook het kwade. Dat heeft Hij gewild in de wereld opdat Hij Zijn genade, Zijn barmhartigheid zou kunnen betonen; opdat Zijn schepselen niet allen Zijn macht en grootheid zouden leren kennen, maar bovenal Zijn liefde, Zijn hart.

Alles is door God. Ook het kwade. Het kwade heeft geen eigen macht, waartegen God moet strijden; dat kwade is Zijn gehoorzame dienaar. Hij bestuurt het kwade van de mensen en de geesten om Zijn doel te bereiken tot geluk van Zijn schepselen.

Alles is tot God, daar bestaat geen zelfstandig kwaad, dat een eigen onafhankelijk bestaan heeft en dat tot in het oneindige zou voortbestaan in vijandschap tegen God.

Achteraf zal blijken, dat het kwade alleen diende om de schepping dichter bij God te brengen. Zulk een plan der eeuwen zou geen mens kunnen uitvinden; het komt in geen menselijk stelsel voor. Alleen de Schrift durft zeggen, dat alles uit God is en door Hem en tot Hem. De toekomst zal het doen zien. Maar het geloof aanvaardt het reeds nu en stemt in met het loflied: "Hem zij de heerlijkheid gedurende de eeuwen". Amen.

Hoofdstuk 12:1 - 15:7

Het gedeelte van de Romeinenbrief dat we thans voor ons hebben, spreekt over de wandel der gelovigen, gelijk 't daarmee overeenkomstig deel Rom. 1:18 - 3:20 spreekt over de wandel der mensheid. Daartussen hadden we het leerstellig gedeelte: over de rechtvaardiging Rom. 3:20 - 4:25 en over de verzoening Rom. 5:1 - 8:27, beide individueel; dan over de rechtvaardiging, Rom. 9:30 - 10:21, en over de verzoening Rom. 11:1-36 beide nationaal, en als centrum en grondslag van beide Gods souvereiniteit, ten opzichte van het individu Rom. 8:28-39 en ten opzichte van Israël en de volken Rom. 9: 1 -29.

Dat leerstellige gedeelte leidt nu tot het praktische gedeelte van de brief. En daarbij treft het, dat in dit praktisch gedeelte Israël in het geheel niet voorkomt. We hadden Israël toen het over de wandel der mensheid ging. we hadden Israël toen Paulus de leer der rechtvaardiging uiteenzette in Rom, 3:21-4:25, omdat die rechtvaardiging tevoren beloofd was door de profeten in heilige Schriften, Romeinen 1:12. We hadden daarentegen Israël niet in het gedeelte, dat de verzoening besprak (Rom. 5-8) omdat die verzoening de verborgenheid van het evangelie was, waarover de profeten niet hadden gesproken.

De hoofdstukken 9 - 11 echter waren geheel gewijd aan de bespreking van Israël en de volken. In het praktische deel nu, dat op het leerstellige deel volgt en steunt, komt Israël niet meer voor.

Men zou kunnen vragen: waarom spreekt de Schrift toch zoveel over Israël? En dan zouden we willen antwoorden: wanneer werkelijk de Schrift ons gegeven was - gelijk zoveel beweerd wordt - alleen om ons te vertellen, hoe we behouden kunnen worden, dan hadden we het wel kunnen doen met een veel kleiner boek, dan hadden we aan de brief aan de Romeinen genoeg gehad, verminderd nog met de gedeelten Rom. 2, 4, 9, 10 en 11, waar over Israël gesproken wordt. Dan hadden we die lange nasleep niet nodig gehad.

Maar de Schrift is ons volstrekt niet gegeven om ons breedvoerig te vertellen hoe wij in de hemel kunnen komen, zij heeft een geheel ander doel. In de Schrift maakt God ons bekend met al wat Hij gedaan heeft, wat Hij doet en wat Hij doen wil met al Zijn schepselen. Hij ontvouwt ons daarin Zijn plan der eeuwen, dat voor de eeuwen bestond en in de loop der eeuwen wordt uitgevoerd. En in dat plan der eeuwen bekleedt Israël een voorname, een eerste plaats. Het heeft God behaagd aan dat volk de leiding op te dragen van de wereldgeschiedenis, en daarom kunnen we onmogelijk de tegenwoordige toestand der wereld verstaan, zo we Israël niet kennen en evenmin kunnen we de toekomstige geschiedenis weten buiten Israël om. Want zulk een geschiedenis buiten Israël bestaat niet.

Wanneer het ons nu niet schelen kan of God ons de verborgenheden van Zijn plannen bekend maakt, wanneer we in zelfzucht zeggen: "als ik maar weet hoe ik zalig werden kan, dan heb ik genoeg", ja dan kunnen we komen tot de vraag: waarom spreekt toch de Schrift zoveel over Israël? Maar wanneer wij met belangstelling willen nagaan, wat God ons van Zijn plannen en gedachten bekend maakt, dan zullen we weldra tot de ontdekking komen, dat, zo we Israël niet kennen, we zelfs de tegenwoordige bedeling niet kunnen verstaan, de bedeling die buiten Israël om gaat. Want we zouden dan menen, dat de tegenwoordige bedeling der gemeente, de bedeling der rechtvaardiging en verzoening door het kruis, het voornaamste deel der wereldgeschiedenis zou zijn, terwijl ze niets anders is dan een tussenperiode, een tussenspel, dat eigenlijk buiten de wereldgeschiedenis valt. Dat leren we verstaan, wanneer we geloven, dat God, als Hij over Israël spreekt niets anders bedoelt dan Israël. Daartoe hadden we Rom. 9-11 nodig.

Maar nu sluit Paulus in Rom. 12 weer aan bij Rom. 8. Niet bij het slot van Rom. 11, waar hij ons zegt, dat alles uit God is en door God en tot God, maar bij het slot van Rom. 8 dat niets ons zal kunnen scheiden van de liefde Gods in Christus Jezus.

Het hoofdstuk over de wandel der gelovigen is ook al weer eigenaardig gebouwd. Het spreekt over onze wandel:

Persoonlijk in Rom. 12:1, 2

Gemeentelijk in 12:3-13

Burgerlijk in 13:1-7

Maatschappelijk in 13:8-14

Gemeentelijk in 14: 1-23

Persoonlijk in 15:1-7.

Hoofdstuk 12:1-2

Ik vermaan U dan, broeders, wegens de ontfermingen Gods, dat gij Uw lichamen stelt tot een levende, heilige Gode welgevallige offerande, Uw redelijke Godsverering. En wordt niet van gelijke gedaante als deze eeuw, maar wordt omgevormd aangaande de vernieuwing van Uw verstand, opdat gij kunt toetsen welke de goede en welgevallige en volmaakte wil van God zij.

Paulus wenst dat zijn lezers een redelijke godsdienst zullen hebben. Daarmee bedoelt hij niet een godsdienst der rede waarmee de ongelovigen zich blij maken, die hun rede tot godin verheffen. Maar daarmee bedoelt hij ook niet de studie van de leer, hoe wetenschappelijk ook bewerkt. Want de apostel gebruikt voor het woord godsdienst *latreia*.

Hebr. 9:1 zegt, dat het eerste verbond de rechten had van de *latreia*, en het wereldlijk heiligdom. En waarin die *latreia* bestond, wordt in vers 6 verteld: De priesters gingen in de eerste tabernakel te allen tijde om de *latreia's* te volbrengen. Nu weten we uit de boeken van Mozes, dat in die eerste tabernakel, genaamd het heilige, het reukofferaltaar stond, en dat daarop elke morgen en elke avond welriekende specerijen werden ontstoken, tot een voortdurend reukwerk voor het aangezicht van Jehovah (Ex. 30:1-10). Zo deed b.v. de priester Zacharias (Luk. 1:9). Hier is dus niet sprake van een offer der verzoening, ook niet van een offer van

toewijding maar van een offer der verering. De *latreia* is de Godsverering in de vorm van welriekende specerijen en in elke vorm. Zo kan dan ook in Joh. 16:2 de Heer Jezus zeggen: "De ure komt, dat een iegelijk die U zal doden, zal menen Gode *latreia* te doen". Hij zou menen God te eren.

Juist omdat *latreia* het offer is tot Gods eer, vermaant de apostel de gelovigen dat ze ook *latreia* zullen doen, dat ze ook Gods verering zullen beoefenen en dat ze dat zullen doen door hun lichamen tot een offerande te stellen, tot een reukoffer.

Zulk een offer brengt niets toe tot onze rechtvaardiging, dan zou Paulus gesproken hebben van een slachtoffer of een schuldoffer. Dat slachtoffer heeft Christus gebracht, die Zich Zelf voor ons heeft overgegeven tot een offerande en een slachtoffer, Gode tot een welriekende reuk (Ef. 5:2). Nu het offer gebracht is, kunnen wij ons reukwerk offeren ons lichaam stellen tot een levende, heilige en Gode welgevallige offerande.

Eigenaardig, dat Paulus spreekt van onze lichamen. In ons lichaam hebben we de dood van Adam geërfd en daarom zondigen wij (Rom. 5:12), ons lichaam is een lichaam der zonde (Rom. 6:6), een lichaam des doods (Rom. 7:24). Het is een stervend lichaam. Maar dat stervend lichaam Rom. 8:11 wordt door God levend gemaakt, zodat Hij het kan gebruiken en zodat wij het kunnen stellen tot een levende, heilige, Gode welgevallige offerande. Dat is wel een heerlijk gebruik, dat nu reeds kan worden gemaakt van het lichaam des doods.

Daartoe is wel nodig, dat onze Godsverering redelijk is, logisch zoals het er letterlijk staat. Paulus stelt ons niet opnieuw onder een wet, geeft ons geen leefregels en voorschriften, maar hij wil, dat wij zelf zullen toetsen wat Gods wil is ten opzichte van ons.

Doch wanneer wij zelf zullen toetsen wat de heilige welgevallige en volmaakte wil van God zij ten opzichte van ons, dan zullen wij dat moeten doen met ons verstand; wij hebben geen ander middel. Maar dan mag ons verstand wel beter zijn dan het verduisterde verstand, dat we

van nature hebben. Paulus zegt dan ook, dat we zouden omgevormd worden wat aangaat de vernieuwing van ons verstand.

Omgevormd, dat woord zegt meer dan veranderd Omgevormd zegt, dat ons verstand andersoortig wordt. Het wordt vernieuwd en niet maar wat gewijzigd. En met dat vernieuwde verstand kunnen we toetsen wat naar Gods wil is. Dan zullen we telkens wanneer we voor de vraag worden gesteld kunnen beoordelen, wat goed is, wat Gode welgevallig is, wat volkomen is naar Zijn wil. Zelf te moeten kiezen en toetsen, welke daden en handelingen een reukwerk kunnen zijn tot Gods eer, dat is een geheel andere toestand, dan te moeten gehoorzamen aan een wet. De wet is voor de dienstknecht en voor het onmondige kind. Maar God wil ons als volwassen zonen, die de wil des Vaders kennen omdat zij Hem liefhebben en eens geestes met Hem zijn geworden. Het zou een achteruitgang zijn, zo wij weer tot een wet, zo wij tot Gods eigen wet terug keerden.

Dan zouden we van gelijke gedachte worden als deze eeuw. Deze eeuw is een tijdperk van wetten en tegelijk een ongehoorzaamheid aan de wetten. God wil van ons, dat we vrij zullen zijn van de wet en dat we leven uit de inwendige drang van ons hart onder leiding van het nieuwe verstand.

Inderdaad een hoge roeping, waartoe we geroepen zijn. We zullen er alleen aan kunnen voldoen, wanneer we ons steeds bewust zijn van de ontferming Gods, waardoor we als goddelozen zijn gerechtvaardigd, als vijanden verzoend.

Hoofdstuk 12:3-13

Want door de mij gegeven genade zeg ik tot een ieder die onder U is, dat hij niet verwaand zij boven wat men gezind moet zijn, maar dat hij gezind zij tot bezonnenheid, gelijk God aan een ieder een maat van geloof toedeelt. Want gelijk als wij in een lichaam vele leden hebben, maar de leden alle niet dezelfde werking hebben, zo zijn wij, de velen, een lichaam in Christus.

maar ieder voor zich elkanders leden. Die leden nu hebben voortreffelijke genadegaven naar de ons gegeven genade; hetzij profetie naar de verhouding van het geloof, hetzij bediening in het bedienen, hetzij onderwijzing in het onderwijzen, hetzij de vermaner in het vermanen, de uitdeler in goeddadigheid, de vooraanstaande in ijver, de ontfermende in blijmoedigheid. De liefde is ongeveinsd. Hebt een afkeer van het kwade, voegt U tot het goede. Hebt elkander hartelijk lief met broederliefde. Gaat in eer elkander voor. Weest in ijver niet traag. Weest vurig van geest. Dient de Heer. Verblijdt U in de hoop. Weest verdragend in de verdrukking. Volhardt in het gebed. Hebt gemeenschap met de noden der heiligen. Tracht naar herbergzaamheid.

Tot dusver heeft de apostel over de gelovigen alleen gesproken als individu; alleen over zijn persoonlijke verhouding tot God in Christus. De gedachte dat allen samen een geheel zijn en een onderlinge verhouding hebben spreekt hij nu voor het eerst uit, In Rom. 16 zal hij voor het eerst het woord *ekklesia* gebruiken, de uitroeping, waarvoor wij in onze taal het woord gemeente hebben gekozen. Het is jammer, dat we geen beter woord hebben, want dit woord zegt alleen, dat ze allen iets gemeen hebben, maar dat is ook het geval met de inwoners van een stad of dorp, waarvoor we het woord gemeente ook gebruiken. Het woord *ekklesia* zegt, dat we uitgeroepen zijn uit het geheel afgezonderd. Een *ekklesia* is een vergadering van samengeroepen. Het woord kerk dat Engelsen en Duitsers, Rooms en Gereformeerden gebruiken heeft ook het nadeel, dat het niets zegt; wij kennen immers niet eens de afleiding. Volgens sommigen komt het van het Griekse *kuriake*, dat des Heren betekent. Volgens anderen van een Germaans woord voor gebouw. Het zou wenselijk zijn zo we een afzonderlijk woord hadden voor het geheel van hen, die door Christus uit de wereld uitgeroepen zijn, maar dat woord bestaat niet en we moeten dus genoegen nemen met het woord gemeente, dat in al onze bijbelvertalingen wordt gebruikt.

Paulus gebruikt intussen in Rom. 16 de naam *ekklesia* niet voor het geheel van Christus' gemeente, maar voor plaatselijke samenkomsten, zelfs voor een samenkomst ten huize van Priscilla en Aquila te Rome. In

zijn volgende brieven gebruikt hij ook de naam *ekklesia* voor het geheel. Hier in vs 4 en 5 gebruikt hij, om het geheel der gelovigen aan te duiden, de naam lichaam.

Natuurlijk is dat beeldspraak, want het woord lichaam heeft reeds een andere vaststaande betekenis. Maar het is een mooie beeldspraak, waarvan de apostel ook gebruik maakt in 1 Kor. 12 en in de brieven aan de Efeziërs en de Colossensen. De andere schrijvers van de Schrift gebruiken 't woord lichaam niet in deze zin.

We noemden het een mooie beeldspraak. Een vereniging bestaat uit leden, die ten opzichte van de vereniging alle aan elkander gelijk zijn, behalve de enkele, aan wie een bestuursfunctie is opgedragen. Maar een lichaam is een organisme, waaraan elk deel en elk onderdeel zijn taak heeft tot instandhouding en verzorging van het geheel.

Wanneer de Schrift de gemeente een lichaam noemt in Rom. 12 en 1 Kor. 12 dan komt juist die gedachte naar voren, dat ieder lid der gemeente zijn eigen taak heeft.

Petrus spreekt over een geestelijk huis, waarvan de gelovigen bouwstenen zijn, levende stenen (1 Petr. 2:5). En Paulus noemt de gemeente een Godsgebouw (1 Kor. 3:9) en een tempel (Ef. 2:21), maar dat beeld kan hier niet gebruikt worden, omdat stenen in een huis niets anders doen dan samen het huis vormen, terwijl de leden van een lichaam ieder een persoonlijke taak hebben.

Zo blijkt, dat beeldspraak niet meer is dan beeldspraak. Een beeld kan niet alles weergeven van wat het afbeelden moet.

Wanneer Petrus en Paulus willen vertellen, dat de gelovigen een voor een tot de gemeente worden toegevoegd, dan kunnen ze het beeld van het lichaam niet gebruiken, want een lichaam is af. Dan spreken ze van een huis. Evenzo, wanneer Paulus er op wil wijzen, dat de gemeente rust op het werk van Christus, dan spreekt hij van een gebouw en een fundament

(1 Kor. 5:10,11; Ef. 2:20). En wanneer hij spreekt over zijn arbeid en die van Apollos, dan neemt hij de gemeente Gods akkerwerk.

Het beeld van het lichaam gebruikt hij in tweeërlei zin. Hier en in 1 Kor. 12 om te doen uitkomen, dat elk lid der gemeente zijn eigen functie heeft, ten dienste van de anderen. In Efeze en Colosse om er op te wijzen, dat Christus het Hoofd is der gemeente, gelijk ons hoofd de leiding heeft van ons lichaam. Over de onderlinge verhouding van de leden wordt daar niet gesproken. Daarom deugt de bewering niet, dat in Romeinen en Korinthen de gemeente wel wordt voorgesteld als een lichaam, maar niet als het lichaam van Christus, waar ten overvloede de gemeente in 1 Kor. 12:27 lichaam van Christus wordt genoemd. Het verschil ligt alleen in de toepassing op onderlinge verhouding der leden, of op de verhouding van het geheel tot Christus. Daarom kan in 1 Kor. 12: 21 het hoofd onder de leden worden gesteld, terwijl in Efeze en Colosse Christus het Hoofd is. Daarom kon ook in Ef. 4:25 Paulus de gelovigen elkanders leden noemen en in Ef. 5:20 leden van Christus' lichaam. Het hangt er maar van af welke van de twee verhoudingen hij wil doen uitkomen.

Hier in Rom. 12 gaat het over de onderlinge verhouding van de gelovigen, die elkander hebben te dienen in samenwerking, gelijk de leden van ons lichaam doen. Daarbij blijft beeldspraak, beeldspraak, en het is dwaasheid, te willen uitzoeken, wie van de gelovigen oog of oor of hand of hoofd of voet is. De apostel doet ons dat niet voor, hij verlaat terstond weer de beeldspraak en noemt voortreffelijke genadegaven op, die aan de leden der gemeente gegeven zijn, elk de zijne. Op dat laatste mag wel de aandacht gevestigd worden.

Niet elke gelovige heeft elke gave en niet alle gelovigen hebben dezelfde roeping. Dat wordt wel eens vergeten.

"Zijn ze allen apostelen? Zijn ze allen profeten? Zijn ze allen leraars? Zijn ze allen krachten?" vraagt de apostel in 1 Kor. 12 : 29. Apollos heeft een andere taak dan Paulus en gij hebt een andere taak dan ik. Het is nodig

dat ieder van ons zich goed bewust worde welke gaven God hem heeft gegeven en tot welke taak God hem heeft geroepen.

De apostel noemt een aantal genadegaven op die aan de leden der gemeente zijn gegeven en tot haar dienst gebruikt moeten worden. Profetie, de gave om door de Geest onvoorbereid te spreken of te schrijven; bediening, waarbij de apostel zeker denkt aan het werk van ouderlingen, die de gemeente in het goede spoor leiden gelijk de herder de kudde onderwijst, de gave om hetgeen men zelf heeft onderzocht aan anderen mede te delen op bevattelijke wijze; vermaning dat ook door vertroosting kan worden vertaald; de letterlijke vertaling is toeroeping, en het woord wijst op de gave om tot ieder te rechter tijd het juiste woord te spreken; uitdelen van bijdragen, door de meer gegoeden geschonken ten behoeve van minder bedeelden; vooraanstaan om de gemeente te besturen, te beschermen en te verdedigen; ontfermen, de gave om met een blij gelaat een ander te dienen en te helpen, zodat het niet de indruk wekt van een plicht maar van een voorrecht.

Laat ieder zijn eigen gave kennen en gebruiken. Maar laat dat niet leiden tot verwaandheid tot trots op de gaven.

Paulus vermaant uit kracht van de genade, die hem persoonlijk is gegeven, de genade van het apostelschap. Krachtens die zeer bijzondere opdracht kan hij de gemeente van alle tijden vermanen en de weg wijzen. Ernstig na te denken over de bijzondere mate van geloof en over de bijzondere gave, die men heeft ontvangen, dat is een gezindheid, die tot bezonnenheid leidt en niet tot verwaandheid. En juist die bezonnenheid zal ons leren om goed gebruik te maken van de ons geschonken gaven. En nu de apostel ons ieder zijn eigen taak heeft aangewezen of liever ons heeft opgewekt om ieder zelf onze eigen taak in de gemeente te zoeken, voegt hij daarbij nog een aantal vermaningen (vers 9-13) die allen gelijkelijk ter harte kunnen nemen.

Het gaat ook hier nog over de onderlinge verhouding van de gelovigen, en in die verhouding moet liefde de grondtoon zijn, zich uitend in mededeelzaamheid en herbergzaamheid.

Daarbij wenst de apostel, dat we vol ijver zullen zijn en geduldig en volhardend en dat we in ootmoedigheid onze brs. zullen eren. Nog eens, de apostel schrijft geen nieuwe wet hij geeft geen voorschriften of leefregels, maar hij ontleedt wat hij in het eerste vers heeft gezegd; dat wij onze lichamen stellen tot een offerande, dat wij Gods verheerlijking bedoelen in alles wat wij doen. Daarover na te denken is nodig en de apostel wil ons daarbij helpen of liever, Gods geest wijst ons aan wat we zullen doen, en gebruikt daartoe het woord der Schrift.

Hoofdstuk 12:14-21

Zegent die U vervolgen, zegent en vervloekt niet. Verblijdt U met wie zich verblijden en weent met wie wenen. Weest jegens elkander gelijk gezind. Weest niet gezind tot hoge, maar gaat mee met de nederigen. Weest niet gezind jegens Uzelf. Geeft geen kwaad voor kwaad terug. Verzorgt tevoren het goede voor het oog van alle mensen indien het mogelijk is. Wie van U met alle mensen vrede houden, wreken zichzelf niet. Beminden geeft plaats aan de toorn, want er is geschreven: Mij de wraak, Ik zal vergelden, zegt de Heer. Maar indien ooit Uw vijand honger heeft, geef hem de bete, indien hij ooit dorst heeft drenkt hem, want dat doende zult gij kolen vuurs op zijn hoofd hopen. Wordt niet door het kwade overwonnen, maar overwint door het goede het kwade.

De gelovige is niet alleen geplaatst in de kring van zijn medegelovigen, maar ten gevolge van zijn geboorte uit Adam maakt hij ook deel uit van de mensheid en als zodanig behoort hij ook tot de kring van de maatschappij en in de regel van het gezin en dan moet hij erop rekenen, dat Hij in de wereld meer met ongelovigen dan met gelovigen omgang zal moeten hebben. Hoe moet de gelovige in die kringen zich gedragen? Het antwoord op die vraag wordt bepaald, door het antwoord op deze andere vraag: In welke verhouding staat de gelovige tot de wereld? En dan moet het ons goed duidelijk worden dat de gelovige niet vijandig staat tegenover de wereld. De wereld is vijandig, maar de gelovige beantwoordt de vijandschap met liefde.

David zegt in Psalm 139:21 en 22: "Zou ik niet haten Jehovah, die U haten, en verdriet hebben in diegenen die tegen U opstaan? Ik haat ze met een volkomen haat; tot vijanden zijn ze mij". En dat woord is in zijn mond volkomen op zijn plaats, omdat hij leefde in de bedeling der wet. Maar wanneer wij dat woord op onze lippen zouden nemen, dan zouden we tonen, dat we de bedeling niet verstaan waarin wij leven. Wij leven door genade en voor genade.

We zijn niet alleen door genade behouden, maar we zijn ook tot genade behouden, zoals er staat in Ef. 2:6-8. Wij zijn geroepen in al onze wandel

genade te openbaren. In de eerste plaats tegenover een vijandige wereld. Want zo doet God in deze bedeling. In de bedeling der wet doet Hij zo niet. Toen beloonde Hij wie de wet hielden en Hij strafte de overtreders. Toen stelde Hij Zich vijandig tegenover Egyptenaren, Kanaänieten, Filistijnen en alle volken, die Zijn stem niet gehoorzaamden en Israël tegenstonden en toen riep Hij ook Zijn volk op om vijandig op te treden tegen Zijn vijanden. Maar in de tegenwoordige bedeling is God verzoend en rekent Hij de wereld haar zonden niet toe. Zij moge Hem verachten, Hij blijft zegenen, Zij moge Hem uitdagen, Hij blijft zwijgen, zij moge vijandig tegen Hem zijn, zij moge Zijn kinderen haten en vervolgen, Hij blijft vrede aanbieden.

Dat is de houding, die Hij in deze bedeling aanneemt tegenover de wereld. En daarom moet ook de gelovige zo tegenover de wereld staan. Wil de wereld ons verdragen, best. Wil de wereld ons vervolgen en haten, daarom wordt toch onze verhouding niet veranderd.

Wanneer wij navolgers Gods willen zijn, dan moeten wij het niet alleen kunnen verdragen, dat de wereld ons haat, maar wij moeten die haat vergelden met liefde, gelijk onze Vader in de hemelen Zijn zon doet opgaan over bozen en goeden en regent over de rechtvaardigen en onrechtvaardigen. Daarom zegt de apostel: zegent, die U vervolgen, zegent en vervloekt niet. Onze hemelse Vader vervloekt ook niet wie Hem honen en aanranden.

Daarom wil God ook, dat we zullen meeleven met het zieleleven van onze naasten in hun blijdschap en in hun droefheid. Die naasten kunnen onze kinderen en onze huisgenoten zijn, onze burens of wie anders met ons in aanraking komen.

Het kan hun goed doen, als ze merken, dat ook de gelovige deelneemt in hun vreugde en in hun leed. Het komt aan op onze gezindheid. Zo licht zijn we gezind jegens onszelf, zo licht gezind tot het hoge. Zo licht worden wij hoogmoedig, worden wij trots op de genade, die ons geschonken is en beelden wij ons in dat wij toch eigenlijk beter zijn dan

de ongelovigen, Dat komt natuurlijk doordat we vergeten, dat wij als goddelozen gerechtvaardigd zijn en dat we dus precies zulke mensen zijn als onze naasten.

Als we dat in het oog houden, dan zullen we nederig blijven en dan zullen we achting hebben kunnen ook voor onze naasten die niet gelovig zijn; dan geven we geen kwaad voor kwaad terug, maar zullen wij als het mogelijk is ook voor hen het goede zoeken. Ook als ze het kwade voor ons zoeken.

Gemakkelijk is dat niet en voor ons natuurlijk hart zal het wel onmogelijk zijn, maar wij zijn immers tot genade geroepen.

"Wie uit U met alle mensen vrede houden". De gewone vertaling heeft hier in vers 18: "Indien het mogelijk is, zoveel in U is, houdt vrede met alle mensen". Maar het Grieks laat deze vertaling niet toe. Er staat letterlijk: "de uit U met alle mensen vrede houdenden wreken zichzelf niet". Daarbij kunnen de woorden: "indien het mogelijk is" die er voor staan, niet te pas worden gebracht en ze zullen dus wel moeten worden gevoegd bij het voorgaande "verzorgt tevoren 't goede voor het aangezicht van alle mensen, indien het mogelijk is". Het Grieks laat die verschuiving toe omdat het geen leestekens heeft. Zich niet wreken, dat is de roeping van de gelovige; met alle mensen vrede houden. Dat dit niet gemakkelijk is weet de apostel, hij veronderstelt dat niet allen het zullen kunnen. "Wie uit U". De gedachte aan wraak, aan vergelding, aan toorn, wordt zo licht bij ons gewekt. Is die gedachte kwaad? Voor ons is het kwaad maar op zichzelf is het geen kwaad. Wat God in de bedeling der wet voorschrijft kan geen kwaad wezen. Maar daarom zegt de apostel, dat we de toorn plaats zullen geven. De toorn heeft zijn plaats, zijn eigen plaats, en op die plaats moeten wij hem laten. Die plaats is in de volgende bedeling in de dag der wrake. Dan zal God oordelen, ook het kwaad, dat de wereld Zijn kinderen heeft aangedaan. Zo is immers geschreven in het lied van Mozes, Deut. 32:35: "Mij de wraak, Ik zal vergelden". En daar wordt gesproken over het kwaad dat de vijanden hebben gedaan tegen Gods volk. Dan na deze bedeling der genade, komt de bedeling van Gods

toorn, een bedeling waarin wij geen plaats hebben. Maar dan moeten wij de toorn daar ook laten en hem niet brengen in deze dag der genade.

Wij hebben thans te doen naar het woord, dat ook geschreven is in Spreuken 25:21 en 22: "Indien ooit Uw vijand honger heeft, geef hem de bete". Deze letterlijke vertaling, in plaats van "spijzig hem", maakt het woord veel rijker. Indien het alleen om spijziging ging, dan zouden we kunnen volstaan met de vijand een boterham te geven aan de deur. Maar dat woord bete maakt er iets bijzonders van. Wanneer in het Oosten een gastheer een gast wilde tonen, dat hij hem bijzonder welkom was, dan nam hij een bete van het kostelijkste vlees uit de schaal en stak het in diens mond. Daarmee liet hij aan alle disgenoten zien: deze heb ik lief. En het is zeer treffend dat de Heer Jezus in de Paasnacht zo deed met Judas Iskarioth: "Judas, Ik heb U zo lief!" En zoals de Heer met Judas deed zo wil Hij, dat wij zullen doen met onze vijand, als hij honger heeft: hem nodigen aan onze tafel, hem een ereplaats geven, hem tonen dat we hem lief hebben. Dat zal op de vijand moeten werken als vurige kolen op zijn hoofd, aan die liefde zal hij geen weerstand kunnen bieden. "En Jehovah zal het U vergelden", zo eindigt Salomo dit woord. Maar Paulus, die het aanhaalt, laat de vergelding weg. De gelovige denkt niet aan vergelding of beloning. Het is zijn vreugde dat hij in de maatschappij, waarin hij geplaatst is, het beeld mag vertonen van zijn Heer.

Door goed te doen moet hij het kwaad overwinnen, zodra hij begint kwaad voor kwaad terug te geven, wordt hij door het kwade overwonnen. Paulus schrijft ons geen nieuwe wet voor; ons ganse hart immers erkent terstond dat dit de weg is. Maar hoe dikwijls zullen wij hierbij moeten klagen: het goede dat ik wil, doe ik niet, maar het kwade, dat ik niet wil, dat doe ik. "Ik ellendig mens!" Gode zij dank, wij zullen verlost worden van dit lichaam des doods.

Hoofdstuk 13:1-7

Alle ziel zij de bovenstaande machten onderworpen, want er is geen macht, dan onder God en die er zijn, zijn onder God gesteld, zodat wie zich tegen die macht stelt, de verordening van God heeft tegengestaan en die ze tegengestaan hebben, zullen voor zichzelf vonnis verkrijgen. Want de overheden zijn geen vrees voor het goede werk maar voor het kwade. Gij nu wilt de macht niet vrezen; doe het goede en gij zult lof van haar hebben. Want zij is Gods dienaar, U ten goede. Wanneer gij echter kwaad doet, zo vrees, want zij draagt het zwaard niet tevergeefs, want zij is Gods dienaar, een wreker tot toorn voor wie kwaad doet. Daarom is het noodzakelijk onderworpen te zijn, niet alleen om de toorn, maar ook om het geweten. Want daarom betaalt gij ook belasting, want zij zijn ambtenaren van God, juist daartoe volhardende. Geef aan allen het verschuldigde: aan wie de belasting, de belasting, aan wie tol de tol, aan wie vrees de vrees, aan wie de eer de eer.

Sedert de dagen van Noach heeft God de mens macht gegeven over de mens; sinds die tijd bestaan er regeringen. Bij de torenbouw van Babel is de wereld uiteen gevallen en geleidelijk is zij verbrokkeld in verschillende staten met verschillende regeringsstelsels.

Door geboorte behoort de gelovige van nature tot een van die staten. Wat is zijn verhouding tot de overheid nu hij gelovig is geworden? Ook dat is een vraag van betekenis, vooral in onze dagen en de apostel geeft ons in deze verzen het antwoord.

Daarbij is het opmerkelijk dat Paulus ons hier de gelovige wel voorstelt als onderdaan, maar niet als overheidspersoon. In zijn brieven tekent hij ons de wederzijdse verplichting van de man jegens zijn vrouw en van de vrouw jegens de man; evenzo van ouders jegens de kinderen en van de kinderen jegens de ouders; van meesters jegens slaven en van slaven jegens meesters, maar wanneer hij komt op het terrein van de overheid en onderdaan, dan noemt hij alleen de plichten van de onderdaan jegens de overheid, maar hij zwijgt volkomen in al zijn brieven over wat de

overheid betaamt jegens de onderdanen. Natuurlijk zwijgt hij daarover opzettelijk en wij moeten dat zwijgen trachten te verstaan.

In de aardse bedeling van Israël was dat anders. Daar had God regelingen gegeven voor de instelling van het koningschap. De koning was voorgeschreven te regeren naar de wet en daarom moest hij de boeken van Mozes eigenhandig overschrijven en daarin lezen al de dagen zijns levens. (Deut. 17: 14-20).

Een dergelijk voorschrift heeft God niet gegeven voor deze bedeling. God zwijgt erover en wij krijgen de indruk, al wordt het niet bepaald gezegd, dat de gelovige niet tot regeren geroepen is en dat hij, zo hij toch overheid is zelf met zijn verstand en met zijn geweten moet uitmaken hoe hij in zijn ambt God kan behagen. Paulus heeft zich geen gelovige overheden voorgesteld en in elk geval geen voorschriften voor hen gegeven.

Maar wel zegt hij, wat de gelovige onderdaan past: onderdanigheid, onderworpenheid en dat wel omdat de overheid haar macht van God heeft en omdat de gelovige onderdanig is aan God. Dat zegt de apostel zo beslist mogelijk. Er is geen macht dan onder God. De macht die op het ogenblik bestaat in het land, waar ik woon, dat is een door God gestelde macht. De vragen: koninkrijk of republiek, absolute macht af volksregering, hebben voor de gelovige geen betekenis; hij vraagt alleen welke macht bestaat en tegenover die macht kent hij alleen onderwerping. Revolutie is dus voor de gelovige iets ondenkbaars. Hij zoekt geen andere macht boven zich, hij vraagt alleen naar de bestaande macht, omdat dat voor hem macht is onder God. En wanneer door een revolutie een andere macht aan het bewind komt, dan gehoorzaamt de gelovige ook die nieuwe macht. Hij stelt zich tegen geen bestaande macht omdat hij Gods verordening niet wil tegenstaan en geen vonnis wil verkrijgen. D.w.z.: geen vonnis van God.

Tot driemaal toe noemt Paulus de bestaande overheid een dienaar en ambtenaar van God. Dat betekent volstrekt niet dat die overheid zichzelf

als een dienaar of ambtenaar van God beschouwt. Paulus spreekt hier immers van de Romeinen ten opzichte van de heidense Keizer. Wat er dus moge leven in het hart van de overheidspersonen, ze zijn dienaars van God; hun taak om het kwaad te straffen en het goede te prijzen hebben ze van God ontvangen, of ze het weten of niet, en het blijft zo, zelfs als ze het tegenspreken en bestrijden. En daarom gehoorzaamt de gelovige elke macht, waardoor het God behaagt hem te regeren.

Het is goed, dat in onze dagen goed in het oog te houden nu in verschillende landen revolutionaire regeringen zijn; ook die regeringen hebben hun macht van God en wie zich er tegenstelt, wederstaat Gods verordeningen. Alle opstand tegenover het bestaande gezag is te veroordelen. De overheid heeft van God het zwaard ontvangen, de macht om te straffen maar het is voor de gelovige beter, dat hij gehoorzaamt niet om dat zwaard, maar om zijn eigen geweten.

Paulus stelt het bijna voor alsof elke overheid een ideale overheid was. Maar toch doet hij dat niet. Hij stelt alleen vast, hoe de onderdaan zich tegen de overheid te houden heeft. Dat ze Gods dienaar is, verliest hij geen ogenblik uit het oog, ook al is ze onrechtvaardig en onbillijk, ook zelfs, wanneer de overheid de gelovige gaat vervolgen. Ook dan nog is de overheid voor hem Gods dienaar, Gods ambtenaar, en hij beantwoordt de vervolging met zegening.

Zegent ze, die U vervolgen, dat houdt hij vol, ook als de overheid de vervolger is.

In de eerste tijden hebben de gelovigen dat gedaan; in latere tijden hebben ze wel vaak meegedaan aan opstand tegen de bestaande overheid. Maar ze deden niet goed. Paulus roept ons niet om de overheid te beoordelen, nog minder om ze te verjagen of te verwerpen, maar eenvoudig om ze te gehoorzamen als dienaren van God. De machten die er zijn, hogere en lagere. Betaal tol en belasting; God wil in deze bedeling overheden en God wil gehoorzame onderdanen. Wat de ongelovigen

doen, wat de volken der wereld tegen de overheden doen, dat moeten ze zelf weten en zelf verantwoorden, de apostel spreekt tot hen niet.

Of de overheden trouwe dienaren van God willen zijn, dat moeten ze zelf weten en zelf verantwoorden; ook tot hen spreekt de apostel niet. Maar voor de gelovige is de weg zo eenvoudig, als het maar kan, omdat hij God gehoorzaamt, daarom gehoorzaamt hij ook Gods dienaar, de overheid.

En wanneer de overheid wetten geeft, die met Gods wetten in strijd zijn? Bij die vraag moeten wij wel in het oog houden, dat God ons geen wetten heeft gegeven, maar dat wij door de vernieuwing van ons gemoed en verstand toetsen wat in een gegeven geval de goede en welgevallige en volmaakte wil van God is. En voorts mogen we toch ook vertrouwen, dat God zijn dienaar, de overheid gebruiken zal ons ten goede.

Wil Hij de overheid gebruiken door haar wetgeving die strijdig is met Zijn wil, dan willen we leren, ook te roemen in de verdrukkingen. We weten immers dat geen machten, ook niet de macht der overheid, ons zal kunnen scheiden van de liefde Gods in Christus Jezus onze Heer.

Hoofdstuk 13:8-14

Zijt niemand iets schuldig dan elkaar lief te hebben, want wie de andersoortige liefheeft, heeft de wet vervuld, want dit: Gij zult geen overspel doen, gij zult niet moorden, gij zult niet stelen, gij zult geen valse getuigenis spreken, gij zult niet begeren en indien er enig andersoortig gebod is, wordt in dit woord onder een hoofd samengevoegd, in dit: Gij zult Uw naaste liefhebben als Uzelf. De liefde werkt de naaste geen kwaad. De vervulling dus van de wet is liefde. En dit, waar wij het tijdperk weten dat het reeds de ure is om uit de slaap opgewekt te worden, want nu is de behoudenis ons nader dan toen wij geloofden. De nacht neemt toe en de dag is genaderd; laat ons als in de dag achtenswaardig wandelen, niet in brasserij en dronkenschap, niet in het bed liggen en ontuchtigheid, niet in twist en jaloersheid, maar doet aan de Heer Jezus Christus en maak geen voorzorg voor het vlees tot begeerlijkheden.

Men heeft Johannes de apostel der liefde genoemd, al noemt Christus hem Boanerges, zoon des donders, en of men nu bij de donder denkt aan kracht of aan verschrikking, aan liefde denkt men niet.

Toch is het waar, dat Johannes in zijn geschriften, meer dan de anderen de woorden liefde en liefhebben gebruikt; maar het is evenzeer waar, dat hij de apostel is die in de Openbaring het oordeel aankondigt. Toch mag met recht Johannes de apostel der liefde heten. Paulus is het niet minder. Paulus is immers geroepen om de prediker te zijn van de hoogste vorm van Gods liefde, van Zijn genade. En dan is het geen wonder, dat Paulus ook getuigt van de weerschijn van Gods liefde in het hart van de gelovige en dat hij ons voortdurend aanspoort tot liefde. In deze verzen heeft Paulus het weer over de plaats van de gelovige in de maatschappij. Dat hij het niet heeft over de broederliefde in de gemeente, blijkt uit het woord andersoortige in vers 8. Het Grieks heeft twee verschillende woorden voor ander: *allos* dat een ander betekent van dezelfde soort, en *heteros* waarmee een ander genoemd wordt van een ander soort. Zo spreekt Paulus in Gal. 1:6 van een *heteros* evangelie, dat geen *allos* is, een andersoortig evangelie, dat niet een ander is van dezelfde soort als Paulus' evangelie en dat dus welbeschouwd in het geheel geen evangelie is.

Evenzo bedoelt hij hier niet de ander uit hetzelfde gezelschap der gelovigen, maar de ander uit een andere kring. Zijn naaste, zegt hij in vers 9. En in geschiedenis van de barmhartige Samaritaan behandelde deze als zijn naaste, de gewonde uit het vijandige Joodse volk. Paulus predikt hier dus niet de broederliefde, maar de mensenliefde, waarvan ook Petrus zegt: dat deze bij de broederliefde moet worden gevoegd (2 Petr. 1:7).

"Liefde is de vervulling der wet". De wet zegt dat ook. In Lev. 19:18 staat: "Gij zult Uw naaste liefhebben als Uzelf". Maar de wet trekt de kring nauw, want er gaat aan vooraf: "Gij zult niet wreken noch toorn behouden tegen de kinderen des volks". Liefde tot de vreemde, de

buitenstaander, liefde tot de vijand kende de wet niet. Het was, zoals we boven hebben opgemerkt, een andere bedeling dan de tegenwoordige.

Thans geldt het woord: "Hebt Uw vijanden lief." Wie de *heteros* lief heeft, de buitenstaander, die heeft de wet vervuld. Wat in de wet verboden wordt, is de naaste kwaad te doen. Wie hem liefheeft, doet hem geen kwaad. De geboden der wet ten opzichte van de naaste heeft ook de Heer Jezus in dezelfde samenvatting gegeven. En nu heeft de apostel een bijzondere reden om op liefde aan te dringen: de gelegenheid des tijds, de juiste betekenis van de tijd waarin wij leven. Het is niet zoals de St. Vertl. zegt: de nacht is voorbijgegaan, maar de nacht neemt toe. Het woord is overal elders vertaald door toenemen (zie Luk. 2:52, 1 Tim. 4:15, 2 Tim. 2:16, 5:9). De nacht neemt toe, het wordt zeer donker. Men zegt, dat de nacht tegen zonsopgang het donkerst is. Maar dan is juist de grote donkerheid het teken, dat de dag nabij is. Zo stelt Paulus dus de tijd voor van deze bedeling, als het donkerst van de nacht met het uitzicht op de spoedige zonsopgang. En dan letten wij erop, dat Paulus het oog heeft op de morgen en niet op de nacht. Zodra wij als hij het oog op de morgen richten, bemerken wij, dat onze behoudenis nabij is, niet zozeer wat de tijd als wat ons bewustzijn betreft, Toen wij pas geloofden, hadden wij het uitzicht nog zo niet op de morgen, op de komst van Christus en onze toevergadering tot Hem. Zien we echter op de tijden, dan weten we, dat Christus' komst het eerste is, dat we hebben te verwachten en dan is voor ons bewustzijn onze behoudenis ook nabij.

Daarop voortdurend te wachten, dat behoort onze levenshouding te zijn en daarom wekt de apostel ons ook op, om te wandelen alsof het reeds morgen was; de werken der duisternis die hij in het 15de vers noemt, af te leggen en de wapenen des lichts aan te doen, sterker nog: de Heer Jezus aan te doen. Aandoen is de zin van aantrekken als een kleed.

De vergelijking is wel vreemd en toch begrijpelijk. Christus is onze rechtvaardigheid en de Schrift noemt toch ook in Op. 19:8 de rechtvaardiging der heiligen een kleed, waarmee ze bekleed zijn. Met een ander beeld dan Paulus gebruikt kunnen we zeggen: Christus leeft in ons

en het werk dat wij doen, doet Hij in ons. Maar dan zal onze wandel ook zeker achtenswaardig zijn.

"Zijt niemand iets schuldig" een vermaning die we ter harte mogen nemen, ook in onze geldzaken. Er is echter een schuld, waar we nooit af kunnen komen: de schuld der liefde. Die is zo groot, dat we haar nooit kunnen afdoen omdat onze liefde tot de naaste een weerspiegeling moet zijn van Gods liefde tot ons. En die liefde is volkomen.

Hoofdstuk 14

Neemt aan wie zwak is wat het geloof betreft, niet tot critiserende overleggingen. De een gelooft wel alles te mogen eten; wie echter zwak is, eet groenten. Wie eet, verachte hem niet, die niet eet en wie niet eet, veroordele hem niet, die eet, want God nam hem aan. Wie zijt gij die de knecht van een ander oordeelt? Zijn eigen heer staat of valt hij. Hij zal echter vastgesteld worden, want de Heer is machtig hem vast te stellen. De een rekent wel dag boven dag, maar de ander rekent elke dag. Laat ieder in zijn eigen verstand ten volle verzekerd zijn. Wie de dag waarneemt, neemt hem de Heer waar, wie eet, eet de Heer, want hij dankt God en wie niet eet, eet de Heer niet en hij dankt God. Want niemand van ons leeft zichzelf en niemand sterft zichzelf. Want hetzij wij leven, wij leven de Heer, hetzij wij sterven des Heren zijn wij. Want daartoe sterft en leeft Christus, opdat Hij en over doden en over levenden Heer zou zijn. Gij echter, wat veroordeelt gij uw broeder? of ook gij, wat veracht gij uw broeder? Want wij zullen allen voor Gods podium gesteld worden, want er is geschreven: Ik leef, zegt de Heer; voor Mij zal alle knie buigen en alle tong zal God belijden. Bijgevolg dan zal ieder van ons aangaande zichzelf God verantwoording geven. Laat ons dan geenszins elkander oordelen, maar oordeelt dit liever, dat gij geen struikelblok of aanstoot voor de broeder plaatst. Ik weet en ben overtuigd in de Heer Jezus, dat niets onrein is door zichzelf, dan hem iets onrein acht, die is het onrein. Want indien om spijs uw broeder bedroefd is, zo wandelt gij niet meer in overeenstemming met de liefde. Verderf hem niet met uw spijs, voor wie Christus stierf. Laat dan het goede van u niet gelasterd worden. Want het Koninkrijk Gods is niet in eten en drinken, maar rechtvaardigheid en vrede en blijdschap in Heilige Geest. Want wie Christus hierin dient is Gode welgevallig en beproefd voor de mensen. Bijgevolg jagen wij na wat tot vrede en stichting onder elkaar dient. Breekt dan niet om spijs het werk van God af. Alles is wel rein, maar het is kwaad voor de mens, voor wie het eten een struikelblok is. Goed is het geen vleesspijs te eten noch wijn te drinken noch iets waarin uw broeder zich stoot of aanstoot neemt of waarin hij zwak is. Het geloof dat gij hebt, hebt dat voor uzelf voor God. Gelukkig hij, die zichzelf niet oordeelt in wat hij toetst. Wie echter twijfelt, als hij eet, is veroordeeld, omdat hij niet uit geloof is en al wat niet uit geloof is, is zonde.

Thans komt Paulus weer tot het gemeentelijk leven en hij behandelt een paar kwesties die in zijn dagen in de gemeente aan de orde waren en noodzakelijk aan de orde moesten komen. We vinden de ene kwestie dan ook terug in de eerste brief aan de Korinthiërs. en de andere in de brieven aan de Galatiërs en aan de Colossenzen. Diezelfde kwesties bestaan in onze dagen in onze omgeving niet, maar Paulus behandelt de zaak van algemeen standpunt en dat algemeen standpunt raakt ook ons, zodat ook wij er voor onze wandel gevolgtrekkingen uit kunnen maken.

De ene kwestie is die van vlees eten. In de heidense wereld van die dagen werd het vlees niet verkocht in de slagerswinkel, maar in het vleeshuis van de afgodstempel. Wanneer een dier geofferd werd, werd een klein gedeelte op het altaar verbrand, en de rest werd gegeten. Vlees eten was dus eigenlijk afgodendienst, al zal dat bij het grootste deel van de heidenen wel niet veel meer geweest zijn dan een blote vorm. Wat moest nu een heiden doen, die gelovig was geworden? Wat moest een gelovige Jood doen? Er waren er die zo oordeelden: Een afgod is niets, het vlees wordt er niets anders van of een gedeelte op een altaar is verbrand, de plaats en de manier van slachten heeft geen betekenis. Wie zo oordeelde at het offervlees met een gerust geweten en dankte God voor Zijn goede gave. Anderen waren meer serieus en oordeelden dat het vlees door de offerande aan een afgod onrein was geworden. Ander vlees was niet te krijgen, daarom onthielden ze zich geheel van vleesspijzen en leefden vegetarisch. En ook zij dankten God voor Zijn goede gave.

Met wijn, de dagelijkse drank, was het hetzelfde geval: altijd werd een gedeelte geplengd ter ere van de afgoden en daarom onthielden die broeders zich ook van wijn. Dat had ook Daniël gedaan toen hij in het paleis van Nebukadnezar moest meeleven en hij had het gedaan om diezelfde redenen, want vegetariër of geheelonthouder was hij niet (Dan. 10:3). Maar vlees en wijn in des konings paleis was offervlees en offerwijn. Zo ontstond dus in de gemeenten een kwestie van vlees eten of geen vlees eten en beide partijen waren te goeder trouw en hadden hun

ernstige redenen al noemt Paulus de niet-vleeseters de zwakken en de vleeseters de sterken.

Een andere kwestie van die dagen was de viering van de sabbat. De heidense Romeinen hadden geen sabbat. Wel noemden ze de eerste dag der week *Dies Domenica*, dag des Heren - en met die heer bedoelden ze de zon, die in allerlei afgodsdienst heer werd genoemd; Baäl b.v. betekende ook heer en was ook de zon - maar die eerste dag was bij de Romeinen geen afgezonderde rust- of feestdag.

Voor de Joodse gelovigen was het natuurlijk anders. Zij hadden een Goddelijk gebod voor de viering van de zevende dag en het is te begrijpen dat zij voortgingen de sabbat te heiligen totdat ze leerden verstaan dat zij der wet gedood waren door het lichaam van Christus, dan konden ze alle dagen gelijk achten.

De Schrift vertelt ons niet, dat de gelovigen van die tijd reeds een bepaalde dag van samenkomst hadden. De enige samenkomst waarvan we lezen, was te Troas en dat was niet op de eerste dag der week, zoals de St. Vert. zegt, maar: *en te mia toon sabbatoon*, op de ene der sabbatten (Hand.20: 7) dus op zaterdag en toen sprak Paulus in de avond. Dat geeft de indruk dat men avondsamenkomsten hield.

Wat moest nu een gelovige doen waar deze twee kwesties bestonden? Paulus geeft geen beslissing want hij geeft geen nieuwe wet.

Wat de sabbatviering betreft, bestraft hij de gelovigen uit de heidenen in Galatië: "Gij onderhoudt dagen en maanden en tijden en jaren" (Gal. 4:10) en aan de Colossensen schrijft hij: "Dat u niemand oordeelt in spijs of in drank of in het stuk des feestdags of der nieuwe maan of der sabbatten" (Col. 2:16). Maar dat de Jood in Rome nog de sabbat houdt, kan Paulus billijken: wie de dag waarneemt, neemt hem de Heer waar. En vlees eten of groenten billijkt hij ook; hij keurt geen van beide af en hij bestraft de zwakke niet.

Maar hij bestraft de sterke, die de zwakke oordeelt en minacht. De sterke moet in dit geschil, al heeft hij gelijk, zichzelf verloochenen, daar is hij de sterke voor. Indien hij door vlees te eten iemand een struikelblok zou voorleggen, dan mag hij dat niet doen.

Laten wij goed nagaan wat hij bedoelt met struikelblok en aanstoot en ergernis. Paulus zegt niet dat al de Romeinen zich van vlees moeten onthouden omdat er ook zwakken in de gemeente waren. Dan zouden immers de zwakken de gemeente regeren en tiranniseren.

Struikelblokken en aanstoten zijn dingen waarover men valt, een ergernis is een ding waardoor men erger wordt. Er bestond een gevaar, dat de zwakke broeder wanneer hij de sterke offervlees zag eten, dat vlees ook zou eten, maar als offervlees, en dat hij dus de afgod weer zou eren. Dan zou hij dus struikelen, vallen, erger worden. Maar wanneer de zwakke broeder zelf geen vlees eet, maar het kan billijken, dat een ander het wel eet, dan is het vlees-eten voor de sterke geen struikelblok en behoeft hij het niet te laten.

Elkander niet oordelen, elkander niet minachten, elkander geen aanstoot voorleggen waardoor de ander kan vallen, dat is het, wat de apostel wenst. De sterke verloochene zichzelf, daarmee treedt hij in het voetspoor van Christus, Die Zichzelf niet heeft gezocht en voortdurend onze zwakheden draagt. Wat is tenslotte spijs en drank? Zijn dat dingen van betekenis, waar de gelovige zo grote dingen heeft om zich mee bezig te houden? Rechtvaardigheid, vrede, blijdschap. dat zijn de dingen van Gods Koninkrijk.

"Wij zijn des Heren", dat is de grond van onze wandel. Wij leven niet onszelf, wij eten het offervlees niet onszelf, wij sterven niet onszelf. Wij doen alles de Heer. Een eigenaardige uitdrukking die we in geen ander boek zullen aantreffen. Wanneer wij de Heer leven, dan leven we niet meer met het oog op onszelf, maar op Hem, enkel om Hem welbehaaglijk te zijn, enkel om Zijn belangen te bevorderen, neen nog sterker, ons leven wordt een leven dat alleen Hem aangaat en niet meer

onzelf. Dan leven we omdat Hij ons laat leven en we sterven omdat Hij ons laat sterven. Lijkt het leven ons nog schoon, en Hij vindt het beter dat wij sterven dan vinden wij het ook beter. En verlangen wij naar de rust van de dood en Hij wil dat wij de moeilijkheden van dit leven nog langer zullen dragen, dan willen wij dat ook. Menen wij dat wij offervlees kunnen eten en Hij vindt om de zwakke broeder beter dat wij het niet eten, dan willen wij het ook niet eten. Nu wij des Heren zijn, hebben wij geen begeren of wensen meer die strijdig zijn met Zijn wil, maar wij hebben ook geen begeerten meer buiten Hem om.

Wij zijn des Heren in leven en in sterven. Christus sterft en Christus leeft en daarom is Hij niet alleen de Heer van de levenden maar ook van de doden, die Hij te Zijner tijd zal opwekken. Ons gehele bestaan, in doen en laten, in leven en in sterven is met Hem vereenzelvigd. Een feit is dat en als dat ook voor ons bewustzijn werkelijkheid is geworden dan oordelen wij de knecht van een ander niet meer.

Wij willen niet met minachting op hem neerzien omdat hij zwak is, want dat is iets, dat ons niet aangaat, dat gaat alleen zijn Heer aan en zijn Heer is machtig hem vast te stellen zodat hij niet struikelt. Oordelen wij en minachten wij de zwakke broeder dan vergeten wij onszelf te oordelen en dan vergeten we dat we voor Gods podium zullen worden gesteld, dat we beoordeeld zullen worden door Hem, voor Wie alle knie zich zal buigen en Wie alle tong zal belijden.

Voor Gods podium vertalen we. Er komt maar eenmaal in de Griekse Schriften een woord voor dat met rechterstoel vertaald moet worden. Het is Jak. 2:6: "Overweldigen u niet de rijken en trekken zij u niet voor de rechterstoel?" Maar waar overigens in onze vertaling rechterstoel staat, daar staat in het Grieks *bèma*, een woord, dat van het werkwoord stappen is gevormd. Stefanus gebruikt het in Hand. 7: 5 in zijn meest algemene zin, als voetstap. In de Griekse schouwplaats - met de tegenwoordige stadions te vergelijken - was de *bèma* het verhoogde gedeelte, de opstap, waar de prijs-richters zaten, die een oordeel gaven over de wedstrijden. In 2 Kor. 5: 10 wordt gezegd, dat wij allen zullen

geopenbaard worden voor de *bèma* van Christus; hier dat wij voor Gods *bèma* zullen gesteld worden. Het Grieks zegt hier: de *bèma* van God, niet de *bèma* van Christus. Het is niet de rechterstoel, waar uitspraak gedaan wordt over onze schuld of onschuld, want dat is reeds uitgemaakt op Golgotha, maar het is het podium van de prijsrichter, die uitspraak doet over de wedstrijd, het is de beoordeling van onze wandel. En omdat wij zelf daar ook beoordeeld zullen worden, evenzeer als onze broeder, daarom moeten wij elkander niet oordelen. Beter is het de broeder te steunen, dan de broeder te oordelen en het struikelblok weg te nemen voor zijn voet.

Voor ons moge het offervlees niet onrein zijn, voor onze broeder die meent dat het onrein is, is het onrein en hij zou het eten als afgodenoffer. In 1 Kor. 8:7 zegt Paulus het duidelijk: "Sommigen tot dusver gewoon aan een afgod eten dat (offervlees) als afgodenoffer en hun geweten, zwak zijnde, wordt bevlekt" (C.V.). Dat zou onze schuld wezen, met onze spijs zouden wij hem verderven.

Christus heeft hem zo lief, dat Hij voor hem stierf; onze liefde mag toch wel zo groot zijn dat we om hem niet tot zonde te brengen ons onthouden van vleesspijs.

En nu wij in onze dagen. Moet ik om mijn Sabbatistische broeder de Zaterdag vieren, of om mijn Gereformeerde broeder de Zondag tot een Sabbat maken, als ik geleerd heb alle dagen gelijkelijk te achten? Dan zou ik immers beide dagen moeten rusten en ik zou nog geen van beide partijen voldoen. Maar als ik die dagen niet houd, geef ik niet wat de Schrift aanstoot noemt. Mijn voorbeeld brengt de broeders niet tot vallend struikelen; ze zouden enkel zondigen tegen inzettingen van mensen. Er zijn echter wel andere dingen, op zichzelf geen kwaad maar waardoor de sterke de zwakke zou doen struikelen en vallen. Laat mij geen voorbeelden zoeken; de Schrift noemt er ook geen; ze laat het over aan ons eigen inzicht, dat we zouden verstaan, hoe wij de zwakke broeder tot zondigen kunnen brengen. Wanneer we werkelijk leven in liefde tot de broeder, dan zullen we de gelegenheden zelf wel zien en we

zullen onszelf verloochenen gelijk Paulus, die liever dan zijn broeder te ergeren in eeuwigheid geen vlees wilde eten (1 Kor. 8:15).

Hoofdstuk 15:1-7

Wij nu krachtigen, zijn schuldig de zwakheden van de niet krachtigen te dragen en niet onszelf te behagen. Laat ieder van ons zijn naaste behagen ten goede tot stichting, want ook Christus behaagt Zichzelf niet, maar naar geschreven is: De smaadheden van wie U smaden, vallen op mij. Want al wat tevoren geschreven werd, werd tot ons onderwijs geschreven, opdat wij door de volharding en door vertroosting der Schriften de hoop mogen hebben. Doch de God der volharding en der vertroosting geven u gelijk gezind te zijn jegens elkander, in overeenstemming met Christus Jezus, opdat gij eendrachtig met één mond moogt verheerlijken de God en Vader van onze Heer Jezus Christus. Neemt daarom elkander aan, gelijk ook Christus u aannam tot heerlijkheid van God.

"Wij nu, de krachtigen". De apostel Paulus is er volstrekt de man niet naar om zichzelf te roemen, dat hij sterk is. Hij roemt veeleer in zijn zwakheden, want als hij zwak is, is hij machtig, zoals hij het met een paradox zegt in 2 Kor.12: 10. Wanneer hij zich hier tot de krachtigen rekent, dan doet hij dat ter beschaming. Hij heeft het over hen, die de broeder oordelen en minachten, omdat hij zwak is en die in hun oordelen zichzelf wel sterk moeten achten. Welnu, zegt Paulus, zijn wij dan krachtig, laten wij dan ook handelen als krachtigen. Wie kracht heeft, kan dragen. Draagt dan de zwakheden van de niet krachtigen dan maakt ge van uw kracht het rechte gebruik.

Het is in het natuurlijk leven reeds waar, dat kracht hoogmoedig maakt. Meer kracht dan een ander te hebben, dat streelt de eigenliefde en geeft een gevoel van behaaglijkheid. In het geestelijke is het niet anders. Meer te weten van de Schriften, beter inzicht te hebben in Gods waarheid, dat kan ons zo licht verleiden tot hoogmoed, zodat we met minachting neerzien op wie het niet zover gebracht heeft als wij. Dat gevaar is niet klein. Daarom zegt Paulus ons het hier nog eens aan het einde van zijn

vermaning, waartoe ons gevoel van kracht ons moet brengen: tot begeerte om een ander te steunen en te helpen. Voelen we ons krachtig en we mogen ons immers wel bewust zijn van de kracht die God ons schenkt - laten we dan die kracht besteden voor anderen. Laten we niet onszelf behagen, laten we anderen behagen.

Dat wil natuurlijk niet zeggen dat we ons best moeten doen om bij de naaste in het gevlug te komen, dat zouden we het gemakkelijkst doen, door zijn zwakheid te strelen en daardoor zou hij niet sterker worden. Neen, de naaste behagen ten goede, tot stichting zoals men gewoonlijk vertaalt. Maar dat woord stichting hebben we zo vaak gebruikt, dat we de betekenis hebben vergeten. Het Griekse woord dat Paulus gebruikt, betekent het bouwen van een huis en dat betekent in onze taal het woord stichting eigenlijk ook, maar omdat het in het gebruik een andere betekenis heeft gekregen is het beter te spreken van bouwen en van opbouw, dan weten we wat we bedoelen. De naaste behagen om hem op te bouwen, zoals een huis opgebouwd wordt. Hem dus helpen dat hij toeneemt in kennis en trouw en geloof, zodat hij het gebouw wordt, dat God met hem heeft bedoeld. Wanneer we ons daartoe inspannen, dan verdwijnt al heel spoedig onze hoogmoed, want we zien al heel spoedig dat ons eigen gebouw ook nog verre van voltooid is.

Christus ons voorbeeld heeft Zichzelf niet behaagd. Integendeel, Hij heeft niet alleen de zwakheden van de niet sterken verdragen, maar ook hun tegenstand, hun vijandschap, hun smadingen. De smaad waarmee ze God smaadden, kwam op Hem neer en Hij verdroeg het. Het is een woord uit de 69ste Psalm, waarin de dichter profetisch Christus schildert in het diepst van Zijn lijden aan het kruis, toen zij, die Hem zonder oorzaak haatten, talrijker waren dan de haren Zijns hoofds.

Dat is gelijk alle Schriften geschreven hebben om ons te onderwijzen. En zo wij ons gewillig laten onderwijzen. dan worden die Schriften ons tot vertroosting en brengen ze ons tot volharding en geven ze ons hoop, de zekere verwachting, dat al wat voorzegd is vervuld zal worden. Volharding en vertroosting omdat de God der Schriften de God der

volharding en der vertroosting is. Want op zichzelf kunnen de Schriften het ook niet. Zij zijn ons tot lering alleen omdat God ze er voor gebruikt.

Wij zijn met God Zelf in aanraking gekomen door Christus Jezus en wanneer we ons daarvan goed bewust zijn, wanneer het niet slechts een inzicht maar een werkelijkheid is in ons zieleleven, dan zal het er ons ook toe brengen dat we jegens elkander gelijk gezind zijn, dat we voor de naaste dezelfde liefde hebben als voor onszelf, en eerder zijn belang zoeken dan het onze. Dan zijn we in overeenstemming met Christus Jezus, die niet kwam om gediend te worden, maar om te dienen en dan zullen krachtigen en niet krachtigen eendrachtig met één mond de God en Vader van onze Heer Jezus Christus verheerlijken.

Tot verheerlijking van God. Daartoe strekke de wandel der gelovigen. En dat zal zo zijn wanneer we elkander aannemen gelijk Christus ons aannam. Christus nu heeft ons aangenomen, toen wij zondaren waren, vijanden. Hoeveel gemakkelijker kunnen wij de broeder aannemen, al verbeelden wij ons ook dat hij zwakker is dan wij. Maar wij kunnen van onze Heer leren ook de vijand aan te nemen, ook de vijand lief te hebben.

Wanneer het gevoelen in ons is, dat in Christus Jezus was en waarvan Paulus spreekt in Fil. 2 dan zullen wij geen ding doen door twisting of ijdele eer, maar door ootmoedigheid de een de ander uitnemender achten dan onszelf.

Hoofdstuk 15:8 - 16:27

Met Rom. 15:7 eindigt het eigenlijke onderwijs van de Romeinenbrief dat met hfdst. 1:18 begonnen was. Het begon met een beschrijving van de wandel der mensheid en het eindigt met een beschrijving van de wandel der gelovigen en daartussen is een grote tegenstelling, die een gevolg is van de rechtvaardiging van de goddeloze en van de verzoening van de vijand.

Aan dit hoofdgedeelte van de brief gaat een inleiding vooraf in hfdst. 1:1-17 en evenzo volgt een "uitleiding" in hfdst. 15:8 tot 16:27. En deze uitleiding is in omgekeerde volgorde evenzo gebouwd als de inleiding.

De inleiding bevatte:

1. Het beloofde evangelie hfdst. 1:1-6;
2. Eengroet hfdst. 1:7;
3. Eenbede, hfdst. 1:8,9;
4. Eenvoorgenomen reis, hfdst. 1:10-13;
5. De dienst van Paulus, hfdst. 1:14-17.

En de uitleiding bevat:

1. De dienst van Paulus, hfdst. 15:8-21;
2. De voorgenomen reis, hfdst. 15:22-29;
3. Een bede, hfdst. 15:30-33;
4. Groeten, hfdst. 16:1-28;
5. Het verzwegen evangelie, hfdst. 16:25-27.

Over elk van deze onderwerpen zijn nog enkele opmerkingen te maken.

Hoofdstuk 15:8-21

Want ik zeg, dat Christus een bedienaar der besnijdenis geworden is wat betreft de waarheid Gods tot bevestiging van de beloften der vaders en opdat de natiën God zouden verheerlijken om de barmhartigheid, overeenkomstig wat geschreven is: "Hierom zal ik U belijden onder de natiën en Uw naam psalmzingen. En nog eens zegt Hij: Looft alle natiën de Heer en laat alle volken Hem prijzen, en nog eens zegt Jesaja: Het zal zijn de wortel van Isaï en Hij, die opstaat Vorst der natiën te zijn; op Hem zullen de natiën hopen. De God nu der hoop vervulle U met alle blijdschap in het geloven, opdat gij overvloedig moogt zijn in de hoop in de kracht van de Heilige Geest. Ikzelf nu, mijn broeders, ben ook zelf overtuigd aangaande U, dat gij ook zelf vol goedheid zijt, vervuld zijnde met alle kennis in staat ook elkander te vermanen. Stoutmoedigen echter schrijf ik U ten dele als U indachtig makende, door de mij van God gegeven genade, dat ik een ambtenaar van Christus Jezus zoude zijn voor de natiën, als priester het evangelie Gods bedienende, opdat de offeranden der natiën wel aangenaam mogen worden, geheiligd zijn in Heilige Geest. Ik heb dan in Christus Jezus roem tot God, want ik durf niets zeggen, dat Christus door mij niet heeft tot stand gebracht tot gehoorzaamheid der natiën in woord en werk, in kracht van tekenen en wonderen, in kracht van Gods Geest, zodat ik van Jeruzalem en rondom tot Illyrië toe het evangelie van Christus vervuld heb. Alzo dan ben ik eerzuchtig te evangeliseren niet waar Christus genoemd is, opdat ik niet zou bouwen op eens anders fundament, maar overeenkomstig wat geschreven is: Wie niet aangaande Hem geboodschapt was, zullen zien, en wie niet gehoord hebben zullen verstaan.

In deze verzen spreekt Paulus eerst over de bediening, waar hij thans buiten staat. Christus is een bedienaar geworden der besnijdenis zegt hij en daarmee zegt hij iets, dat de Christelijke kerk nauwelijks geloven kan. Men spreekt zo gaarne over: Jezus voor onze tijd, Jezus in het sociale leven, Jezus en de deugd en men vergeet dat wanneer Jezus nu op aarde was, Hij Zich tot de Joden zou wenden en niet tot ons; dat Hij ook nu ons de plaats zou geven bij de hondkens. Wij heidenen worden door Paulus in aanraking gebracht met de opgestane en verheerlijkte Heer in de

hemel, maar niet met de aardse Jezus van Nazareth. Die was een dienaar der besnijdenis. Hij was gekomen om de beloften te bevestigen, die aan Israëls vaders waren gegeven. Tot die beloften behoort ook de toezegging voor de andere volken. Die zullen zich verblijden met Israël, die zullen hopen op Hem, die is de Wortel van Isai, Hij zal oprijzen als de Vorst der natiën. Op Hem zullen ook de natiën vertrouwen.

Wat Paulus ons hier geeft is het evangelie der besnijdenis, dat door Paulus en de andere elf is gepredikt en dat Paulus gepredikt heeft van het ogenblik, dat hij te Damascus in de synagoge optrad (Hand. 9:20) tot de tijd dat hij te Antiochië in Syrië met Barnabas en de drie anderen tezamen de leiding der gemeente had (Hand. 13:1). Al die tijd droeg hij zijn Joodse naam Saulus. Toen kwam voor hem een ander tijdperk. Hij werd van de anderen afgezonderd tot een andere arbeid. Wel bleef hij nog als in Damascus Christus prediken in de synagogen, dat Hij de Zoon van God was, maar daarnaast predikte hij zijn evangelie, de rechtvaardiging van allen die hem voorkwamen, Joden en heidenen, eerst te Antiochië in Pisidië (Hand. 13:39).

Over dat evangelie spreekt hij in vers 14 tot 21. Hij is een ambtenaar van Christus Jezus voor de natiën om het evangelie Gods te dienen in priesterlijke bediening. Dat zijn werk een priesterlijke bediening was, is niet te lezen in de gewone vertaling. Het Grieks zegt: *hierourgonta*, werkende als priester. God heeft Israël uitverkoren om een volk te zijn van priesters en koningen. En in Paulus, die in veel opzichten een voorbeeld en profetie was van Israëls herstel, komt ook dit aan de dag. In de tempel te Jeruzalem kon hij geen dienst doen, aangezien hij uit de stam van Benjamin was. Maar in de toekomst zal het gehele volk ten behoeve van de heidenen een priesterlijk volk zijn en Paulus spreekt het uit, dat hij nu reeds een priester is, die voor de heidenen het evangelie Gods bedient. God had ook wel een heiden tot heidens apostel kunnen kiezen, maar Hij doet dat niet. Hij neemt Paulus als profetie van de tijd, dat alle Israëlieten Zijn priesters zullen zijn onder de heidenen.

En als apostel der heidenen kan Paulus roemen. Niet in hetgeen hij doet, maar in hetgeen Christus door hem tot stand brengt om de natiën te brengen tot de gehoorzaamheid des geloofs. Daartoe heeft Paulus gesproken en gewerkt; daartoe heeft hij in de kracht van Gods Geest tekenen en wonderen gedaan en hij heeft gepredikt, ook op plaatsen, waarvan 't boek der Handelingen geen verslag geeft.

Van Jeruzalem is hij uitgegaan en hij is gekomen tot Illyrië, het land, dat wij tegenwoordig Joegoslavië noemen. Klein-Azië en het gehele Balkan schiereiland is het toneel geweest van zijn arbeid, van zijn pioniersarbeid. Hij zegt dat hij er een eer in stelt te evangeliseren waar Christus nog niet genoemd is. Een moet de eerste zijn en hij is uitgezonden om de eerste te wezen.

Hoofdstuk 15:22-29

Daardoor werd ik ook zeer verhinderd tot U te komen. Nu ik echter in het geheel geen plaats meer heb in deze gewesten, en sinds vele jaren verlang om tot U te komen, als ik naar Spanje ga want ik hoop in het doorgaan U te zien en door U daarheen uitgeleide gedaan te worden wanneer ik van U eerst ten dele vervuld zal zijn; nu echter ga ik naar Jeruzalem, de heiligen bedienende. Want Macedonië en Achaja hebben er behagen in enige gemeenschap te doen jegens de armen van de heiligen te Jeruzalem. Want zij hebben er behagen in en schuldenaars zijn zij van hen, want indien de natiën gemeenschap hebben aan het geestelijke van hen, zijn ze ook schuldig hen in het vleselijke te dienen. Wanneer ik dan dit voleindigd en hun deze vrucht verzegeld zal hebben, zal ik door U naar Spanje heengaan en ik weet, dat ik tot U komende met volle lof van Christus zal komen.

En nu heeft Paulus geen plaats meer in deze gewesten. De Oostelijke helft van het grote Romeinse rijk heeft hij met het evangelie vervuld, nu komt de Westelijke helft aan de beurt. In Rome, de hoofdstad, heeft hij eigenlijk niets te doen, daar bestaat reeds een gemeente, die buiten zijn toedoen ontstaan is en hij zou er dus bouwen op eens anders fundament, wat zijn roeping niet is. Neen, hij wil naar Spanje. Maar de weg van het

Oosten naar Spanje gaat over Rome en dus kan hij voldoen aan de begeerte die hij lang heeft gekoesterd: Rome te zien.

In het begin van zijn brief, hfdst. 1:10-13 heeft hij ook reeds gesproken over zijn voorgenomen reis, nu voegt hij er aan toe dat hij eerst nog naar Jeruzalem wenst te gaan. Macedonië en Achaje vinden er behagen in gemeenschap te hebben met de armen onder de heiligen te Jeruzalem. Van Achaja weten we dat ook uit de Korinthische brieven (1 Kor. 16: 1-5 en 2 Kor. 8:1-4 laten ons zien, dat het een goed georganiseerde collecte is) waarvoor Paulus in de gemeenten van Galatië aanwijzing heeft gegeven. Men legge op elk der sabbatten iets weg daar de inzameling niet pas plaats hebbe als Paulus komt. De gemeenten van Macedonië hebben ook zo gedaan, en zijn te midden van hun diepe armoede zeer vrijgevig geweest.

Deze verschillende aanwijzingen in de brieven stellen ons in staat te bepalen, wanneer ze geschreven zijn. Wij lezen in Hand. 19:21: "Als deze dingen volbracht waren", d.w.z. de gezegende arbeid van Paulus te Efeze, toen maakte Paulus een reisplan op: Macedonië en Achaje nog eens door. en dan met de ingezamelde gaven naar Jeruzalem. Hand. 20:1 en 2 vertellen het begin van de uitvoering van dat plan. Van Griekenland dacht hij rechtstreeks naar Syrië te kunnen gaan. Antiochië en Syrië sloeg hij nooit over en dan naar Jeruzalem, maar de lagen der Joden noodzaakten hem, nogmaals door Macedonië te gaan en er een kustreis van te maken rondom de Aegeïse Zee. In het begin van deze reis heeft hij de twee brieven aan Korinthe geschreven, waarschijnlijk reeds uit Efeze en daarna de brief aan de Romeinen, denkkelijk uit Korinthe. Wij weten, dat hij anders te Rome gekomen is dan hij gedacht had: als een gevangen man en dat dus de dingen werkelijk volbracht waren in Hand. 19:21. Zijn pioniersarbeid was afgelopen. Voortaan kon hij alleen maar meer werken door brieven, tot bevestiging en versterking en terechtwijzing, en God heeft gezorgd, dat die brieven het onderwijs en de besturing zouden zijn voor de gemeente in heel deze bedeling.

En nu treffen ons een paar uitdrukkingen, die niet geheel in deze bedeling passen. Paulus heeft in vers 19 geschreven, dat hij gepredikt heeft in kracht van tekenen en wonderen en wij kennen die tekenen en wonderen niet. Maar toen Paulus te Rome in de gevangenis was, hadden ook voor hem die tekenen en wonderen opgehouden.

In de Filippensenbrief (2:25-50) spreekt hij over Epafroditus, die bij hem krank geworden was en die hij niet door een machtwoord heeft genezen, zoals hij nog te Melite deed (Hand. 28). In de nog latere geschreven brief aan Timotheüs geeft hij deze de raad een weinig wijn te gebruiken voor zijn zwakke maag (1 Tim. 5:25) en in de tweede brief aan Timotheüs, waarschijnlijk de laatste van zijn hand, schrijft hij, dat hij Trofimus te Milete krank gelaten heeft (2 Tim. 4: 20).

Waarom zond hij aan deze geliefde broeders geen zweetdoeken en gordeldoeken - zakdoeken en werkschorten - zoals hij in Efeze gedaan had? (Hand. 19: 12). Omdat de tijd voor tekenen en wonderen voorbij was, omdat de tekenen behoorden bij de Israëlitische bedeling en de tijd was nu gekomen, dat Israël als natie terzijde werd gesteld en dat de prediking van het koninkrijk dus mede gestaakt werd. Voortaan, tot aan Israëls herstel, zou er alleen plaats zijn voor de prediking van het Paulus' evangelie.

We kunnen hetzelfde verschil van bedeling zien in vers 27. Dat de gelovigen uit de volken gaven zenden voor de armen onder de gelovigen te Jeruzalem, dat is niet alleen omdat ze de gemeenschap der heiligen voelen, maar het is ook iets, waartoe zij zedelijk verplicht zijn.

De heiden-gelovigen hebben gemeenschap gekregen aan het geestelijke van Israël. In de dagen van de Romeinenbrief waren het nog Israëls geestelijke zegeningen, waarvan ook de heidenen hun deel kregen en een gelijk deel zeker, zodat er geen onderscheid was. Allen hebben gezondigd en derven heerlijkheid Gods en worden om niet gerechtvaardigd, maar altijd nog in de volgorde: eerst de Jood en ook de Griek. Dat nu is in de Efezerbrief niet meer zo. Daar maakt Paulus de

verborgenheid bekend, die in andere geslachten aan de kinderen der mensen niet is geopenbaard: dat de gelovigen uit de heidenen met die uit de Joden, samen-erfgenamen zijn, samen één lichaam vormen, samen deelgenoten zijn van Gods beloften in Christus door dat evangelie, waarvan Paulus een dienaar geworden is. Jood en Heiden op voet van gelijkheid, dat is in de Romeinenbrief nog niet geopenbaard en dat is juist het kenmerk van de bedeling, waarin wij leven, de bedeling van het tussentijdperk.

Hoofdstuk 15:30-33

Ik vermaan U dan broeders, door onze Heer Jezus Christus en door de liefde des geestes, dat gij met mij medeworstelt in de gebeden voor mij tot God, opdat ik moge gered worden van de ongehoorzamen in Judea, en dat mijn dienst van Jeruzalem de heiligen behaaglijk moge worden en dat ik in blijdschap tot U moge komen door de wil van God en met U samen moge rusten. De God nu des vredes zij met U allen. Amen.

In Rom. 1:8,9 heeft Paulus geschreven hoe hij zonder ophouden voor de Romeinen dankt en bidt; nu vraagt hij de voorbede van de gelovigen. Ze moeten met hem medeworstelen en bidden om drie dingen en het blijkt, dat de gebeden ten dele anders verhoord zijn dan hij had gedacht.

Van de ongehoorzamen in Judea is hij alleen in zoverre gered dat ze hem niet hebben kunnen doden. Daarvoor heeft God de zoon van Paulus' zuster en de heidense overheden gebruikt.

Dat de dienst aan Jeruzalem de heiligen behaaglijk is geworden, daarvan wordt ons niets gemeld; die heiligen onder aanvoering van Jacobus, tonen alleen grote ijver om Paulus naar de tempel te krijgen, teneinde zijn rechtzinnigheid te tonen en Paulus de krachtige, draagt deze zwakheid van de niet-krachtigen.

En wat de derde bede betreft, Paulus is door de wil van God te Rome gekomen en de broeders zijn hem tegemoet gekomen tot Appiusmarkt

en de drie Tavernen wat Paulus zo verblijdde, dat hij God dankte en moed greep.

Maar met hen rusten en zich verkwikken, daarvan kwam niet veel. Ze konden alleen tot hem komen in zijn eigen gehuurde woning.

Hoofdstuk 16:1-23 (slot)

En ik beveel U Phébe onze zuster, die een dienaar is in de gemeente van Kenchréa, opdat gij haar ontvangt in de Heer, waardig de heiligen en haar bijstaat in wat zaak zij U mocht nodig hebben, want ook zij is een voorstandster geworden van velen, ook van mijzelf. Groet Prisca en Aquila, mijn medewerkers in Christus Jezus, die voor mijn ziel hun eigen hals gesteld hebben - wie ik niet alleen dank maar ook alle gemeenten der natiën - en de gemeente in haar huis. Groet Epénetus mijn geliefde, die de eersteling van Asia is in Christus. Groet Maria die veel voor U zwoegt. Groet Andronicus en Junias, mijn verwanten en mijn medegevangenen, die vermaard zijn onder de apostelen, die ook vóór mij in Christus waren. Groet Ampliatus mijn geliefde in de Heer. Groet Urbanus onze medewerker in Christus en mijn geliefde Stachys. Groet Apélles die beproefd is in Christus. Groet ze die van Aristobulus zijn. Groet Heródion mijn verwant. Groet ze die van Narcissus in de Heer zijn. Groet Triphéna en Triphósa, die in de Heer zwoegen. Groet Pérsis, de geliefde die veel zwoegt in de Heer. Groet Rufus, de uitverkorene in de Heer en de moeder van hem en van mij. Groet Asyncritus, Hérmas, Pétrobus, Hérmes en de broeders met hen. Groet Philólogus en Julia, Néreus en zijn zuster en al de heiligen met hen. Groet elkander met een heilige kus. Al de gemeenten van Christus groeten U. En ik vermaan U broeders, dat gij acht geeft op hen die tweedracht en ergernis maken tegen het onderwijs dat gij leerdet en wijkt af van hen. Want de zodanigen dienen onze Heer Jezus Christus niet, maar hun eigen buik en bedriegen door mooi praten en loftuitingen de harten van de eenvoudigen. Want Uw gehoorzaamheid kwam tot allen. Over U dan verblijd ik mij en ik wil dat gij wel wijs zijt in het goede maar argeloos in het kwade. En de God des vredes zal de Satan haast onder uwe voeten verpletteren. De genade van onze Heer Jezus Christus zij met U. U groet Timotheüs, mijn medewerker, en Lucius en Jason en Sosipater mijn verwanten. Ik, Tertius, die de brief schrijf, groet u in de Heer. U groet Gajus, die mij en de gehele gemeente herbergt. U groet Erastus, de rentmeester der stad, en Quartus de broeder.

Rom. 1:7 bevat een korte groet van vrede en genade van allen die te Rome zijn; hfdst. 16 bevat uitvoerige groeten, die in het algemeen slechts in

zoverre waarde hebben, dat ze ons laten zien hoe God gewerkt heeft om de Schrift te laten samenstellen.

Toen Paulus de brief aan de Romeinen schreef, had hij in het minst niet het plan om voor de gemeente van alle tijden een uiteenzetting te geven van de leer des heils. Het enige wat hij meende te doen was een brief schrijven aan de gelovigen te Rome, die hij voor het grootste deel persoonlijk niet kende en voor wie hij het nodig achtte hun te zeggen wat hij op andere plaatsen mondeling leerde. En omdat het werkelijk een brief is en geen verhandeling vinden wij er ook dingen in, die voor ons geen belang hebben. Ik wens bij de groeten dan ook slechts enkele opmerkingen te maken.

Paulus heeft drie gelovige bloedverwanten te Rome en eveneens drie in de gemeente waar hij schrijft; twee van deze zijn al voor hem in Christus geworden, zoals er eigenlijk staat. In Christus worden, een ongebruikelijke maar zeer verstaanbare uitdrukking. Indien Rufus die hij in vers 13 noemt, de zoon is van Simon van Cyrene in Marcus 15:21, dan vinden we hier iets uit Paulus' familiegeschiedenis. Hij noemt de moeder van Rufus ook zijn moeder. Mogelijk bedoelt hij dat woord moeder niet letterlijk, maar dan zou men verwachten, dat hij schreef: die ook voor mij een moeder is geweest. Maar het is ook mogelijk dat we hier zijn moeder of stiefmoeder ontmoeten.

Paulus, die niet wil, althans in Korinthe niet, dat de vrouwen in de gemeente spreken, kent in Rome wel vier vrouwen die met zoveel ijver in de Heer arbeiden, dat hij het zwoegen noemt en hij laat de brief bezorgen door een zuster die een diacones is van de gemeente in Kenchréa. Welke dienst deze zusters deden zegt hij niet.

Prisca of Priscilla en Aquila laten ons zien hoe de Joden toen al zwervers waren. Aquila was geboren in Pontus, een deel van Klein Azië aan de Zwarte Zee. Later woonde hij te Rome, vandaar werd hij verdreven door keizer Claudius en vestigde zich te Korinthe (Hand. 18:1-3). Vervolgens

verhuisde hij naar Efeze (vers. 18), waar hij Apollos onderwees (vers 26). En nu in Rom.16:3 vinden we ze weer te Rome.

Tussen de groeten heen en terug geeft Paulus in de verzen 17-20 nog een ernstige waarschuwing tegen hen, die tweedracht en ergernis aanrichten tegen de leer, die zij geleerd hebben. "Van ons" voegt de St.Vert. daar eigenmachtig aan toe, wat natuurlijk abuis is, want Paulus is nog niet in Rome geweest.

Het is de mooipraters te doen om zichzelf, ze dienen hun buik, ze zoeken een lekker leventje. Het is wel sterk, dat toen ook reeds zelfzuchtige predikers binnendrongen.

Laat de Romeinen wijs zijn in het goede en argeloos in het kwade; de tijd zal komen, dat God Zelf de Satan onder hun voeten zal verpletteren. Eigenaardig, dat God Zich daarbij juist de God des Vredes laat noemen.

Hoofdstuk 16 : 23-27

Hem nu, die machtig is U te bevestigen naar mijn evangelie en de prediking van Christus Jezus overeenkomstig een onthulling van een verborgenheid, die van eeuwige tijden verborgen was maar nu geopenbaard is door profetische geschriften naar bevel van de eeuwige God tot geloofsgehoorzaamheid aan al de natiën bekend gemaakt - de alleen wijze God - zij door Christus Jezus de heerlijkheid gedurende de eeuwen der eeuwen. Amen!

Paulus is geen man van de pen; hij is een spreker. Dat is te horen wanneer zijn brieven voorgelezen worden. Zo hij rustig in zijn kamer had zitten schrijven, zou hij ons niet zoveel tussenzinnen en onvoltooide zinnen hebben gegeven, waarbij het verband met de rest niet verloren gaat, maar de zin taalkundig geen goed geheel vormt. Als hij zelf schrijft, schrijft hij met grote letters (Gal. 6:11). "Ziet met hoe grote letters ik U schrijf met mijn hand".

Gewoonlijk dicteert hij de brief aan een vriend of een beroepsschrijver en meestal voegt hij er nog eigenhandig een woord aan toe, ook opdat de lezers aan zijn handschrift zouden zien, dat de brief werkelijk van hem was (2 Thess. 3:17). Zeer waarschijnlijk is het, dat Paulus ook deze laatste verzen van de Romeinenbrief eigenhandig geschreven heeft.

Wat hij schrijft is enkel een lofzegging, in een volzin uitgesproken: "Hem zij de heerlijkheid!" maar die zin is uitgebreid door vele bepalingen. "God is machtig U te bevestigen". Daaraan hebben de Romeinen behoefte. Ze staan in het geloof; ze moeten bevestigd worden om te kunnen blijven staan. Die bevestiging zal geschieden in overeenstemming met Paulus' evangelie en met de prediking van Christus Jezus naar de ontsluiting van de verborgenheid.

Dat zijn twee dingen. Paulus' evangelie en de prediking, waarover hij het hier heeft. Dat blijkt wel duidelijk. Het evangelie van Paulus was geen verborgenheid. God had het tevoren beloofd door Zijn profeten in de heilige Schriften (Rom. 1:2). De rechtvaardigheid Gods is in Paulus' evangelie geopenbaard zonder wet, hebbende getuigenis van de wet en de profeten (Rom. 3:21). Juist die rechtvaardigheid, die God de goddeloze toerekent, is de inhoud van Paulus' evangelie, zoals hij het in de vier eerste hoofdstukken van zijn brief heeft uiteengezet. Maar gelijk we gezien hebben, heeft Paulus in de hoofdstukken vijf tot acht nog andere prediking gegeven: de prediking van de verzoening. De prediking van Christus Jezus, de verhoogde en verheerlijkte Heer, naar de ontsluiting van een verborgenheid, die van eeuwig tijden verzwegen geweest is, maar nu is geopenbaard.

Dat kan niet dezelfde prediking zijn als die van Paulus' evangelie. Wat van eeuwig tijden, zolang dus als de eeuwen duren verborgen is geweest en nu pas is geopenbaard dat is niet door de profeten van de oude dag in de heilige Schriften van Israël beloofd. Het blijkt dus, dat Paulus twee boodschappen had te brengen: zijn evangelie, dat tevoren beloofd was en een pas nu geopenbaarde verborgenheid die hij in Ef. 6:19 de

verborgenheid van het evangelie noemt, waarover hij een gezant is in een keten.

Rechtvaardiging is niet hetzelfde als vergeving en ook niet hetzelfde als verzoening. Israël kende vergeving, want een koning kan een schuldige pardon geven, zodat hij wel schuldig wordt verklaard, maar de straf niet ontvangt.

De eerste prediking van Paulus, de leer der rechtvaardiging gaat veel verder. Wanneer de rechter iemand rechtvaardigt, dan verklaart hij hem rechtvaardig en dus onschuldig. Dit is de inhoud van Paulus' evangelie; op grond van wat Christus heeft gedaan, verklaart God de goddeloze rechtvaardig; rekt Hij hem Zijn eigen rechtvaardigheid toe. God doet, alsof die goddeloze een rechtvaardige is. Maar dan heeft Paulus voor die gerechtvaardigde een nieuwe boodschap. Door onze Heer Jezus Christus hebben wij verzoening gevonden.

Het woord dat in de Hebreeuwse Schriften voor verzoening wordt gebruikt betekent enkel bedekking, zodat de zonde niet meer wordt gezien. Maar het woord dat Paulus gebruikt, zegt veel meer. Het duidt aan, dat de gemeenschap hersteld is, zodat God ons liefheeft met dezelfde liefde, waarmee Hij Zijn Zoon liefheeft, en wij Hem liefhebben, die ons "Abba Vader" leert zeggen.

Dat zo de verhouding zou worden, had geen der profeten geweten, omdat het door God verzwegen was van eeuwige tijden. Paulus heeft recht om de leer der rechtvaardiging "mijn evangelie" te noemen (Rom. 2:16 en 16:25 en 2 Tim.2:8) want dat evangelie is alleen door hem en de zijnen bekend gemaakt. En wanneer hij mede namens Timotheüs en Sylvanus (2 Kor. 4:5; 1 Thess. 2:14) spreekt, noemt hij het "ons" evangelie.

In de geschriften der twaalf apostelen van de besnijdenis, wordt van de zondaar geëist, dat hij zich bekeert en dat hij werken doet, der bekering waardig. Maar over de verborgenheid van het evangelie, de verzoening, heeft Paulus ook niet gesproken voor hij de brief aan de Romeinen en de

tweede brief aan de Korinthiërs schreef. Die verzoening is bekend gemaakt door profetische Schriften, waarvan de Romeinenbrief er een is. Paulus, en evenzeer Barnabas en Sylvanus worden immers in de Schrift profeten genoemd. Door het bevel van de eeuwige God is die verborgenheid bekend gemaakt.

Het is geen wonder, dat Paulus hier de uitdrukking gebruikt: de eeuwige God, de God der eeuwen die voor de eeuwen Zijn plan der eeuwen heeft ontworpen, dat Hij in de loop der eeuwen ten uitvoer brengt. Tot dat plan behoorde ook de verzoening en juist Paulus wordt gebruikt om deze nieuwe afdeling van Gods wereldplan bekend te maken. "Aan al de natiën". Dat behoort ook tot het nieuwe, dat het niet meer uitsluitend en in de eerste plaats aan Israël wordt bekend gemaakt, maar aan alle natiën, om hen te brengen tot geloofsgehoorzaamheid. Het tussentijdperk, waarvan Paulus de apostel is, kenmerkt zich daardoor, dat het een nieuwe soort van gehoorzaamheid kent: de geloofsgehoorzaamheid.

Gods genade wordt gepredikt, dat Hij de goddeloze rechtvaardigt en de oproep is: geloof dat nu, dan hebt gij Gods rechtvaardigheid.

Gods verzoening wordt gepredikt: "God verzoende in Christus de wereld tot Zichzelf" en de prediking luidt: "Wees nu met God verzoend". Voor de mens is niets te doen; hij behoeft alleen maar te ontvangen wat God geeft. Dat is gehoorzaamheid des geloofs.

En wanneer de apostel zo in enkele woorden de dubbele prediking heeft genoemd, die hem is opgedragen, die van rechtvaardiging en verzoening, dan eindigt hij met de lofzegging op de Goddelijke wijze, die hij ook zegt in 1 Tim. 1: 17 en waarmee ook Judas zijn brief besluit: "De alleen wijze God zij de heerlijkheid gedurende de eeuwen der eeuwen. Amen!"

Zij dat ook de lofzegging van ons aan het einde van onze studie over de brief aan de Romeinen.